

په اسلام کې کورنۍ ژوند

الحاج قاضي محمد حسن حقير
۱۳۹۳ لکال

په اسلام کې کورنۍ ژوند

الحاج قاضي محمد حسن حقير

۶

Ketabton.com

په اسلام کې کورنۍ ژوند

(خلورم چاپ)

ليکوال: الحاج قاضي محمد حسن حقيار

کابل - افغانستان

۱۳۹۳ هـ لمریز

د کتاب ځانګړتیاوې

د کتاب نوم : په اسلام کې کورنی ژوند
مؤلف : الحاج قاضي محمد حسن حقيار
کمپوز : رفيع الله روشن
ډيزاين : محمد افضل ذاکر
خپرندوی : د افغانستان ملي تحریک فرهنگي خانګه
د خپرندوی شمېره : (۶)
چاپ نېټه : ۱۳۹۳ هـ ل
د چاپ وار : لومړی
شمېر : ۱۰۰۰

د تحریک یادښت

فرهنگي څانګه د افغانستان ملي تحریک له اساسي څانګو څخه یوه اساسي څانګه ده. د دې څانګې دنده داده چې هېوادوالو ته فرهنگي خدمات وړاندې او ګټور فرهنگي کارونه ترسره کړي. د تاریخي، ملي، کلتوري ورځو او تاریخي او ملي شخصیتونو نمانځل د دې څانګې نورې دندې دي.

د هېواد د لیکوالو د علمي، دیني، روزنیزو او معلوماتي اثارو چاپ هم د دې څانګې له اساسي دندو څخه ګڼل کېږي. له هغې ورځې راهیسې چې تحریک خپل عملي فعالیتونه پیل کړي دي، نو دې څانګې هم ورسره سم خپل فعالیتونه چټک کړي دي. تاریخي ورځې یې نمانځلي، تاریخي وایتونو ته یې لوحې جوړې کړي. علمي سیمینارونه او ورکشاپونه یې جوړ کړي دي.

د تحریک دې څانګې د تحریک د عمومي هدفونو په رڼا کې وپټېله چې په یوځایي ډول (شل عنوانه) کتابونه چاپ کړي. په دې اثارو کې اکثره دیني او علمي اثار شامل دي چې درنو هېوادوالو ته یې وړاندې کوي.

دا اثر (په اسلام کې کورنۍ ژوند) چې ستاسو په لاس کې دی، ښاغلي (قاضي محمد حسن حقیر) لیکلی او د همدغو شلو عنوانو اثارو له جملې څخه دی. هیله ده درانه لوستونکي ترې ښه ګټه پورته کړي. تحریک خپلو هېوادوالو ته ډاډ ورکوي چې په راتلونکي کې به هم خپلو دې ډول هڅو ته دوام ورکړي.

د هېواد د فرهنگ د بډاینې په هیله

په درناوي

د افغانستان ملي تحریک

فرهنگي څانګه

د پیل خبرې

محترم مو او قدرمنو لوستونکو :

د دې کتاب د لیکلو او چاپ د انگېزې او موخې په اړه به ځکه څه ونه وایم چې فکر کوم دا لامل او غرض هر چاته روښانه دی ټول پوهېږو چې ولس او ملت مو لادمخه هم چندان له لیک او لوست سره اشنا نه و ، او د ټولنې ډېره کمه سلواله مو د لوست او لیک په ګاڼه پسروللي و ، خو په هېواد کې روانې دوه ویشته کلنې غمیزې له دې بدمرغۍ سره نوره هم مرسته وکړه ، د قلم او کتاب ځای توپ او ټوپک ونيو ، په لویانو او کوچنیانو ټولو مو جنگي او احساساتي کلتور وټپل شو .

قلم او کتاب مو له ګوتو و ترورل شو او کلاشینکوف او برچې په لاس کې راکړل شوې خو له نېکه مرغه چې ټولنه مو د داسې شاخلمیو له کاڅتۍ (قحطۍ) سره مخ نده چې تندي مو د نهیلۍ په دیوال ولګېږي او که و وایم چې دا د همداسې خوتنورون اندو ، هڅاندو ، وینو قلموالو ځوانانو د هاند او هڅو پایله ده چې زموږ د زمولیدلې ټولنې په کلتوري ادبي کالبد کې بې ساه پوه کړه او د همدوی مسیحايي چوف د دې لامل شو چې زموږ قلموال ، ادیبان او شاعران له یو څه لنډ مهالي نهیلۍ او رکود څخه وروسته خوځښت پیل کړي او د کلتوري ، عرفاني او پوهنیز اوښتون (انقلاب) شعور یې په روح کې غزونې وکړی .

زما د الیکنه (کونۍ ژوند) هم زموږ د ټولنې د پوهنیز کچ او ټولنیز څرنگوالي سره بې اړیکې نده او په حقیقت کې همدا د ټولنې او چاپېریال غېږ و چې د دې کتاب لیکلو لامل شو .

دا کتاب لومړۍ ځل ۲۰ وړاندې بیا ۱۴ کاله وړاندې اوپه وروستي ځل اوه کاله وړاندې چاپ شو خو دا چې دخلکو له ښه هرکلي سره مخ شو او اوس هم په بازار کې نه موندل کېږي له بلې خوا د مینه والو او لوستونکو تنده او غوښتنه هم ډېره وه نو ځکه مو د ډیرو نویو زیاتولو سره څلورم ځل چاپ ته زړه ښه کړې.

په کتاب مو ځکه «کورنئ ژوند» نوم کېښود چې ټول مسایل یې په کورني ژوند پورې اړه لري تردې د مخه د «د کورني» مسایل په پرله پسې ډول په شریعت او ونیزه کې خپاره کړل او غواړم چې دا لومړۍ د کورني ژوند ترسرلیک لاندې هم همداسې روانه وساتم، هیله ده چې د دې کتاب ترچاپ وروسته په شریعت او ونیزه کې خپاره شوي مضامین هم د یو کتاب په ښه لوستونکو ته ورسېږي اوس به په دې کتاب کې په همدې موضوعاتو بسوالی وکړو.

په پای کې له محترم رفیع الله روشن اوروح الله احمدزي څخه د کتاب د کمپوز، له محترم انجنیر محمد افضل ډاکر څخه یې د ډیزاین اوله ویښ او سترگوراو سیاسي پوه استاد محمد اسمعیل یون څخه یې د مالي لگښت دستو مانتیاد پر غاړه اخستلو له امله مننه کوم همدا راز له ټولو هغو ورونو او خویندو څخه هم مننه کوم چې په دې اړه یې ماته لارښوونې کړې دي.

په درنښت

محمد حسن حقیار

۱۳۹۳ هـ لمری ز د غبرگولي لسمه

لومړۍ خپرکۍ

نکاح

حکم او پېژندنه

الف : د نکاح تعريف (پېژندنه)

نکاح په لغت کې پیوستون او یوځای والي ته وايي.

په اختیار کې لیکي چې نکاح په لغت کې پیوستون او یوځای والي ته وايي ځکه چې ښځه او خاوند د کور والي په حالت کې یوله بل سره داسې پیوست شي لکه یو بدن^۱، او په اصطلاح کې فقهاوو د نکاح بېل بېل تعریفونه کړي دي چې څو یې د بېلګې په ډول یادوو.

د کمال ابن همام حنفي تعريف

^۱ الاختیار فی تعلیل المختار او فتح القدیر: جلد ۲، ص: ۱۸۳.

نکاح په خوند باندې د ملکیت لپاره یو تړون دی چې له ښځې څخه د گټې اخیستلو لپاره جایز شوې دی او له تړون څخه مراد ، د ایجاب او قبول مجموعه (ټولگه) ده چې د تړون کوونکو یا د هغوی د وکېلانو لخوا ترسره او اجرا کېږي.

د امام کاساني (رح) تعریف

نکاح مېړه ته د ښځې د فرج او نورو غړیو خاصوالی دی.^۱

۱. د شوافعو (رح) تعریف

د نکاح په لفظ یو تړون دی چې د وطی د روا والي تضمین کوي.^۲

د حنابلہ وپه نزد

دا یو تړون دی چې د نکاح او یو ځای والي په الفاظو صحیح کېږي.

د نکاح غوره تعریف

د ښځې او نر تر منځ د همېشني ژوند تېرولو تړون دی چې له یو بل څخه گټه په ځانگړو شرایطو روا کوي.

ب: د نکاح د لفظ اصل

فقها پدې کې دنظر اختلاف لري چې کله د نکاح د لفظ اطلاق وشي نو مراد ترې څه دی؟ ایا د نکاح له لفظ څخه عقد مراد کېږي او که وطی؟

د احنافو په وړاندې

^۱ بدائع الصنائع

^۲ حاشیة الباجوري علي شرح ابن القاسم الغزي.

له احنافو څخه په یو روایت کې د نکاح د لفظ اصل وطي او عقد دواړو ته شامل دی مګر په قوي او معتمد روایت کې د دوی په نزد د نکاح لفظ په حقیقت کې په وطي او مجازا په عقد کې استعمالېږي یعنې کله چې د نکاح د لفظ اطلاق وشي غرض ترې وطي ده.^۱

دلایل یې: (وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا). النساء: ۲۲

یعنې: او په نکاح مه اخلئ هغه ښځې چې په نکاح اخیستې وي ستاسو پلرونو مګر هغه چې وړاندې شوي.

یعنې چې ستاسو پلرونو وطي کړې وي د هغوی نکاح تاسو ته روا نده. دا ایت په ډاګه کوي چې د چا پلار له چا سره زنا وکړي نو په زوی یې حرامه ده.

(فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ). البقره: ۲۳۰.

یعنې: (بیا که چېرې دا ښځه یې طلاقه کړله (دریم ځل) نو اوس روانده ده لره دا ښځه له هغې وروسته تر هغه چې نکاح وکړي له بل چا سره). یعنې تر هغه ورته روا نده تر څو چې له طلاق کوونکي څخه پرته یې بل مېړه وطي نکړي.

رسول الله (ص) فرمایي: (اصنعوا كل شيء الى النكاح).^۲

^۱ المبسوط، بدایع الصنائع، کتاب الفقه علي المذهب الاربعه او الاختيار شرح المختار.

^۲ صحاح الستة مګر بخاري نیل الاوطار او مشکوة.

یعنې: (و کوئ هرڅه مگر نکاح: یعنې له حایضې ښځې سره هرڅه روا دي مگر وطي يې).

د مالکيه و په نزد

له امام مالک (رح) څخه یو روایت دی چې د نکاح لفظ اصل په حقیقت کې په عقد کې او په وطي کې مجازاً استعمالېږي.^۱

مگر په دې مذهب کې معتمد دا دی چې دا لفظ عقد او وطي دواړو ته شاملېږي که څه هم ډېر استعمال یې په عقد کې دی همدا قول د قاضي ابویعلی له حنابلې و څخه او یو روایت له شافعیانو څخه هم دی.^۲

د شوافعو په نزد

له امام شافعي (رح) څخه کمزوری روایت د احنافو په څېر دی، مگر د دوی په نزد د نکاح لفظ په اصل کې په عقد کې دی او په وطي کې مجازاً استعمالېږي.^۳

۴: د حنابلې و مذهب

د حنابلې و مذهب هم همدا د شوافعو مذهب دی یعنې د نکاح لفظ په حقیقت کې په عقد او مجازاً په وطي کې استعمالېږي.^۴

^۱ کتاب الفقه علی المذاهب الاربعة.

^۲ بدائع الصنائع، مغنی المحتاج، المغنی الابن قدامة.

^۳ مغنی المحتاج، حاشیة العلامة الباجوري شرح ابن القاسم الغزي.

^۴ المغنی لابن قدامة او شرح الکبیر علی متن المقنع.

د جمهورو دلايل

جمهور وايي چې: (حتی تنکح زوجا غیره) د وطي معنی نه ورکوي د لته مراد عقد دی او وطي په حدیث کې راغلي ده: (حتی تذوقی عسیلته و یذوق عسیلته).^۱

یعنې: (تر دې چې وڅکې ته خوند د هغه (سړي) او وڅکې هغه خوند ستا) او (لاتحل لاولی حتی تذوق عسیله لآخر و یذوق عسیلتهها).^۲

یعنې: (نده روا لومړي ته تر دې چې وڅکې خوند د بل او وڅکې هغه خوند د دی (عسیله او عسال مجاز له لږې جماع څخه دی او دا خوند یې له شاهدو سره تشبیه کړ).

او له (مانکح اباء کم) څخه زنا نه، بلکې نکاح مراد ده چې په صحیح عقد سره شوی وي.

نو که د چا پلار له چا سره زنا وکړله په زوی یې نه حرامېږي او که له پلار سره یې صحیح عقد وشي او جماع شوې هم نه وي نو په زوی یې حرامه ده.

رسول الله (ص) فرمایي: (ولدت من نکاح لامن سفاح)

یعنې: (زه له صحیح نکاح څخه پیدا شوی یم له بد کاري څخه پیدا شوی نه یم).

که د نکاح دلفظ د استعمال ځایونه وگورو نو جوتېږي چې دا لفظ عقد او وطي دواړو ته شامل دی.

^۱ متفق علیه.

^۲ ابوداود.

ج : نکاح د عربو په جاهلیت کې

په جاهلیت کې د ښځې او نر د جنسي اړیکو د ټینګښت مختلفې لارې وې چې حتی ځینې لارې یې د هغوی په عنعنو کې هم ښې نه ګڼل کېدلې خو ځینو نورو ته یې نکاح ویله چې څو ډولونه یې درلودل :

۱. استبضاع : یو سړي به خپله ښځه بل چا ته وروولېږله او بیا تر هغه به یې ورسره جماع نه کوله تر څو چې له هغه څخه به یې حمل ښکاره نه شو او دا به د اولاد د نجابت لپاره د هغوی ستره مینه وه.

۲. د لس نفرو څخه کمو به له یوې ښځې سره جماع کوله بیا به یې چې کوچنی وزېږېد نو دا ټول به یې راغونډ کړل او هر یو به چې د ښځې خوښ وو ورته به یې وویل چې ای فلانیه دا ستا بچی دی نو بیا هغه انکار کولی نشو.

۳. زنا کارو ښځو به چې له چا سره زنا وکړله او اولاد به یې وزېږېد نو بیا به ښځې خلک راغونډ کړل او قافیه پېژندونکي به چې هر څوک مناسب ولید هماغه ته به یې ورکاوه او هغه انکار نشو کولی.

۴. یوه د نن ورځ مروجہ نکاح.^۱

۵. یو سړي به بل ته وویل ته چې ته ماته له خپلې ښځې څخه تېر شه او زه به تا ته له خپلې ښځې تېر شم او دومره مال به ډېر درکړم.

۶. چې د پلار له مرګ څخه وروسته به یې د هغه ښځه په نکاح کړله په انصارو کې دا کار لازمي او په قریشو کې په خوښه و.

^۱ دارالقطني روايت له عايشې څخه، حجة الله البالغة، شاه ولي الله دهلوي.

۷. چې لونډان به يې نيول.^۱

۸. د شغار نکاح.

۹. د متعې نکاح چې وروسته به يې وپېژنئ.

د: د نکاح ارزښت او د روا والي حکمت

ښکاره خبره ده چې نکاح د ژوند د پايښت يواځينۍ لاره ده او د نارينه او ښځې د فطري غوښتنو د سرولو خورا غوره او سپېڅلې ذريعه ده د نکاح په واسطه انسان ته سکون، اطمینان او هوساينه ور په برخه کېږي او هره ټولنه کې چې واده کول اسان وي او وگړي يې شرعي نکاح ته غاړه ږدي هغه له افتونو او رزائلو څخه سالمه او په امن وي نکاح د غنا (بدایي) لامل ده او د مينې محبت پېژندگلوی حاصلولو، تولد او تکثر لاره ده، نه پرېږدي چې انسان دی خپل جنسي غرايښ د نورو ژويو په څېر پرته له کوم قيد او شرطه، هر چا سره چې خوښه يې وي پوره کړي د نکاح په اثر که الله (ج) نېک اولاد چا ته ورپر برخه کړي نو د همېشني نيکمرغۍ لامل ورته جوړېږي رسول الله (ص) خپل امت نکاح ته هڅوي فرمايي: [يا معشر الشباب من استطاع منکم الباء فليتزوج فانه اغض للبصر و احسن للفرج، و من لم يستطع فعليه بالصوم فانه له و جاء].^۲

يعنې: (ای د ځوانانو ډلې څوک چې په تاسو کې نکاح کولی شي نو هغه دې واده وکړي ځکه چې نکاح د نظر او فرج ساتونکې (ده له بېخايه

^۱ الانکحة الفاسدة اعبد الرحمن بن عبد الرحمن شميلة لامدل.

^۲ متفق عليه

استعمال څخه، او څوک چې نکاح نشي کولی نو روژه دې ونيسي ځکه چې روژه د هغه لپاره خصيتوب ده.

همدا راز فرمايي: (النکاح من سنتی فمن لم يعمل بسنتی فليس منی).^۱
يعني: (نکاح زما له سنتو څخه ده او څوک چې زما پر سنتو عمل نه کوي، نو زما له ډلې څخه نه دی.)

نکاح په ديني او دنيوي نېښکيو مشتمله ده فقهاء ليکي: په حلاله نکاح کې له خپلې نښې سره ځان مشغولول له نفل لمانځه څخه غوره دي.^۲
رسول الله (ص) فرمايي: (تناكحوا وتوالدوا وتكاثروا فاني اباهي بكم الامم يوم القيامة).^۳

يعني: (نکاح وکړئ، تولد او تکثر وکړئ، زه پر تاسو ستاسو پر ډېروالي) د قيامت په ورځ په نورو امتونو وياړم.

همداراز فرمايي: کله مو چې د يوې پردۍ نښې نېکلا خونبه شي، او ترې اغېزمن شئ، نو له خپلې نښې سره کوروالی وکړئ، ځکه دا کوروالی هغه سوچونه له منځه وړي.^۴

رسول الله (ص) له نښو سره له اړيکو غوڅولو څخه په کلکه منع کړې ده، سعد ابن ابی وقاص رضی الله عنه فرمايي چې رسول الله (ص) عثمان بن مظعون رضي الله عنه له

^۱ ابن ماجه^۲ فتح القدیر.^۳ مسلم^۴ الجامع الصغير للسيوطي.

ښځو سره د اړیکو له غوڅولو څخه منع کړ او که هغه ته یې اجازه ورکړې وای نو موږ به ځان خصي کړي و او ځان به موعبادت ته اوزگار کړی و.^۱

رسول الله (ص) فرمایي: (درې کسان دي چې مرسته یې په الله (ج) حق ده یو ترې هغه نکاح کوونکی دی چې پاکې بې غرض وي).^۲

همدارنگه نکاح د سکون او اطمینان سبب گرځي الله (ج) فرمایي: (وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا) الروم: ۲۱

یعنې: (او له ښځو د ده دا دي چې پیدا کړي یې دي تاسو ته له نفسونو ستاسو څخه ښځې لپاره د دې چې مایل شئ دوی ته).

خاوند او ښځه یو له بل څخه ډېرې سترتیاوې لېری کوي ، د ورځني ژوند د بېرې په چلولو کې مرسته کوي یو د بل اسرار او رازونه ساتي: (هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ) البقره: ۱۸۷.

یعنې: (هغوی اغوستن دي ستاسو لپاره او تاسو اغوستن یئ د هغوی لپاره).

گورو چې له نکاح او واده سره انسان ته ستوماننیاوې پیدا کېږي لکه د اولاد نفقه لگښت ، جامه... مگر هغه پدې ټولو خوښ وي ، په نیویارک کې د اروایي روغتون رئیس ډاکټر (هافلبرگ) وایي چې: دلته د ځان وژنې حادثې په مجردانو کې له واده والا څخه ډېرې دي.

^۱ متفق علیه.

^۲ بخاري ، مسلم ، ترمذي ، ابن ماجه ، نسائي المستدرک للحاکم او مسند احمد.

– لوی او مشهور صحابي عبدالله بن مسعود رضي الله عنه وايي: ماته واده وکړئ ځکه چې زه دا بد گڼم چې له الله (ج) سره مخ شم او مجرد او اوسم.

– امام احمد (رح) د خپلې ام ولدې د وفات په دوهمه ورځ واده وکړ او ويي ويل چې زه دا بد گڼم چې مجرد ويده شم.^۱

– الله (ج) په خپله په نکاح کولو امر کړی دی په دې هکله له نصوصو څخه څرگندېږي چې نکاح او کورنۍ نظام په اسلام کې ځانگړی ارزښت لري او د ژوند د نورو مسائلو په څېر بايد يوې خواته وانه چول شي او خلک بايد دا مذهبي او ټولنيز دود تل ژوندی وساتي نکاح انسان له اخلاقي مفاسدو څخه ساتي او د ټولنې دنظم او اصلاح تضمين هم کوي، ځکه که هر څوک خپل جنسي ضرورت ازاد له هر چا سره چې زړه يې وغواړي پوره کړي نو دلته انانيت، ځان ځاني او خپل غوښتنې پيدا کېږي هر چا به پر بنکلي انجلۍ حملې کولې، جنگ جگړې به پيدا کېږي همدا راز د راتلونکي کوچني وارث به معلوم نه وو، نفقه، جامه، تربيه... به يې چا پر ذمه اخېستله؟

نو اسلامي شريعت د دې هرې بې نظمۍ د له منځه وړلو لپاره د نکاح پاکه لاره پيدا کړله.

ه: د نکاح حکم

^۱ تحفة العروس محمود مهدي استانبولي.

عبدالله بن شيخ بن محمد سليمان وايي: كه په زنا كې د واقع كېدلو وېره نه وي نو په دې حالت كې نكاح واجب ده او كه د نفقې او مهر توان هم لري او په حرامو كې د واقع كېدلو وېره هم وي نو فرض ده.^۱

د فقهي مشهور عالم عبدالله بن احمد محمود النسفی وايي چې نكاح په درې ډوله ده:

۱. سنت: د اعتدال په حال كې لكه رسول الله (ص) چې نه يې مال ډېر و او د شهواني قوې له غلبې څخه هم معصوم و.

۲. واجب: كله چې مال هم ولري او شهوت يې هم غالب وي.

۳. مكروه: چې د نفقې او جامې څخه د عاجز كېدلو وېره وي.^۲

دكتور احمد الحصري د نكاح د حكم په هكله د بېلابېلو علماوو اقوال راڅېستې دي چې ځينې يې دلته رانقلوو:

۱. چې جنسي قوه يې غالبه وي، د بنځو خواته ميلان ډېر لري او په گناه كې د واقع كېدلو وېره ورسره وي د جامې، نفقې او مهر توان لري نو امام غزالي، كاساني او ځينې نور فقها وايي چې نكاح پرې فرض ده.^۳

دلايل: (فَانِكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ، النساء: ۳)

يعنې (نو نكاح كوي كومې چې نورې ستاسو خوښې شي دوه، دوه، درې، درې او، څلور، څلور).

^۱ مجمع الانهر شرح ملتقى الابحار.

^۲ الاختيار شرح المختار.

^۳ الوجيز للغزالي جلد: ۲، البدائع الصنائع، المغنى او شرح الكبير.

(وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ) النور: ۳۲

یعنې: (او نکاح وکړئ هغوی ته چې مېړه نه نلري له تاسو څخه او ستاسو له نېکو او صالحو مرئیانو او وینځو څخه.)

پدې ایتونو کې مطلق امر دی او مطلق امر ترخو یې چې په خلاف دلیل پیدا نشي د فرضیت لپاره وي او دلته هېڅ دلیل نشته دی.

الله (ج) فرمایي: (وَلَا تَقْرَبُوا الزَّانِيَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا) الاسرا: ۳۲

یعنې: (مه نژدې کېږئ زنا ته چې دا بې حیایي او بده لاره ده.)

نو ځان ساتل له زنا څخه فرض دي او ډېر وخت دا پرته له نکاح څخه امکان نلري. ځینې وایي چې په نکاح امر په قران کې مندوبي امر دی خو سمه خبره دا ده چې دا امر وجوبي دی مګر داسې نه چې حکومت دې مجردان په زور په نکاح مجبور کړي.

۲. په داسې حال کې چې شهوت یې غالب وي، مال لري نفقه او مهر ورکولی شي او د زنا وېره ورسره نه وي نو دلته د فقهاوو ترمنځ اختلاف دی.

– حنفي فقهاء وایي: په دې حالت کې عملي واجب ده لکه د سلام ځواب ورکول.

– امام شافعي (رح) وایي: په دې حالت کې نکاح مستحب ده مګر عبادت ته ځان اوزگارول له نکاح څخه غوره دي.^۱

^۱ المغني، شرح الكبير، الوجيز او حاشية العلامة الباجوري.

د احنافو دلايل: من استطاع منكم الباءه فليتزوج.

يعنې: څوک چې په تاسو کې نکاح کولی شي نو هغه دې واده وکړي.

دا امر د وجوب لپاره دی خو د دی لپاره چې رسول الله (ص) د نکاح قائم مقام روژه ټاکلې ده او روژه په دې حالت کې واجب نده نو دا هم اعتقادي واجب نده رسول الله (ص) په نکاح همېشه والی کړی دی.

په عادي حالاتو کې نکاح سنت ده ځکه چې رسول الله (ص) فرمایي: (نکاح زما له سنتو څخه ده) او په حدیثو کې نکاح غوښتل شوې ده او له پرېښودو څخه یې منع شوې ده.

۱. د حنابلې و او امام مالک (رح) په نزد نکاح مستحب ده.

دلايل يې: ابن مسعود رضي الله عنه وايي که زما د عمر لس ورځې پاتې وي او پوه شم چې په لسمه ورځ مې کېږم او له ماسره د نکاح توان وي نو زه به دفتنې له وېرې نکاح وکړم.^۱

ابن عباس رضي الله عنه سعید بن جبیر رضي الله عنه ته وویل: واده وکړه یقینا غوره د دې امت د ډېرو ښځو خاوند دی.^۲

امام احمد (رح) وايي: جره توب په اسلام کې هېڅ ځای نلري، رسول الله (ص) فرمایي: زه روژه هم نیسم، افطار هم کوم، لمونځ هم کوم او وینس هم او سپړم او له ښځو سره صحبت هم کوم څوک چې زما له سنتو څخه مخالفت کوي نو زما له ډلې څخه ندی..... بخاري.

^۱ احیاء العلوم امام غزالي.

^۲ المغني لابن قدامه.

حنابله وايي: په صحيح نکاح کې له ښځې سره بوختېدل او کورنی نظام ته ځان اوزگارول له نفل لمانځه څخه ډېر ثواب لري او نکاح واجب ځکه نده چې د رسول الله (ص) ډېر صحابه ﷺ داسې وو چې د نکاح قدرت يې هم درلود مگر بيا هم واده يې نه وو کړی که نکاح واجب وای نو هغوی به حتما کړي وه.

په عادي حالاتو کې د امام شافعي په نزد نکاح مباح ده.^۱

دلايل يې: نکاح يوه دنيوي اړتيا ده او د جسم له غوښتنې سره سم صورت نيسي لکه خوراک، څښاک او اغوستل، بل دا چې خلک د جنسي غريزو له کبله هم نکاح کوي ځکه خو کافر او مسلمان ټول دا کار (نکاح) کوي او الله (ج) د محرماتو له بيان څخه وروسته وفرمايل: (وَأَحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ).

يعنې: (له دې څخه پرته نورې درته حلالې دي).
او تحليل له اباحت څخه پرته کوم بل مفهوم نه لري الله (ج) د يحيى (ع) ستاينه کوي وايي چې: (سَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ) ال عمران: ۳۹.

يعنې: (سردار به وي او ښځو ته به نه راځي او نبي به وي له صالحانو څخه) او حضور هغه چاته ويل کېږي چې پر جماع له قدرت سره سره نکاح ونکړي بل ځای کېږي د ښځو سره مينه محبت ښه نه ستايي: (زَيْنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ) ال عمران: ۱۴.

يعنې: (غولوي دا خلک د خوندناکو شيانو محبت لکه ښځې او زامن)

^۱ البدائع الصنائع، المغني لابن قدامه او شرح الكبير.

- نوله دې ایتونو څخه ښکاري چې نکاح یو غیر ضروري او مباح عمل دی.
۵. مکروه: په داسې حال کې چې د نفقې او مهر وېره نه وي مګر دا وېره ورسره وي چې په ښځه به ظلم او تېری وکړي.
۶. حرامه: په داسې حالت کې چې د نفقې او مهر وېره هم وي او یقین یې وي چې په ښځه به ترې ظلم وشي.
۷. فرض عین: د ظاهره په نزد: داود بن علی اصفهاني ظاهري وايي: نکاح لکه لمونځ، روژه، زکوٰۃ فرض عین ده.^۱
- دلایلو ته په کتنه د احنافو نظر پیاوړی ښکاري، په هر حال ټول فقهاء نکاح یو ضروري او لازمي عمل بولي او څوک چې د نکاح توان ولري او نکاح نه کوي او د خپل شهوت لپاره نورې لارې لټوي هغه د اللّٰه (ج) او د ټولنې دښمنان دي.
- سید ابوالاعلیٰ مودودي (رح) وايي: څوک چې له قدرت سره نکاح نه کوي هغه د ټولنې تیار خواره ټګان او غداران دي.
- نه یوازې دا چې نکاح په اسلام کې ارزښت لري بلکې په نورو مذهبونو کې هم ځانګړی اهمیت ورکړل شوی دی.
- نکاح د عبرانیانو په نزد دیني فریضه ده همدارنګه د مانو (ماني بن فاتک د مانویه دین بنسټګر) په نزد نکاح تر هر څه ډېره ارزښتمنه وه.
- په زردشتي دین کې د یوې ښځې له خاوند څخه د دوه وښځو خاوند غوره دی او له مجرد څخه د یوې ښځې خاوند غوره دی.
- په یونانیانو کې د نکاح مسئله ډېره مهمه ګڼلې شوه.
- هندوان مجرد ته بې مېوې ونه وایي.^۲

^۱ فتح القدیر، بدایع الصنائع او المحلی لابن حزم.^۲ قضیه تحدید النسل فی الشریعة الاسلامیه، ام کلثوم یحیی مصطفی خطیب.

و: د نکاح سیاسي هدف

لکه مخکې موچې وویل نکاح ډېرې ګټې لري لکه د ټولنې نظم او اصلاح ، هغه بې نظامي ، ګډوډي جنګ او جګړې چې د زنا په نتیجه کې را منځته کېږي د نکاح سپېڅلې لاره یې مخنیوی کوي همدا راز هره ټولنه ، ټاټوبی او مذهب په وګړو اباد وي او د هر هیواد پرمختګ او تمدن په وګړو پورې اړه لري ، همدارنګه له هیواد او مذهب څخه د دفاع لپاره وګړو ته اړتیا ده هر مذهب او هیواد چې ډېر پوځ او لښکر ولري هېڅوک پرې حمله نشي کولی ، خو په مقابل کې کوم هیواد چې لښکر او پوځ ونلري هغه به تل د بل تر اسارت لاندې وي نو د دې موخو ترلاسه کولو لپاره هم نکاح ضروري ده ، رسول الله (ص) فرمایي : (نکاح وکړئ تولد او تکثر وکړئ - اولاد وزېږوئ - ځکه چې زه د قیامت په ورځ ستاسو پر ډېرښت ویاړم).^۱

(په نکاح کړئ زېږوونکې او محبت کوونکې ښځې ، یقیناً زه ستاسو په ډېروالي پر نورو امتونو ویاړم).^۲

نفوس په اسلام کې هم ځانګړې ارزښت لري د یو زوی له پلار څخه د دوه زامنو پلار غوره دی او الله (ج) د ډېر اولاد پلار خوښوي رسول الله (ص) فرمایي : (ان الله يحب الفقير العفيف اب العيال)^۳ یعنې : (الله (ج) خوښوي فقیر (ناداره ، نېستمن) چې پاک وي او د ډېر اولاد پلار وي).

^۱ الجامع الصغير امام السيوطي.^۲ ابوداود.^۳ ابن ماجه ، امام غزالي په احیاء العلوم کې رانقل کړېده.

دویم څپرکی

خطبه (د نکاح غوښتنه)

الف : خطبه له اسلام څخه د مخه

په جاهلیت کې په عربو کې ډول ډول بڼه او بد دودونه او عنعنې وې هرې قبیلې او هرې ډلې ځانته بېل بېل دستور او عنعنات درلودل چې د اسلام په راتګ سره ځینې بڼه دودونه پاتې شول اکثره یې چې ناوړه دودونه وو له منځه ولاړل همدارنګه د نکاح په اړوند هم ډول ، ډول دودونه ، سوچونه او مختلف فکرونه وو ځینو به ښځو ته د مېړه د ټاکلو حق ورکاوه ، د هغوی د فکر احترام او درناوی به یې کاوه او ځینو به زموږ د ننني جاهلیت په څېر چې چاته د ولي (مشر) خوښه وه ، د هغې د خوښې او غوښتنو پر خلاف ورکوله ، همدا راز عربو دا نه خوښوله چې ځلمی دی مستقیماً له ښځې سره د نکاح غوښتنه وکړي ، او مور او پلار یې په خطبه کې ضرور ګڼل کېدل او که په مرکه کې به د هلک پلار نه و نو د جاهلي غیرت او ننگ په اساس به

چې سبايې لور يا خور ته څوک پېغور ورنکړي نه ورکوله او خلکو به په هېڅ ترتيب له خپل قوم څخه پرته بهر بل چاته خور، لور يا... نه ورکوله.

ب: خطبه په اسلام کې

الله ج فرمايي: (وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ) البقرة: ۲۳۵

يعنې: او هېڅ گناه نشته پرتاسو که په اشاره کې ووايئ خطبه (دنکاح پيغام) د دې ښځواو که ويې ساتئ په خپلو زړو کې د نکاح په غرض د يوې نجلۍ غوښتلو او د هغې خبرولو ته (پدې قصد باندې) خطبه وايي.

په جاهليت کې چې کوم، ناوړه دودونه وو اسلام هغه يو مخيزه رد کړل ښځې ته يې د مېړه د انتخاب پوره حق ورکړ په جاهليت کې به د ښځې غوښتنه په خپله د زلمي په واسطه (مستقيما بې له کومې واسطې) بده گڼل کېدله خو حضرت علي ؑ له رسول الله (ص) څخه فاطمه ؑ بې له کومې واسطې په خپله وغوښتله.^۱

د نجلۍ کورته به خلک د مرکې لپاره ورتلل، منت او زارۍ به يې کوله لکه د نن سبا تعامل، مگر حضرت عمر ؓ د خپلې لور حفصې ؓ د نکاح وړاندیز حضرت ابوبکر صدیق ؓ او حضرت عثمان ؓ ته پخپله کوي، هغوی به له خپل قوم څخه پرته بل چاته نه ورکوله، مگر اسلام دا تمیز

^۱ المستدرک للحاکم.

ورک کړي او رسول الله (ص) د خپلې ترور لور زینبې (رضي الله عنها) نکاح له ازاد شوي مریې زید سره وکړله.^۱

څوک چې د چا خور، لور یا... وغواړي او د نکاح پیغام ورو لېږي، نو نه باید نجلۍ او نه یې ولي د دوی دا اقدام بد ومني، دا چې دوی موافقه کوي او که نه دا جلا خبره ده خو که موافقه هم نه کوي، نو په کار ده چې په نرمه لهجه د ورورۍ او صمیمیت په فضا کې هغوی ته ځواب ورکړي او دهغوی دا اقدام (د نکاح پیغام) باید د هغوی له خوا څخه د ځان احترام وگڼي داسې و انگېږي چې گویا هغه ده ته په درنه سترگه گوري دا ورته شریف، ابرومن او قدرمن ښکاري او پر دې باید خوښ شي او فخر وکړي.

عبدالله ابن ابی وداعه (رح) وایي چې زه به له لوی فقیه او مشهور عالم سعید بن مسیب (رح) سره هر وخت کښېناستلم څو ورځې ورته ورنه غللم هغه زما د نه ورتگ لامل و پوښت، ما ورته وویل چې، مېرمن مې وفات شوه د هغې په فاتحه او.... کې بوخت وم هغه راته وویل چې موږ به دې هم خبر کړي وو، چې فاتحې ته درغلي وای او په تعزیت کې موگډون کړی وای بیا ما غوښتل چې ترې پاڅېږم هغه راځینې وپوښتل چې ایا د کومې ښځې سره دې د نکاح لپاره خبرې کړي دي؟ ما ورته وویل چې قربان! ماته به څوک خپله خور یا لور څه راکړي، زه خو دوه درهمه هم نه لرم؟ هغه راته وویل زه به یې درکړم، ما وویل ډېره ښه ده هغه سمدستي خطبه پیل کړه، زه له ډېرې خوښۍ نه په جامو کې نه ځایېدم، ما ښام چې کور ته لاړم، روژه وم، روژه مې ماته کړه، لمونځ مې وکړ، د ډوډۍ لپاره مې ځان برابر کړ چې دروازه و ټکېدله زه دروازې ته ورغلم او غږ مې وکړ چې څوک یې؟ هغه

^۱ بخاري.

وویل سعید یم ما خپل خیال او خاطر ته خوشعید نومي راوستل او سعید بن مسیب (رح) مې په فکر کې هم نه ګرځېده ، چې ګوندې هغه به زما دروازې ته راځي ، ځکه چې هغه په څلوېښتو کالو کې له کور او جومات څخه پرته په بله لاره نه و تللی ، وروتم او ومې لید ، فکر مې کاوه چې له خپلې وینا څخه به اوښتی وي ، ورته ومې ویل چې قربان زه به دې درغوښتی وم ، هغه راته وویل چې ته ډېر مستحق وي ، چې زه درته راشم ، ما ورته وویل چې امر کوئ هغه را ته وویل چې ته مجرد وي او ما درته کور ودان کړ ، نو دا مې مناسب ونه ګڼله چې ته شپه یوازې سبا کړې ، ګورم چې شاته یې څوک ولاړه ده ، هغه یې دروازې ته ننوېستله او خپله بېرته ستون شو ، بیا کله چې زه ددې ناوې خوا ته ورغلم ګورم چې د ښکلا مثال او ثاني یې نشته له ټولو خلکو څخه د قران پاک ښه حافظه ، په سنتو عالمه اود حق پېژندونکې ده دا پاکه او سپېڅلې پېغله د سعید بن مسیب (رح) خپله لور وه ، کومه چې خلیفه عبدالملک بن مروان خپل زوی ولیعهد ته د ولي عهدۍ له ټاکلو څخه وروسته خوشو ځلې غوښتې وه ، خو هغه نه وه ورکړې.^۱

ج : د خطبې الفاظ

مخکې مو وویل چې دنکاح په غرض دیوې نجلۍ غوښتلو اد دهغې خبرولو ته خطبه وايي نو که چېرې نجلۍ موافقه وکړله نو خطبه بشپړه او د نکاح ژمنه وشوله خو دوی لا یو بل ځینې بېل دي.

^۱ تحفة العروس : محمود مهدي استانبولي.

کله خطبه تصریح وي او کله د تعريض په ډول :

۱. تصریح : له چا سره واده غوښتل او هغه ته خپل رغبت او میل ښکارول لکه چې څوک چا ته ووايي : زه له تاسره واده کول غواړم ، او ټول فقهاء وايي : د دې لپاره چې د جماع الفاظ ناوړه او فحش دي نو په خطبه کې یې مستقيماً استعمالول حرام دي .

۲. تعريض : په یو خبره کې د یو مطلب دلالتاً وړاندیز چې ظاهراً په کې یاد نه شي ، یعنې د یو شي غوښتل چې هغه هدف مستقیم نه یادوي لکه یو محتاج چې چا ته ووايي ، زه ستا د سلام او احترام لپاره راغلی یم ، د دې لپاره راغلم چې ستا مبارک مخ و وینم ، ته مې یادېدلې او داسې نور .

بېلګې

۱. رسول الله (ص) فاطمې (رض) د قیس لور ته وفرمايل : (اذا حلت فاذا نیني)

یعنې : کله چې حلاله شوې (نکاح درته رواشوه) ماته خبر راکړه .
او ورته یې وفرمایيل (لا تفوتینا بنفسک) .

یعنې : د ځان په هکله دي موږ مه هېروه .

۲. کله چې ام سلمه (رض) د ابو سلمه څخه کونډه شوله رسول الله (ص) ورته وفرمایيل : ته خبره یې چې زه د خدای (ج) رسول یم ، دخلکو غوره او بهتر شخصیت یم ، زما ځای او مقام زما په قوم کې ته ښه ویني .^۱

۳. ته ډېره ښایسته یې د هر چا خوښه یې .

^۱ دارالقطني او نیل الاوطار

۴. زه له يو صالحې ښځې سره واده کول غواړم.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د: د نکاح په غرض نجلۍ ته کتل

همدارنگه فرمایي: «اذا خطب احدکم المرأة فان استطاع ان ينظره منها فلیفعل»^۱

یعنې: کله چې له تاسو څخه چاکومه ښځه وغوښتله نو که چېرې کولی شي، چې له هغې څخه (د مخ او بدن) ځینې برخې وگوري نو دا کار دې وکړي.

ددې لپاره چې دلته دکورنۍ دجوړښت، دټول ژوند د تېرولو او هوساینې خبره ده نوپه همدې بنا شریعت دا اجازه ورکړله چې که څوک له کومې ښځې سره واده کول غواړي، هغې ته وگوري که خوښه یې شوله نوښه ده او که خوښه یې نه شوله نوبله دې وگوري.

همدارنگه ښځې ته رواه ده، چې نارینه ته وگوري داسې نه شي چې ښځه له واده څخه مخکې یا نارینه له واده څخه دمخه یوله بل سره لیدلي نه وي، اوله واده څخه وروسته یې خوښ نه شي، په دې کې د شارع لوي حکمت دی نن سباداسې ډېر لیدل شوي دي چې هلک اونجلۍ هېڅکله هم سره لیدلي نه وي، او مشران یې په پتوسترگو یو بل ته واده کړي، چې وروسته یې یو بل خوښه شوي نه وي او طبیعت یې سره نه لگېږي اود مینې اومحبت ژوند یې په کرکه، نفرت اوناخوالو بدل شي اوتل د کشمکشونو سره لاس اوگریوان وي، خواسلامي شریعت دواړو ته اجازه ورکړله چې ښه یو بل ته وگوري، دهغه له اخلاقو څخه ځان خبر کړي نه یوازې اجازه بلکې، رسول الله (ص) حضرت مغیره بن شعبه رضی الله عنه ته امر وکړ: (ارجع وانظر اليها)

^۱ ابوداود، اومسند احمد.

ی معنی: وگرځه او هغې ته وگوره.

همدا راز رسول الله (ص) فرمایي «اذا خطب احدكم المرأة فلا جناح عليه ان ينظره منها اذا كان ينظره اليها لخطبة وان كانت لا تعلم»^۱

ی معنی: کله چې له تاسو څخه چا یوه کومه انجلۍ وغوښتله نو هېڅ گناه پرې نه شته چې هغې ته وگوري، کله چې هغې ته د غوښتنې په غرض گورئ که څه هم هغه پوهه نه وي.

«اذا خطب احدكم المرأة فان استطاع ان ينظره منها فليفعل»^۲.

ی معنی: کله که څوک له تاسو کومه نجلۍ د نکاح له لپاره غواړي او کولی شي، چې هغه وگوري، نو دا کار دې وکړي.

نوله دې او داسې نورو روایاتو څخه جوتېږي، چې د نکاح په نیت نجلۍ ته کتل جائز دي او د نجلۍ کورنۍ هم باید په دې څه ننگ ونه کړي ځکه دا شرعي او مباح عذر دی.

د امام ابوحنيفه (رح) په نزد یوازې د هغه مخ، لاسونو او قدمونو ته کتلی شي. امام مالک (رح) وايي: که نجلۍ اجازه وکړله. کتل ورته روا ده، او که نجلۍ اجازه ونه کړله، نو کتل ورته روا نه دي.

داود ظاهري وايي: په خطبه کې د نجلۍ ټول بدن که هغه خبره وي او که نا خبره کتلی شي.^۳

شيعه وايي: د نکاح په نیت نجلۍ ته کتل روا دي.

^۱ مسند احمد، نیل الاوطار و الفقه الاسلامي وادلته.

^۲ ابوداود او مسند احمد

^۳ المحلي جلد: ۹

قاضي عياض وايي: ډاکټل مکروه دي.

ه: د خطبې له پاسه خطبه

که څوک کومه نجلی و غواړي، نو تر څو هغه ځواب ورکړي، یا یې غوښتونکې پرېږدي، بل چاته یې غوښتل حرام دي خونن سبا پر داسې لیدل شوي، چې دیو نجلی په سرغټې غټې دښمنۍ پیدا شوې وي. پر له ضده هم دا کار کوي، او پر داسې هم شوي دي چې څوک د کومې نجلی د غوښتلو لپاره چاکره ورشي نو دوی لا ناست وي چې نور راشي او ځینې خولا د نجلی کورته گواښ هم کوي، چې که له ما څخه پرته دې بل چاته ور کړه نو... دا په اسلام کې حرام او سخته گناه لري.

رسول الله (ص) فرمایي: (لا یبیع احدکم علي بیع اخیه ولا یخطب علی خطبة اخیه) یعنې: بیه دې نه کوي یو له تاسو هم دخپل مسلمان ورورپه بیه او خطبه (غوښتنه) دې نه کوي دخپل ورورپر خطبې.

مطلب دا چې، د پېرلو او پلورلو په معامله کې او د خطبې په معامله کې دخپل مسلمان ورور د غوښتنې له پاسه غوښتنه مه کوه؛ ترهغه چې یا یې غوښتونکې پرېږدي او یا نجلی موافقه ونه کړي.

همدارنگه نور مختلف روایتونه شته چې نه یواځې د خطبې پر جواز دلالت کوي، بلکې دا جوتوي چې خطبه سنت هم ده، رسول الله (ص) په خپله خطبه کړې ده.

رسول الله ص فرمایي چې یو مسلمان ورور دې د بل مسلمان ورور د غوښتنې له پاسه غوښتنه نه کوي.

او که څوک دا کار وکړي نو د رسول الله ص د وينا مخالفت به يې کړی وي، او که د چا کومه نجلی ډېره خوښه وي، نو کوښښ دې وکړي چې د هر چا څخه يې مخکې وغواړي. او په کار ده چې د نجلی کورنۍ ته د فکر کولو شوری او... وخت ورکړل شي، تر څوښه جوتنه شي، چې يا يې موافقه راغلله يانه او د خطبې فسخه که دهلک له خوا څخه وي او که د نجلی لخوا، هېڅ اغېزه نه لري او که په خطبه کې موافقه راغلله نو تر څو چې شرعي ايجاب او قبول نه وي شوي نو دا نکاح نه ده او هلک او نجلی لا تر اوسه پردي دي او دا د نکاح لپاره يوه ژمنه ده، د خطبې له پاسه خطبه هغه وخت روا ده چې لمړۍ غوښتونکې، فاسق، فاجر، نااهله او ددې نجلی وړ نه وي.

و: پر يوه جاهليت نيوکه

يو بل جاهليت دادی، چې کله په خطبه کې موافقه راشي نو د د ستال په نامه يوه ټوټه يا گل ورکړي، بيا پرته لدې چې شرعي ايجاب او قبول وشي، هلک او نجلی لکه ښځه او خاوند يوځای کېږي داد ستال هېڅ مانا نلري، اونه حرام حلالولی شي، او تر څو چې شرعي عقد نه وي شوی، دوی دواړه پردي دي. يوازې د نکاح موافقه نکاح کېدلای نشي، د نکاح لپاره څه نور هم ضرور دي چې مخکې به راشي. د نکاح په قصد نجلی ته د کتلو له جواز څخه ځينو عياشانو نورې گټې پورته کړلې او په دې کار کې يې له افراط څخه کار واخست، کتل په خلوت صحيحه بدل شول. او دوی چې کومه نجلی خوښه کړي، نو د نکاح په پلمه له هغوی سره خلوت کوي، په يوازيتوب کې ورسره يوځای کېږي، او دا کار په څو اسلامي پرمختگ خوښو!! هيوادونو کې له څو کالو راهيسې راپيل شوی دی. خو کله که د دواړو موافقه رانشي

، او په هوټل ، سراى يا . . . کې يې ورسره خلوت هم کړى وي او دريم ملگري (شيطان) يې هم خپله دنده پوره اجرا کړې وي ، نو بيا به څه کېږي ؟ لکه چې ډېر داسې وليدل شول ، پېغلو انجونو او زلميانو اوس هلته هم دا پلمه پيدا کړې ده او خپل جنسي غرايز اوس له همدې لارې سپړي ، ځکه چې د ټولنې له خبرو او د تندي له ترو شولو څخه هم خلاص دي او قانون او دستور هم ورته اجازه ورکړې ده !!

د نکاح ارکان

الف: ايجاب او قبول

ټول علماء په دې متفق دي چې ايجاب او قبول د نکاح رکن دی ، هغه څه چې په مجلس کې لومړى صادرېږي ، هغه ايجاب دی ، د نارينه له خوا وي او که د ښځې له خوا (او که د دوى دا وليا و/خو). ايجاب او قبول په اتفاق سره د نکاح اوزوجيت په الفاظو صحيح کېږي لکه په نکاح مې درکړله ، او د ملکيت ، هېې (بخښنې) او صدقې په الفاظو امام ابو حنيفه (رح) په نزد صحيح کېږي لکه چې درسول الله (ص) نکاح د هېې په الفاظو شوې ده: (وَأَمْرًا مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ) الاحزاب: ۵

يعنې : (او هغه مومنه ښځه که بخښي خپل نفس نبي (ص) ته)

او بل دا چې که دا د نکاح صريح الفاظ نه دي ، نو کنايه خودي^۱.

امام شافعي (رح) وايي چې د نکاح او تزويج له کلمو څخه پرته نکاح په نورو کلمو نه صحيح کېږي.^۱

^۱ الاختيار لتعليق المختار.

اصل په ايجاب او قبول کې په خولې خبرې دي که څوک په خولې خبرې نه شي کولی نو په ليکلو هم صحيح ده او کله که عاقدان (تړون کوونکي) حاضر وي او خبرې هم کولی شي ، بيا ورته ليک روا نه دی ځکه اصل په خولې خبرې دي او که څوک ليک هم نه شي ليکلی نو په اشاره هم روا ده په دې شرط چې له اشارې څخه غرض ، مطلب او مقصد ښکاره وي.

دا ايجاب او قبول ارکان په لاندې ډول دي.

۱. دمجلس يووالی: ايجاب او قبول بايد په يو مجلس کې وشي که چېرې ايجاب په يو ځای کې او قبول پر بل ځای کې وشي ، نه صحيح کېږي.

۲. هر طرف بايد د بل طرف خبرې بشپړې واورې او پرې پوه شي او که چېرې خبرې نه اورېدل کېدې او يا ژبه بدله وه او نه پوهېدل چې بل طرف څه وايي نه صحيح کېږي.

۳. دا ايجاب او قبول لپاره عربي ضروري نه ده او نه د عقد لپاره ديني عالم ضرور دی ښځه او خاوند يا يې وکېلان هم دا کار کولی شي اولکه عيسويانو په کاهن پورې اړه لري او نه خطبه ضروري ده ، بې خطبې هم نکاح روا ده او نه پرې نړيوال خبرول ضروري دي لکه راډيو ، تلويزيون ، اخبارونو کې خبرتيا لکه عيسويان چې په نکاح نړيوال خبرنه شي ، صحيح يې نه گڼي ، او نه په کوم ځانگړي وخت پورې اړه لري لکه يهوديان چې دشنبې (خالي) اود اخرونو په ورځو کې نکاح حرامه بولي ، او نه يې په رسمي دفترونو کې ثبتول ضروري دي.

ب: ولي

د جمهورو علماوو شافعي، مالک، احمد بن حنبل او شاه ولي الله دهلوي (رح) په نزد ولي د نکاح له ارکانو څخه.^۱

شاه ولي الله دهلوي وايي بنځې ته روانه دي چې له ولي څخه پرته دخپلي نکاح تړون وکړي، ځکه هغه خپله گټه او بنځنې نه پېژني بنايي له خپل سيال څخه پرته له بل چا سره نکاح وکړي او قوم ته يې شرم او ننگ جوړشي، نولکه چې وروسته به راشي کله چې نجلی له کم سيال سره واده وکړي، نو بيا خود احنافو په نزد هم ولي د اعتراض حق لري.

د جمهورو دلايل

(وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَّغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ) البقرة ۲۳۲

ی معنی: او هغه وخت چې طلاقې کړلې تاسې بنځې او دوی ورسپړي اخرد مودې خپلې ته پس مه منع کوئ تاسو دوی له دې څخه چې په نکاح به واخلي دوی مېړونه خپل.

(وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَى مِنْكُمْ) النور ۳۲

ی معنی: او په نکاح ورکوئ بې واده والاله تاسې نه

(أَوْ يَعْفُوَ الَّذِي بِيَدِهِ عَقْدَةُ النِّكَاحِ) البقرة ۲۳۷

او یا عفو وکړي، هغه څوک چې په لاس کې يې غوټه د نکاح ده. امام قرطبي (رح) ووايي: چې دا ولي دي.

^۱ النهاية لرملي

^۲ احکام القرآن قرطبي

په دې ټولوايتونو کې ولي دنکاح لپاره ضروري گڼل شوی دی.
 رسول الله (ص) فرمايي: لا نکاح بغير ولي. دارقطني
 ی معني: له ولي پرته نکاح نه ده صحيح.
 (ایما امرأة نکحت بغير اذاوليها فنکاحها باطل قالها ثلاثاً)^۱
 ی معني: هرښځه چې د ولي له اجازې پرته په نکاح شوه نو دهغه نکاح باطله
 ده دايې درې ځله وويل.

خود امام اعظم (ابو حنيفه) (رح) په نزد ولي دنکاح رکن نه دی، نو عاقله او
 بالغه ښځه کولی شي، چې له خپل سيال سره د ولي له اجازې پرته هم نکاح
 وکړي او ځان ته يې خاوند وټاکي.

د احنافو دلايل

(فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍ)
 البقرة: ۲۴۰

ی معني: او په تاسو گناه نه شته پدې خبره چې وکړي هغوی په خپل حق کې
 د شريعت مطابق.

(فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ
 بِالْمَعْرُوفِ)

ی معني: نومه بندوئ هغوی لدې چې نکاح وکړي دوی خپلو خاوندانو سره
 کله چې راضي شي دوی خپل منع کې د شريعت مطابق.

^۱ بخاري، مسلم، ابوداود، او ابن ماجه

رسول الله (ص) فرمايلي (الايم احق بنفسها من وليها والبكر تستاء ذن في نفسها واذنها صماتها).^۱

ی معنی: بې خاونده بنځه ډېره حق داره ده دځان په حق کې له خپل ولي ځنې او پېغله به اجازه کوي دځان په حق کې او اجازه یې چپ کېدل دي

(لاتنکح الثيب حتى تستامرو لاتنکح البکر حتی تستاء ذن واذنها الصموت).^۲

ی معنی: نه دې په نکاح کېږي کونډه تردې چې امر وکړي اونه دي په نکاح کېږي پېغله تردې چې اجازه وکړي او دهغه اجازه چپ والی دی.

(ليس للولي مع الثيب امر).^۳

ی معنی: ولي د کونډې بنځې سره هېڅ کار او غرض نه لري در رسول الله (ص) په وخت کې یو صحابي یو ځل همدا سې وغوښتل چې خپل لور د هغه له خوښې پرته خپل وراره ته ورکړي خودې مبارزې پېغلې صحابيې نه غوښتل چې دا رواج دې همدا سې پاتې وي او خلک دې لورگاني او خویندې د هغوی دارادې او خوښې پر خلاف واده وکړي. اودادې حتی پوښتل کېږي هم نه. نور رسول الله (ص) ته یې له پلار څخه شکایت وکړه او څرگنده یې کړه چې زه دا ډول واده نه غواړم رسول الله (ص) ورته توصیه وکړه چې خیر دی اوس دې د پلار خبره ومنه. خو هغه په خپل دریغ ټینګه ولاړه وه. اور رسول الله (ص) ورته بیا وفرمایل خیر نو هر څوک چې دې خوښ وي ورسره واده وکړه. دې انجلی د رسول الله (ص) له دي وینا سره وویل اوس به مې د پلار خبره ومنم ما غوښتل

^۱ مسلم او ترمذي

^۲ دار القطني.

^۳ ابوداود

چې دا ناروا او د جبر ریکارډ مات کړم او مسلمانانې خويندې په دې وپوهوم چې پلرونه یې د لور گانو په ورکولو کې څه واک نه لري.^۱

نودا امام ابو حنیفه (رح) له مذهب سره سم بنځه ځان ته د خاوند د انتخاب حق لري، کله چې هغه بالغه وي او د بنواو بدو تمیز وکولی شي خپله گټه او تاوان وپېژني نو شریعت هغه ته د خپل مېړه د انتخاب بشپړ حق ورکړی دی، او هېڅوک یې د خپلې خوښې (مرضی) خلاف په نکاح نشي مجبورولی.

یوه هغو جاهلي او ناوړه دود څخه چې زموږ په ټولنه کې عام شوي دادی چې ولې بنځه چې چاته یې خوښه وي په نکاح ورکوي، هغه لکه د مال یا څاروي خپل شخصي ملکیت گټې، انجلۍ بېچاره هېڅ نه پوښتل کېږي او ډېر داسې کېږي چې هغه مېړه ته له خپل ورکولو څخه له سره خبره هم نه وي، کونډه خود خُسرد کور شخصي ملکیت او شتمني بلل کېږي بل چاته ورکول یې دهغه د وژلو څخه هم سخت تمامېږي که د هغې د خُسره کور کې حلُمی وجود ونلري نو په کلونو کلونو به انتظار کوي ترڅو کوم کوچنی بالغ شي او هغه ورته په نکاح کړي او که طفل هم نه وي نو بیا ناچاره ده چې ټول عمره به واده وي او د خُسره کور کې دوینځې په څېره په خدمت ژوند تېر کړي.

دې ناوړه عنعنو ډېرې ناکارې ډالۍ ټولنې ته راوړلې ډېر مولیدلي چې بنځه د خپلې ارادې او طبیعت پر خلاف په نکاح مجبوره شوې وي چې هغې یا ځان وژلی یا یې تېښته او فرار کړی او یا یې نور اخلاقي مفاسد رامنځ ته کړي وي.

^۱ الاختیار لتعلیل المختار

که زموږ په جاهليت کې بڼه ځانته خاوند اختيار کړي نو دهغې مرگ مباح نه، بلکې لازم گڼل کېږي چې بيا هلک او انجلۍ دواړه ياد تبغ دخولې اويا دتوپک د شپېلۍ ښکارشي د انجلۍ ولي دپيسو لپاره دانجلۍ گانده (راتلونکې) ژوند ته هېڅ پام نه کوي هر څوک چې ډېر مال ورکړي انجلۍ هماغې ته ورکوي، داچې په انجلۍ څه تېرېږي اودهغې راتلونکي ژوند ته يې څه ډالۍ ورکړله دهغه پرې څه پروانسته د انجلۍ په زوره په نکاح مجبورول، دهغه دارادې او طبيعت پر خلاف دهغې ورکول، دکورنۍ نظام دجوړښت اود نکاح داصلي مقصد خلاف کار دی نکاح خودسکون، هوساينې، اطمنان، مينې او محبت لپاره ده: «ومن ایته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً وجعل بينکم مودة ورحمة»^۱

يعنې: اوله نښو دده دادي چې پيدا کړې يې دي تاسو ته له نفسونو ستاسې نه ښځې لپاره ددې چې مايل شئ دوی ته او گرځولې يې ده په منع ستاسو کې دوستي او مهربانۍ. «

او کله چې څوک په نکاح مجبوره شي اودهغه دخوښې او مرضي په خلاف چاته واده شي نونه خوتسکين او اطمنان راځي اونه خومينه، محبت اودوستي اونه دکورني نظام دجوړښت هدف تحقق ومومي ددې له پاسه هره ورځ دمېړه اوبښځې ترمنځ اوبه خړې وي تردې چې يوله بل څخه توبه گارشي نوهرڅوک چې دا کار کوي نومهرباني دې وکړي خپلې دې کړنې ته دې د اسلام او مسلمانۍ رنگ نه ورکوي.

ځکه دا تحميلي او تپل شوې نکاحگانې په اسلام کې ځای نلري داخودنفس غوښتنې اويا جاهلي ننگ او غيرت دی چې اسلام ورڅخه پنا

غواړي ، له اسلام څخه دمخه هم بښځې همدا سې بې ارادې او په زوره په نکاح ورکول کېدلې مګر اسلام د ازادې بالغې او عاقلې بښځې احساس او طبیعت ته ارزښت ورکړی رسول الله (ص) فرمایي چې په نکاح کولو کې به کونډه امرکوي چې هغې د پېغلې په انډول د واده خواړه او ترخه لیدلي وي او پېغلې ته که حیا ورځي او امرهم نه کوي نو چپوالی یې هم کافي دی او که هغه په چغو چغو ژاري او یا صفا انکارکوي نو دا نکاح نه شي صحیح کېدلی چې راتلونکی ژوند به یې هم ناخوالو، تاوتریخوالي اوزړه بداوي څخه ډک وي.

ج: شاهدان

د جمهور فقهاوو، شافعي احمد بن حنبل او احنافو (رح) په نزد په نکاح کې د ایجاب او قبول په وخت کې شاهدان ضروري دي ،

رسول الله (ص) وفرمایي: لانکاح الابولي وشاهدي عدل.^۱

یعنې: نه ده صحیح نکاح مګر د ولي او دوه عادلو شاهدانو په حضور کې.

او مالکیان وایي چې اصل په نکاح کې اعلان دی چې خلک په تېون خبر شي.^۲

ددوی په نزد له شاهدانو څخه پرته نکاح فاسده ده او شاهدان په نکاح کې واجب دي خود عقد په وخت کې د شاهدانو حضور ضروري نه، بلکې مستحب دی او که د عقد په وخت کې شاهدان حاضر نه شول نو د دخول په وخت کې به حاضرېږي او که د دخول په وخت کې حاضر نه شول نو د انکاح فاسده ده.^۳

^۱ دارلقطني.

^۲ بدائع الصنائع، فتح القدیر، تحفة المحتاج، المذهب والمغني.

^۳ الانکحة الفاسدة عبد الرحمن بن عبد الرحمن شميلة الامدل.

د : مهر

دا حنافوپه نزد له مهر څخه پرته نکاح نه صحیح کېږي لکه چې الله (ج) فرمایي: (وَأَحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ) النساء: ۲۴

یعنې: او حلالې کړې شوې تاسې لره هغه بنسټې چې غیر له دې څخه دي چې طلب به کوئ تاسود هغوی په مالونو خپلو سره.

دامام شافعي (رح) او حنابلې وپه نزد مهر مستحب دی نوکه چېرې یې د مهر په نشتوالي موافقه وکړه هم رواده.

اومالکیان وایي چې مهرد نکاح د صحت له شرطونو څخه ده او پرې بنسودل یې روانه دي (وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً) النساء: ۳

یعنې: ورکوئ بنسټونه مهرونه د دوی په خوشالۍ سره

(فَاتَوْهُنَّ أَجُورَهُنَّ قَرِيبَةً) النساء: ۲۴

یعنې: نو دوی لره ورکړئ د دوی حق کوم چې مقرر شوی دی

دمهر کمه اندازه فقهاوو لس شرعي روپۍ ټاکلې ده اوزياته اندازه یې ټاکلې نه ده په هر څو چې دواړه راضي شول سببي ده، دمهر په هکله به کافي تفصیل وروسته راشي.

د نکاح شرطونه او د عقد (تړون) ډولونه

الف: د نکاح شرطونه

دنکاح ځينې شرطونه په هک ، ځينې په انجلۍ او ځينې دنکاح په صېغې پورې اړه لري :

۱. تړون کوونکي شرطونه

الف: عقد کوونکي بايد اهليت ولري ، عاقل ، بالغ وي. دليونې او کوچني عقد نه صحيح کېږي.

ب: چې عقد کوونکي دواړه خواوې يودبل خبرې واورې او پرې پوه شي.

ج: که ښځه مسلماننه وي ، خاوند دې يې هم مسلمان وي.

۲. د ښځې شرطونه

الف: چې خالصه (سوچه) ښځه وي ، خنثی نه وي.

پ: چې د ښځې په نکاح کې شرعي مانع نه وي يعنې (محرم نه وي).

ج: چې ښځه معلومه وي ، چې فلانۍ نومې ده او نامعلومه نه وي لکه دچاچې ډېرې لورگانې وي او ورته وايي چې يوه مې په نکاح درکړله او معلومه يې نه کړي چې کومه يوه يې په نکاح ورکړله.

۳. دنکاح په صېغې (الفاظو) کې شرطونه

دنکاح په صېغه کې چې څه شرطونه دي څه يې په ايجاب او قبول کې ياد شول بل دا چې دنکاح لفظ به راتلونکي ته نه منسوبوي او نه به يې څه داسې شرط پورې چې دنکاح دتړون په وخت کې موجود نه وي اړوندوي ، بل دا چې نکاح به نه موقتي وي او نه به متعه وي او بايد دتل لپاره وي.

ب: د عقد ډولونه

۱. صحیح او نافذ عقد

پر صحیح او نافذ عقد مرتبه اثار

الف: پر خاوند حقوق

۱. په مجرد عقد سره مهر لازمېږي که مهردنکاح د عقد په وخت کې ټاکل شوی و ، خو هماغه دی او که ټاکل شوی نه و نو مهر مثل لازمېږي.

۲. په مجرد عقد سره د بنځې نفقه ، جامه او د اوسېدلو ځای لازمېږي.

۳. که بله بنځه یې وي نو ددوی تر منځ به له مساوات ، عدل او انصاف څخه کار اخلي.

۴. پر خاوند لازم ده چې بنځې ته هېڅ ډول زیان نه په ژبه او نه په لاس ور ورسوي مګر کله چې شریعت ورته مباح کړی وي .

ب: پر بنځه حقوق

۱. پر بنځه واجب دي چې د خاوند اطاعت وکړي او کوم کوری یې چې ورته ټاکلی دی هلته واوسېږي.

۲. د خاوند له کور څخه به یې له اجازې او بې له شرعي جواز څخه نه وځي.

۳. ترڅو چې شریعت اجازه کوي نو د خاوند پر خبره به عمل کوي.

۴. د خاوند تادیب ته به غاړه ږدي ، ترڅو چې خاوند د شریعت حدود مراعات کړي.

ج: په ښځه او خاوند گډه اثار

۱. د نسب ثبوت چې له دې دواړو څخه زېږېږي .
۲. ترڅو چې په دين کې سره جدا نه وي (لکه يهودي يا عيسوي) نو يو له بل څخه ميراث وړي.
۳. حرمت مصاهرت ثابتېږي .
۴. هريوته رواده چې له بل څخه خوند او مزه واخلي لکه څنگه چې شريعت ورته رواکړي دي او مانع (لکه حيض او نفاس) وجود نلري.
۵. په هريو لازم دي چې له بل سره د ژوند چارو په سنبالولو کې له خپل قدرت او توان سره سمه مرسته وکړي .

۲. صحيح موقوف عقد

هغه عقده چې د نفاذ يو شرط يې کم وي يعنې که دا يو شرط پکې پوره شي نو عقد صحيح او نافذ دی لکه مريی يا وينځه چې دخپلې نکاح عقد پخپله (د بادار له اجازې پرته) وکړي يا عقد کوونکې کوچنۍ او يا معتوه وي يا دازادې ، اصیلې ، عاقلې او بالغې ښځې نکاح څوک دهغې له اجازې پرته وکړي يا د نژدې ولي په شتوالي کې لېرې ولي دنکاح عقد وکړي او نژدې ولي اجازه هم ورته نه وي کړي. دا عقد له دخول څخه وړاندې د نژدې ولي په اجازې پورې اړوند (مربوط) دی او که له اجازې څخه وړاندې يې دخول وکړنو دا عقد د فاسدې نکاح حکم اخلي.

ج: ټول فقها پدې متفق دي چې په نارینه باندې کوم شرط ندی ایښودل شوی له هر چا سره چې نکاح یې ورسره روا وي، نکاح کولی شي او که ښځه د خپلې نکاح عقد پخپله کوي نو دې دوه شرطونو ته به پام کوي:

١. دا چې خاوند یې سیال وي.

٢. چې مهر به یې له مثل څخه کم نه وي.

نوکه لدې شرطونو څخه یو هم کم وي، ولي د اعتراض حق لري.

د: فاسده نکاح

فاسده نکاح هغه ده چې د نفاذ ټول شرطونه یې پوره وي خو د صحت له شروطو څخه یو شرط پکې کم وي، لکه چې د شاهدانو شمېر پوره نه وي یا په بائن طلاق کې دیوې خور نکاح د بلې په عدت کې شوې وي. یا د پنځمې نکاح د څلورمې په عدت کې شوې وي، یا د وینځې نکاح په اصیلې باندې شوې وي، یا دا چې نکاح کېدونکې ښځه د بل چا د طلاق په عدت کې وي، پدې شرط چې دوی د عقد په وخت کې پدې پوه نه وي او که پوه وي نو دا عقد باطل دی.

په فاسده نکاح کې هر کله چې ښځه او خاوند پوه شي نو باید ځانونه بېل کړي او که خپله بېل نشول نو په هر مسلمان لازم دي چې قاضي پرې خبر کړي، ترڅو دوی جدا کړي، که قاضي له دخول څخه وړاندې بېل کړل، نو هېڅ اغېزه پدې عقد نه مرتبېږي او که له دخول څخه وروسته یې بېل کړل نو دا څلور اثرات پرې مرتبېږي او پدې نکاح کې حد نشته:

١. د بېلتون له لومړۍ ورځې څخه به د خپل عدت ورځې شمېري.
٢. حرمت مصاهرت ثابتېږي يعنې پر سړي د ښځې ټول اصول او فروع او پر ښځې د سړي ټول اصول او فروع حرامېږي.
٣. که د عقد په وخت کې يې مهر ټاکلی ونوله ټاکلې اندازې څخه کم مهر لازمېږي او که مهريې ټاکلې نه و، نوله مهر مثل څخه هم کم لازمېږي ځکه چې د ښځې په وطی به يا مهر لازم وي او يا حد او حد د شېبې لپاره رفع شونو مهرياتي شو.
٤. ثبوت د نسب دهغه حمل چې له دې خاوند څخه يې زېږوي.

ه: باطله نکاح

چې په صېغه کې يې نقصان (کمښت) يا څه عيب پيداشي، يا د انعقاد له شرطونو څخه يو شرط کم وي، نو د نکاح باطله ده لکه موقتي نکاح يا چې عقد کوونکي دواړه ليووني وي، يا يې يوليوني وي، يا دا چې ښځه د نکاح جوگه نه وي لکه نکاح له محرما توسره، نو پدې نکاح هېڅ اثرات نه مرتبېږي. د دې وجود لکه عدم (نشت) داسې دی نه پر ښځه عدت شته دی نه نسب ثابتېږي، نه ميراث شته نه مهر او نه نفقه او نه د خاوند اطاعت شته او حد هم د شېبې لپاره نشته او که چا داسې نکاح وکړله سمدستي دې خپله بېل شي او که بېل نشي او خلک پرې خبر شي، نو قاضي دې پرې خبر کړي، چې بېل يې کړي.

دریم څپرکی

د نکاح مانع

هغه ښځې چې نکاح ورسره حرامه ده:

له کومو ښځو سره چې نکاح حرامه ده دوه ډوله دي ، یوه هغه چې نکاح ورسره د تل لپاره حرامه ده ، بله هغه چې موقتا ورسره نکاح حرامه ده.

الف: هغه ښځې چې نکاح ورسره د تل لپاره حرامه ده

کومې ښځې چې د تل لپاره حرامې دي ، نو د حرمت لاملونه (اسباب) یې څلور دي.

۱. محرمات د نسب په سبب

کومې ښځې چې د نسب په سبب حرامې دي ، څلور ډلې دي

الف: دسړي اصول: لکه مورد پلار مور، د پلارنیا که څه هم پورته وي
الله (ج) فرمایي: (حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ) النساء ۲۳
یعنې: حرامې کړې شوي پر تاسو مورگانې ستاسو.
اود نیاگانو نکاح په اجماع د امت سره حرامه ده.

ب: دسړي فروع (اولاده)، لکه لور، دزوی لور، دلور لور، نمسیانې، او
کړوسیانې که څه هم بنسکه وي: (حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ)
النساء ۲۳

یعنې: حرامې شوې پر تاسې مورگانې ستاسې اولورگانې ستاسې.

ج: د مور او پلار فروع

لکه خور، ورېره، خورزه، د ورور لور اود خور لور اود هغوی اولاد، برابر
خبرده که خوریا ورورسکه وي او که ناسکه.

د نیکه اولاده

لکه ترورگانې، خاله گانې، خدا حرمت یوازې تر دوی پورې ځانگړې دی
، د دوی اولاده حرامه نه ده فقهاء وايي [يحرمة جميع نساء القرابة
غيرولدا العمومة والخو له].^۱

ی یعنې: د عمه توب او خاله توب له اولاد څخه پرته دخپلولۍ ټولې بنسټې
حرامې دي.

اویاد تره او ماما څخه.

^۱ الانکحة الفاسدة نقل له حاشية الشرقاوي څخه

الله (ج) فرمايي: (حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ) النساء: ۲۳

يعني: حرامې شوې په تاسو مورګانې ستاسو اولورګانې ستاسو او خورګانې ستاسو او ترورګانې ستاسو او خاله ګانې ستاسو او د ورور لورګانې او د خور لورګانې.

۲. محرمات درضاع (دتي رودلو) په سبب

رضاع په زور او زير سره د ښځې او نورو ژويو (او حيواناتو) له تيو څخه د شيدو څښلو ته وايي.^۱

او شرعاً په ځانګړې موده کې د انسان له تيو څخه د شيدو رودل دي، چې د حرمت سبب ګرځي.

الله (ج) فرمايي: (وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرَّضَاعَةِ) النساء: ۲۳.

يعني: او حرامې دي پر تاسو هغه مورګانې چې شيدې يې درکړې دي تاسې ته او ستاسې هغه څو ښځې چې تاسې ورسره شيدې رودلې دي.

رسول الله (ص) فرمايي: [يحرم من الرضاع ما يحرم من النسب].^۲

يعني: ټول هغه په رضاع (تي رودلو) سره حرام دي څوک چې په نسب سره حرام دي. [يحرم من الرضاع ما يحرم من الولادة].^۱

^۱ الميزان للشعراني

^۲ بخاري مسلم، اين ماجه او نصب الرايه.

يعنې حرام دي په تي رودلو سره کوم چې حرامېږي له زېږېدلو څخه.

(حرموا من الرضاۃ ما يحرم من النسب).^۲

يعنې: حرام کړئ په رضاع سره هغه څوک چې حرام دي په نسب سره.

(الرضاع تحرم ما تحرم الولادة).^۳

يعنې: رضاع حراموي څوک چې له زېږېدلو څخه حرامېږي.

نو چې کومه مور کوم ماشوم ته تې ورکوي ، د جمهورو امامانو په نزد يې دا ښځه مور وگرځېدله ، که څه هم مړه وي (غير له امام شافعي څخه)

او ددې ښځې وروڼه يې ماماگان ، خويندې يې خاله گانې او دهغه خاوند يې پلار وگرځېد د پلار لورگانې يې خويندې ، او زامن يې وروڼه ، وروڼه يې تروڼه ، خورگانې يې خورگانې او دادښځې او سړي دنمسيانو ترور او خاله گرځي . که انجلۍ وي او که هلک وي ، نو ماما او تره يې گرځي . خو ځينې صورتونه شته چې هغه له دې قاعدې څخه مستثنی دي هغه يو درضا عي ورور خپله مورده يعنې که يوه ښځه زوی ولري او بله ښځه هم زوی ولري او دا دواړه کوچنيان د يوې دريمې ښځې تې وروي نو دا دواړه سره رضاعي وروڼه دي ځکه چې د يوې ښځې له تيو څخه يې شيدې رودلې دي ، خو بيا هم د يو بل له اصلي مور سره ددې نکاح حرامه نده.^۴

^۱ متفق عليه.

^۲ بخاري.

^۳ بخاري.

^۴ تخفة المحتاج ، حاشية ابن عابدین ، درمختار

او یو له هغو صورتونو چې هغه لدې څخه بهر دی د رضاعي زوی خور ده مثلاً یو سړی یو زوی لري، او بل سړی یوه لور لري، او ددې انجلۍ مور دې لومړي هلک ته تې ورکړی نو دا هلک او انجلۍ خور او ورور دي خو دا انجلۍ د دې هلک په پلار حرامه نه ده.^۱

په لنډ ډول دې ته یوه داسې قاعده ږدو: د تې ورکوونکې ښځې اودهغې داوډلادې او دمور او پلار حرمت خاص په تې رودونکي کوچني پورې اړوند دي، یعنې دا ښځه او دهغې اصول او فروع یوازې په همدې کوچني حرام دي اوددې کوچني په مور او پلار نه حرامېږي، لکه څنگه چې د تې ورکوونکې ښځې دمېړه اودهغې د اصولو او فروعو حرمت یوازې په همدې کوچني پورې اړوند دی.

د ماشوم دمور او پلار او ورونو او... سره ددې سړي او دهغې داوډلادې او مور او پلار نکاح جایز ده، یعنې دکوچني پلار ته روا دي چې شیدې ورکوونکې ښځې سره او دهغې دلورگانو سره نکاح وکړي او دماشوم مور ته روا دي چې له دوی څخه یوه سره واده وکړي.

په شیدو د تحریم علت

دا چې ولې په رضاع باندې حرمت ثابتېږي ډاکټران وايي چې په دې موده کې دکوچني بدن له همدې شیدو څخه وده کوي، غوښه له همدې شیدو څخه ډېرېږي هډوکي غښتلي کېږي، نو دماشوم وده اونمو او دهډوکي کلکوالی دهغې شیدو څخه حاصلېږي چې ماشوم یې په لمړیو دوو کالو کې

^۱ تحفة المحتاج.

خښې ، نو ماشوم ددې ښځې جز (برخه) وگرځېده نو همدا يې د تحریم علت دی.

د ماشوم عمر د تې روډولو په وخت کې

دا چې د څو کالو کوچنی دیوې ښځې شیدې وروي نو رضاع ثابتېږي په دې هکله فقهاء د نظر اختلاف لري. امام (ابو حنیفه (رح)) وايي داموده د کوچني د عمر لومړنۍ دېرش میاشتي دي.^۱

دلیل يې دا ایت دی : (وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا) (الاحقاف: ۱۵).

يعنې: حمل او بېلتون يې له تې څخه دېرش میاشتي دي.

امام زفر (رح) وايي: دا موده د کوچني د عمر لومړني دوه کاله ده جمهورو فقهاء و لکه امام شافعي ، امام احمد بن حنبل ، امام محمد ، او امام ابویوسف او د ډېرو صحابه و او تابعينو (رح) په نزد دا موده دوه کاله ده.^۲

دلايل يې : (وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ) البقرة ۲۳۳

يعنې: د کوچنيانو مورگانې دې تر دوو کالو خپلو کوچنيانو ته تې ورکوي ، کومې چې غواړي چې د تې ورکولو موده پوره کړي.

بل دا چې : (وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا) (الاحقاف: ۱۵).

يعنې: حمل او بېلول يې له تې څخه دېرش میاشتي دي.

^۱ بدائع الصنائع ، درمختار او حاشية ابن عابدين

^۲ درمختار ابن عابدين او رحمة الامة.

چې شپږمياشتې په حديث کې د ولادت لومړۍ نېټه ټاکل شوې ده
بل ځای فرمايي: **الايحرم من الرضاع الا ما كان في الحولين**.^۱
يعنې: نه حرامېږي په رضاع، مگر هغه څه چې په دوو کالو کې وي.
نوشپږمياشتې د حمل موده ټاکل شوې ده او دوه کاله موده د تېرودلو.
(وَفَصَّالُهُ فِي عَامَيْنِ) اللقمان: ۱۴.

او جلا کېدل د دوی دې په دوه کالو کې.
نو دا شپږمياشتې د ولادت او دوه کاله د تېر کولو چې سره جمع شي،
نو هماغه دوه نیم کاله ترې جوړېږي، چې قران ورته اشاره کړې ده.
د تېرودلو هغه موده چې حرمت پرې ثابتېږي.
دا چې کوچنی څومره شیدې وروي، نو حرمت ثابتېږي، په دې هکله هم
فقهاء د نظر اختلاف لري.

حنفي او مالکي فقهاء (رح) وايي چې داکومه ځانگړې اندازه نلري او په يوه
څاڅکي سره هم حرمت ثابتېږي، ځکه چې ايت مطلق راغلی دی.^۲
اماشافعي او امام احمد (رح) وايي چې: پنځه ځله تېرودل حرمت ثابتوي
يعنې چې ماشوم تېر وروي او مور شي او مخ واپوي نو چې پنځه ځله يې په
دې ډول سره وروي نو حرمت ثابتېږي.^۳

^۱ دارالقطني شرح الكبير او كشاف القناع.

^۲ بدائع الصنائع، درمختار، ابن عابدين او بدایة المجتهد.

^۳ المغني لابن قدامه او المنهاج للنووي.

دلیل یې د عایشې (رض) حدیث دی چې: په هغه څه کې چې قران کې نازلېدل لس ځله ښکاره او معلوم دتي روډل و چې حرمت یې ثابت او هغه په پنځه ښکاره او معلوم باندې منسوخ شول.^۱

او هغه حدیث چې د عباس عليه السلام ښځې ام الفضل یې روایت کړی دی چې یو کس او دوه کسه (تې روډل) حرمت نه ثابتوي.^۲

او د سالم په هکله د سهله په حدیث چې پنځه ځله شیدې ورکړه.^۳ د حنابلې وپه یو قول او د ابی ثور او ځینو صحابه ودا اندازه درې ځله تې روډل دي او دلیل یې دام الفضل یعنې د عباس عليه السلام د مېرمن هغه حدیث دی چې یو کس او دوه کسه حرمت نه ثابتوي.

نو معلومېږي چې درې ځله یې ثابتوي، او یو ځل دادی چې کوچنی تې خولې کې کش کړي، او بیا یې پرېږدي، نو که دا عمل یې درې ځله تکرار کړي، نو حرمت ثابتېږي.^۴

احناف وایي چې په ایت او حدیث کې اندازه ټاکل شوې نه ده او مطلق ذکر شوی دی مثلاً [وامهاتکم اللتي ارضعنکم] یعنې اوستاسې هغه مورگانې چې شیدې یې درکړي وي.

دلته شیدې مطلقې یادې شوي.

(یحرم من الرضاع ما یحرم من النسب).^۵

^۱ مسلم او ابوداود.

^۲ مسلم.

^۳ موطا امام مالک.

^۴ المحلی، المغني معالم السنن للخطابي.

^۵ بخاري مسلم، ابن ماجه او نصب الراية.

يعنې حرامېږي په رضاع سره څوک چې په نسب سره حرامېږي.
په دې حديث کې لږاوډ پرته دي ياد شوي.
ابن مسعود، ابن عباس او حضرت علي ؑ وايي: «قليل الرضاع وكثيره سواء»^۱.

يعنې: درضاع لږاوډ پر برابر دي.
حضرت عمر ؓ فرمايي چې يوکش رودل هم حرمت ثابتوي.^۲

www.melitahrik.com
0777 400 116

^۱ ترمذي جلد: ۳.

^۲ دارالقطنی اوبدائع الصنائع

کله چې له شیدو سره نورڅه ګډ شي.

که چېرې شیدې له کوم بهېدونکي شي سره ګډې شي ، لکه دوا ، دغوا یا مینې شیدې او ... نو که دښځې شیدې ډېرې وي نو دا حنافوپه نزد حرمت ثابتېږي ، او که دښځې شیدې کمې وي او بل بهېدونکي شی ډېرو ، نو حرمت نه ثابتېږي ، او که دبلې ښځې شیدې ورسره یوځای شي ، نو که دهرې یوې شیدې زیاتې وي ، حرمت په همغې پورې اړوند شو ، او که برابرې وي او په اندازه کې یوشی وي ، نو حرمت په دواړو پورې اړوند شو ، او امام محمد (رحمة الله علیه) وايي چې : په دواړو صورتونو کې حرمت دواړو ته اړوند دی.

او که چېرې شیدې له بهېدونکې شي څخه پرته له بل شي سره ګډې شي او په اور پوخ شي. نو بیا حرمت نه ثابتېږي ، لږې وي او که ډېرې امام مالک (رح) وايي که شیدې له اوبو سره ګډې شي او شیدې پکې ورکې شي ، نو حرمت نه ثابتېږي او که له دوا یا بل شي سره ګډې شي او شیدې پکې ورکې نه شي نو د امام مالک څخه په دې هکله کوم روایت نشته دی او ملګري یې وايي چې دا حرمت نه ثابتېږي.

امام احمد او امام شافعي (رح) وايي که له شیدو سره هرڅه ګډ شي او کوچنی یې پنځه ځله وڅښي نو دا حرمت ثابتېږي یوه خبره ده که شیدې له بهېدونکې شي سره وي او که له بل شي سره. لږوي او که ډېر

د کوچني تغذيه پر مور او پلار واجب ده.

په هغه صورت کې چې کوچنی له خپلې مور څخه پرته د بل چا شیدې نه روي یا بله ښځه پیدا نه شوه چې ماشوم ته شیدې ورکړي، یا پیدا شوه او ماشوم یې هم شیدې رودلې، خو دې ښځې اجوره غوښتله، نو پدې صورت کې په مور او پلار واجب دي چې کوچني تغذیه کړي، ځکه چې په شیدو نه ورکولو کې کوچني ته خطر دی.

الله (ج) فرمایي: (وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ) البقرة ۲۳۳.

یعنې: او مورگانې دې شیدې ورکوي خپلو کوچنیانو ته دوه کاله پوره. معنی دا چې په مور او پلار واجب دي چې ماشومانو ته شیدې ورکړي او که دادرې صورتونه نه و او مور یې غوښتل چې خپل ماشوم ته شیدې ورکړي او اجوره یې هم نه غوښتله نو د کوچني تسلیمول هغې ته واجب دي، ځکه چې خپله مور د نورو په انډول ډېره مهربانه وي او د اولاد په تربیه کې ښه کوښښ کوي، مګر د کوم شرعي عذر له کبله، او که مور ماشوم ته شیدې ورکولې خو اجوره یې غوښتله نو که بلې ښځې ورته وړیا ورکولې نو پلار یې کولی شي چې دې بلې ښځې ته یې ورکړي او که بلې هم اجوره غوښتله او مور یې هم نو پلار به یې د کوچني مور ته حواله کوي، مګر د کوم شرعي عذر له کبله.

مثلاً که مور بدکاره او بد اخلاقه وي یا مسلمان نه وي، که کوچني ورته تسلیم کړل شي؛ نو تربیه یې خرابېږي.

د مور د شیدو ګټې

د (۱۹۷۸م) کال په پسرلي کې په موناتو کې د کوچنیانو دروغتیا لپاره دریم کانفرانس جوړ شو او نوم یې پرې موناتو (۳) کېښود پدې غونډه کې له (۳۰۰) څخه زیاتو ډاکټرانو ګډون کړی و دوی د مور شیدې د طفل لپاره تر ټولو غوره غذا وګڼله خصوصاً د زېږېدنې په پنځو لمړیو ورځو کې، او د کانفرانس په پای کې یې هرې مور ته پنځه توصیې وکړلې.

۱. د مور طبعي شیدې د کوچنې لپاره اساسي خواړه دي، سربېره کورنۍ نظام هم ټینګوي او ماشوم له ډېرو ناروغیو څخه ژغوري.

۲. څومره چې ژر کولای شی کوچني ته شیدې ورکړي بیا هم څومره چې کولای شی ژر ژر دا کار وکړي او ژر یې پیل کړي.

۳. د ښځو لویه سهوه داده چې ماشوم ونه ژاړي مور ورته تې نه ورکوي اوداد کوچنې په هاضمه کې توپیر راولي.

۴. هره مور باید له هر ډول نشې څخه ځان وژغوري اود ډاکټر له مشورې څخه پرته باید دوا او درمل ونه خوري ځکه دا کار د ښځې شیدې وچوي.

۵. د مور شیدې بشپړه غذا ده اولازمه ده چې کوچني ته تر څلور میاشتو پورې نوره غذا ورنکړل شي او په کار ده چې کوچني ته تر څلور ویش (۲۴) ساعتو پورې په اوبو کې ویلي شوی بوره هم ورنکړل شي ځکه چې :

الف : ماشوم د مور په شیدو ژر عادت شي.

ب: کوچنی د مور د شیدو له لومړیو او ګټورو موادو یعنې ورګو څخه بې برخې کوي چې د مور شیدو کې له ولادت څخه وروسته پیدا کېږي او دا ماده د ډېرو ناروغیو مخنیوی کوي.

ج: د مور شیدې تر څلور میاشتو پورې د ماشوم لپاره بشپړه غذا ده چې په کې پروټین، شحمیات، ویتامین او مالګې شته دي. دغه شیدې د ماشوم لپاره دهغه د عمر مطابق جوړې شوي دي نو دهغه په هضمي سېسټم کومه بده اغېزه نه کوي بل هر وخت تیار وي، نه خوتیدو ته حاجت لري او نه په کې د میکروب وېره شته او نه په کې د ګرموالي او یخوالي ډاکټر(هنري ستیراد) وایي چې د مور په شیدو کې د روغتیا په سلګونو شیان چې د مور په شیدو کې شته دي، د نورو ژویو په شیدو کې نشته دي.

پر شیدو اجوره یا مزدوري کله لازمېږي؟

کله که تې ورکوونکې ښځه د کوچني مور وه اود کوچني له پلار سره یې زوجیت برحاله وه، او یا درجعي طلاق په عدت کې وي نو د حنفي علماوو په نزد دې ته هېڅ ډول اجوره نه شته ځکه چې نفقه یې د کوچني په پلار واجب ده او که دبائن طلاق په عدت کې وي ځینې علماء وایي څرنگه چې نفقه یې په خاوند نشته نو اجوره یې حق ده او ځینې یې په رجعي طلاق قیاسوي او وایي چې اجوره یې نشته ده. لومړۍ ډله وایي چې ددې د زوجیت او نکاح لړۍ له دې سړي سره ختمه ده اود هغې د رضا، خوښې، نوي مهراونوي عقد څخه پرته یې نه شي په نکاح کولی او که د کوچني سره یې د زوجیت لړۍ بالکل ختمه وه نو دې کې هېڅ اختلاف نشته چې کوچني ته دتي

ورکولوپه بدل کې اجوره لازمه ده الله(ج) فرمايي: (فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَاتُّوهُنَّ أَجُورَهُنَّ) الطلاق: ٦

یعنې: اوکه چېرې یې شیدې ورکولې ستاسې لپاره ،نور کوئ دوی لره مزدوري ددوی.

اوکه ښځه پردی وه ،نوپه هرحال د اجورې مسخره ده.

٣. محرمات د مصاهرت (خسرگنۍ) په سبب

داهم په څلور ډوله دي.

١ دښځې اصول: لکه دخپلې مېرمن مور ،نیاگانې ، که څه هم پورته وي.

دمېرمن مور په ایت سره حرامه ده [وامهات نسائکم] اومورگانې د مېرمنو ستاسې .

اونیاگانې په اجماع د امت سره حرامې دي

له ښځې سره یوازې د نکاح تړون که څه هم کوروالی نه وي شوی دښځې اصول حراموي رسول الله(ص) فرمايي: (هرچا چې له کومې ښځې سره نکاح وکړله، نوکه له هغه سره یې کوروالی وکړ، اوکه ویې نه کړ نو دهغه د مور نکاح ورته حرامه ده).^١

٢. دښځې فروع (اولاده): له کومې ښځې سره چې کوروالی شوی وي ، دهغه اولاد لکه پرکتې (دښځې لور له بل مېرمنه څخه) اود هغې لورگانې اونمسیانې ټولې پرې حرامې دي الله(ج) فرمايي: (وَرَبَائِبُكُمُ اللَّاتِي فِي

^١ ترمذي

حُجُورُكُمْ مِّنْ نِّسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ) النساء ۲۳

ی معنی: اوستاسو پرکتی یانې چې ستاسو پالنه کې وي ، کومې چې
ستاسوله هغو ښځو پیدایي چې تاسو ورسره کوروالی کړی دی
او که تاسو ورسره کوروالی نه وي کړی نو بیا په تاسو څه گناه نشته .

اود څلور وارو اوما مانو په نزد د (في حجوركم) قيد ته هېڅ اعتبار نشته،
ی معنی که پرکتی له ده سره ونه اوسېږي نو بیا هم حرامه ده.

۳. د زوی ښځه که څه هم ښکته وي : (وحلائل ابناکم الذین من اصلا بکم)
او ښځې د زامنو ستاسو هغه زامن چې ستاسوله شاگانو څخه وي.

د زوی دخول یا له ښځې سره یې د زوی کوروالی هم شرط نه دی اود
رضاعي زوی ښځه هم حرامه ده خو ابن تیمه او ابن قیم جوزي درضاعي زوی
له ښځې سره د مېړه له بېلتون څخه وروسته نکاح روا بولي^۱.

۴. د پلار ښځې (میرې) ، د نیکو نوښځې که څه هم پورته وي (وَلَا تَنْكِحُوا
مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ) النساء ۲۲.

یعنې او په نکاح مه اخلئ هغه ښځې چې په نکاح اخیستي ستاسې
پلرونو او له نکاح څخه غرض د ټولو فقهاء په نزد عقد دی.

۵. حرمت مصاهرت په زنا سره : په زنا سره د حرمت مصاهرت (د خسرگنۍ
د حرمت) په هکله فقهاء مختلفې نظریې لري :

^۱ زاد المعاد

امام احمد او امام ابو حنيفه (رح) وايي: زنا د واده په خبرده نو چا چې له کومې ښځې سره زنا وکړ له دهغې مور، نياگانې، اود هغې لور او لمسيانې ټولې پرې حرامې دي او د زنا کار په پلار، نیکونو، زامنو او لمسيانو ټولو د ښځه حرامه ده ٢. همدانظر په صحابه وکې د عمر، ابن مسعود، ابن عباس، جابر، عايشې، عمر بن حصين (رضی الله عنهم اجمعين) او په تابعينو کې د حسن بصری، شعبي، نخعي، اوزاعي، طاؤس، عطاء، مجاهد، سعيد بن مسيب، سليمان بن يسار، ثوري، اسحاق بن راهويه (رح) هم دی اوله امام مالک څخه هم يوروايت همدا دی، او د امام شافعي (رح) په نزد او د امام څخه په صحيح روايت زنا حرمت مصاحرت ته ثابتوي.^١ ځکه چې حرمت په صحيح عقد سره ثابت واقع کېږي او د امام شافعي (رح) په نزد اوله امام مالک (رح) څخه صحيح روايت زنا حرمت نه ثابتوي.^٢

او امام ابو حنيفه (رح) وايي: حرمت په زنا، مسه کولو او د شهوت په نظر فرج ته په کتلو سره ثابتېږي او د شهوت په نظر فرج ته د کتلو اندازه د ذکر خوز بدل دي.

٤. حرمت په سبب د لعان سره

لعان له لعن څخه اخيستل شوی دی، چې لېرې والی او شپړلو ته يې وايي، او دلته ترې مراد داده چې مېړه خپله ښځه په زنا تور نه کړي او شاهدان ونه لري نو قاضي به دواړو ته لوړه (سوگند) ورکوي چې لعنت او غضب ور سره

١ المبسوط، بدايع الصنائع نيل الاوطار، تحفة المحتاج، الخري على مختصر خليل، شرح

الكبير والمعني لابن قدامة (رح)

١ الخري على مختصر خليل او شرح الكبير

٢ المنهاج موطا امام مالک او شرح الكبير

استعمال کړي او پدې ترتیب صورت نیسي: قاضي به د بنځې له مېړه څخه وغواړي، چې څلور ځله ووايي: شاهدي ورکوم په الله (ج) سره چې ما دا بنځه په زنا ولیدله او یا دا حمل یې له ما څخه نه دی او زه پخپله دې وینا کې له رښتونو څخه یم او په پنځم ځل دې وایي چې پر ما دې د الله (ج) لعنت وي که زه به له دروغجنو څخه یم او که بنځې ونه منله، نو قاضي به له هغې څخه وغواړي، چې څلور ځله دهغه شهادت رد کړي او وېه وایي شهادت ورکوم په الله (ج) چې دا زما خاوند له دروغجنو څخه دی او په پنځم ځل به وایي چې پر ما دې د الله (ج) غضب وي که چېرې دا له رښتینو څخه وي الله (ج) فرمایي: (وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ {۲} وَالْخَامِسَةَ أَنْ لَعَنَتَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ {۷} وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ {۸} وَالْخَامِسَةَ أَنْ غَضَبَ اللَّهُ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ) النور ۲-۹

یعنې: او هغه کسان چې تورنوي بنځې خپلې (په زنا سره) حال دا چې نه وي دوی ته شاهدان، مګر نفسونه ددوی (پس) واجبه ده په دوی کې شاهدي دیوه ددوی څلور شهادته په نامه د الله (ج) سره چې بېشکه خامخا له رښتیا ویونکو دی او پنځم (شهادت داسې ده چې) بېشکه لعنت د الله (ج) دې وي پرده که وي (دی) له دروغ ویونکو څخه او دفع کوئ له دې بنځې څخه عذاب دا چې ولولي د بنځه څلور ځله شهادت په نامه د الله (ج) چې بېشکه دا (مېړه) زما خامخا له دروغ ویونکو څخه دی او پنځم شهادت (داسې ده چې) بېشکه غضب د الله (ج) دې وي پر ما که چېرې وي (دامېړه زما) له رښتیا ویونکو څخه.

او قاضي ته مستحب دي چې له څلور ځله شهادت وروسته هر يو ته وعظ او نصيحت وكړي او له الله (ج) يې ووېروي د اخرت دردوونكې عذاب ورته ياد كړي او په دې يې وپوهوي چې د اخرت عذاب سخت او د دنيا اسانه دی.

دلغان سببونه دوه دي. لمړی دا چې خاوند پر بنځه د زنا تهمت ولگوي او بنځه منونكې نه وي (منكره وي) دويم چې خاوند حمل له ځان څخه ونه گڼي او له حمل څخه منكر وي.

دل‌عان شرطونه

١. د ښځې او خاوند تر منځ د سيي نکاح وجود که څه هم دخول صورت نیولي نه وي.

٢. چې خاوند خپله ښځه پر زنا تورنه (تهمتي) کړي.

٣. چې ښځه خپل خاوند دروغجن کړي او دل‌عان تر پایه پر خپله خبره ولاړ وي.

٤. چې د ښځې په زنا شاهدان نه وي.

٥. خاوند به لومړی لعان پیلوي.

٦. خاوند او ښځه به دواړه یو بل ته نغوته (اشاره) کوي که حاضر وي او که غایب وي، نوم به یې اخلي
دل‌عان اغېزې (اثرات)

١. پر خاوند د قذف (تور) حد نشته.

٢. په ښځه که لعان وکړي د زنا حد نشته دی او که لعان ونکړي نو د زنا حد پرې شته دی.

٣. د بلارښت (حمل) نسبت خاوند ته نه کېږي (نسب نه ثابتېږي).

٤. دل‌عان په واقع کېدلو سره سمدستي یو له بل ځنې جلا کېږي.

۵. دا بېلتون به د تل لپاره وي او يو پر بل د تل لپاره حرام شول. كله چې رسول الله (ص) د عويمر عجلاني ﷺ اود هغه د ښځې ترمنځ د لعان په واسطه بېلتون راوست بيا يې وفرمايل: «لا تجتمعان ابدا».^۱

يعنې: دوى هېڅ كله بيا يوځاى كېدلى نه شي.

او په لعان كې كه يو له دوى څخه ځان دروغژن كړي او قاضي يې په حد كړي نو بيا يې يو له بل سره نكاح روا ده.^۲

كومې ښځې چې موقتي (لنډمهالې) حرامې دي

دا هغه ښځې دي چې نكاح ورسره روا ده، خو يو علت او لامل پيدا شوى وي، چې دوى يې يو پر بل حرام كړې وي، اود دې علت دله منځه تللو په صورت كې دوى يوبل ته حلال دي، دا يې هم يو څو ډولونه:

۱. د پنځمې نكاح د څلورو په شته والي كې

كله چې ديو سړي په نكاح كې په يو وخت كې څلور ازادې ښځې پوره شي نو پنځمه ورته حرامه ده، خو په هغه صورت كې چې له دوى څخه يو طلاقه كړي، يعنې په يو وخت كې له څلورو ښځو څخه ډېرې په يوه نكاح كې رايو ځاى كولى نه شي الله (ج) فرمايي: (فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ) النساء: ۳.

^۱ متفق عليه.

^۲ فتح القدیر.

يعنې: نونکاح کوئ کومې چې نورې ستاسې خوښې شي دوه ، دوه ، درې ، درې څلور ، څلور .

د چا په نکاح کې به چې له څلورو ښځو څخه ډېرې وې نو رسول الله (ص) به ورته فرمايل چې څلور پرېږده او نورې طلاقې کړه .

د عبدا لله ابن عمر (رضي الله تعالى عنهما) څخه روايت ده چې غيلان بن ثقفی (رضي الله عنهما) اسلام ومانه او په جاهليت کې د هغه لس ښځې وې او ټولو له هغه سره ايمان راوړ. رسول الله (ص) ورته امر وکړ چې څلور پرېږده او نورې طلاقې کړه.^۱

حارث بن قيس رضي الله عنه روايت کوي چې کله ما اسلام ومانه نو زما اته ښځې وې ما رسول الله ته ددې يادونه وکړله هغوی (ص) راته وفرمايل چې څلور ترې خوښې کړه او نورې طلاقې کړه.^۲

... صفوان بن امينه رضي الله عنه اسلام ومانه او اته ښځې يې وې رسول الله (ص) ورته امر وکړ

چې څلور ترې خوښې کړه او نورې طلاقې کړه.^۳

همداراز که له څلورو ښځو څخه يې يوه طلاقه کړله خو هغه لاتراوسه د ده په عدت کې وه نو د پنځمې نکاح ورته روانه ده که څه هم عدت د حضرت علي رضي الله عنه حضرت ابن مسعود رضي الله عنه او ابن عباس رضي الله عنه امام ابو حنيفه او امام احمد بن حنبل (رح) په زدبائن طلاق وي.^۲

^۱ ترمذې او دارالقطني.

^۲ ابوداود او دارالقطني.

^۳ بدائع الصنائع او المغني

او امام شافعي (رح) وايي که عدت رجعي طلاق وي نو پنځمه ورته روانه ده او که عدت دبائن طلاق ونو بيا ورته له پنځمې سره نکاح روا ده.^۱
د ظاهريان په نزد له نهو (۹) بنځواو دځينو په نزديي له اتو بنځو سره نکاح روا ده.^۲

www.melitahrik.com
0777 400 116

^۱ مغني المحتاج او الخري على مختصر خليل

^۲ المحلي، بدائع الصنائع او مغني المحتاج

له یوې څخه د ښځو د پړوالی

ژوره کتنه

ځینې خلک په اسلام تور لگوي چې نارینه ووتنه یې له څلورو ښځو سره نکاح روا کړې ده ، خو ښځو ته یې له یو سړي څخه له ډېرو سره نکاح حرامه گرځولې ده. ددوی پروينا دا څلوی ظلم او بې انصافي ده. که څه هم داپوښتنه ښه او ډډځواب غواړي خود موضوع دا وډوالی له وېرې په لنډ ډول وایو چې :

اوس ډېرو احصایو روښانه کړې ده چې په ډېرو هیوادونو کې د ښځو شمېره له نارینه وو څخه ډېره ده ، او که اسلام نارینه هم د ښځې په څېر له یوې څخه له زیاتو ښځو سره له نکاح څخه منع کړی وای ، نو ډېرې ښځې به مېړه پاتې کېدلې. دا هم په هغه صورت کې چې ټول نارینه نکاح ته اړباسل شي او که په نارینه و کې هم داسې څوک پیدا شي چې هغه نکاح نه کوي او نور نارینه هم له یوې څخه له ډېرو ښځو سره له نکاح څخه منع کړلی شي ، نو دا د ښځو لپاره لوی زیان دی او لوی فساد ترې جوړېږي.

په نړۍ کې په ډېرو جگړو کې نارینه وژل کېږي ، ښځې کونډې کېږي ، د نارینه وو شمېره کمېږي او د ښځو شمېره ډېرېږي ، ددوی په هکله هم باید څه سوچ وشي او فکر وکړلی شي چې اوسنی افغانستان یې بېلگه ګڼلې شو.

د ښځو د ډېروالي له هدفونو څخه عمده هدف د نسل ډېروالی دی ، نارینه هر وخت د نسل ډېروالي ته چمتو وي او ښځه چې کله حامله شي ، نو بیا څه له پاسه نهه میاشتې او څلوېښت ورځې له بل حمل څخه بنده وي ، او دتي

ورکولو په موده کې هم ډېرې لږې ښځې حمل اخلي، چې دا موده ډېره اوږد وي. نو یوه ښځه ولې خو نارینه بې ځایه مصرف کړي.

همدا راز که یو نارینه له څلورو ښځو سره واده وکړي نو کېدلای شي چې په یوه کال کې څلور بچي وزېږوي او که یوه ښځه له څلور نارینه وو سره واده وکړي نو په همدې کال کې به یوکس دنیا ته راشي. او که همدا څلور کسان هر یو له څلور-څلورو ښځو سره واده وکړي نو په همدې کال کې به شپاړلس کسه دنیا ته راشي اوس جوتنه شوی ده چې په لوېدیځ او اروپایي ټولنو کې د ښځو شمېره له نارینه وو څخه ډېره ده، په انگلستان کې د لومړۍ سر شمېرنې څخه ښکارېږي چې دولس لکه نهه شپيته زره درې سوه او پنځوس ښځې له نارینه ونه ډېرې دي.

په (۱۹۰۰م) کال کې په فرانسه کې څلور لکه دروېشت زره اوه سوه نهه ښځې له نارینه و څخه ډېرې وې.

له دویمې نړیوالې جګړې وروسته په جرمني کې ښځو مظاهري وکړې چې قانون دې نارینه وو ته د ښځو د زیاتوالي اجازه وکړي، ځکه چې ډېرې ښځې له مېړه څخه بې برخې وې.^۱

پادري نکسن، جان ملتن، ایزک ټیلر په ډېر اصرار سره د ښځو د زیاتوالي پلوي کړې ده.

مستر دیون پور وایي: د ښځو زیاتوالی یوازې غوره نه، بلکې په دې کې ډېر برکت هم دی.

^۱ الاسلام بلامذاهب دکتور مصطفی الشکعه.

داکار یواځې په اسلام کې نه، بلکې د نړۍ په ټولو مذهبونو کې هم شته دی، عربو به له اسلام څخه وړاندې ډېرې ښځې کولې که څه هم سلو ته به ورسېدلې.

- حضرت ابراهیم (ع)، د مصر له هاجرې (رض) او دخپل دتره لور ساریې (رض) سره واده وکړ.

- د حضرت یعقوب (ع) په شریعت کې ددوه خویندو نکاح روا وه او هغوی (ع) خپله هم دوه خویندې په نکاح کړې وې.

لامک (نوح (ع)) دوه ښځې درلودې چې یو یې عاده او بله صله نومیدله.^۱

په حدیث کې راځي چې سلیمان (ع) سل (۱۰۰) ښځې کړې وې په یهودیت کې د ډېرو ښځو نکاح روا ده.^۲

په انجیل کې د ډېرو ښځو حرمت نشته دی

مزامنه — د نصارا او یوه ډله — عقیده لري چې د ښځو زیاتوالی روا دی. د عیسایانو ډېرو مشرانو ډېر ډېر ودونه کړي دي او کوم عیسایي یا یهودي مشران چې د ښځو زیاتوالی حرام گڼي اکثره خپل ژوند په زنا تېروي.

یونانیانو بې شمېره ښځې کولې

^۱ الاسلام بلا مذهب \ دکتور مصطفى الشکعة.

^۲ حقوق المرأة فی الاسلام عبد القادر شبیه الحمد.

کلیسا شارلمان ته د غیر شرعي اولاد د پیدا کېدلو په رواوالي اعتراف کړی دی. استاد محمد محي الدين عبد الحميد دمصري ورځپاڼو په حواله لیکي.

په بریتانیه کې د عیسایانو مشران د دکتور فیشري په مشرۍ راغونډ شول او پرېکړه یې وکړه چې د ښځو زیاتوالي ته اجازه ورکړي ځکه دا ټول انسانیت ته ټولنیزې ګټې وربخښي او د ښځو زیاتوالی دهغې ناروغۍ یوازینی علاج دی چې نن سبا غریبان او اروپایان پرې اخته دي، او ټولنیزه بدامني لکه یاران، بې ځایه اړیکې، دنسب ګډوډي د ماشوم بې کفالته پرېښودل یې منځ ته راوړي^۱ که څه هم په اسلام کې خود ښځو زیاتوالي روادی، خوددې ترمنځ عدل لازمي بلل شوي دي، ابوهریره رضی الله عنه روایت کوي، چې رسول الله ص فرمایي (څوک چې دوه ښځې لري، یوې ته ډېر میلان کوي اود دواړو ترمنځ عدل نه کوي، نود قیامت په ورځ به راشي او په یواړخ به کوږ وي.^۲

مرتضی مطهری لیکنې

له یوې ښځې څخه د ښځو ډېروالي پر ښځو ظلم نه، بلکې دا د ښځو حق دی، او که داسې ونه شي نو ډېري انجونې یې مېړه پاتې کېږي ځکه چې واده ته د چمتو ښځو شمېره تل واده ته چمتو نارینه وو څخه ډېروي او ښځو ته د مېړه نه موندلو بحران یا کرکېچ تربل هربحران څخه ډېر سخت دي او ښځه یې تحمل نه لري. تجربو ثابته کړې ده چې په کوم ځای کې نارینه ووته دی یوې ښځې

^۱ الاحول الشخصیه فی الشریعة الاسلامیة \ محمد محي الدين عبد الحميد

^۲ ابوداود

څخه له ډېروسره د نکاح اجازه نه وي نو دا خلا (تشه) بيا وفانه، بلکې زنا او بداخلاقي ډکه کړېده.^۱

بل دا چې ښځوته د مياشتنۍ ناروغي (حيض) حمل، نفاس او... د اولاد زېږولو يا د نسل د تکثر دوره ډېره محدود کړې ده په داسې حال کې چې نارينه هروخت د نسل تکثر ته چمتو دي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

^۱ نظام حقوق زن در اسلام

د ښځو ترمنځ عدل

که چېرې د چا له یوې څخه ښځې ډېرې وي، نو دا یې د ښځو حق دی چې ددوی ترمنځ له عدل څخه کار واخلي (الله ج) فرمایي: (فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً) النساء: ٣

یعنې: پس که وېرېدئ چې انصاف به ونه کړلی شئ، نو یوه کوئ.

د ښځو ترمنځ به په وېش، نفقه، جامه، او... کې له انصاف څخه کار اخلئ څومره شپې چې له یوې سره کوئ له بلې سره یې هم کوئ، د زړه مینه چې دده په واک کې نه ده (الله ج) یې پرې نه نیسي حضرت عایشه (رض) روایت کوي چې رسول الله (ص) به د ښځو ترمنځ وېش کې عدل کاوه او ویل به یې (یا الله ج) دا زما وېش دی په هغه څه کې چې زما په واک کې دي او په هغه څه مې مه نیسه چې ستا په واک کې دي، او زما په واک کې نه دي.^١

حضرت عمر رضی الله عنه رسول الله (ص) ته وویل که ماته اجازه راکړې چې حفصې (رض) ته ووايم چې دادي تاته زورنه درکوي، چې ستا گاونډۍ (عایشه) رسول الله (ص) ته ډېر گرانه ده، رسول الله موسکي شو.^٢

د شپو اندازه په شریعت کې ټاکل شوې نه ده او نه دا واجب ده چې لومړۍ شپه له چا سره سبا کوي له کونډې سره که له پېغلې سره له ځوانې سره او که له زړې سره او که څوک د شپې کار کوي نو دا نوبت به د ورځې مراعاتوي، اوله یوې سره به له بلې څخه ډېر شپې نه کوي، څو کله یې چې بنه یې په دې

^١ بخاري، مسلم، ترمذي، فتح الباري، اوبیهقي

^٢ بخاري

خوښه وي حضرت سودې (رض) خپل نوبت حضرت عايشې (رض) ته بخښلی و.^۱

الله (ج) فرمايي: (وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدُلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ) النساء ۱۲۹

یعنې: او د ښځو په منځ کې په ټوله معنا عدالت ستاسې په وس کې نشته دی که تاسې وغواړئ هم نه یې شی کولی له دې امله د یوې ښځې لور ته دومره میلان مه کوئ چې هغه بله بې سرنوشته پرېږدئ.

الله (ج) په خپله فرمایي چې انسان په ټولو حالاتو کې د خوښځو ترمنځ په هراړخیز ډول عدالت نشي کولی ځکه چې کېدای شي یوه یې ښکلې وي بله بدرنگه یو روغه وي بله ناروغه یو ښکته وي او بله بد اخلاقه چې یوې ته په طبعي ډول د انسان تمایل او مینه ډېره وي او بلې ته کمه نو الله (ج) داهرو مرو لازمي نه و نه څرځوله چې په مینه او محبت او جسمي اړیکو کې دي له ټولو سره مساوات وشي. یو لور ته میلان فطري خبره ده خو داسې هم نه چې هغه بله دې بې سرنوشته پرېښودل شي او داسې وي لکه بېخي چې مېړه ونلري رسول الله (ص) به حتی د مرګ په شېبو کې هم عدالت کاوه او دهرې ښځې به چې نوبت وهماغه کړه به ورته، که دی به د ناروغۍ له امله نشو ورتللی نو نور ته به یې امر کاوه چې ورکړه یې بوځي حضرت عايشه (رض) فرمایي چې رسول الله (ص) به د شپو په وېش کې موږ یو پر بلې غوره نه بللو او له ټولو سره به یې برابر چلند کاوه داسې به ډېره کمه پېښېدلې چې دی مبارک دې په یوه ورځ کې په ټولو بیبيانو ونه څرځي او له هغوی سره دې مینه، تفقد او مهرباني ونه کړي خو د شپې به هاغې بې بې کړه چې نوبت به

^۱ بخاري، مسلم، ترمذي، ابن ماجه

يې و ورتلل او که بلې کومې يوې کره به ورتلل نو له نوبت ولا څخه به يې رسمي اجازه غوښتله او که اجازه به يې ورنه کړه نو نه به ورتلل زه په خپله داسې وم چې هېڅکله مې هم اجازه نه ورکوله چې زما نوبت کې بلې بي کره ورشي حضرت علي کرم الله وجهه به ان اودس هم د هغې مېرمن کره کاوه ، د چا به چې نوبت و. دښځو تر منځ د عدل په مسئله کې يوه خبره ده ، که ښځې ټولې مسلمانې وي او که ځينې يې د کتاب لرونکو نورو پرگنو څخه وي اوداحنافو په نزد د نوې واده شوې او پخوانۍ ښځې توپير نشته دی او شافعي ، مالکې او احمد بن حنبل (رح) په نزد نوې واده شوې که پېغله وي نو اوږه (۷) ورځې او شپې او که کونډه وي نو درې ورځې او شپې به ورته ځانگړې (خاصې) کړي او که غوښتل يې چې يوه يې له ځان سره سفر ته بوزي ، نو هره يوه چې يې خوښه وي بې ټولې يې شي ، ځکه چې سفر تکليف دی ، مرستې او همکارۍ ته اړه لري او ښايي يوه له بلې څخه ډېر توان او طاقت ولري ، خو داحنافو په نزد غوره داده چې پچه (قرعه) واچوي او شافعي او احمد (رح) وايي چې يا به پچه اچوي او يا به د بلې رضا اخلي.^۱

او دامام مالک (رح) دوه قوله دي يو د احنافو په څېر اوبل د شافعي او احمد (رح) په څېر دی او څومره يې چې توان رسېږي ، ټولې به خوشحاله ساتي ، ان دزړه په ميل او مينه کې به د مساواتو کوښښ کوي او يوه به د بلې د خوشحالولو لپاره نه وهي. ابوهريره رضي الله عنه روايت کوي چې رسول الله (ص) فرمايي (څوک چې دوه ښځې لري او عدل نه کوي او يوې ته ډېر ميلان کوي ، نود قيامت په ورځ به راشي او په يو اړخ به کوزوي).^۲

^۱ الميزان للشعراني^۲ ابوداود.

يوه ښځه خپل وار بلې ښځې (ښې) ته بخښلې شي، او بېرته يې اخستلای هم شي، لکه څنگه چې حضرت سودې (رض) خپل وار حضرت عائشې (رض) ته بخښلې و.^۱

او که خاوند د ښځې پوره حقوق نه ادا کول او عدل يې نه کاوه. نو ښځه قاضي ته هم مراجعه کولای شي، چې خاوند ته تعزير ورکړي او کله که قاضي ته د خاوند ظلم جوت شي. نو هغه دې وړتې او تعزير دې ورکړي، خو د احنافو په نزد د دواړو بېلتون راوستلای نشي او امام مالک (رح) وايي: که ښځې دعوه وکړه، چې خاوند يې تکليفوي او زيان ورته رسوي او قاضي ته جوته شي او دا زيان او ناخوالې داسې وي چې د هغوی ترمنځ اوسېدنه او يوځای ژوند يې له خطر سره مخ کړي و، او قاضي خورا له اصلاح څخه عاجز شو او ښځې هم طلاق وغوښت، قاضي يې طلاقولی شي.

۱. ددوه خویندو په يوه نکاح کې راوستل

ددو خویندو په يوه نکاح کې راوستل حرام دي، خو کله چې يوه جلاشي: (وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ) النساء ۲۳.

يعنې: او (حرام ده) دا چې ددوه خویندو ترمنځ يوځای والی راولی.

همدا راز په يوه نکاح کې ددوه وهغو ښځو ترمنځ يوځای والی روانه دی، چې که يوه يې نارینه فرض کړو، د بلې نکاح ورسره حرامه ده لکه ښځه او دهغې خاله چې که هريوه يې نر فرض کړو، نو د بلې نکاح ورسره حرامه ده.

^۱ بخاري، مسلم، ترمذی او ابن ماجه

همدا راز د ښځې او دهغې د ترور یو ځای والی روانه دی، ځکه چې که ترور یې نارینه فرض کړو، نو د انجلۍ یې ورپه شوله او دا ددې انجلۍ تره شو چې ددوی نکاح یوله بل سره حرامه ده نو ددوی یو ځای والی هم په یوه نکاح کې حرام دی.^۱

د هغو ښځو یو ځای والی روانه دی چې خپل منځ کې یې نکاح حرامه ده نو : ایاد نکاح د احرمت به ددوی تر منځ له دواړو خواوو څخه وي او که له یوې خوا څخه مثلاً: موږ ولیدل چې دخورزې او خاله تر منځ یو ځای والی حرام دی ځکه چې که خاله تر فرض کړو نو ددې انجلۍ ماما شو، نو دخور لور پرې حرامه ده او که د خور لور یې تر فرض کړو نو خاله پرې حرامه ده، نو دا حرمت ددواړو خواوو څخه دی او که حرمت له یوې خوا څخه وي پدې معنی چې که یوه تر فرض کړو نو د بلې نکاح ورسره حرامه ده، او که دا بله بیا تر فرض کړو نو ددې لمړنۍ نکاح ورسره حرامه نه ده مثلاً: یوه انجلۍ او دهغې د پلار ښځه (میره یې) نو که چېرې دا انجلۍ تر فرض کړو، نو د پلار د ښځې (میرې) سره یې نکاح حرامه ده او که د پلار ښځه یې تر فرض کړو نو د خپل مېړه لور (پرکتۍ) پرې حرامه نه ده چې له همدې ښځې څخه نه وي او د مېړه له بلې ښځې څخه یې وي، نو ایا ددوی یو ځای والی روا دی؟

امام زفر (رح) وايي چې دا یو ځای والی روانه دی.^۲

او پاتې علماء وايي چې د یو ځای والی روادی، ځکه چې هغه یو ځای والی روانه دی چې حرمت د نکاح یو له بل سره له دواړو خواوو څخه ثابت وي.^۱

^۱ بدائع الصنائع، المغني، نیل الاوطار، المجموع شرح المذهب او شرح مسلم للنووي.

^۲ بدائع الصنائع.

د محرماتو د یوځای والي په هکله رسول الله (ص) فرمایي «لاتنکح المرأة على عمتها ولا العمة على بنت أخيها ولا المرأة على خالتها ولا الخالة على بنت اختها».^۱

یعنې: نه دي شي په نکاح کولی ښځه په ترور د هغې او نه ترور په ورېږې د هغې او نه ښځه په خاله د هغې او نه خاله په خورزې د هغې.

همداراز (نهی رسول الله (ص)): ان تنکح المرأة على عمتها او خالته.^۲

یعنې: منع کړې ده رسول الله (ص) له دې نه چې په نکاح شي، ښځه په خپله ترور او یا په خپلې خاله.

خوارج وایي چې یوځایوالی یوازې دوو خویندو او د مور او د لور حرام دی دنورو خپلوانو ترمنځ یوځای والی لکه د تره د لورگانو یا د ماما د لورگانو یا د ترور د لورگانو، د ټولوفقهانو په نزد روادی، خو مکروه دی. او د تحریم او کراهت لامل دادی چې د دوه بنو ترمنځ هر وخت جنگ، جگړې، تاوتریخوالی، ناخوالې، کشمکش او جنجال وي.^۳

او هره یوه د بلې سره رخه (حسد) او کینه ساتي نو که د دوی ترمنځ په نکاح کې روا والی وشي یا دواړه د یو سړي په نکاح وي نو د دوستانو تر منځ الفت، مینه او محبت به په کرکې، حسد، کینې او نفرت بدل شي، نو هغه غرض چې د هغه لپاره نکاح روا شوې ده له منځه ځي رسول الله (ص)

^۱ المبسوط، المغني او المجموع شرح المذهب.

^۲ متفق علیه.

^۳ بخاري.

^۴ الاحوال الشخصيه في الشريعة الإسلامية \ محمد محي الدين عبد الحميد.

فرمايي: «فانکم اذا فعلتم ذلک قطعتم ارحامکم» یعنې: که دا کار مو وکړ، نو ستاسو ترمنځ به صله رحمې غوڅه شي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

۲. هغه چې مېړوخې دي

کومې ښځې چې مېړونه لري او طلاقې کړې يې نه وي نو بل ته يې نکاح حرامه ده او که مېړونه يې مړه شول او يا يې طلاقې کړلې او عدت يې پوره شو بيا يې نکاح روا ده الله (ج) فرمايي: (وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ) النساء ۲۴.

يعنې: حرامې دي (پرتاسو) مېړوخې ښځې مګر د کومو چې مالکان شئ ستاسو ښي لاسونه.

نو دلته يې وينځې مستثنی کړلې ځکه چې هغه کله په جنگ کې ونيول شي، نوله مېړه سره يې اړيکې غوڅې شي، او بېلتون راشي، او د مېړوخو ښځو په حرمت کې حکمت د نسب ساتنه ده او بل دا چې ددوی په نکاح کې جنجال، کشمکش او ټولنيزه بي نظمي رامنځ ته کېږي.

۳. هغه ښځې چې په عدت کې وي

په هغه ښځو چې له مېړه څخه جلا شي (خاوند يې مړ شي يا يې طلاقه کړي) عدت تېرول لازم دي يعنې يوڅه موده دې بې له واده څخه انتظار وکړي، چې د انتظار په دغه موده کې ددوی نکاح کول حرام دي الله (ج) فرمايي: (وَلَا تَعْزَمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّى يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ) البقره ۲۳۵

يعنې: او قصد مه کوئ تاسو عقد د نکاح تر هغه پورې چې ورسېږي هغه نېټه مقرر د خداي (ج) اخر خپل ته.

داد هغه چا په هکله چې مېړونه يې مړه شوي وي او د طلاقې شوې ښځې په هکله فرمايي: (وَالْمُطَلَّاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ) البقره ۲۲۸

يعنې: او طلاقې شوې ښځې دي په انتظار کې لري، خپل ځانونه تردرې حيصو پورې.

او د معتدې (هغه ښځې چې په عدت کې وي) دنکاح حرمت په اتفاق سره ثابت دی.^۱

او که چاله کومې ښځې سره په عدت کې نکاح وکړله نو د جمهور و علم او و (حنفي، شافعي، حنبله او ظاهريه و) په نزد پرې نه حرامېږي دوی به جدا کولی شي او کله چې عدت يې پوره شي نو نکاح ورسره کولی شي، دوی يې قياس په زنا کار باندې کوي.^۲

او دامام مالک، اوزاعي اوليث په نزد او په يوروايت کې له امام احمد (رح) څخه دا پرې د تل لپاره حرامه ده او داسې فيصله حضرت عمر رضي الله عنه هم کړې ده.^۳ حضرت عمر رضي الله عنه وويل: لَا تَجْتَمَعَانِ أَبَدًا.^۴

يعنې: دوی نه شي يوځای کېدلای د تل له لپاره.
يا په بل عبارت دوی هېڅ وخت نه شي يوځای کېدلای.

^۱ بدائع الصنائع

^۲ المغني او المحلي

^۳ بداية المجتهد او الخريشي علي مختصر خليل

^۴ موطا امام مالک

هغه ښځه چې مېړه يې درې طلاقه ورکړي ، نودا پرې حرامه شوله نه ورته رجوع کولی شي اونه د نکاح تجديد ، خو هغه وخت چې بل مېړه وکړي او هغه ورسره صحيح خلوت وکړي لکه عادي نکاحگاني بې قيد شرطه اوبيا يې هغه مېړه مړ شي اوبيا يې په خپله خوښه طلاقه کړي نوبيا ده ته روا ده چې په نوي عقد او نوي مهر يې نکاح کړي. (الله ج) فرمايي: (فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ حَتَّى تَنْكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ)

البقرة: ۲۳۰

يعنې بيا که چېرې دا ښځه يې طلاقه کړله (دريم ځل) نواوس روا نده ده لره (دغه ښځه) دهغې څخه پس ترڅو پورې چې نکاح وکړي له بل خاوند سره بيا که طلاق ورکړ دويم خاوند نو څه گناه نشته پدې داوړو چې يوتر بله يوځای شي که خيال يې لرلو چې ټينگ به وساتي حکم د الله ج).

له کونډو سره نکاح ته هڅونه

که څه هم اسلام نارينه له پېغلو سره نکاح ته هڅوي خو له کونډو سره نکاح له اجر او ثواب څخه خالي نه ده (الله ج) خپل رسول ته د (ثبيت و ابکارا) يعنې کونډو او پېغلو دواړه يادونه کړېده.^۱

او که څوک پدې غرض له کونډو سره نکاح کوي چې دهغې او دهغې د اولاد پالنه وکړي نو دا عیناً عبادت دی. یو بل ناوړه دود چې زموږ په ټولنه کې يې ځای موندلی دی هغه دادی چې زموږ اکثره ځوانان له کونډو سره که څه هم ځوانه وي واده ته زړه نه ښه کوي همدا راز زموږ د ټولنې اکثره

کونډې هم د رواج، دود، دستور او پښتني پېغور له مخې دوهم واده ته زړه نه ښه کوي، که څه هم ژوند يې ډېر تريخ وي. د اکثر و ظاهري پلمه داوي چې دوهم واده ځکه نه کوي چې له لومړي مرحوم مېړه سره وفا وکړي. بايد وويل شي چې کونډې ته چې له لمړي مېړه سره د وفا کومه موده الله (ج) ټاکلې ده هماغه بس ده. الله (ج) له بنده څخه ډېر غيږتي، وفادار، حکيم او پوه ذات دی دا موده څلور مياشتې او لس ورځې ده. الله (ج) په دې هکله فرمايي: (وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا) البقرة ۲۳۴.

يعنې: او هغه کسان چې مړه شي له تاسو څخه او پرېږدي دوی ښځې. انتظار دې کوي دا ښځې [له نکاح کولو څخه] په ځانو خپلو څلور مياشتې او لس [ورځې].

په صدر اسلام کې به داسې ښځې ډېرې کمې ومومو چې کونډې شوي وي او بيا يې حتی دويم او دريم واده هم نه وي کړی د رسول الله (ص) د خپلې کورنۍ غړي هم همداسې و په هغوې کې زموږ څخه غيرت هم ډېر و او د اسلام په روح او مفهوم هم ښې پوهېدلې علماء وايي چې: هغه ښځه وفاداره نده چې د لومړي مېړه له مړينې څخه وروسته له بل سره واده ونه کړي بلکې هغه ښځه وفاداره ده چې دمېړه په ژوند کې يې د زړه مارغه د بل چا په دام کې نه وي نښتې.

په خپله د رسول الله (ص) بيبياني له حضرت عايشې (رض) څخه پرته نورې ټولې کونډې وې حتی ځينو يې له رسول الله (ص) څخه مخکې دوه و دونه هم کړي وو. تاسې وگورئ په خپله د رسول الله (ص) د کورنۍ غړو نارينه او ښځينه دواړو له کونډو نارينه او کونډو ښځو سره و دونه کړي دي. حضرت

اسماء لومړۍ له جعفر طيار ﷺ بيا له حضرت ابوبکر صدیق رض او بيا له (حضرت علي) سره واده وکړ، در رسول الله (ص) نمسی. د حضرت حسين لور د حسن له مړینې وروسته له عبد الله ابن عمر او بيا له ابن عثمان سره واده وکړ. د حضرت علي رض لور فاطمې درې مېړونه کړي و. لبا به د عبید الله ابن عباس لور لومړۍ له ابوالفضل بن عباس او دهغه له مړینې وروسته له زید بن حسن بن علي سره واده وکړ. د علي کرم الله وجهه لور میمونې په کربلا کې د خپل مېړه عبد الله ابن عقیل بن ابي طالب له شهادت وروسته له عبد الله ابن شمامه ابن عباس سره واده وکړ. دا په خپله د نبوي ډیوې پتنګان او د سپېڅلې کورنۍ غړي دي نو ویلا شو چې له کونډې سره نکاح یا کونډې ته دوهم واده نه شرعا بد کار دی او نه عرفا اونه دا په ځوانۍ، مروت او وفا کې شمېرل کېږي.

خلورم خپرکی

د نکاح خو ډولونه او احکام یې

الف: له کافر سره نکاح

اسلامي شريعت نارینه وو ته اجازه کړې ده چې د اسماني دين له منونکو سره نکاح وکړي په دې موجوده عصر کې درې اسماني شريعتونه (اسلام، يهوديت او نصرانيت) موجود دي، اونارینه وو لپاره روا دي چې په دې درې ډلو کې له هرې يوې سره چې وغواړي واده وکړي او هغه چې اسماني دين نه لري، لکه مجوس، بت پرست او داسې نور له هغو سره نکاح حرامه ده.

او د مسلمانې ښځې لپاره له مسلمان څخه پرته له بل چا سره نکاح روا نه ده، که څه هم د کتاب خاوند وي د مشرکونښځو سره د نکاح په هکله الله (ج) فرمايي: (وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ) البقره ۲۲۱
يعنی: او په نکاح مه اخلئ مشرکې ښځې.

او مشرکانو ته د مسلمانې ښځې د نکاح ورکولو په هکله فرمایي: (وَلَا تُنْكَحُوا الْمُشْرِكِينَ) البقرة ۲۲۱.

يعنې اوپه نکاح مه ورکوي مشرکانو ته (لورگاني او خويندې خپلې).

(لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ) الممتحنة: ۱۰.

يعنې: نه هغه مسلمانې ښځې هغه کافرو سړيو ته حلالې دي او نه هغه کافر سړي مسلمانو ښځو لره حلال دي.

(وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ) الممتحنة: ۱۰.

يعنې: اومه ساتئ پخپله قبضه کې ناموس د کافرو ښځو.

اوله مسلمانو سره د کتابيې د نکاح په هکله فرمایي: (وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ) المائدة: ۵.

يعنې: او پاکې ښځې له هغو کسانو سره چې ورکړل شوي دوی ته کتاب مخکې له تاسو څخه.

اوله کتابيې سره نکاح جايز ده، ځکه چې ښځه کمزورې وي ژر د اغيزې لاندې راځي، اوناړينه د تاثير خاوند وي، کېدلای شي، ښځه دهغه له وېرې ياله هغه سره د محبت له کبله ايمان راوړي لکه چې ډېر ځله داسې شوي هم دي او د ښځې نکاح هم له کافر سره له همدې امله حرامه شوه. الله (ج) فرمایي: (أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ) البقرة ۲۲۱.

يعنې: دوی اورته بلنه کوي.

او: «وَلَنِي جَعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا»

يعنې: اوله سره نده څرځولې الله تعالى لپاره د کافرانو پر مومنانو کومه بالادستي.

ځينې علماء وايي چې له اهل کتابو ښځو سره نکاح مکروه ده او عبد الله بن عمر ؓ وايي چې د انکاح حرامه ده اود: (وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ) څخه مراد هغه ښځه اخلي چې ايمان يې راوړی وي له دوی څخې.

اوله يهودو او نصاراوو څخه پرته له نورو اهل کتابو سره لکه هغه چې ايمان پر زبور يا پر صحيفو د ابراهيم، شيث (ع) او داسې نورو لري د نکاح په هکله دوه قوله دي امام ابو حنيفه (رح) او يورويت کې له امام احمد (رح) څخه د انکاح صحيح ده.^۱

امام شافعي، صاحبان (رح) او په بل روايت کې له امام احمد (رح) څخه د انکاح صحيح نه ده.^۲

اوله صايبي سره نکاح د امام ابو حنيفه (رح) په نزد رواه ځکه دوی اهل کتاب دي، اسماني دين مني او دستور و عبادت او بندگي نه، بلکې احترام يې کوي.

امام شافعي او صاحبان (رح) وايي: چې له صايبي سره نکاح روانه ده.^۳ ځکه دوی د ستورو عبادت کوي او صحيح قول هغه دی چې ابن قدامه وايي: که دوی له يهودو او نصاراوو سره د دين په اصولو کې لکه تصديق درسلانو او ايمان په کتابونو موافق وو، نو دا اهل کتاب دي، او که له دوی سره د دين

^۱ بدائع الصنائع او المغني.

^۲ بدائع الصنائع، المغني او المجموع شرح المذهب.

^۳ بدائع الصنائع او تحفة المحتاج.

په اصولو کې برابر نه وو نو د دوی نکاح روا نه ده.^۱ او که له مور او پلار څخه یې یو اهل کتاب او بل مجوسي و نو د هغې نکاح هم روا ده.^۲

هغه وینځه چې کتابیه وي د امام شافعي او حنابلې (رح) په نزد نکاح ورسره صحیح نه ده.^۳ او بادار ته یې روا ده او امام ابو حنیفه (رح) وایي چې د کتابیې وینځې نکاح روا ده.^۴

ب: متعه او موقتي (لنډ مهالې) نکاح

متعه

متعه فایده یې اخستلو ته وایي، او داسې صورت نیسي چې سپری کومې انجلۍ ته ووايي چې مثلاً څو ورځې له تا څخه په سل روپۍ گټه اخلم یا ترڅو چې زه په دې ښار کې او سپېږم له تا څخه په زر روپۍ جنسي فایده اخلم او هغه یې ومني.

موقتې نکاح

هغه ده چې څوک کومې انجلۍ ته ووايي چې ته له ماسره د یوې میاشتې لپاره واده وکړه او دومره مهر به درکړم او هغه یې ومني. په دې نکاح کې به د نکاح ټول شرطونه لکه شاهدان، مهر، ایجاب او قبول پوره وي او د مودې ټاکل ضروري دي.

^۱ المغني لابن القدامه.

^۲ الاشباه والنظائر، ابن نجيم.

^۳ رحمة الامة، المغني او المجموع شرح المذهب.

^۴ بدائع الصنائع اوفتح القدير.

د متعي اولنډه مهالي نکاح توپیر

۱. په متعه کې شاهدان ضروري نه دي او په موقتي نکاح کې ضروري دي.
۲. متعه به د تمتع (فايده) په لفظ وي په نورو به نه وي او موقتي نکاح په زواج، نکاح، اونورو الفاظو چې همدا مفهوم لري هم صحيح کېږي.
۳. دوخت او مودي ټاکل په متعه کې شرط نه او په موقتي نکاح کې شرط دي.

د متعي او لنډې مهال نکاح حکم

متعه په ابتدا د اسلام کې روا وه بيا وروسته منع او حرامه کړل شوه او ټول فقهاء يې په حرمت متفق دي اوله روافضو او شيعه اماميه و څخه پرته هېڅوک يې هم روانه گڼي.^۱

دوی وايي چې ډېرو صحابه و لکه علي، عبدالله بن عباس، ابن مسعود، ابی بن کعب، عمران بن حصين رضي الله عنه دې ته روا ويلي دي، خو علي رضي الله عنه خپله وايي: ان حل المتعة قد نسخ.^۲

يعنی: يقينا د متعي حلالول منسوخ شوي دي.

ابن رشد وايي، چې د متعي حرمت له رسول الله (ص) څخه په تواتر سره ثابت دی.

^۱ الاعتبار في ناسخ والمنسوخ من الآثار لمحمد بن موسى الهمداني، كاشف الغطاء، كشف الاسرار، ايه الله خميني اين است اثين ما لا فقيده محمد حسين او مختصر النافع.

^۲ نحفه المحتاج، المذهب، الخريشي او نيل الاوطار.

^۳ بد اية المجتهد.

حضرت عمرؓ وايي: رسول الله(ص) د متعې اجازه موږ ته درې ځله كړې وه، بيا يې حرامه كړله په خداى (ج) سوگند نه پوهېږم چې بيا به چا متعه كړې وي او هغه واده والا وي، مگر په تېگړو وېشتل شوى دى.^۱

د سيرة الجهنېيؓ څخه روايت دى چې رسول الله(ص) فرمايي: يا ايها الناس انى كنت قد اذنت لكم فى الاستمتاع من النساء وقد حرم الله ذلك الى يوم القيمة.^۲

يعنى: اى خلكو يقينا زه وم چې تاسوته مې اجازه كړې وه په فايده اخستلو له ښځو څخه (په متعې) او بېشكه حرام كړ الله (ج) دا كار د قيامت ترورځې پورې.

له حضرت عليؓ څخه روايت دى چې رسول الله(ص) د خيبر په غزا كې له متعې څخه او د كورنيو خړوله غوښو څخه منع كړې ده.. بخاري او مسند احمد، امام بيهقي په سنن الكبرى كې له ابن عباسؓ څخه نقلوي چې (المتعّة هي حرام كالهيئة والدم ولحم الخنزير) يعنې متعه حرامه ده لكه مړه او وينه او د خنزير غوښه.

الله (ج) فرمايي: (وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ) المومنون: ه.

يعنې: او هغه كسان چې دخپلو شرمگاهو ساتونكي دي همداراز فرمايي: (وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا) النور: ۳۳.

يعنې: او ښايي چې ځان وساتي هغه كسان چې نه مومي (توان دنكاح.

^۱ ابن ماجه.

^۲ مسلم او مسند احمد.

(وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلاً أَنْ يَنْكَحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ) النساء: ۲۵.

يعني: او څوک چې په تاسو کې نه لري توان ددې چې نکاح وکړي له بيبيانو مسلمانانو سره نونکاح دې وکړي له هغه ښځو سره چې ستاسو دلاس مال دی.

نو څوک چې په صحیح عقد او نکاح کې ښځه نه لري، نو په پاکۍ او ځان ساتنې حتی له وينځو سره په نکاح مامور شوي دي. که متعه روا وای الله (ج) به ورته د متعې امر کړی و.

او موقتي نکاح هم د متعې په څېر باطله ده او له امام ابو حنيفه (رحمة الله عليه) څخه يو روايت شوی دی که چېرې په موقتي نکاح کې دومره وخت وټاکل شي چې غالبا انسان پکې مرکبېرې لکه سل کاله نو دا عقد صحیح دی، ځکه چې دامعناً ابدی او دتل لپاره عقد دی، خوداروايت کمزوری دی.

د همېشني نکاح گټې

اسلام يو ريښتونی دين دی او دهرچا مصالح (ښېگڼې) په نظر کې نيسي، که چېرې په موقتي ډول نکاح روا شوي وای او وروسته ښځه او خاوند سره بېل شي او يا خاوند ښځه وشړي، نو په دې کې د ښځې او کورني نظام دواړو لپاره ډېر ډېر زيانونه ليدل کېدل، مثلاً:

۱. که اولاد پلار واخلې، نود مور له ترحم او شفقت، روزنې او تربیې څخه بې برخې پاتې کېږي اود مور روزنه د کوچني لپاره حتمي ده، او که اولاد مور واخلې نو د پلار له ترحم، شفقت او مینې څخه محرومېږي.

۲. دا کوچنی به په ټولنه بوج وي ځکه دهغه د لگښت، خوراک، جامو او روزنې لپاره څوک تیار نه وي.

۳. کله چې په ځوانۍ کې بنسټه ښکلې وي د هر چا رغبت ورته کېږي، چې هغه خپلې غېږې ته راوړي اود هغې د ښکلا له خوږو څخه خوند اومزې واخلې، څو کله چې زوړ او ښکلا یې ختمه شي نو بیا هېڅوک دې ته غاړه نه ږدي چې دا پنډه دې پورته کړي اود تل لپاره دې د هغې خدمت، نفقه، دارو اود درمل پر غاړه واخلې. اومور، پلار او وروڼه هم ورسره تنگ شي، نو اسلام نکاح د تل لپاره وگرځوله چې که څوک د کومې ښځې د ځوانۍ، د ښکلا او خوږو څخه خوند اخلې نو هغه دې په زوړوالي کې هم ساتي او همدا د سلیم فطرت تقاضا هم ده. نن صبا موږ وینو چې په لوېدیځ، اونورو اروپایي اونورو تش په نامه پرمختللو هیوادونو کې په ځوانۍ کې له ښځې څخه خوند اومزې اخستل کېږي، اود خپلو غوښتنو قرباني کوي یې اوبیا یې په زوړوالي کې داسې پرېږدي لکه چې دوه څاروي د خپلو جنسي غرایزو د اشباع لپاره یوځای شي اوبیا د خپلو غوښتنو له پوره کولو وروسته بېل شي اوبیا هر یو پخپله مخه ځي او دا ښځو ته لوی زیان او هغوی پورې ملنډې وهل دي، نو له همدې امله هلته هر کال په زرگونو ښځې ځانونه وژني.

ج: د شغار (بدل) نکاح

شغار دشین په زیر سره خالي ځای ته وایي لکه چې عرب وایي: شغرت البلد، یعنی ښار له اوسېدونکو څخه خالي شو

هَذَا عَمَلُ شَاغِرٍ يَعْنِي: داکار خالي دی. کله چې هېڅوک هغه کار نه قبلوي اودې نکاح ته شغار ځکه وویل شو چې له مهر څخه خالي وي.^۱

ځینې وایي چې شغار په لغت کې پورته کولو ته وایي، کله چې سپی پښه د حاجت لپاره پورته کړي، نو وایي (شغرت الکلب) اوددې نکاح د سپکوالي او غندنې لپاره په دې نوم ونومول شوه.^۲

په جاهلیت کې یو ډول نکاح وه چې شغار به یې ورته ویلې، پدې ترتیب چې یو سړی به خپله لور یا خور بل تن ته په دې شرط ورکړله چې هغې به هم خپله خور یا لور ده ته په نکاح ورکوي او هر یو به دخپلې ښځې د مهر بدل ورکړل شوي انجلۍ وگرځوله.

مگر اسلام دامنغ کړل حضرت عمر (ص) روایت کوي چې ان رسول الله (ص) نهی عن الشغار.^۳

یعنی: یقیناً رسول الله (ص) فرمایي: (لا شغار فی الاسلام)^۴

یعنی: نشته شغار په اسلام کې.

مگر کوم بدل چې نن سبا زموږ په ټولنه کې رواج دی. دا شغار نه بلکې سبې نکاح ده او که چېرې داسې وشي چې یوه د بل مهر وگرځول شي نو

^۱ ترمذي او نیل الاوطار.

^۲ القاموس المحيط و لمغني لابن قدامه

^۳ صحاح الستة او نیل الاوطار.

^۴ مسلم او مسند احمد.

امام شافعي (رح) وايي: دا نکاح باطله ده او په مسلمانانو واجب دي چې دوی سره بېل کړي که دخول يې شوی وي او که نه شوی.^۱

او همداسې يو روايت له امام حنبل رحم څخه هم دی دليل يې دادی چې عبدالرحمن بن هرمز الاعرج روايت کړی دی چې عباس بن عبدالله بن عباس رحم خپله لور عبدالرحمن بن الحکم ته په نکاح ورکړله او عبدالرحمن خپله لور عباس ته په نکاح ورکړله او دواړو خپلې لورگانې يو دبل مهر وگرځولې نومعواويه ابن ابي سفیان (رح) مروان بن الحکم ته وليکل چې دوی يو له بل نه بېل کړئ.^۲

امام مالک (رح) وايي، چې په دې نکاح کې له دخول څخه وړاندې جدايې راوستلی شي، خوله دخول څخه وروسته يې نه شي راوستلی.^۳

امام ابو حنيفه (رح) او ملگري يې وايي دا هغه نکاح ده چې باطل شرط ورسره يوځای شوی وي، يعنې عقد او نکاح سيې دی مگر شرط باطل دی او دواړو بنځوته مهر لازمېږي، ځکه چې په دې نکاح کې هغه څه مهر شول چې مهر کېدلای نشي، چې هغه انسانان دي او مهر بايد متقوم (ارزېنمن) مال وي.^۴

^۱ مغني المحتاج او المغني.

^۲ ابوداود او مسند احمد.

^۳ الخرشي علی مختصر خليل.

^۴ بدائع الصنائع.

د حنابلې و مشهور قول دادی چې که پدې شرط یې ورکړله چې هغه به هم خپله لور یا خور ده ته په نکاح ورکوی نو دا صحیح نه ده ځکه چې په فاسد شرط پورې یې اړوند کړله چې هغه ده ته د بلې ورکول دي.^۱

د: وینځې سره نکاح

لکه چې مخکې مو وویل ، کومه ښځه چې په جنگ کې ونیول شي او مېړونه وي نوله مېړه سره یې اړیکې غوڅې شي او مسلمانانوته روادې چې له داسې ښځو سره نکاح وکړي. الله (ج) فرمایي: (فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ) النساء: ۲۵.

یعنې: نو نکاح دې وکړي د هغوسره چې ستاسې د لاس مال وي چې ستاسې وینځې دي مسلمانانې.

او د همدې ایت په پای کې فرمایي: (ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ) النساء: ۲۵.

یعنې: داپه دې وجه چې څوک په تاسو کې وېرېږي له تکلیف ورپېښېدلو څخه.

فقهاء په دې ایت کې د (طول) په تفصیل کې ډېراختلاف لري چې په لنډ ډول یې دلته یادونه کوو:

۱. د امام ابوحنیفه (رح) په نزد هراصیل او مریې سړي ته روادې چې اسیله ښځه یې نه وي نوله له وینځې سره نکاح وکړي که دا وینځه مسلمانانې وي او که کتابیه وي او هر اسیل او مریې ته روا نه دي چې اسیله ښځه ولري او له

^۱ المغني او لمختصر في الفقه.

وينځې سره نکاح وکړي، نود احنافو په نزد هر چاته روا ده چې له وينځې سره نکاح وکړي خو چې اصيله ښځه ونلري، يعنې د وينځې نکاح په اصيلي روا نه گڼي.^۱

او که څوک اصيله ښځه ونلري که څه هم د اصيلي سره نکاح توان ولري له وينځې سره نکاح ورته روا ده.

رسول الله (ص) فرمايي: (وينځه دې پر اصيلي ښځې نشي په نکاح کولای.

الله (ج) فرمايي: وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلاً أَنْ يَنْكَحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّنْ فِتْيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ النِّسَاءُ ۚ ۲۵.

يعنې: او څوک چې نه لري په تاسو کې طاقت ددې چې نکاح وکړي له بيبيانو مسلمانانو سره نو نکاح دې وکړي له هغو ښځو سره چې ستاسو دلاس مال دي چې مسلمانې وينځې دي.

اوله (طول) ځنې مراد په ايت کې دده په نزد د اصيلي ښځې شتوالی دی يعنې چې همدا اوس دده په نکاح کې وي ځکه چې داد اصيلي ښځې سپکاوی او بې احترامی ده.

۲. امام شافعي (رح) وايي چې هر مسلمان ته چې ازاد وي او که مريې، په دوه شرطونو د وينځې نکاح روا ده.^۲

^۱ روائع البيان في تفسير ايات الاحكام \ محمد علي الصابوني اوجامع احكام القرآن
^۲ المهذب او محمد محي الدين عبد الحميدي له تحفه ابن حجر خه نقل کوي.

الف: چې د زناوېره ورسره وي.

ب: چې له اصیلې ښځې سره د نکاح مالي توان او طاقت ونلري که څه هم اصیله ښځه له اهل کتابو څخه وي اوله طول ځنې مراد مالي توان او طاقت دی.

او هر مسلمان ته چې که اصیل وي او که مریې د احرام ده چې له کتابيې وینځې سره نکاح وکړي ځکه چې الله (ج) فرمایي: (فَتَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ). یعنې: چې ستاسو وینځې دي مسلمانانې.

اودده په اند مریې ته رواده چې له وینځې سره نکاح وکړي او اصیله ښځه ولري. عجیبه خولاداده چې له وینځې سره نکاح روا نه گڼي مگر هغه چاته چې له اصیلې ښځې سره د نکاح طاقت ونه لري او مریې ته اجازه ورکوي چې د اصیلې له پاسه وینځه هم په نکاح کړي، سره له دې چې: (وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ) عام دی او هېڅوک ترې نه خاص نه دي.

۳. امام مالک (رح) وايي: هر اصیل مسلمان ته روا دي چې له وینځې سره که څه هم کتابيې وي په هغه دوه شرطونو نکاح وکړي چې امام شافعي (رح) شرط کړي دي. برابر خبره ده چې له دې سره نکاح یې لومړنۍ وي او که له دې څخه پرته بله ښځه هم ولري او برابر ده که لدې څخه مخکینۍ ښځه یې اصیله وي او که وینځه خو په دې شرط چې اصیله ښځه یې زوجې حقوق ادا نکړي.

په مالکیانو کې ځینې علماوو د وینځې نکاح پر اصیلې په دې مشروطه کړې ده چې اصیله ښځه په دې واده خوښه وي، او که اصیله ښځه د ځان له پاسه د وینځې په نکاح ناراضه وي نو روا نه ده. اود خپلې ښځې له وینځې سره هم نکاح روانه ده.^۱

^۱ درمختار، فقه السنه او شرح الوقایه.

لکه وړاندې موچې وویل، ټول فقهاء په دې متفق دي چې په نکاح کې په هلك باندې کوم شرط نه دی ایښودل شوی له هر چا سره یې چې خوښه وي نکاح کولی شي، که هغه یې سیال وي او کنه خو که انجلی. د خپلې نکاح تړون په خپله کوي، نوسیا لداري به په نظر کې نیسي، داچې کله یو وگړی د بل سیال گړخي، او واده ورسره کولی شي، او په سیالۍ کې معتبر صفتونه کوم دي؟ فقهاء په دې هکله د نظر اختلاف لري:

۱. عبد الله ابن مسعود رضی الله عنه، امام مالک، سفیان ثوري، کرخي، محمد ابن سیرین، حسن بصري، او عمر ابن عبدالعزیز (رح) وایي چې: سیالي یواځې په دین کې شرط ده او په نورو صفاتو کې سیالي ضرور نه ده ځکه چې په صدر د اسلام کې ډېرو معتبرو صحابیو رضی الله عنهم له مرئیانو سره ودونه کړي دي لکه د قیس لور فاطمه (رض) چې قریشه او ډېره جلیل القدره صحابه وه او د رسول الله (ص) له مریې اسامه سره ورته رسول الله (ص) په نکاح امر وکړ او هغې ور سره نکاح وکړله.^۱

۲. امام احمد (رح) وایي چې سیالي یې په دین او کار کسب کې ضروري ده یعنې دا اوچت کسب کوونکي لور د تیت کسب کوونکې د زوی سیاله نه ده.

۳. دامام شافعي (رح) په نزد سیالي په دین، کار، کسب، اسیلوالي، (ازادي) او له عیبونو څخه خالي والي کې ده او د ځینو معاصرو شافعي مذهبو علماو په نزد په عمر کې مساوي والی ضروري دی یعنې زور او بوډا د ځوانې ښځې سیال نه دی.

که دا صفت د سیالۍ د صفتونو په معتبرو شرطونو کې د صفت او شرط په توگه ونه منو او ونه وایو چې د بوډا او د ځوانې پېغلې نکاح دې حتما ونه

^۱فتح القدیر، بدائع الصنائع او نیل الاوطار.

شي ، خود ابايد ضروري وگڼو چې ځوانه نجلی بايد سپين ږيري او کمزوري ته په نکاح ور نه کړل شي ، ځکه داد ټولنې نظم ته زیان رسوي ، ټولنه فاسد وي ، ځوانه ښځه بوډانه خوښوي او نه سپين ږيري د ځوانې ښځې حقوق ورپوره کولی شي ، ډېر داسې شوي دي چې سپين ږيري ته يې ځوانه په نکاح کړې وي او بوډاد هماغې شپې په سبا مړ وي نو په دې هکله ډېر احتیاط په کار دی ، داد ښځې لپاره یو همېشني رنځ دی چې روحا هم نارامه وي.

۴- دامام ابوحنيفه اود هغه دملگرو(رح) په نزد دسیالۍ صفتونه اسلام، دینداري، نسب، اصیلوالی ، شتمني ، کسب او کړنه ده نو کله که کومه ښځه له چاسره واده وکړي اودا صفتونه په کې کم وي او ولي ورځنې تېر شي نو نکاح صحیح ده .

همداراز که صغیره يې په نکاح ورکړې وي او په هلک (خاوند) کې دا صفتونه کم وي اوله بلوغ نه وروسته ترې جینۍ تېره شي ، نو نکاح صحیح ده او که دادواړه هریو ورځنې تېر نه شي ، نو د نکاح د فسخ کولو حق لري له اسلام څخه مراد د پلرونو او نیکونو اسلام دی، نو د چا چې یواځې پلار مسلمان وي ، دهغه چاکفوه اوسیا له دی چې پنځه یا شپږ پېړۍ يې په اسلام کې تېرې شوي وي (دا په غیرد عربو کې).

اود کسب او کار په لوړتیا او غوره والي کې دهغې ټولنې دود او رواج ته اعتبار دي یعنې هر کسب چې په یو ټولنه کې ارزښت اودرناوی لري ، هماغه لوړ دی نو دا وچت کسب کوونکي د لوړ نکاح د ټیټ کسب کوونکي له زوی سره د انجلۍ دولي له موافقې پرته صحیح نه ده لکه په افغانستان کې چې سپک کسب ډمتوب او نا یتوب او په مصر کې اهنګري گڼل کېږي.

اوله مال څخه مراد دادی، چې خاوند د بنځې نفقه، مهر، جامه، اوداسې نورې اړتیاوې پوره کولی شي او که دایې پوره کولی وشو، نودا دغني (بډای) دلور سیال دی او غوره والي په نسب او قوم کې یوازې په عربو کې دی او عجم ټول یو دبل سیالان دي. او عرب هم ټول یو دبل سیالان نه دي او عجمي د عربي سیال نه دی.^۱

www.melitahrik.com
0777 400 116

^۱ شرح الوقایه، الاحوال الشخصية في الشريعة الاسلامية محمد محي الدين عبدالحميد.

ولي او په نکاح کې ولایت

په نکاح کې ولایت (واکمني) په دوه ډوله ده:

جبري ولایت یا (غیراخياري واکمني) او هغه ولایت چې مستحب دی ، چې دواړو ته به لنډه کتنه وکړو :

الف: جبري ولایت

د جبري ولایت اسباب درې دي :

۱. کوچنیوالی که کونډه وي او که پېغله.

۲. لیونتوب چې پیدایشي وي او که وروسته لیونی شي.

۳. معتوه یا احمق (پاکل او ډېر کم عقل)^۱

ټول اولیا په خپل وار د ولایت حق لري ، لومړی پلار ، بیانيکه بیا ... لکه څنگه چې د نکاح په موانعو کې موږ ورته نغوته وکړه ، په هماغه ترتیب سره لومړی له دویم څخه د نکاح د ولایت حق لومړی لري.

امام شافعي (رح) وایي چې پر کونډې د اجبار ولایت نشته دی او په بالغې پېغلې هم شته دی او په کوچنۍ باندې پلار او نیکه د اجبار ولایت حق لري ، بل څوک یې نه لري ، او که دادواړه نه ونوښادې بی واده پرې بنسودلای شي ، ترهغه چې بالغه شي او اجازه وکړي.

^۱ بدائع الصنائع ، تحفة المحتاج ، المغني او الخرشى على مختصر خليل.

امام مالک (رح) وايي چې جبري ولايت پر کوچني له پلار څخه پرته بل چاته نشته دی او که پلار يې نه وي نو په نکاح دې يې څوک نه ورکوي، ترهغې چې پيغله شي او د ځان لپاره وکېل وټاکي.^۱

له امام احمد (رح) څخه په دې هکله دوه روايتونه دي چې يو دامام شافعي (رح) په خبر دی.

او د پاگلې ليونۍ، بښې د زوی يا لمسي ولايت په مور له هر چالومړۍ دی، که کومه پاگلېه يا ليونۍ بښه يې زوی يا لمسی په نکاح ورکړي، نو عقد فسخ کولی نه شي.

دامام ابو حنيفه (رح) په نزد او په يوروايت کې کې له شافعي، مالک او احمد (رح) څخه په ولي کې عدالت شرط نه دی. او په قوي روايت کې له امام شافعي، مالک او احمد (رح) څخه په ولي کې عدالت شرط دی.

که چېرې پلار يانې که صغېره په نکاح ورکړله، نو د عقد لازم او نافذ دی له بلوغ څخه وروسته د فسخ حق نه لري، په هغه صورت کې چې پلار يا نيکه له عقد څخه د مخه په بد اختياري ونه پېژندلی شي، او که د عقد څخه د مخه او يا د عقد په وخت کې هغه صغیره بد نيت درلوده يا فاسق يا ليونۍ و، يا يې سپک خويونه درلودل، لنډ فکري و، دکارونو په پای (انجام) يې فکر نه کاوه يا يې پر صغیره له اندازې څخه ډېر مهرتا کلي و، او يا د صغيرې مهر له اندازې څخه کم و، يا يې سيال ته نه وه ورکړې، نو ځينې وايي چې د انکاح

^۱ الخريشي علی مختصر خليل.

صحيح نه ده ، او ځينې وايي چې د انكاح موقوفه ده ، او صغير او صغيرې دواړو ته له بلوغ څخه وروسته اختيار دی.^۱

او كه له پلار يا نيكه څخه پرته بل ولي په نكاح وركړله ، كه څه هم خاوند يې سيال وي او مهر هم له مثل څخه هم كم نه وي ، نو د انكاح صحيح اولازمه ده ، خو نافذه نه ده ، او هر يود بالغېدلو په صورت كې اختيار لري ، يعنې د انكاح منلۍ هم شي او ردولۍ يې هم شي ، كه څه هم دخول شوى وي او دامام ابو يوسف (رح) په نزديك اختيار د بالغېدو نشته دى او د نكاح فسخ هغه وخت صحيح كېږي كله چې له عقد څخه خبر شي ، يعنې كه كوم څوك بالغ هم شي او له نكاح څخه خبر نه وي نو هر كله چې خبر شي ، نو د قبلو او ردولو حق لري.

ب: يوې عاقلې ، بالغې او اصيلې ښځې ته چې دامام ابو حنيفه (رح) په نزديك خپلې نكاح د كولو حق هم لري ، مستحب دى ، چې ولي ته اجازه وركړي ، چې د دې د نكاح عقد وكړي او كه ولي ورڅخه اجازه وغوښتله او داچې شوه ، نو دا د دې له خوا اجازه ده ، او كونه به په ډاگه (صراحت) سره امر كوي او ولي بايد اصيل ، عاقل او بالغ وي ، اوله هغه چا سره چې دا يې ولي دى ، په دين كې مساوي وي.

پر مسلمان د كافر ، ذمي ، يهودي ، نصراني او داسې نورو ولايت نشته دى :
(وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا) النساء: ۱۴۱
يعنې : اوله سره نه دي گډوگډولي (الله) د كافرانو لپاره په مسلمانانو كوم حاكميت.
د امام شافعي (رح) په نزد زوى پر مورد ولايت حق نه لري.^۲

^۱ المجموع شرح المذهب ، المغني والخرشي على مختصر خليل.

^۲ المذهب للشيرازي.

او که عصبه نه وي نو د ولايت حق د امام ابو حنيفه (رح) په نزد دوي
الارحامو ته لېږدول کېږي.

امام شافعي او صاحبين (رح) وايي که عصبه نه وي نو د ولايت حق خليفه ته دی. ۲
او څوک چې وينځه ازاده کړي او د وينځې عصبه يې نه وي ، نو بادر يې دهغې ولي
دی.

او که نژدې ولي لېږي وي او خاطب (غونستونکې) دهغه انتظار نه کوي ،
نو شريعت يې لېږي ولي ته اجازه کړې ده ، چې دنکاح ولايت وکړي او د نژدې
ولي په راتگ سره نکاح نه باطلېږي.

پنځم خپرکی

نفقه

پېژندنه او د استحقاق شرطونه یې

۱. ثبوت او پېژندنه

الف: نفقه په لغت کې

نفقه له نفوق څخه اخستل شوې چې هلاک او له منځه تللو ته یې وايي یا له نفاق څخه اخستل شوې ، چې رواج (دود) ته یې وايي .
اوفقهاده نفقې کلمه هغه مال ته استعمالوي چې انسان یې په خپل عیال لگوي ، ځینې علماء نفقه خوړو او جامې ته وايي ، او ځینې نور یې خوړو ، جامې او استوګنځي (د اوسېدلو ځای) ته وايي .

ب: ثبوت

دنبځو نفقه په ایت، حدیث، اجماع او قیاس ټولوجوته شوې ده.

۱. (وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ) البقرة ۲۳۳
يعني: اود کوچنيانو په پلار لازم دي خوراکه او جامې د دغو بنځود
دستور (شريعت) مطابق.

۲. (أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا تَضَارُوهُنَّ لِمِ تَضَيَّقُوا
عَلَيْهِنَّ) الطلاق: ۶

يعني: و اوسوئ دابنځې چېرته چې اوسېږئ تاسې، له خپل طاقت سره
او ضرر مه رسوئ دوی ته چې تنگي به روالی تاسې په دوی باندې.

۳. (لِيُنْفِقُ ذُو سَعَةٍ مِّنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ
اللَّهُ) الطلاق: ۷

يعني: نفقه دې ورکوي څښتن د طاقت له طاقته خپله څوک چې راتنگه
کړلی شوه پر هغه روزي د ده پس خرڅ دې کوي دی له هغه څخه چې الله (ج)
ورکړي دي.

۴. رسول الله (ج) د حجه الوداع په خطبه کې وفرمايل: (ولهن عليكم
كسوتهن ورزقهن بالمعروف).^۱

يعني: او هغوی لره په تاسې جامه او روزي ده په نیکې طريقې سره.

۵. په نیل الاوطار کې وايي چې هند دابي سفیان مېرمن در رسول الله
حضور ته راغلله او وېې ویل چې ابي سفیان دېر بخیل سړی دی او موږ ته
دومره څه نه را کوي، چې ما اوزمازوی لپاره بس شي، خو هغه څه چې زه يې
ورڅخه واخلم او هغه پوه نه شي رسول الله (ج) ورته وفرمايل: (خذي من مال

ابي سفيان مای کفۍک وولدک بالمعروف، یعنی: دابوسفیان له مال څخه دومره څه چې ستاوستا بچي ته بس کېږي په نېک (منل شوي) ډول اخله.^۱

۲. بل د معاوية القشري رضي الله عنه حديث چې رسول الله (ص) ورته وفرمايل: ((هغې ته خواړه ورکړه کله چې خواړه خورې، په جامه يې پټه کړه کله چې ځان په جامه پټوي...))^۲

ټول علماء پردې متفق دي چې د بنځې نفقه پر خاوند واجب ده. داچې مېرمن دکوراو خاوند خدمت کوي، دهغه په کورکې اوسېږي، بهر ته نه وځي کار او کسب نه کوي نو د عقل غوښتنه هم داده چې دهغې جامه او نفقه پر خاوند لازمه وي.

کومه بنځه د نفقي مستحقه ده؟
هره بنځه د نفقي مستحقه نه ده. د نفقي د استحقاق لپاره خوشرطونه شته دي چې دلته يې په لنډ ډول يادوو.
الف: چې د نکاح عقد يې صحيح وي، په فاسده نکاح کې نفقه نه شته او کومه بنځه چې په اشتباه کې ورسره کوروالی شوی وي، هم د نفقه مستحقه نه ده.^۳

ب: داچې د خاوند دگټې اخستلو لپاره برابره او مناسبه وي او که چېرې کوچنۍ وي لکه له اوه کلو څخه وړه، نو په نفقه يې اختلاف دي امام

^۱ متفق علیه

^۲ ابوداود، ابن ماجه، مسند احمد او مشکوة.

^۳ بدائع الصنائع

ابوحنيفه او امام محمد رحمة الله عليه وايي چې ددې نفقه يې په خاوند نه شته ده ، که څه هم خاوند کورته راوستې وي اود خاوند په کور کې اوسېږي امام ابويوسف (رح) وايي که خاوند يې خپل کورته راوستې وي اود خاوند په کور کې اوسېدله ، نو نفقه يې په خاوند شته ده دلته فتوى په دې مذهب کې د امام ابويوسف په وينا ده.

کومه ښځه چې ناروغه وي اود خاوند مباشرت ورسره نه کېږي امام ابوحنيفه ، او امام محمد (رح) وايي چې نفقه يې په خاوند حق ده خو په هغه صورت کې چې ناروغي ورته د پلار په کور کې پيداشوي وي اود خاوند کورته له تللو څخه انکار وکړي نو نفقه يې په خاوند نه شته ده.

امام ابويوسف (رح) وايي چې که ناروغي ورته د پلار په کور کې پيداشوي وي نود نفقي مستحقه نه ده که څه هم د مېړه کور ته له تللو څخه انکار ونه کړي.

او که په خپل کور کې يې وساتله نو نفقه يې حق ده دلته فتوي د امام ابوحنيفه او امام احمد (رح) په وينا ده.^۱

ج: چې له عذر څخه پرته يې په کور کې ونه اوسېږي يعنې: ښځه هېڅ شرعي عذرنه لري خوبياهم د خاوند په کور کې نه اوسېږي سره له دې چې خاوند يې غواړي چې خپل کورته يې بوزي .

د: همداراز بدگذرانه ښځه چې د خاوند اطاعت او مننه په روا کار کې نه کوي او بد اخلاقي کوي نو دا د نفقي مستحقه نه ده.

ح: چې خاوند يې په دومره مسافه کې سفر ته بېول غواړي چې هلته په لمانځه کې قصر نه کېږي اود هغې عاجل مېړه ورکړې وي خوبياهم له

تللوڅخه انکار کوي نو دا بڼه بد گذرانه ده او نفقه يې په خاوند شته خوپه
دې شرط چې خاوند د بڼې امن د سفر په اوږدو کې وساتلی شي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

۲. د نفقې اندازه

امام مالک او امام احمد بن حنبل (رح) وايي چې نفقه به د ښځې او خاوند د مالي وس او حال مطابق وي که ښځه او خاوند دواړه شتمن وي نو نفقه د شتمنوبه ورکوي او که دواړه نېستمن و نو نفقه د نېستمنوبه ورکوي او که ښځه شتمنه وه او خاوند يې نېستمن او بيوزله وو، نو نفقه به د نېستمنو او شتمنو ترمنځه وي او که خاوند شتمن و او ښځه نېستمنه وه نو هم نفقه به دواړه ترمنځ وي همدارايه د ځينې حنفي علماو و هم ده اود احنافوپه مذهب کې فتوي هم په همدې وينا ده.^۱

امام شافعي (رح) وايي چې په نفقه کې به يوازې د خاوند حال ته کتلی شي.^۲

که خاوند نېستمن وي نو نفقه د نېستمنوبه ورکوي که څه هم ښځه شتمنه وي او که خاوند شتمن وي نو نفقه د شتمنوبه ورکوي که څه هم ښځه نېستمنه وي اوله حنفي علماو و څخه امام کرخي (رح) هم همدارايه غوره کړې ده.^۳

او هم دا رايه قوي او پياوړې هم ده. الله تعالی فرمايي: (لَيُنْفِقَنَّ ذُو سَعَةٍ مِّنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِّرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ) ... الطلاق: ۷

يعني: لگښت دې کوي څښتن د طاقت له طاقته خپل څخه او هغه څوک چې تنگه کړلی شوه په هغه روزي د هغه پس لگښت دي کوي له هغه څه چې ورکړي وي هغه لره الله (ج) تکليف نه کوي الله (ج) په هېڅ نفس مگر په هغه اندازه چې ورکړي يې دي ده لره.

^۱ نبيل الاوطار، حاشيه ابن عابدين، المذهب اوبدائع الصنائع

^۲ فتح القدیر اور حمة الامة

^۳ فتح القدیر

د متعې په هکله فرمایي: او هغوی ته څه خرڅ ورکړئ د وس او مال خاوند
باندې دهغه موافق او تنگې والا (بې وسه او بې وزله) باندې دهغه مطابق.

www.melitahrik.com
0777 400 116

نفقة او قاضي

کله چې خاوند ښځې ته نفقه نه ورکوي او یا غایب وي او ښځه یې بې نفقې پرېښي وي، نو ښځه کولی شي، چې قضاته مراجعه وکړي، نو په همدې بناء دافصل په دوه برخو وېشو: یوهغه چې خاوند حاضر وي خو ښځې ته نفقه نه ورکوي او بل هغه چې خاوند غایب وي او ښځه یې بې نفقې پرېښي وي.

۳. ښځې ته د نفقې له ورکولو څخه انکار

که چېرې خاوند شتمن و، او ښځې ته یې نفقه نه ورکوله نو قاضي به یې دوه ځلي قضاته راوبولي او هر ځل به ورته په وېره تهدید او گواښ سره خبر ورکړي او که بیا هم ونشو او ښځې غوښتل نو بندي کولی یې هم شي اوله ضروري سامان څخه پرته به د خاوند ټول سامان د ښځې د نفقې لپاره وپلوري.^۱

او که خاوند بې وزله و، نو د امام ابوحنیفه (رح) په نزد به د فقر او بې وسۍ له کبله ښځه ورڅخه نه شي بېلولی. بلکې قاضي به ورته د نفقې اندازه وټاکي. او ښځې ته به امر وکړي، چې ځان ته ټاکل شوې اندازه پوره کړي.^۲

او هر کله چې خاوند شتمن شو، نو ورڅخه به یې واخلي او که چاپورنه ورکاوه، نو قاضي به د ښځې هغه دوستان چې ددې نفقه پرې واجب ده

^۱ رحمة الامة، فتح القدیر.

^۲ رحمة الامة، فتح القدیر.

اړباسي، چې دې ته پور ورکړي او دانکار په صورت کې يې بندي کولی هم شي.^۱

(وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ) البقرة ۲۸۰.

يعني اوکه خاوند نېستمن و، نو پرتا سودی انتظار تروخته دپراخي.

(لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَا آتَاهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا)
الطلاق: ۷.

يعني تکليف نه ورکوي الله (ج) هېڅ نفس ته مگر په هغه اندازه چې ورکړي يې وي ده لره، ژر ده چې وبه گرځوي الله (ج) پس له سختۍ څخه اساني.

او همداسې روايت له احمد او شافعي (رح) څخه هم دی، او امام شافعي (رح) څخه بل روايت دی، چې بنځه کولی شي چې په قضا کې د نکاح د فسخې غوښتنه وکړي او که سړی شتمن وي او بنځه د کور کارنه شي کولی، نو خدمتگاره ورته ونيسي که خدمتگاريې مريې وي، نو نفقه يې پر خاوند لازمه ده او که اصيل و، نو نفقه يې پر خاوند نشته دی او ځينې علماء وايي، چې دهر خادم نفقه اصيل وي که غلام پر خاوند لازمه ده.^۲

۴. د غايب د بنځې نفقه

^۱ الاحوال الشخصية في الشريعة الاسلامية: محمد محي الدين عبد الحميد نقل له زيلعي اوشارح

المختار څخه.

^۲ المبسوط.

غایب هغه څوک دی چې قضاء ته یې په اسانۍ سره حاضرول شونې نه وي ،نود احنافو په نزد که شتمنې یې له ښځې سره وه نوقاضي به ورته د نفقې اندازه وټاکي او که شتمنې یې له ښځې څخه پرته له بل چا سره وه لکه امانت ،پور یانوله چا سره چې دامال دی ،نوک هغه دامنه چې د ښځه د همدې غایب ښځه ده اوله ده سره یې شتمنې هم شته ،نوقاضي دې ورته امر وکړي ،چې له همدې مال څخه یې ښځې ته نفقه ورکړي او که هغه سړي دانه منله چې دادهغه غایب ښځه ده او یایې له ده سره مال شته دی اوقاضي پرې خبر و ،چې دادغائب ښځه ده او مال یې هم له دې سړي سره شته دی ،نوبیا به هم ورته امر کوي او که دې سړي هم نه منله اوقاضي هم پرې خبر نه و ،نوامام زفر(رح) وایي چې په دې سړي به دښځې دعوه اورېدل کېږي.

امام ابوحنیفه اوصاحبان ابویوسف اومحمد(رح) وایي چې:قاضي به په دې سړي دښځې دعوه نه اوري ،ځکه چې دښځې دعوه خوله خپل مېړه سره ده او که دغایب سړي پټی ،بڼ یا...وي نوله اجارې څخه به یې د نفقې رقم اخلي ،خو پلورلی یې نشي ،او که هېڅ یې نه وي پرېښي ،نوقاضي به ورته نفقه وټاکي او ورته به اجازه وکړي ،چې پور یې کړي.

اودامام شافعي(رح) په نزد که غایب خاوند شتمن و ،اوځای یې معلوم وي ،نوقاضي به ښځې ته نفقه وټاکي اودهغه ښار قاضي ته به خبر ورکړي ،چې خاوند دنفقې ورکولو ته اړیاسي ،اونښځه په دې حالت کې بېلتون نه شي غوښتلی.

او که شتمن وي او ځای يې معلوم نه وي نو د دې مذهب علماء دوه ډلې دي ، يوه ډله وايي چې بنځه د فسرخې غوښتلو حق نه لري ، اوبله ډله وايي ، چې بنځه دا حق لري.^۱

او که خاوند نېستمن او ناداره هم وي او ځای يې معلوم هم نه وي نو د دې مذهب د ټولو علماوو په اتفاق بنځه د فسرخې حق لري^۲ امام مالک وايي: که خاوند غايب شو او شتمني يې هم په هغه ښار کې چې بنځه اوسېږي ، نه وه يا يې شتمني هم وه خو بنځې ته له زحمت او ستونزو پرته په لاس نه شو ورتللی ، نو له قاضي څخه بېلتون غوښتلی شي ، او که شتمني يې هم وه او په لاس ته راتلو کې يې له څه ستونزه سره نه مخ کېدله ، نو طلاق نشي غوښتلی.

که خاوند غايب و او که حاضر ، خو بنځې ته يې نفقه نه ورکوله او بنځه پرته له دې چې قاضي ورته په نفقه پرېکړه وکړي ، او يا مخکې له دې چې له خاوند سره د نفقې په اندازه راضي شي او په خپل ځان يې مال ولگوه ، نو دانفقه د خاوند په ذمه پوره نه ده.^۳

او که له خاوند سره د نفقې په اندازه له راضي کېدلو يا د قاضي له پرېکړې پوره کولو امر وکړي ، نو دانفقه په دې وخت کې په خاوند غير صحيح پوره ده او له دې پنځو صورتونو څخه په يو ساقطېږي :

۱. چې خاوند يې ورته ورکړي.

۲. چې بنځه يې خاوند ته معاف کړي.

^۱ مغني المحتاج ، نهاية المحتاج او المذهب للشيرازي.

^۲ کتاب الام ، المذهب والاحوال الشخصية نقل له کافي او شرح الروض څخه.

^۳ فتح القدیر.

۳. د بنځې او خاوند څخه د یوه پرمینه.

۴. د بنځې په بدگذرانۍ (بې موجه د خاوند اطاعت نه کول).

۵. د بنځې په طلاقولو کې چې سبب یې ښځه وي.

د ځینو علماؤ په نزد په طلاق سره مطلق ساقطېږي او د ځینو په نزد مطلق نه ساقطېږي او که له خاوند سره د نفقې په اندازه راضي شوه او یا قاضي ورته فیصله وکړي او یوله دې دواړو څخه ورته په پورکولو اجازه وکړي او دې پور وکړي، نو داپور په خاوند صحیح پور دی او په دې دوه صورتونه ساقطېږي:

۱. چې خاوند یې ورته ادا کړي.

۲. دا چې ښځه یې خاوند ته معاف کړي.

له طلاق څخه وروسته یې غوښتلی شي او که خاوند مېشونو د خاوند له ورته وڅخه یې هم غوښتلی شي او که ښځه مېه شوه نو د بنځې ورته یې هم غوښتلی شي.

امام مالک او امام شافعي (رح) وايي چې که ښځې قاضي ته وویل چې خاوند بې نفقې پرېښې يم، سره له دې چې زما نفقه پرې واجب ده او قاضي ته دا جوتنه شي، نو ښځې ته به د نفقې امر کوي او دپورولو لپاره د قاضي بامپر اجازه ضرور نه ده او په هغه دوه صورتونو ساقطېږي، چې پورته مو ورته گوته ونيوله اوله امام احمد څخه هم یو روایت همدا دی.^۱

^۱ رحمة الامة والمهذب للشيرازي.

امام احمد (رح) وايي، چې: کله خاوند غایب شواو شتمني یې هم نه وه
پرېښې یا یې دهغه له شتمنۍ څخه اخستل سخت شول، او پور کول هم ورته
سخت شول نو ښځه کولی شي، چې له قاضي څخه فسخ وغواړي.^۱

www.melitahrik.com
0777 400 116

^۱ زاد المستنوع شرف الدین موسی ابن احمد المقدسي.

شپږم خپرکی

مهر

عمومي معلومات

الف: پېژندنه

مهرهغه مال ته ويل کېږي، چې د مېړه له خوا يې ښځې ته د نکاح د صحيح تړون او ياد وطي په سبب ورکول واجب دي (د وطي سبب لکه په فاسده نکاح کې له ښځې سره کوروالی او که په فاسده نکاح کې کوروالی نه وي شو نو مهر نه واجبېږي).

مهر يو ځانگړی امتياز دی چې ښځو ته په نړيواله سطحه اسلام ورکړی دی، که څه هم په يهوديت کې مهر شته دی. خو چې څومره ارزښت په اسلام کې ورکړل شوی دی، په يهوديت کې يې نه لري، يهوديان مهرد ښځې له وفات

څخه وروسته د هغې ورته وو ته ورکوي او په يهوديت کې د کونډومهر د پېغلې په نيمه اندازه وي.^۱

ب: د مهر د فرض کېدلو حکمت

د مهر په لزوم کې د الله (ج) حکمت دی چې تر چا پټ نه دی مثلاً: که بې مهره نکاح روا شوي وای نو دا به د ښځو له پاره سپکاوی او په عزت کې کمښت و، په سپکه سترگه به ورته کتل کېدل له هغې سره به يې ښه گذران نه کاوه، او دا به د نکاح د رسي په سستولو کې لويه مرسته وه ځکه چې د هغې په لاس ته راوړلو کې يې کومه ستونزه نه ده گاللې او د بېلولو واک هم لري نو ځينو به ښځې کولې او بې له کوم سبب څخه به يې پرېښودلې نو مهر يوداسې شعار شو چې ښيې د ښځې کول څه اسان کار ندی، دا خوارۍ او شتمنۍ ته اړه لري چې له واده څخه وروسته هغې ته په درنه سترگه وکتل شي او دهغه بشپړ درناوی وشي.

ج: د مهر د فرض کېدلو دلايل

مهر په ايت، حديث او اجماع ټولو ثابت دی الله (ج) فرمايي: (وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً) النساء ۴.

يعنی: او ورکوي ښځو ته مهرونه ددوی په خوشحالي سره.

^۱ الاسلام بلا مذاهب دكتور مصطفى الشكعة.

(وَأَحْلَلْ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً) النساء ۲۴.

يعني: او حلالې دې تاسې لره ټولې بنځې له دې څخه پرته پدې شرط چې طلب کوئ دوی لره- د خپل مال په بدل کې په قید کې راوړولره نه مستي ويستولره او بیا کومې بنځې چې فايده مو واخستله له دوی څخه نو دوی لره ورکړئ د دوی حق کوم چې مقرر شوی دی.

رسول الله (ص) یوه نکاح هم بې مهره نه ده کړې نو که فرض نه وای نو رسول الله (ص) به حتماً یو ځل پرېښی و چې په نه فرضیت دلالت وکړي.

د: هغه څه چې مهر کېدلای شي

هر څه چې اسلام کې ارزښت ولري لکه سره اوسپین زر، ځمکه، کور، جامه، وربښم، جوار، غنم، وربښې ... ټول مهر کېدلای شي ځکه چې الله (ج) مسلمانان مخاطب کړل: (ان تبتغوا باموالکم) چې طلب کوئ دوی لره د خپل مال په بدله کې: يعني چې هغوی ته خپل مالونه ورکړئ هغه چې تاسو سره ارزښت لري او څه چې په اسلام کې ارزښت نه لري لکه شراب، وینه او مهر کېدلی نشي او که دا په مهر کې یاد شول نو داسې شول لکه هېڅ چې یاد شوي نه وي او د نکاح تړون صحیح او مهر فاسد دی.

مهر د نکاح له اړکانو څخه ندی او یادول یې په تړون کې شرط ندی او که مهريادشي او که یاد نشي نکاح صحیح ده الله (ج) فرمایي: (لَا جُنَاحَ

عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً
البقرة ۲۳۲

يعني: هېڅ گناه نشته په تاسو که چېرې طلاق ورکړئ تاسو بنځو ته هغه وخت پورې چې تاسې ورپورې لاس نه وي لگولی اونه موورته څه مهر ټاکلی وي.

د استدلال وجه داده چې الله (ج) هغه طلاق هم صحيح کړ چې خاوند بنځه د مهر له ټاکلو او مسه کولو څخه وړاندې طلاقه کړي او طلاق خوله نکاح څخه وړاندې نه صحيح کېږي نو معلومېږي چې يادول يې په تړون کې شرط نه دی.

ه: د مهر لږه او ډېره اندازه

د مهر په اندازه کې فقهاء ځان ځانته نظر لري.

دامام ابوحنيفه (رح) په نزد له لس درهمو څخه چې اوه (۷) مثقاله کېږي لږمهر نه صحيح کېږي، يودرهم درې نيم گرامه چې لس درهمه (۳۵) گرامه سپين زريايي معادل کېږي.^۱

رسول الله (ص) فرمايي: خبر اوسئ له ولي څخه پرته دې بل څوک بڼځه په نکاح نه ورکوي اونه دی يې ورکوي مگر سيال ته اونشته مهر کم له لسو روپيو څخه.^۲

له حضرت علي رضي الله عنه څخه روايت شوی دی چې له لسو روپيو څخه کم مهر نشته دی.^۳

رسول الله (ص) فرمايي چې نه دي شي پرېکولې لاس (په غلا) په کم له لسو روپيو اونه شي صحيح کېدلی مهر کم له لسو روپيو.^۴

امام مالک وايي چې: سره زر د دينار له څلورمې برخې څخه او سپين زر له درې درهمو څخه کم مهر صحيح ندی او د دينار څلورمه برخه بايد خالصه سوچه سره وي او درهم هم بايد سوچه سپين زروي او که له دې اندازې څخه لږ وټاکل شي نو خاوند له دخول څخه وړاندې دوه اختياره لري.

۱. چې اندازه پوره کړي.

^۱ فتح القدیر.

^۲ دارالقطني.

^۳ دارالقطني.

^۴ دارالقطني اوسنن الکبری.

۲. چې نکاح په طلاق سره فسخه کړي.

امام شافعي (رح) او امام احمد (رح) وايي چې د مهر کمه اندازه نه شته او د لیل يې هغه حديث دی چې جابر رضي الله عنه روايت کړی دی چې رسول الله (ص) فرمايي: چا چې په مهر کې ډک ورغوی ستوان يا خرما ورکړلې هغه ورته حلاله ده.^۱

له سهل بن سعد رضي الله عنه څخه روايت دی چې رسول اکرم ص یو سړي ته يوه بنځه د اوسپنې ګوتې (هغه څه چې بنځه يې د زينت لپاره په ګوته کوي) په بدل کې په نکاح ورکړله،^۲

حنفي علماء ځواب ورکوي چې موږ دا حديث منومګرد اخوزموږ له دلايلو سره تعارض (ټکر) نلري او دا جمع (غونډه د حديثو) په اسانه سره کېدلای شي هغه دا چې لس درهمه خو د مهر کمه اندازه په وړاندېنيو حديثو کې وټاکل شوه او رسول الله (ص) چې په ګوته او ډک ورغوي ستوان او خرماو هغه حلاله معرفي کړله دا دهغې معجل مهر شو او نوريې د خاوند په ذمه پاتې دی او هغه حديثونه چې دا حنافو دلايل دي معجل او مؤجل مهر دواړه بنسټي او دمهر وروستۍ اندازه په اتفاق د ټولو سره نده ټاکل شوی او په هره اندازه چې بنځه او خاوند راضي (خوښ) شول نو صحيح ده.

حضرت عمر رضي الله عنه غوښتل چې خلک دمهر له هغې اندازه يې څخه له پراخستلو څخه ايسار کړي چې رسول الله (ص) خپلې لورګانې په نکاح ورکړې وې او يايې خپلو بيبيانو ته ورکړې و نو د مسجد له وروستۍ برخې

^۱ ابوداود.^۲ مسلم، ابوداود او المستدرک للحاکم.

څخه یوه ښځه راپاڅېدله او حضرت عمر رضی الله عنه ته یې وویل: ته چې په څه موږ ته امر کوې موږ ته الله (ج) له هغې پرته نور څه هم روا کړیدی.

حضرت عمر رضی الله عنه ورڅخه وپوښتل چې هغه څه دي؟ هغې ځواب ورکړ چې الله (ج) فرمایي: (وَإِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قَنَاطَرًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا).

یعنې: او که اراده وکړئ تاسې بدل اخستل دیوې ښځې په ځای د بلې ښځې او ورکړې وي تاسوله دوی نه یوې ته مال ډېر پس مه اخلئ تاسو بېرته له هغې مال څخه هېڅ شی.

حضرت عمر رضی الله عنه له خپلې وینا او قصد څخه واوښت.^۱

هوسنت دادی چې په مهر کې ډېرښت ونکړل شي. رسول الله (ص) فرمایي: له ټولو څخه برکت په هغې نکاح کې دی چې اسانه وي.^۲

حضرت عمر رضی الله عنه به اصرار کاوه چې ښځوته ډېر مال ورنکړل شي اودا جوتنه ده چې د رسول الله (ص) د بیبيانو مهر له پنځه سوه (۵۰۰) درهمو څخه ډېر نه و، مگر دام حبیبی رضی الله عنه چې نجاشي رسول الله (ص) ته په نکاح کړله او څلور زره درهمه مهر یې ورته له ځانه ورکړ.^۳

په مهر کې ډېرښت له نکاح څخه خلک بې برخي کوي او اوس چې د ولورپه نامه د انجلۍ پلار، ورور،..... څه اخلي داد انسان پلورل او حرام

^۱ نیل الاوطار وفقه السنه.

^۲ مسند احمد

^۳ ابوداود

دي، او څوک چې اصيل او ازاد انسان پلوري هغه دالله(ج) دبنمن دی اود الله(ج) دبنمني څه کوچنۍ خبره نه ده.

سنت خودادي چې له ناوې سره د پلارکورچې څومره يې وس رسېږي کومک وکړي رسول الله(ص) زينب ؓ ته هار او فاطمي(رض) ته څادر، مشک (داوبوځی) مېچن او نور سامان ورکړي و.

ام سلمه(رض) فرمايي چې رسول الله(ص) مورت ته وفرمايل چې عايشې(رض) ته جهېز برابر کړئ.^۱

مهر د بنځې خپل حق دی او خاوند ته يې معافولی هم شي او هر جايز تصرف پکې کولی شي، نه ولي نه دبنځې خاوند اونه دبل چا څه کار غرض او اعتراض پری شته دی اونه دهلک ولي اونه دانجلۍ ولي اونه يې بل څوک ساقطولی شي. څوکه مهر له مثل څخه کم و او انجلۍ دخپلې نکاح تړون پخپله کړی ونودانجلۍ، ولي داعترض حق لري .

گړندی (معجل) او ځنډينی (مؤجل) مهر :

دا رواده چې بنځې ته ټول مهر سمدستي ورکړلی شي اوداهم رواده چې ټول مهر وځنډول شي اوداهم رواده چې مهر په قسطونو ورکړل شي او که يواځې مهر يې ياد کړ او وخت يې ونه ټاکه نواعتبار دهغه ځای دوداورواج ته دی او ځينی علماء دا واجب گڼي.^۲

صحيح او فاسد مهر

^۱ ابن ماجه

^۲ بداية المجتهد

مهر به یا مال وي او یا ګټه او منفعت نو که مال و نوضرورده چې دا به په اسلام کې ارزښت ولري. او معلوم به وي پداسې ډول سره چې بیا د دواړو جګړه راپیدانښي او که چېرې مهر ګټه او منفعت ولکه مزدوري نو پکار ده چې هغه داسې ګټه وي چې دهغې دکولوپه بدله کې اجوره لازمه وي ، لکه د شېخ کبير (شعیب ع) او (موسی ع) په قصه کې چې یاد شوي دي الله ج د (شعیب ع) له خولې څخه حکایت کوي فرمایي: (إِنِّي أَرِيدُ أَنْ أُنْكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَانِي حِجَجٍ) القصص ۲۷

یعنې: وویل (شعیب ع) چې بېشکه زه اراده لرم ددې چې په نکاح درکړم یوه ددوه لونیو څخه چې دادې پدې چې ته مزدور و اوسې زما سره اته کاله.

شپوننتوب یا مېړۍ خړول شعیب ع دخپلې لور مهر و ټاکه ځکه چې د شپوننتوب په بدله کې مزدوري ورکول کېږي.

دا څلور ځایه مهر فاسد دی درې ځایه په مال کې او یوې په ګټه او منفعت کې.

په مال کې

الف: داسې مال چې هېڅ ارزښت ونلري لکه څودانې غنم یا لږ اوبه یا.

ب: چې ارزښت ولري مګر په اسلام کې نه لکه شراب ، خنزیر

ج: چې نا معلوم وي پدې ډول چې جګړه ترې جوړېږي لکه درې جوړه جامې ځکه په جامه کې خوورېښم ، کتان ، مالوچ او وړی ټول داخل دي یا لکه دوه حیوانات چې په حیواناتو کې خوا ، خر ، غوا ، پسه ټول شامل دي نود داسې شي مهر نومول فاسد دي.

په ګټه کې

په گټه کې هغه صورت کې مهر فاسد دی چې داسې گټه ورته وټاکي چې په بدل کې یې اجوره روانه وي لکه دقران یا یو سورت بنوونه او دامام شافعي (رح) په نزد دقران بنوونه مهر کېدلی شي ځکه چې دهغوی په نظریه قران بنوونه اجوره اخیستل روادې.^۱

د مهر ډولونه او حالتونه

په خاوند واجب مهر به لدې څو حالاتوځنې خالي نه وي.

مهر مسمی یا ټاکل شوی مهر

مهر مسمی پریو حالت کې واجبېږي چې خاوند لس شرعي روپۍ چې اوه مثقاله کېږي او یا له دېنه زیات وټاکي چې نامعلوم نه وي او ښځه او ولي یې پرې راضي وي او په صحیح تړون کې په دې درې صورتونو کې پوره مهر لازمېږي:

الف: چې خاوند له ښځې سره صحیح کوروالی وکړي، الله (ج) فرمایي: (فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً) النساء ۲۴

یعنې: بیا کومې ښځې چې تاسې پکار راوستې (فایده مو ترې واخیستله، نودوی لره ورکړئ د دوی حق کوم چې مقرر شوی دی.

ب: چې له هغې سره صحیح خلوت وکړي ځکه چې ښځې خپل ټول بدن خاوند ته سپارلی و او د یوځای والي هېڅ مانع نه وي.

ج: چې له خاوند او ښځې څخه یو مېرمنی که څه هم دخول او صحیح خلوت نه وي شوی چې لږ وروسته به صحیح خلوت وپېژنو.

^۱ المهذب للشيرازی

لږ مهر

الف: له مهر مثل او ټاکلي مهر څخه په یو حالت کې کم واجبیږي هغه دا چې د نکاح تړون فاسد وي او بڼې ته صحیح مهر وټاکل شي او کوروالی ورسره وکړي نو که خاوند مهر سل روپیۍ وټاکه او مهر مثل دوه سوه روپیۍ وه نو سل روپیۍ یې حق کېږي او که خاوند ورته سل روپیۍ مهر وټاکه او مهر مثل پنځوس و نو پنځوس روپیۍ یې حق کېږي.

ب: د مهر کمه اندازه په یوه حالت کې واجبیږي هغه دا چې کله له لس روپیو څخه کم مهر وټاکل شي او یا یې ارزښت وټاکل شي نو دامام ابوحنیفه او صاحبانو په نزد لس روپیۍ لازمېږي او دامام زفر (رح) په نزد مهر مثل لازمېږي.

مهر مثل

مهر مثل د نجلی د پلار له پلوه د دوستانو مهر دی لکه خورگاني، ترورگاني، دتره لورگاني پدې شرط چې له هغې سره په عمر، ښکلا، او ښایست، شتمني، وخت، عقل، پوهه، پاکي، علم، پېغلتوب او یا کونډه توب کې برابره او مساوي وي او که د پلار په دوستانو کې ددې مثل نه و نو د مور په دوستانو کې به یې مثل ته وگوري او دهغې مهر به ورته ټاکي.

مهر مثل په لاندې حالاتو کې واجبیږي.

الف: چې نه د بڼې خاوند او نه یې ولي د تړون په وخت کې مهر وټاکي لکه چې تړون مطلق وي او مهر یاد نشي.

ب: چې د تړون په وخت کې مهر ونه ټاکل شي او بڼځه له کوروالۍ څخه وړاندې وغواړي چې مهر ورته وټاکل شي او خاوند یې نه مني او بڼځه قاضي ته ورشي او قاضي له خاوند څخه دمهر د ټاکلو غوښتنه وکړي او هغه انکار وکړي نو مهر مثل لازمېږي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

ج: چې خاوند يا ولي مهر بالکل پرېږدي

چې مهرياد کړي مگر فاسد مهر وي لکه هغه خلور صورتونه چې مخکې مو وويل.

د: چې ښځه عاقله او بالغه وي اود ولي له اجازې څخه پرته خپله نکاح وکړي او مهريې له مثل څخه کم وي.

ه: چې خاوند ورته له لسو روپيو څخه کم مهر وټاکي نود امام زفر (رح) په نزد مهر مثل لازمېږي.

و: په شغار نکاح کې^۱

نیم مهر

کله چې خاوند له ښځې سره د نکاح صحیح تړون وکړي او مهر ورته وټاکي خو مخکې له دې چې له هغې سره کوروالی وکړي او یا صحیح خلوت واقع شي نو ښځه جدا کړي اود خاوند له خوا د نکاح رسی وشلېږي نو نیم مهر لازم دی (للهج) فرمایي: (وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ) البقرة ۲۳۷.

يعنې: که چېرې مو طلاقي کړې دوی مخکې له لاس ورپرولو څخه او ټاکلی مو وي هغوی ته مهر نولازم شونیم مهرد هغه کوم چې مو ټاکلی وي.

متعده

^۱ الاشياء والنظائر

کله چې ښځه له خاوند سره له کوروالي او صحیح خلوت څخه مخکې بېله شي نو په خاوند متعه واجب ده الله (ج) فرمايي: (لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لِهِنَّ فَرِيضَةً وَمَتَّعُوهُنَّ عَلَى الْمَوْسِعِ قَدَرُهُ وَعَلَى الْمُقْتَرِ قَدَرُهُ) لبقرة ۲۳۲.

يعني: هېڅ ګناه نشته پر تاسو که چېرې طلاق ورکړئ ښځو ته هغه وخت پورې چې تاسې ورسره لاس هم نه وي لګولی او نه مودوی ته څه مهر یا کلی وي او هغوی ته څه خرچه ورکړئ، د وې خاوندان له خپل وې سره سم او بې وې له خپل وې سره سم.

دمتعي په اندازه کې د نظر اختلاف دی ځينې وايي چې د خاوند حالت (شتمني او نېستې) ته اعتبار دی او ځينې وايي چې د ښځې حالت ته اعتبار دی او ځينې وايي چې د دواړو حالت ته به کتلی شي خو په هر حال د مهر مثل له نیم څخه به زیات نه وي او له پنځو درهمو څخه به کم نه وي امام شافعي (رح) طلاقې شوې ښځې ته متعه واجب ګڼي که ښځه عاقله او بالغه وي نو خپل مهر به خپله قبضوي (تسلیموي) او که صغیره لیونۍ یا پاګله وي نو مهر به یې ولي قبضوي.

صحیح خلوت

کله که ښځه او نارینه پداسې ځای کې سره یوځای شي چې د بل له کتلو او د دوی له اجازې پرته د دوی په حال له خبرېدلو څخه په امن وي اوله دوی څخه په یوه کې څه علت هم نه وي چې د وې ممانعت وکړي نو دا د حقیقي وې معنی ورکوي.

د وې مانع په درې ډوله ده

۱. طبعي مانع لکه چې مېړه کوچنی وي او په دوی کې یو د جماع قدرت ونلري او یا ښځه نفاسه او یا حیضه وي.
۲. جنسي مانع لکه چې خاوند یا ښځه ناروغه وي.
۳. شرعي مانع لکه چې له دوی څخه یو د حج په احرام کې وي یا یې فرض روژه نیولې وي او نفلي روژه مانع نده.

www.melitahrik.com
0777 400 116

اووم خپرکی

طلاق او بېلتون

حکم او پېژندنه

پېژندنه او روا والی

الف: پېژندنه

ځینې علماء وايي چې طلاق بېلتون ته وايي او ځینې وايي چې طلاق دقید (ولکې) لرې کولو ته وايي، او په اصطلاح کې د سړي له خوا فی الحال یا وروسته د صحبې نکاح له منځه وړلو ته طلاق وايي.

د طلاق روا والی په ایت حدیث، اجماع او عقل ټولو ثابت دی (الله ج) فرمایي: (الطَّلَاقُ مَرَّتَانٍ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِیحٌ بِإِحْسَانٍ) البقرة ۲۲۹.

یعنې: طلاق (رجعي) دی دوه کړتو پورې له دې څخه پس ساتل دي د ستورپه طور (شریعت مطابق) یا پرینودل دي په ښه ډول.

(لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ) البقرة ۲۳۲.

يعني: هېڅ گناه نشته په تاسو کې که چېرې ورکړې تاسو بنځو ته طلاق تر هغه وخته پورې چې تاسو لا ورپورې لاس نه وي لگولی

(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلَّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ) طلاق ۱.

يعني: ای پیغمبره په هغه وخت کې چې طلاقولې تاسو بنځې پس طلاقوی هغوی په وخت د عدت د هغوی کې.

له حضرت عمر رضي الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله (ص) فرمایي ام المؤمنین بی بی حفص (رض) طلاقه کړله او بېرته یې ورته رجوع وکړله ابوداود.^۱

له عبدالله ابن عمر رضي الله عنه څخه روایت دی چې زما یوه بنځه وه چې ماته ډېره گرانه وه خو زما د پلار نه خوښېدل هغه ماته امر وکړ چې طلاقه یې کړه خو ما انکار وکړ هغه دایادونه رسول الله (ص) ته وکړله هغه وفرمایي ای د عمر رضي الله عنه زویه طلاقه یې کړه.^۲

ټول فقها د طلاق په وړا والي متفق دي او داسې واقعي ډېرې شوي هم دي مګر هېچا منع کړي نه دي، او عقل هم دامنې داسې چې خاوند د بنځې په اخلاقو کې داسې څه پیدا کړي چې تحمل یې نلري ګوډاره ورته سخته شي او ژوند له ناخوالو سره مخ شي نو اخر څه وکړي؟

نو اسلام دا روا کړي چې په دغسې یو لړ حالاتو کې دوی سره بېل شي خاوند ته یې د طلاق اجازه ورکړله او بنځې ته یې هم دا اجازه ورکړه چې له

^۱ نسائي او ابن ماجه.

^۲ بخاري، مسلم، ترمذی او ابن ماجه.

مېړه څخه طلاق و غواړي ان د ځان د جدایی په بدل کې خاوند ته خورا څه مال هم ورکړي ، او که خاند نو غوښتل نو بښه موضوع قاضي ته وړاندې کولی شي تر څو هوسا او سوکاله ژوند وکړي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

ج: د طلاق د رواوالي حکمت

له نکاح څخه عرض د خاوند اوښخې تر منځ دوستي، مینه محبت او یو پر بل رحم دي ښځه او خاوند باید یو پر بل رحم وکړي او یو د بل اسانتیا او سهولیت او خوښۍ لپاره خپل ټول کونښنونه وکړي او د دوستۍ فضا قایمه کړي مگر کله داسې هم کېږي چې دا مینه محبت په کرکه او نفرت او ناخوالو بدل شي د دوی اړیکې خرابې شي ځکه د ژوندون د سفر لکه بهرې تل په یو حال کې نه وي کېدا شي چې هغوی ته یو پر بل بد گومانې او بد فهمي پیدا شي د ژوند په تېرولو کې ستونزه رامنځ ته شي او ډېر سخت وي چې دا څړه فضا او تاوتریخوالی بهر ته سم کړلی شي او دواړه یوځای کړلی شي او زوړونه یې ولگېږي او په اسانه یو د بل حقوق ادا کړي او څه تدبیر هم کارونکي نو په دې وخت کې اسلام طلاق رواه کړی ترڅو هر یو ځان ته نوی ژوند پیل کړي کېدای شي چې د تېر ژوند په انډول به یې گانده (راتلونکې) په اطمینان او سوکالۍ کې تېر شي او طلاق د دې ناروغتیا لپاره وروستی علاج دی اسلام وایي چې انسان باید په طلاق کې یې صبري او بهر په ونه کړي اول باید په پاکوالي کې ته یو طلاق ورکړي ځکه کېدای شي چې د عدد په دې موده کې دمېره په خاطر وکې د ژوندون تېرې خوږې شپې ریا دې شي په خپلو کروښېمان شي او ښځې ته رجوع وکړي او دا هم کېدای شي چې ښځه د خپل خاوند د وزر په ساتلو لپاره په خپل نظر کې تجدید وکړي نو ځکه بهر په ښه ونه گڼل شوه.

طلاق په یهودیت کې هم شته دی خو کله چې یهودي د طلاق قصد وکړي نو په دې مذهب کې ښځه پرې حرامه شوله او د نیت تنفیذ پرې واجب دی.^۱

^۱ حقوق المرأة فی الاسلام

خوکه کله کومه بله بنسکلی بنسټه وگوري اودهغې دنکاح کولوپه غرض يې
طلاقي نودادهغوی په نظرهم صحیح نه ده.

د: په عام ډول د طلاق حکم

د طلاق دعام حکم په هکله علما دوه نظره لري.

اکثره فقها وايي چې طلاق بې له کوم شرعي سبب څخه رواه نه دی
اواصل په طلاق کې منع ده الله(ج) فرمايي: (فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ
سَبِيلًا) النساء ۳۴

يعني: پس که فرمانبردارۍ وکړله دوی ستاسو پس مه لټوئ تا سو په
دوی باندې څه لاره رسول الله(ص) فرمايي: (ابغض الحلال ال الله
الطلاق).^۱

يعني ډېر ناخوښ په حلالوکې دالله(ج) په نزد طلاق دی.
همدا راز فرمايي طلاق مه ورکوي ځکه هيبت دالله(ج) عرش خوزوی.
اوځينی فقها وايي چې اصل په طلاق کې اباحت دی که څه هم هېڅ اړتيا
ورته نه وي ځکه چې الله(ج) فرمايي: (لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ
مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً) البقرة ۲۳۲

يعني: هېڅ گناه نشته په تاسوکه چېری طلاق ورکړی تاسو بنسټوته هغه
وخت پورې چې تاسو ورپوری لاس هم نه وی لگولی. مگرکه دنکاح اصلي

^۱ ابوداود، ابن ماجه او المستدرک للحاکم.

حد ته ځير شونو لومړۍ وينا صحيح بنكاري او پدې ايت كې گناه نشتوالی په هغه چا دی چې طلاق يې د څه لامل لپاره وي.

حضرت ثوبان رضي الله عنه روايت كوي چې رسول الله (ص) فرمايې هرې بنځې چې بې له كوم شرعي لامل څخه طلاق و غوښت نو د جنت بوی پرې حرام دی.^۱

الف: د طلاق حكم د بنځې او خاوند حالت ته په كتنې سره

۱. واجب طلاق: كله چې د بنځې او خاوند مشران حكمين، دانظريه وركړي چې نور د دوی د يوځای ژوندون ناممكن دی يا دا چې بنځه ناپاكه (زناكاره) وي.

۲. مستحب طلاق: په هغه صورت كې چې بنځې د الله (ج) حكم نه پرځای كوي لكه لمونځ، روژه، اونوراو خاوند يې له اړياسلو څخه عاجز شي.

۳. مباح طلاق: په هغه صورت كې چې بنځه بداخلاقه وي خو دومره نه چې خاوند حوصله تنگه كړي اونور صبر نكړلی شي.

۴. مكروه طلاق: چې د طلاق لپاره كوم پياوړی لامل نه وي او بنځه بداخلاقه وي خو دومره نه چې د خاوند حوصله تنگه كړي او صبر يې تمام شي.

۵. حرام طلاق: چې هېڅ شرعي سبب نه وي مثلاً: د بلې بنځې بنكلا يې خوښه شي او دا ورته طلاقه كړي الله (ج) فرمايې: (فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا) النساء ۳۴.

يعنې: پس كه فرمانبردار وي وكړله دوی ستاسو پشان مه لتوي په دوی لاره.

^۱ متفق عليه

په يهوديت کې د طلاق لپاره شپږ اسبابه دي :

۱. چې بنځه زنا کاره وي.
 ۲. چې بنځه شنډه وي.
 ۳. چې بنځه بد اخلاقه وي.
 ۴. چې د هغه په خلقت يا غړو کې عيب وي.
 ۵. چې اواز ه خپره شي چې دې بنځې زنا کړېده که څه هم دا جوتنه نشي.
- او کله چې څوک له يوې بنځې سره لس کاله تېر کړي او اولاد يې ونشي نو په دې حالت کې طلاق واجب گڼي.

ب : طلاق د سړيو په واک کې دی

ټول فقها پدې متفق دي چې طلاق د سړي په اختيار کې دی او بنځه نشي کولی چې خاوند ته طلاق ورکړي ، دا ځکه چې نارينه په هر کار کې فکر کوي د هغه عواقب (پای) سنجوي پدې هکله مو په تېرو مخونو کې لنډه يادونه کړېده وگورئ شېبه به طلاق کې.

اللهج، فرمايي: (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ الطَّلَاقَ)

يعني: ای نبي کله چې طلاقې کړلې تاسې بنځې.

(لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَّقْتُمُ الْبَقْرَةَ ۲۳۲).

يعني: نشته په تاسې څه گناه که طلاقې مو کړې بنځې.

(وَإِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ) النساء ۲۰

يعني: اوکه اراده وکړله تاسې په بدل کې اخیستل د یوې ښځې په ځای د بلې ښځې، نو پدې ایاتونو کې خطاب نارینه و ته دی.

ددې معنی داندۀ چې ښځه هېڅکله هم طلاق نشي غوښتلی، که چېرې رښتیا هم د طلاق اړتیاوي نو ښځه قاضي ته مراجعه کولی شي قاضي به حالات څېړي که چېرې ضرورت و نو قاضي ښځه طلاقولی شي خو د خاوند ورکړې شتمني به بېرته ورکوي.

ج: طلاق او قاضي

طلاق د قاضي په واک کې نده او دا ځکه چې د خاوند او ښځې ډېر رازونه او اسرار دي چې له هغوی دا ورو څخه پرته د بل چا خبرول پرې نامناسب دي اونه یې چاته ښکاروي او کېدلی شي چې د خاوند او ښځې زړه بداوی هم په داسې یو څه پیدا شوي وي چې دهغه ښکارول قاضي ته څه چې نژدې دوست حتی مور او پلار ته هم پکار ندي نو ځکه اختیار خاوند ته ورکړل شو ترڅو قاضي د ښځې او خاوند له اسرارو څخه خبر نشي.

د: د طلاق شرطونه: د طلاق عمده او مهم شرط دادی چې ښځه او خاوند د الله (ج) دا ښودل شوي حدودو په ساتنې سره خپل یوځای ژوند تېرولو ته دوام ورنکړلی شي الله (ج) فرمایي: (فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ) البقرة: ۲۲۹

يعنې: او که وېرې تاسې چې وبه نشي ساتلي دادواړه احکام د خدای پس نشته هېڅ گناه پدې دواړو په هغه خيزکې چې فديۀ ورکړي دابښه په هغه خېز سره.

خوددې برسېره ځينې شرطونه په خاوند ځينې په ښځه او ځينې د طلاق په لفظ پورې اړه لري چې ددې هريولنده يادونه به وکړو.

الف: د طلاق ورکونکي شرطونه

طلاق ورکونکى بايد عاقل، بالغ وي بشپړ اهليت ولري پدې ډول سره چې دهغه طلاق ورکول د سوچ او فکر څخه وروسته وي اراده، اختيار ارضا ولري، خود ابايد په ياد ولرو چې يوانسان ښځې ته د طلاق لفظ استعمال کړي که، د طلاق قصد ولري او که ټوکه يې مطلب ونو دده طلاق واقع کېږي، الله (ج) فرمايي: (وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا) البقرة ۲۳۱.

يعنې: اومه نيسئ دالله (ج) ايتونه په ټوکوسره.

رسول الله (ص)، فرمايي: (ثلاث جدهن جد وهزلهن جد النكاح والطلاق والرجعة).

يعنې: درې شيان دي چې رښتيا يې هم صحيح ده او ټوکه يې هم رښتيا ده (واقع کېږي) هغه نکاح، طلاق اورجعت دی.

په جاهليت کې به ځينو خلکو بښځې طلاقې کړلې يا به يې مرثيان ازاد کړل
بيا به يې ويل چې ما ټوکې کړيدي نو الله (ج) فرمايل چې د ټوکو طلاق هم
صحيح دی.^۱

امام احمد وايي چې د ټوکه کوونکي طلاق صحيح دی.^۲
دلته بايد دمکروه او بې هوښ طلاق ته هم اشاره وکړو.

www.melitahrik.com
0777 400 116

^۱ معارف القرآن

^۲ نیل الاوطار

د مکره طلاق

مکره یا اړوتی هغه دی چې څوک یې د ښځې طلاقولو ته اړباسي اود زوراندازه به داوي چې په وژلو یا د کوم غړي په له منځه وړلو تهدید کړلې شي، لدې څخه کم لکه څو څپېری وهل، بندي کول اکراه نه شمېرل کېږي.

نوکه چا څوک د ښځې طلاقولو ته اړباسه او هغه هم د طلاق لفظ استعمال کړ نو ایادا طلاق صحیح دی؟ د جمهور فقهاوولکه ابن عباس رضی الله عنه امام شافعي، امام مالک، امام احمد (رح) په نزد دا طلاق نه واقع کېږي.^۱

دلیل یې هغه حدیث دی چې ابن عباس روایت کړی دی (رفع عن امتی الخطا والنسیان وما استکرهوا علیه).^۲

یعنې: پورته شوی دی زما له امت څخه خطا، هېره، او هغه څوک چې په دوی د بل په زور کېږي.

همدا راز رسول الله (ص) فرمایي: لا طلاق فی اغلاق.

یعنې: نشته طلاق په سخته کې.

امام شافعي (رح) د طلاق لپاره څو شرطونه ایښي چې په لاندې ډول خلاصه کېږي.

۱. چې په ده زور کوونکی قوت او ځواک ولری اودا دفاع ونشي کړلی.

^۱ بدایه المجتهد، المذهب اونیل الاوطار.

^۲ ابن ماجه دارقطني، طبرانی اونیل الاوطار.

۲. چې ښه يقين ولري چې خپل هوډ عملي کوي يعنې پر ما دا ښځه طلاقوي.

۳. که ښځه طلاقه نکړي نو وژني يې يايې کوم غړي غوڅوي يايې ډېره موده بندي کوي يايې ډېر سخت وهي.

۴. چې د تلفظ په وخت کې په زړه کې د طلاق هوډ ونه کړي او که د طلاق هوډ اونيت يې هم وکړ نو پرې طلاقه ده.

۵. چې هماغه الفاظ استعمال کړي چې پرې مجبورېږي مثلاً که هغه ورته وويل چې يوه طلاقه کړه او ده دواړه طلاقې کړلې او ياهغه ورته وويل چې خپل ښځه عايشه طلاقه کړه او ده فاطمه طلاقه کړه نو دا طلاق يې صحيح دی.

۶. چې زور کوونکې د طلاق صلاحيت ونلري مثلاً: د يوې ښځې خاوند يو څوک خپل وکیل وټاکه چې دده ښځه دده له پلوه طلاقه کړي او هغه دا کارونه کړ او ده مجبوره کړه نو دا طلاق واقع کېږي.

نوکه دا شرطونه پوره وو نو اکراه صحيح ده او که پوره نه و طلاق واقع کېږي د احنافو په نزد صحت او اختيار (روغتيا او واک) د طلاق لپاره شرط ندي د ناروغ، مکره، بهېون، او کم عقل، ټولو طلاق صحيح ده امام ابو حنيفه په (رح) وايي مکره په خپل اختيار د ښځې طلاق غوره کړ ځکه چې زور کوونکې ده ته د طلاق او عذاب ترمنځه واک ورکړ پدې ترتيب چې (يادي ښځه طلاقه کړه او يادي وژنم) نوده په خپله خوښه طلاق غورکړ او بل

دالکه دتوکي که څه هم د طلاق اراده نه لري مگر په خوله يې د طلاق لفظ استعمال کې.^۱

مگر پرې توکي دده قياس کمزوری دی ځکه چې توکي لوبې کوي او په خپله خوښه او اراده غږېږي او دا خود طلاق هوډ نه ده ، بلکې له ځان څخه د ضرر د دفاع هوډ لري ، بل دا چې که څوک په کفر مجبور شي او چا پرې په زور د کفر کلمه وويله نو هغه نه کافر کېږي سره له دې چې ايمان اساس او بنسټ دی الله (ج) فرمايي : (إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ) النحل : ۱۰۶

يعنی مگر هغه څوک چې زور پرې وکړلی شي حال دا چې د ده زړه ارام نيوونکی وی په ايمان سره؛ نو طلاق به يې څنگه صحيح شي چې يوه فرعي خبره ده ؟

د : بېهوښ طلاق

علما پدې متفق دي چې که بېهوښ په مباح څيز بېهوښ شوی وي او په قصد يې ځان بېهوښ کړی نه وي (لکه په زور يا په هېره بېهوښ شوی وي) نود ده طلاق نه واقع کېږي خو څوک چې په حرام څيز بېهوښ شي نود حنا بله ووپه قوي روايت اوله حنفيانو څخه کرخي ، طحاوي ، زفر بن هزیل اوليث بن سعد ، اسحاق بن راهويه ، محمد بن سلمه ، ابو ثور (رح) له شافعي مذهب څخه او اکثره مالکيان وايي چې دا طلاق نه صحيح کېږي ځکه چې دا هوډ او اراده نلري.^۲

^۱ حاشیه فتح القدیر .

^۲ فتح القدیر ، شرح الهدایه .

امام شافعي، اکثره حنفیان او ځینې مالکیان وايي چې طلاق يې واقع کېږي ځکه چې ده شراب پخپله خوښه څښلي او په دې هم پوهېږي چې ناوړه اغېزه لري.^۱

امام مالک (رح) امام شافعي اود احنافو يوه ډله وايي چې هر څوک په خطايۍ سره (نورې خبرې کوي ناڅاپه غير اختياري د طلاق لفظ استعمال کړي) بښي ته طلاق استعمال کړي نو طلاق يې نه صحيح کېږي.^۲

www.melitahrik.com
0777 400 116

^۱ بدايه المجتهد نيل الاوطار

^۲ فتح القدیر او المذهب

ب : شرطونه په ښځه کې :

مهم او عمده شرط دادی چې د ښځه د خاوند حقيقي يا حکمي ښځه وي داسې چې له خاوند سره يې د نکاح قيد پوره شوی نه وي او په لاندې صورتونو کې ښځه د خاوند حکمي ښځه وي.

۱. درجي طلاق په عدت کې.

۲. چې خاوند دوه طلاقه ورکړې وي.

۳. هغه چې دفسخې د بېلتون له لامله په عدت کې وي.

ج: د طلاق په لفظ کې شرطونه

هر لفظ چې د نکاح د صحيح تړون د قید په پورته کولو سمدستي وروسته دلالت کوي اوله داسې چا څخه صادر شي چې د طلاق ورکولو حق ولري او ښځه يې حقيقي يا حکمي ښځه وي نو پدې لفظ سره ښځه طلاقېږي ، که په لفظ سره وي ، که په ليکنې سره او که په نغوټې سره . د طلاق په لفظ کې دا څو شرطونه حتمي دي.

۱. چې د طلاق په معنی او پر دې پوه وي چې زه څه وایم او که په معنی يې نه پوهېده نو طلاق نه صحيح کېږي.

۲. چې طلاق د الله (ج) په رضا او خوښې پورې اړوند نه وي ځکه چې د الله (ج) خوښه په طلاق کې نشته ده.

۳. طلاق به په داسې الفاظو سره وي چې ښځې ته يې حقيقي نسبت شوی وي لکه ته طلاقه يې، ښځه مې طلاقه ده يا حکمي نسبت لکه که دا کار مې وکړ ښځه مې دې طلاقه وي او که ښځې ته پکې نسبت نه وي شوی نونه صحيح کېږي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د طلاق ډولونه او وېش

۱. د طلاق د لفظ ډولونه

د طلاق لفظ به يا صريح وي يا به کنايه (غير صريح) وي

الف: صريح طلاق

هغه دی چې له طلاق څخه پرته بل مفهوم په لغت او دود او دستور کې ونلري لکه ته طلاقه يې ته پرما حرامه يې دا طلاق واقع کېږي او د طلاق ورکونکي په نيت پورې هېڅ اړه نلري ځکه نيت ته په مبهم او نامعلومو مسائلو کې اعتبار دی او پدې کې هېڅ ابهام نشته دی.

ب: طلاق په کنایاتو

دا هغه لفظ دی چې ډاگيزه په طلاق دلالت نه کوي او دود او دستور هم د طلاق لپاره نه وي ټاکلی خود طلاق احتمال لري، لکه ستاکار ستا په لاس کې شو، پلار کره لاره شه، ورځې دې و شمېره نو پدې الفاظو کې علماء د نظر اختلاف لري.

۱. حنفیان او حنابلې وايي که چېرې خاوند د طلاق هوډ درلود او يا هغه وخت او حالاتو په طلاق دلالت کاوه نو طلاق واقع کېږي.

شوافع او مالکیان وايي که خاوند د طلاق هوډ درلود نو طلاق واقع کېږي او که د طلاق نیت یې نه درلود نو طلاق نه واقع کېږي او د وخت او حالاتو دلالت ته هېڅ اعتبار نشته دی.^۱

www.melitahrik.com
0777 400 116

د طلاق وېش

الف: د طلاق وېش د مودې له لحاظه

طلاق د زماني دوېش له لحاظه درې ډوله دی:

۱. طلاق په حاضر وخت کې:

هغه چې د طلاق لفظ له هر شرط او نېټې څخه خالي وي لکه ته طلاقه يې، طلاقه مې کړلې نو د لفظ په استعمال سره سمدستي طلاق واقع شو.

۲. چې د طلاق د الفاظو نسبت راتلونکې زمانې ته وشي لکه ته سبا طلاقه يې ياد راتلونکې مياشتې په لومړۍ ورځ طلاقه يې نود جمهورو فقهاوو (ابو حنيفه، شافعي او احمد) په نزد د اطلاق هغه وخت واقع کېږي چې نسبت يې ورته شوی وي.

خوا امام مالک (رح) وايي چې: دا طلاق سمدستي واقع کېږي.

۳. معلق طلاق: هغه دی چې د طلاق الفاظ په يور اتلونکي کار پورې اړوند شي لکه که زه فلاني ځای ته لاړم نو ته طلاقه يې نود اطلاق يې د همدې کار په حاصلېدلو سره واقع کېږي، د صحابه وو په عصر کې هم داسې ډېر شوي دي، يوسړي خپلې بنځې ته وويل که چېرې ته بهر ووتلې نو طلاقه يې، عبدالله ابن عمر رضي الله عنه ورته وويل که بهر ووتله نو طلاقه ده او که ونه ووتله نو هېڅ نشته.

ظاهريان وايي چې دا طلاق لغوه دی او هېڅ اغېزه نه لري.

ب: د طلاق وېش د شرعي صفت له لحاظه:

ددې لپاره چې دښځې دعدت موده اوږده نشي ځکه دادښځې لپاره لوی زیان دی اوددې لپاره چې خاوند اویاحمل ته زیان ونه رسېږي نوشارع امر وکړ چې که تاسې ښځې طلاقول غواړئ نو له حیض اونفاس څخه په پاکوالي کې یې طلاقې کړئ اوپه یوځل له یوڅخه ډېر طلاق مه ورکړئ اوپه داسې پاکۍ کې طلاق ورکړئ چې کوروالی موورسره پکې نه وي کړي نو که دا احکام مراعات شول نو دپته سنی یا دستنومطابق طلاق وایي اوکه نه نو دادستو مخالف ویا *بدعی* طلاق دی الله(ج) فرمایي: (الطَّلَاقُ مَرَّتَانٍ فَإِمْسَاكَ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٍ بِإِحْسَانٍ) البقرة ۲۲۹.

یعنې: رجعي طلاق دوه ځلوپورې دی لدې څخه وروسته ساتل دي ددستورمطابق(دشریعت موافق)یاپرېښودل دي په ښه شان سره.

مطلب داچې دطلاق ښه طریقه داده چې یو په بل پسې وي پداسې شان سره چې خاوند وکولای شي چې ښځې ته پکې رجوع وکړي اویا یې پرېږدي نو معلومېږي چې سني طلاق رجعي طلاق دی اوالله(ج) فرمایي: (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ) الطلاق ۱

یعنې: ای پیغمبره هغه وخت چې طلاقوئ تاسې ښځې نو طلاقوئ یې په وخت دعدت د هغوی کې.

مطلب دا چې داسې وخت کې طلاق ورکړئ چې هغوی له طهر(پاکوالي) سره مخ کېږي ځکه چې که دحیض په وخت کې طلاق ورکړئ نو هغه همداسې پاتې کېږي تر هغه یې چې داحیض خلاص شي اودا طهر یې هم خلاص شي اویا حایضه شي اودنوي حیض له پیل څخه دهغې عدت پیل

کېږي نو د اېه بنځې تکليف او هغې ته زيان دى او که په طهر کې يې طلاقه کړي چې په همدې طهر کې يې ورسره جماع کړې وي نو انسان نه پوهېږي چې ايا دا حامله ده او که نه؟ کېدلى شي چې هغه حامله وي او بيا انسان ته پېښماني ورشي.

ابن عباس رضي الله عنه د دې ايات په معنى کې فرمايي: (چې له کوروالي څخه پاکه وي).

بدعي طلاق حکم

څلورواړه امامان متفق دي چې بدعي طلاق واقع کېږي مگر طلاق ورکونکى گناهگار شولکه د جمعې په ورځ له اذان وروسته پېرل او پلورل.^۱

دليل يې دادى چې يو کس خپلې بنځې ته په حيض کې درې طلاقه ورکړل عبدالله ابن عمر رضي الله عنه ورته وويل: د الله (ج) نافرمانى دې هم وکړله او بنځه دې هم جدا کړله.^۲

عبدالله ابن عمر رضي الله عنه خپلې بنځې ته په حيض کې طلاق ورکړ حضرت عمر رضي الله عنه د رسول الله (ص) په حضور کې د دې يادونه وکړله، رسول الله (ص) ورته وفرمايل: هغه ته امر وکړه چې بنځې ته رجوع وکړي او بيا دې يې په طهر کې طلاقه کړي.^۳

د استدلال وجه يې دا ده چې رسول الله (ص) هغه ته امر وکړ چې بنځې ته رجوع وکړي او رجوع خو له طلاق څخه وروسته دى نو جوته شوه چې

^۱ فتح القدیر او نیل الاوطار.

^۲ مسلم

^۳ بخاري.

دا*بدعي* طلاق واقع کېږي. يوه ډله له شيعه معتزله وو، ځينې فقها، ابن حزم ظاهري، ابن تيميه، او ابن قيم جوزي وايي چې دا طلاق نه واقع کېږي. دليل يې هغه حديث دی چې رسول الله (ص) فرمايي: **كُلُّ عَمَلٍ لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ**^۱.

يعنې: هر کار او عمل چې زموږ له وينا سره موافق نه وي هغه رد دی. مگر دا حديث عام دی او دلومړۍ ډلې د دلايلو په وړاندې تاب نشي راوړلی.

درې طلاقه

څوک چې درې طلاقه په يوه لفظ کې راجمع کړي لکه درې طلاقه مې درکړل يا يې درې ځله ياد کړي چې تاکيد يې ورڅخه غرض نه وي، لکه ته طلاقه يې، ته طلاقه يې، ته طلاقه يې، نو څلور واړه امامان (رح) سيدنا عمر، ابن عمر، عايشه (رض)، علي (ع) او اکثره تابعين وايي چې دا درې طلاقه واقع کېږي، او حسن بصری، عطاء طووس، عبید الله ابن جبیر (رح) وايي: که کوروالی ورسره شوی وي نو درې طلاقه واقع کېږي او که کوروالی ورسره نه وي شوی نو يو واقع کېږي.^۲

^۱ متفق عليه.

^۲ نیل الاوطار و حاشیه ابن عابدين.

۳. د طلاق ډولونه

الف: رجعي طلاق

هغه طلاق دی چې مېړه کولای شي بنسټې ته پکې دهغې د عدت له تېریدلو څه دمخه رجوع وکړي.

کوم طلاق رجعي دی؟

د امام ابوحنیفه (رح) په نزد هر طلاق رجعي دی، مګر له کوروالي څخه دمخه، طلاق د مال په بدل کې (خلع)، کنایه طلاق، هغه چې هدف ورڅخه تاکید وي، بائن طلاق او هغه چې دریم پوره کوي.

د امام مالک (رح) په نزد: هر طلاق رجعي دی مګر طلاق له کوروالي څخه دمخه، طلاق د مال په بدل کې، هغه چې دریم پوره کوي او هغه چې خاوند بنسټې ته د ځان واک ورکړی وي او هغه ځان بېل کړي.

د امام شافعي (رح) او امام احمد په نزد: هر طلاق رجعي دی مګر طلاق له کوروالي څخه دمخه او طلاق د مال په بدل کې او هغه چې دریم بشپړوي.

د رجعي طلاق اغېزې

۱. دنکاح رابطه (لړۍ) پرې نه غوڅېږي مګر د طلاق په شمېره کې حسابېږي یعنې خاوند له دې وروسته دوه طلاق واک لري.

۲. خاوند کولای شي چې د عدت له بشپړېدلو څخه دمخه بنسټې ته رجوع وکړي.

۳. یوله بل څخه د مړینې په صورت کې میراث وړي.

۴. ترڅو یې چې عدت پوره نشي بنسټه ځنډینې (مؤجل) مهر غوښتلای نشي.

۵. نفقه يې پر خاوند واجبه ده.

۲. که چېرې عدت بشپړشو او خاوند ښځې ته رجوع ونکړله نو د ابائن طلاق گرځي.

په رجوع کې د ښځې خوښه شرط نه ده او نه د گواهانو حاضري ضروري او درجې طلاق په عدت کې ورته رجوع کولی شي الله (ج) فرمايي: (وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ) البقرة ۲۲۸.

يعنې او د هغوی خاوندان حق لري دهغه په راگرځولو په دغه موده کې او دامام شافعي (رح) په نزد رجوع يوازې په وينا ده او د گواهانو حاضري وکې له هغه څخه دوه روايته دي.^۱

د نکاح او رجعت توپير

۱. نکاح له گواهانو څخه پرته نه صحيح کېږي او په رجوع کې د گواهانو حاضري ضروري ندي.

۲. په نکاح کې د ښځې خوښه او رضا ضرورده او په رجعت کې ضرورنده.

۳. په نکاح کې مهر حتمي دی او په رجعت کې نشته.

۴. نکاح هروخت رواده او رجوع يوازې په عدت کې ده د عدت له تېرېدلو څخه وروسته رجوع صحيح نده.^۲

ب: دوه طلاقه يا بينونه صغری

^۱ المذهب

^۲ الاشباه والنظائر\شيخ زين العابدين محمد بن ابراهيم بن نجيم

دا هغه طلاق دی چې له نوي مهر او نوي تړون څخه پرته پکې خاوند
بښلې ته رجوع نشي کولی.

www.melitahrik.com
0777 400 116

احکام يې

۱. د ښځې واک او اختيار په ښځه له منځه وړي خو پرې حرامه نده او په نوى تړون او مهر ورسره نکاح کولى شي.

۲. د طلاق په شمېره کې حسابېږي يعنې خاوند لدې څخه وروسته يوازې د يو طلاق واک لري.

۳. د طلاق په واقع کېدلو سره به خاوند ښځې ته ځنډنۍ يا مؤجل مهر ورسپاري.

۴. که د طلاق په عدت کې هر يو مېر شونو بل ميراث نشي وړلى.

ج: درې طلاقه يا بينونه کبرى

پدې طلاق کې هم خاوند نه ښځې ته رجوع کولى شي اونه ورسره نکاح کولى شي مگر کله چې ښځه له بل کس سره نکاح وکړي اوله سړي سره يې حقيقي دخول (کوروالۍ) صورت ومومي بيا يې پخپله طلاقه کړي او يا ورڅخه په فسخي جدا شي او يا خاوند مړ شي.

کله چې خاوند ښځې ته درې طلاقه ورکړي او يا د بينونه صغرى عدت پوره شي نو بينونه کبرى واقع کېږي، پدې طلاق کې د خاوند اختيار پر ښځه له منځه ځي او بيا ترڅو يې چې له بل چا سره نکاح نه وي کړې نو ده ته روانه ده ځکه چې پدې کې مېړه ته لوى تهديد اورسوايي ده چې څوک بيا داسې کار ونکړي.

د قاضي طلاق

ټول علماء پدې متفق دي چې مېړه ته رواندي چې ښځه، دردوونکې ووهي اونه به يې حقوق کموي اوکه ډاکاري يې وکړ ظالم دی، خوکه دا ظلم جاري وساتي نو ايا ښځې ته روا دي چې له قاضي څخه وغواړي چې له خاوند سره يې بېلتون راولي؟

- احناف وايي ښځه کولی شي چې قاضي ته شکايت وکړي چې خاوند له ظلم څخه منع کړي، نصيحت ورته وکړي، تعزير ورکړي اوکه ظلم يې تکرار کړ بيا دې يې ورته مگر بندي کول يې روا نه دي اونه ښځه طلاقولی شي.^۱

دامام شافعي (رح) په نزد رجوع يوازې په وينا ده اود گواهانو په حاضرولو کې له هغه څخه دوه روايته دي.^۲

د نکاح اورجعت توپير

۱. نکاح له گواهانو څخه پرته نه صحيح کېږي اوپه رجوع کې دگواهانو حاضرو ضرور نه دي.

۲. په نکاح کې د ښځې خوښه اورضا ضرور ده اوپه رجوع کې ضرور نه ده.

۳. په نکاح کې مهر حتمي ده اوپه رجعت کې نشته.

۴. نکاح هر وخت روا ده اورجوع يوازې په عدت کې ده د عدت له تېرېدلو څخه وروسته رجوع صحيح نه ده.

^۱ درالمختار اورسائل ابن عابدين.

^۲ المذهب

ب- دوه طلاقه یا بینونه صغری:

دا هغه طلاق دی چې د نوي مهراو نوي تړون څخه پرته پکې خاوند بنسټې ته رجوع نشي کولی

www.melitahrik.com
0777 400 116

احکام يې :

۱- د ښځې واک او اختيار پر ښځه له منځه وړي خو پرې حرامه نده او په نوي تړون او مهر ورسره نکاح کولی شي.

۲- د طلاق په شمېره کې حسابېږي يعنې لدې څخه وروسته خاوند يوازي د يو طلاق واک لري.

۳- د طلاق په واقع کېدو سره به خاوند ښځې ته ځنډنۍ يا مؤجل مهر ورسپاري

۴- که د طلاق په عدت کې هريومر شونېل ميراث نشي ورلې.

ج: درې طلاقه يا بينونه کېږي

پدې طلاق کې هم خاوند نه ښځې ته رجوع کولی شي اونه ورسره نوې نکاح کولی شي مگر کله چې ښځه له بل کس سره نکاح وکړي اوله هغې سرې سره يې حقيقي دخول (کوروالی) صورت ومومي بيا يې پخپله طلاقه کړي او يا ورڅخه په فسخې جدا شي او يا خاوند مړ شي .

کله چې خاوند ښځې ته درې طلاقه ورکړي او يا د بينونه صغری عدت پوره شي نو بينونه کېږي واقع کېږي ، په دې طلاق کې د خاوند واک او اختيار پر ښځه له منځه ځي او بيا تر څو چې له بل چا سره نکاح وکړي نوده ته روا نه ده ځکه پدې کې مېړه ته لوي تهديد اورسوايي ده چې څوک داسې کار ونکړي.

د قاضي طلاق

ټول علماء په دې متفق دي چې مېړه ته روا ندي چې ښځه ، درد وونکې ووهي اونه به يې حقوق کموي او که د اکاريې وکړ ظلم دی ، څوکه دا ظلم

جاري وساتي نوایا بنځې ته روا دي چې له قاضي څخه وغواړي چې له خاوند سره یې بېلتون راولي؟ احناف وايي بنځه کولی شي چې قاضي ته شکایت وکړي چې خاوند له ظلم څخه منع کړي، اونصیحت ورته وکړي، تعزیز ورکړي او که ظلم یې تکرار کړ بیا دې یې ورته مگر بندي کول یې روا نه دي اونه بنځه پرې طلاقولی شي.^۱

امام شافعي (رح) وايي که د بنځې او خاوند د بد حال دا لړۍ د بنځې د بد گذرانی له امله وه نو خاوند د هغې دپه ادب کولو حق لري لومړی به ورته نصیحت وکړي که ونه شوه بیا به یې بستره ورته بېله کړي او که ونه شوه نو د تادیب لپاره به یې ووهي او که دا بد حال د خاوند د بد گذرانی له کبله و او بنځه قاضي ته شکایت وکړي قاضي به یې لومړی خاوند ته نصیحت وکړي او که دا کار بیا تکرار شو او بنځې له قاضي څخه دمپړه تعزیز وغوښت خاوند ته به تعزیر ورکړي، او که دا بد حال د دواړو له پلوه وو اودا لړۍ اوږده شوله نو قاضي به له دواړو خواوو څخه مشران وټاکي چې دا هر مشر باید اخیل، د عدالت او پوهې خاوند وي چې د هریو غرض او هدف وپېژني اود دواړو ترمنځ صلحه راولي. الله (ج) فرمایي: (وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَأَبْعَثُوا حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ يَرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا) النساء ۳۵

یعنې: او که تاسې وېرېدلئ چې دوی یوله بل سره ضد ساتي نو ودرؤی یو منصف دسړي له پلوه او بل منصف د بنځې له پلوه که دا دواړه وغواړي چې اصلاح وکړي نو الله ج به موفقیت پیدا کړي په دواړو کې.

^۱ درالمختار اورسائل ابن عابدین

امام مالک رحمة الله عليه وايي که خاوند ښځې ته زیان رساوه اویایې حرام کارته اړباسله نوښځه دي له قاضي څخه دمېړه تادیب اوتعزیر وغواړي اوله قاضي څخه طلاق هم غوښتلی شي

او که مشرانو اصلاح راوستله نو فیصله یې نافذه ده او که بېلتون یې راووست نو جمهور فقها امام ابوحنیفه، امام شافعي او امام احمد (رح) وایي چې بېلتون شي راوستلی مگردوي په موافقه او امام مالک رحمة الله عليه وایي چې ددوی فیصله په هرحال نافذه ده.

د بېلتون نور اړخونه

الف: د نفقې د نه ورکولو په صورت کې

وړاندې مو ولوستل وگورئ (د ښځې ته د نفقې له ورکولو څخه د خاوند انکار)

ب: بېلتون د عیبونو له کبله

۱. ټول فقهاء پر دې متفق دي چې د عیبونو په سبب باید د خاوند او د ښځې بېلتون راشي مگر اختلاف د نظریې په دې کې دی چې ایادا بېلتون دیونفرحق دی او که دواړو، همداراز اختلاف د نظریې په نوعیت د عیبونو کې دی

۲. امام ابوحنیفه (رح) وایي چې دا بېلتون یوازې د ښځې حق دی ځکه خاوند ښځه په طلاق هم بېلولی شي.^۱

^۱فتح القدیر

۳. نور فقها، وايي چې د ابلتون د مېړه او ښځې دواړو حق دی ځکه په طلاق کې پر مېړه مه رلازمېږي دا په هغه صورت کې چې عیبونه له واده څخه دمخه پیداشي او که له واده څخه وروسته پیداشي نو د احنافو په نزد ښځه د ابلتون حق نلري ځکه چې هغې خپل حق (وطني) اخستی که څه هم یوځل وي.

۴. امام مالک (رح) وايي که عیب په نارینه کې پیداشو نو ښځه د ابلتون حق لري او که په ښځه کې پيدا شو نو خاوند یې جلا کولی شي

۵. امام احمد او امام شافعي (رح) وايي چې د عیب پیدایښت که له واده څخه وړاندې وي او که وروسته هېڅ توپیر نلري

عیبونه: امام ابوحنیفه او امام ابویوسف (رح) وايي خصیتوب (چې هڅې یې وېستل شوې وي) یا خنثی مشکل وي چې تناسلي غړي یې غوڅ وي او بل هر سبب چې وي خو چې د کوروالي مانع گرځي عیبونه گڼل کېږي اولدې څخه پرته دنورو عیبونه له لامله ابلتون نشي غوښتلی.

د امام مالک او امام شافعي (رح) په نزد هر عیب چې کوروالی منع کوي او یا انسان ورڅخه کرکه او نفرت ولري ابلتون ثابتوي.

د امام شافعي (رح) په نزد معتبر عیبونه دا دي چې تناسلي غړي یې غوڅ وي او هر سبب وي چې کوروالی منع کوي لکه لیونتوب، پیس (دپه پوستکي کې سپینوالی دی چې لاندې وینه او غوښه له منځه وړي) د فرج لویوالي او د فرج بد بویي له معتبرو عیبونو څخه دي.^۱

ج: ابلتون د بد سلوک او بد گذرانۍ له لامله

^۱ المذهب او نهایه المحتاج

وگورئ (دقاضي طلاق)

د: بېلتون د خاوند د غاييوالي له امله:

۱. امام ابوحنيفه او امام شافعي (رح) وايي بنځې ته روانه دي چې د خاوند د غاييوالي له کبله بېلتون وغواړي که څه هم د غاييوالي موده اوږده شي

۲. امام مالک (رح) وايي که چېرې د غاييوالي موده يو کال يا زيات شي نو بنځه ته بېلتون غوښتل رواجي که د خاوند ځای يې معلوم نه وي نو قاضي سمدستي په بېلتون امر کولی شي او که ځای يې معلوم وي نو هغه دې راوبولي او نېټه دې ورته وټاکي.

۳. حنابله وايي که د بېلتون موده شپږ مياشتې يا زيات وي او هېڅ عذر ونلري نو بنځې ته بېلتون غوښتل رواجي کله که بنځه داسې دعوه قاضي ته وړاندې کوي نو قاضي به سمدستي په بېلتون امر کوي.

ه: بېلتون د بنديتوب له لامله

پدې صورت کې لکه چې تېرشو يوازې دامام مالک (رح) په نزد د بېلتون حق لری اوبس.

ب: د بېلتون بل اړخ

د: محکمې په واسطه

و: بېلتون د ايلاله لامله

الف : پېژندنه : ايلا قسم يادول دي په الله(ج) سره اونذرمنل (منبسته) دي اويلا طلاق اړوندول دي له ښځې سره دکوروالي په پرېښودلو باندې په ځانگړې موده کې.

ايلا په هر لفظ سره چې دا معنی ورکوي که صریحه (ډاگيزه) وي لکه والله چې تا سره کوروالی ونکړم او که کنایه وي لکه والله چې تاته تږدې شم يا لتا غسل ونکړم صحیح ده.

ب: دايلا ارکان داحنافوپه نزد

قسم يادول دي له ښځې سره دکوروالي په پرېښودلو.

له دي پرته نور يې شرطونه دي.

شرطونه د جمهوروپه نزد

۱. قسم کوونکی: قسم کوونکی د هغه په نزد هغه خاوند دی چې د طلاق اهليت ولري.

د مالکيانوپه نزد داهر مسلمان خاوند دی.

دامام شافعي په نزدهغه خاوند چې د وطی ممانعت ورته نه وي که دا مانع ددې لخوا وي او که دښځې له خوا.

اويلا هغه خاوند چې طلاق يې صحیح کېږي.

د امام احمد په نزد: هغه خاوند چې د کوروالي ممانعت ورته نه وي.

۲. هغه څه چې قسم پرې يادوي: د ټولو فقهاوو په اتفاق سره قسم پر الله(ج) اود هغه پر صفتو صحیح کېږي اود امام احمد په نزد له دې څخه پرته

په هېڅ شي ايلا نه صحيح کېږي اود جمهورو علما ووپه نزد اى لا په نذر (منخته) اواروند طلاق صحيح کېږي.

۳. هغه څه چې قسم پرې يادوي: هغه کوروالى دى. صراحتاً وي او که کنايه

ج: د ايلاموده

د احنافوپه نزد کم ترکمه څلورمياشتې ده اود نورو فقها ووپه نزد له څلورو مياشتو څخه زياته موده ده.

الله (ج) فرمايي: (الَّذِينَ يُولُونِ مَنْ نَسَاءَهُمْ تَرْبُصُ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاؤُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ {۲۲۲} وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ) البقرة ۲۲۲ ۲۲۷

يعنې: هغه کسانو لره چې قسمونه کوي له خپلو بنځو څخه انتظار دى څلور مياشتې خو بيا که رجوع وکړله دوى نو بېشکه چې الله (ج) بڅبونکى او مهربانه دى او که قصد يې وکړ د طلاق نو بېشکه چې الله (ج) اورېدونکى او پوه دى.

اوله رجوع څخه د ټولو فقها ووپه نزد مراد کوروالى دى.

که چېرې چاقسم ياد کړ چې زه به خپلې بنځې ته نږدې نه شم نو شريعت ددې لپاره چې دازيان پر بنځه اوږد نه شي هغه ته يې موده ټاکلې ده چې که په دې موده کې يې بنځې ته رجوع وکړله خو، بڼه ده او که رجوع يې ونه کړله نو ايلا واقع کېږي. دا ددې لپاره چې څوک بنځې ته په سپکه سترگه ونه گوري هغه بې قدره ونه گڼي، درناوى يې وکړي نود احنافوپه نزد که د څلورو مياشتو دننه موده کې يې بنځې ته رجوع وکړله نود قسم سزا پرې

لازمېږي که قسم يې په الله ج ونوکفاره به ورکوي او که په نذر ونو نذربه پوره کوي او که په شرط پورې اړوندو نو شرط به پوره کوي او که په څلورو مياشتو کې يې دننه رجوع ونه کړله نو بنځه يې د قاضي له اجازې پرته په بائن طلاق بېله شوله، او جمهور فقهاء وايي چې که په څلورو مياشتو کې يې دننه رجوع وکړله نو حکم يې د احنافو په څېر دی خپله سزا به تېروي او که له دي مودي څخه يې وروسته رجوع وکړله نو ايلاختمه شوله او هېڅ نه لازمېږي او که داموده تېره شوله او رجوع يې ونه کړله او قاضي ته خبر ورسېده نو قاضي به خاوند ته اختيار ورکوي چې يا بنځې ته رجوع وکړي او يا طلاق ورکړي او که رجوع يې ونکړله نور جعي طلاق واقع کېږي

ز. بېلتون دظهار له لامله

پېژندنه:

ظهار له ظهر نه اخستل شوی اوشاته يې واييظهار په جاهلي پړگنو کې وگړوله بنځوسره د کوروالي د حراموالي په غرض استعمالوه او ورته ويل به يې: ته په مالکه زما دمور شاحرامه يې.

لکه څنگه چې ظهار د شاپه لفظ صحيح کېږي اولکه څنگه چې د مور په يادولو صحيح کېږي د بدن د نورو برخو او د نورو محارمولکه خور، ترور، اونور... په يادولو هم صحيح کېږيظهار به د سړي له خوا وي د بنځيظهار نه صحيح کېږي او د امام احمد (رحمة الله عليه) څخه په روايت د قسم کفاره پرې لازمېږي.

د: اظهار اثرات (اغېزې)

که چېرې چاظهار وکړنوپه اتفاق سره د کفارې له ورکولو څخه د مخه ورته له همدې بنځي سره کوروالی حرام دی اوبنځه يې کولی شي چې له ده څخه د کوروالي غوښتنه وکړي ځکه دا د بنځي حق دی خو خاوند به ترهغه چې کفاره ورنکړي ځان ته نه را پرېږدي او که کفاره يې نه ورکوله نو قاضي به يې کفاره ورکولو ته اړباسي او که بيا يې هم د کفارې له ورکولو څخې انکار کاوه نو قاضي به يې بنځه طلاقه کړي.

اللّٰهُج، فرمايي: (الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مَنْ نَسَاءَهُمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا اللَّائِي وَلَدَتْهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِّنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ {٢} وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ

يَعُوذُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِّن قَبْلِ أَن يَتَمَاسَا ذَلِكُمْ تُوعَظُونَ
 بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ {۳} فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ
 مُتَتَابِعَيْنِ مِّن قَبْلِ أَن يَتَمَاسَا فَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامُ سِتِّينَ
 مِسْكِينًا (المجادله ۲-۴)

یعنې: هغه کسان چې ظهار کوي له تاسې څخه له خپلو ښځو څخه نه دي
 هغوی میندې د دوی، نه دي میندې د دوی مگر هغوی چې زېږولي یې دي
 دوی او بېشکه چې دوی خامخا نا اشنا خبرې او دروغ وایي او یقیناً الله (ج)
 تېرېدونکې او بڅبونکې دی او هغه کسان چې ظهار کوي له خپلو ښځو څخه
 بیا بېرته هغه ته چې ویلي یې وي نو ازادول دمريې دي مخکې له دې څخه
 چې یو په بل باندې لاس ووهي، پردې تاسوته وعظ (امر) کېږي او الله (ج) پر
 هغه چې تاسو یې کوئ خبر او اگاه دی خو هغه کس چې پیدا یې نکړ (مړی
) نو په هغه روژه نیول دي پر لپسې دوه میاشتې. مخکې له دې چې یو پر بل
 لاس ووهي او هغه څوک چې داوس (هم) نلري نو پرده شپېتو مسکینانو ته
 خواړه ورکول دي.

ح: بېلتون د خلعي په واسطه

الف پېژندنه

خلع په لغت کې وېستلو ته وايي.^۱

اوپه اصطلاح کې د نکاح د تړون له منځه وړل دي د خلعي یا لدې لفظ
 او مفهوم سره موفق لفظ باندې دهغه عوض به پدل کې چې ښځه یې

^۱ حاشیه ابن عابدین

خاوند ته ورکوي. لکه چې ښځه خاوند ته وايي: ما د زر روپۍ پوپه بدل کې پرېږده او خاوند يې ومني کله چې ښځه او خاوند يو بل ته د لباس ښه لري لکه چې فرمايي: (هَنْ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لِهِنَّ) البقره ۱۷۸

يعنې: هغوی ستاسې جامه ده او تاسې د هغوی جامه یئ. نو شريعت د دوی د اېډلټون د جامو وېستلو په څېر تعبير کړي.

په خلع کې دا درې مسئلې حتمي دي.

۱. چې د خلعي يا ابراء او يالدي مفهوم سره برابر لفظ باندې وي.

۲. د بدل ذکر ضروري دي.

۳. د ښځې موافقه (مننه) ضروري ده او که ښځه يې ونه مني او يا چپه پاتې شي نو دا خلع صحيح نده.

ب: د خلعي حکم

څرنگه چې شريعت نارينه ته حق ورکړی دی چې که کومه ښځه يې نه خوښېږي نو هغې ته طلاق ورکړي همدا ډول يې ښځې ته هم حق ورکړی چې که مېړه يې نه خوښېږي، ژوند يې له تاوتریخوالي او ستونزو سره مخ وي او د الله (ج) ټاکل شوي حدود نشي مراعاتولی له هغه څخه بېلتون و غواړي، ځکه کله چې ښځه او خاوند يوله بل سره هېڅ گډ ژوند کول نه غواړي، نه يې ترمنځ جسمي او اروايي توافق وي او ژوند يې هم پر دوزخ بدل شوی وي او مېړه چمتو نه وي چې ښځې ته طلاق ورکړي نو ښځه حق لري چې له هغه څخه بېلتون غواړي، همدا راز کله چې ښځه او خاوند يوله بل سره هېڅ

گذاره نه کوي ، يوځايي ژوند يې ناممکن وي او يو د بل په نسبت کرکه او نفرت لري او کېدلی شي چې هر پلو دخپلې جنسي غريزې داشباع لپاره نامشروعې لارې ولټوي او هره شېبه یو بل ته د دښمن په څېر په کمین کې ناست وي نو په داسې حالت کې یو له بل څخه جدايي او بېلتون پکار دی. مګر په عام ډول څرنگه چې خلع د طلاق یو ځانګړې ډول دی د اهرم لکه طلاق مکروه او بڼه نه ګڼل کېږي. خو کله چې شرایط انسان دې ته اړباسي نو بیا روا ده الله (ج) فرمایي: (وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ) البقرة: ۲۲۹

يعنې: او تاسې ته روا نه ده چې واخلئ خپل ورکړل شوی (څيز) بڼه ته مګر کله چې بڼه او خاوند دواړه وېرېدل په دې خبرې چې دا دواړه به ټينګ ونه شي ساتلی حدود (حکم) د الله (ج) نو که وېرېدل چې د الله (ج) لخوا اېښودل شوې پولې به ونه شئ ساتلی نو څه ګناه نشته پر دواړو چې بڼه بدله ورکړي.

ګڼو روایاتو کې راغلي دي چې جميله بنت سهيل^۱

د ثابت بن قيس بن شماس بڼې رسول الله (ص) ته وويل چې: دهغه مال په بدل کې ورته له ثابت څخه طلاق واخلې چې خاوند يې ورکړی دی. رسول الله (ج) ثابت ته وفرمايل: چې باغچه دې واخله او بڼه طلاقه کړه.^۲

^۱ په ځينو روایاتو کې د ثابت بن قيس بن شماس د بڼې نوم جميله بنت سهل او ځينو کې حبيبه بنت سهل او په ځينو کې جميله بنت عبد الله ابن ابی راغلی دی.

^۲ بخاري، نسائي، ابن ماجه او مشکوۃ.

کله که سړي ښځې ته وویل چې د دومره مال په بدل کې دې پرېږم نو هغه ته روانده چې بیا له خپلې وېنا څخه واورې نه دښځې له منلو څخه وړاندې اونه وروسته.^۱ اونه خپله ښځه د دې له منلو څخه ایسارولای شي اونه څه اختیار لري اونه په ښځه واجب دي چې په همدې مجلس کې ځواب ورکړي. او که ښځه مېړه ته ووايي چې ماته د دومره مال په بدل کې طلاق راکړه نو ترڅو چې خاوند منلې نه وي ښځه له خپلې وینا څخه درجوع حق لري او که هر پلو له منلو څخه د مخه پاڅېدو داخلع باطله ده.

^۱ حاشیه ابن عابدین.

د خلعي بدل

هر هغه څه چې مهر کېدلای شي د خلعي بدل کېدلی هم شي او څه چې مهر کېدلای نه شي د خلعي بدل کېدلی هم نشي اوله مهر سره يې توپير دادی چې دمهر لږه اندازه د امام ابو حنيفه (رح) په نزد لس روپۍ ده او د خلعي کمه اندازه ټاکل شوې نده او خلع په دې هم صحيح ده لکه څوک بنځې ته ووايي چې زه تا پرېږدم خو په دې شرط چې ته زما کوچني ته تر شپږ کلنۍ نفقه ورکړې او بنځه يې ومنې.

خلع په شرابو، خنزير، وينې او..... صحيح نده او که داکار وشو او بنځې ومنله نو پر بنځې د خلعي بدل نشته او بائن طلاق واقع شو مگر بايد په ياد مووي چې د يانتادا حرامه ده چې څوک بنځه طلاقول غواړي او دهغې هېڅ گناه هم نه وي. او بيا ترې عوض او بدل هم غواړي لږوي او که ډېر غوره داده چې له مال څخه يې پرته طلاقه کړي. الله (ج) فرمايي: (وَإِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ أَحَدَهُنَّ قِنْطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا) النساء ۲۰

يعنې: او که بدلول غواړئ د يوې بنځې په ځای د بلې بنځې او ورکړې وي تاسو يوي ته ډېر مال نو مه اخلي له هغه څخه هېڅ شی.

سړي ته پکار دي چې که له بنځې سره خلع کوي نو لومړی خو دې له هغې څخه بېخي مال نه اخلي او که هرو مرو يې اخلي نو په هغه اندازه دې يې ورځنې واخلې چې ورکړې يې وي اولد پنه زيات اخستل مکروه دي رسول الله (ص) د ثابت بن قيس بنځې ته وفرمايل چې: ايا دهغه باغچه ورکوي

؟ هغې ورته ویل هو اوډېرهم ورکوم رسول الله (ص) ورته وفرمایل چې زیات مه ورکوه خو باغچه یې ورکړه.^۱

www.melitahrik.com
0777 400 116

^۱ بخاري، نسايي، ابن ماجه او مشکوة.

د خلعي اغېزې

۱. ددې لپاره چې خلع د مال په بدل کې طلاق ده نو بائن طلاق واقع کېږي.
۲. ښځه به هغه مال چې خاوند ته يې ورکړه پر ځان منلې خاوند ته سپاري.
۳. ټول هغه حقوق چې خاوند اوښځه يې يو په بل لري ساقطېږي لکه دامام ابو حنيفه (رح) په نزد د ښځې پاتې مهر او کومه نفقه يې چې خاوند ښځې ته مخکې تر مخکې ورکړېده او وخت يې لا پاتې وي او کوم حقوق چې په زوجيت او نکاح پورې اړه نلري لکه يو په بل پور، پلورل شوی مال او..... دانه ساقطېږي او که لدې واده وړاندې هم دواړو واده کړی و او د هغه څه حقوق يو پر بل پاتې وي لکه وروستی مهر مثلاً: دوی دواړو واده کړی و او پنځوس روپۍ يې مهر ټاکلی و چې شل يې معجل او دېرش مؤجل و او طلاقه يې کړله او بيا يې په نکاح کړله بيا يې د خلعي په سبب پرېښودله نو ددې خلعي له کبله هغه مخکنۍ دېرش (۳۰) روپۍ نه ساقطېږي مگر کله يې چې په خلع کې شرط کړي.

د ښځې شرطونه

۱. چې بالغه وي.
 ۲. چې عاقله وي.
 ۳. چې د مرګ په رنځ رنځوره نه وي.
 ۴. چې پخپل مال کې له تصرف څخه منع نه وي.
- او د صغیرې غیر ممیزې خلع نه صحیح کېږي. او نه طلاق واقع کېږي او که ممیزه وي او د خلعي الفاظ د طلاق الفاظ وي نو رجعي طلاق واقع شو او په

بنځې عوض نشته او که لفظ دخلعې و نو بائن طلاق واقع شو او په بنځې عوض نشته او که دمرگ په رنځ (مرض الموت) رنځوره وه نو خلع صحیح او بائن طلاق واقع شویدې شرط چې دهغې دخلعې عوض دهغې دپاتې مال له دریمې برخې څخه ډېر نه وي او که په خپل مال که له تصرف (لاسوهنې) څخه منع وي لکه صغیر او... او خلع وکړي نو عوض پرې نشته که دخلعې الفاظ د طلاق الفاظ ورجعي طلاق واقع کېږي او که الفاظ دخلعې و نو بائن طلاق واقع کېږي، حاشیه ابن عابدین، امام مالک (رح) وایي چې خلعه بې عوضه هم روا ده.^۱

ط: بېلتون د نکاح دفسخې له امله

الف – پېژندنه

دنکاح د تړون د قید له منځه تلل دي د داسې یو سبب له امله چې په تړون کې رامنځته شوی وي. داسې به یاد تړون په وخت کې موجود وي لکه د تړون په وخت کې دنکاح د صحت له شرطونو څخه د یو کموالی مثلاً: بنځه د خاوند محرمه وي او یا د بل چا د طلاق په عدت کې وي یا ولي کومه کوچنۍ انجلۍ په نکاح ورکړي او یا کوچنۍ هلک ته نکاح وکړي اوله بالغېدلو څخه وروسته دنکاح فسخ وغواړي او یا بالغه بنځه خپله نکاح پخپله وکړي خومهر یې له امثالو څخه کم وي او ولي دنکاح فسخه وغواړي کله چې خاوند پوره مهر مثل نه ورکوي، یا بالغه بنځه دولي له اجازې څخه پرته له کم سیاله سره نکاح وکړي او ولي راضي نه وي او فسخ وغواړي او یا به دا سبب دنکاح له تړون څخه وروسته راپیداشي یعنې دنکاح تړون به صحیح وي خو وروسته به داسې یو علت راپیداشي چې دنکاح د قید له

^۱ زاد المستنفع شرف الدین موسی بن احمد المقدسی.

منځه وړلو لامل وگرځي لکه د خاوند او ښځې څخه (العیاذ بالله) دیو مرتدوالي یا دا چې خاوند اسلام ومني او ښځه یې د اسماني کتاب منونکې (اهل کتاب) نه وي او اسلام او بل کوم اسماني دین ته یې راوبولي خو هغه انکار وکړي. یا خاوند او یا ښځه د بل له اصولو یا فروعو سره داسې څه وکړي چې حرمت مصاهرت ثابتوي لکه ، زنانو په داسې صورتونو کې نکاح له منځه ځي نو ښځې او خاوند ته پکار دي چې خپله بېل شي او که جدا نه شول نو هر څوک چې پرې خبر شول نو قضاء ته دې خبر ورکړي چې دوی جدا کړي که څه هم په زور وي .

ب: د فسخي او طلاق توپیر

۱. طلاق به د نکاح تړون یا سمدستي له منځه وړي لکه درې طلاقه او یا به یې د عدت له تېرولو څخه وروسته له منځه وړي لکه رجعي طلاق ، مگر فسخ د نکاح تړون سمدستي له منځه وړي .

۲. د طلاق شمېر په سړي حسابېږي ، یعنې که یو طلاق یې ورکړنودوه نور هم واک کې لري او که دوه یې ورکړل یو طلاق واک کې لري ځکه چې هر اصیل او ازاد مېړه درې طلاقه اختیار کې لري خو فسخ د طلاق شمېره کې نه حسابېږي یعنې که له دې فسخي څخه وروسته یې نکاح وکړله (لکه فسخ چې له مثل څخه دمهر د کموالي له لامله وي) او بیا یې په نکاح کړله نو خاوند د درې طلاقونو واکمن دی .

ج: هغه فسخه چې قاضي پورې اړه لري

هره فسخه چې هغې کې سوچ ، فکر کولو ، تدبیر او کتنې ته اړتیا وي لکه فسخه د خاوند د کم سیالۍ په سبب یا دمهر له مثل څخه د کمښت په سبب

يادا چې بنځه نه ايمان راوړي او نه کوم بل دين مني يادبالغېدلو دا اختيار په صورت کې نوداټول سوچ کتنې او فکر کولو ته اړه لري نو په قاضي پورې اړوند شوه او کومه فسحه چې سوچ او فکر ته اړه نلري لکه چې بنځه د خاوند محرمه وڅېږي يا بنځه ددی جوگه نه وي چې نکاح ورسره وشي او يا بنځه او يا خاوند د بل له اصولو يا فروعو سره څه داسې کار وکړي چې حرمت مصاهرت ثابتوي ، نو د افسحه قاضي پورې اړه نلري حتمي ده چې خپله سره بېل شي .

د بېلتون وېش د مودې له لحاظه

د مودې له لحاظه د ښځې او مېړه بېلتون په دوه ډوله دی یوهغه بېلتون چې د تل لپاره وي او بل هغه چې لنډمهالی (موقتي) وي او کوم بېلتون چې د تل لپاره وي هغه هم په دوه ډوله دی : یوهغه چې مطلق د تل لپاره وي لکه چې بنځه د سړي محرمه وڅېږي او يا بنځه او يا خاوند د بل له اصولو او يا فروعو سره د حرمت مصاهرت سبب يو کار وکړي نو دا ښځې د تل لپاره حرامې دي بل هغه بېلتون چې د تل لپاره وي مگر کله چې د خاوند او ښځې په صفت کې تغير او بدلون راشي بيا يې نکاح ورسره روا ده لکه چې بېلتون دلحان په سبب وي نو ترڅو چې بنځه او مېړه پخپل درېځ ولاړوي نو يو پر بل حرام دي خو کله که له دې دواړو څخه يو ځان دروغ ژن کړي او قاضي د قذف سزا ورکړي نو بيا ورته يو له بل سره نکاح روا ده.

يا ورڅخه دگواهۍ اهليت حذف شو او يا يې له بل چا سره زنا وکړله او قاضي د زنا حد پرې تطبیق کړ او يا بل چا باندې تور ولگوي او قاضي

د قذف حد پرې تطبيق کړي نو بيا هم دا حنافو په نزد يو له بل سره ورته نکاح روا ده.^۱

او کله چې سړی ښځې ته درې طلاقه ورکړي نو دا پرې د تل لپاره حرامه ده ترڅو چې لده څخه عدت تېر کړي او بل چا سره نکاح وکړي او هغه مړ شي او يا يې طلاقه کړي اوله دوهم مېړه څخه عدت هم تېر کړي نو بيا ورته له لومړي مېړه سره نکاح روا ده.

خو هغه بېلتون چې دنکاح ولکه (قيد) په لنډمهاله (موقتي) ډول له منځه وړي او بيا ورسره نکاح روا وي دوه ډوله دي يو فسخه او بل طلاق او دواړه تشرېح شول.

خومسئلي

۱. د يوسړي څو ښځې وي يوې ته يې وويل چې ته پرما پرڅلور کانو طلاقه يې هغې ورته ويل چې ماته درې بس دي مېړه ورته وويل چې نور دي دفلانی وي پر هغې بلې هېڅ اثر نه پرېوزي.

۲. که چېرې د يو کس يوه خپله ښځه او بله پردی ښځه ولاړه وي او ورته يې وويل چې يوه له تاسو څخه طلاقه يې نو خپله ښځه يې طلاقېږي.

۳. که چېرې په کومې يوې ښځې کې حلالوالی او حراموالی دواړه گډ شي نو حرمت غالب دی او فکر او سوچ کول (تحری) ورته پکې روانده مثلاً يو کس څو وينځې لري او يوه يې ورڅخه ازاده کړله خو بيا يې هېره کړله چې کومه يوه يې ازاده کړې ده نو هغه ته روانده چې فکر وکړي چې ايا ما به کومه ازاده کړې وي؟ اوله فکر کولو وروسته ترې يوه وټاکي، په دې

^۱فتح القدیر.

صورت کې له نورو سره کوروالی ورته ترهغې رواندی تر څو چې ازاده شوې
له نورو څخه په یقیني ډول بېله نکړي

۴. که چېرې یې په څلورو بنځو کې یوه په بائن طلاق طلاقه کړله بیایې
هېره کړله نو تر څو چې جوتنه نه شي چې فلانۍ ده په وطې کولو کې ورته سوچ
او فکر وړاندی.

۵. که د چا بنځه له نورو بنځو سره گډه شوله اونه پېژندل کېدله نوله
فکر کولو او سنجش څخه وروسته ورته دیوې ټاکنه او دهغې وطی روا نده
تر څو چې یقیني نشي.

۶. دیوکس څو بنځې وې په مبهم ډول یې له دوی څخه یوه طلاقه کړله
(خویو یې هم ونه ټاکله) نو دیوې له ټاکلو څخه وړاندې ورته دیوې وطې
هم روانده اوله یوې سره کوروالی د بلې ټاکل دي.^۱

ولیمه

په ولیمه کې سنت داده چې له واده څخه وروسته درې ورځې وي اونېکان
راوبولي که غنیان وي او که بې وسه او د دنیا له هر څو څخه د دوستانو
راغونښتل ضرور دي، رسول الله (ص) فرمایي: «لاتصاحب المؤمن ولا یاکل
طعامک الا تقی».^۲

یعنې: ملگرتوب مه کوه مگر له مومن سره او ودې نه خوري طعام ستامگر نېک.
همدا راز فرمایي: «شرالطعام طعام الولیمة یدعی لها الاغنیاء ویتک الفقراء».^۳

^۱ الاشباه والنظائر شیخ زید العابدین محمد بن ابراهیم بن نجیم.

^۲ ابوداود و ترمذی.

^۳ بخاری.

يعنې: ډېر ناوړه مېلمستۍ دوليمې هغه مېلمستۍ ده چې غنيان او شتمن ورته راوبلل شي او نېستمن پرېښودل شي.

عائشه (رض) فرمايي: رسول الله (ص) به چې د چا نکاح وکړله يا به يې خپله نکاح وکړله نو خرما به يې وېشلې.

بل دا چې که يې وس رسېده نو دوليمې په ډوډۍ کې خو دې کم ترکمه يو پسه پوخ کړل شي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

اتم خپرکی

عدت

پېژندنه او ډولونه

پېژندنه: عدت په لغت کې دیوشي شمېرلو ته وایي او په اصطلاح کې دښځې اوځاوند له بېلتون څخه وروسته دنکاح د پاتې اثاروله منځه وړلو لپاره د شریعت له پلوه د انتظار ټاکل شوې موده ده. که دا جدایي د مرگ په سبب وي که د طلاق او که دفسخې دا انتظار به کله پر سړي وي اوکله پر ښځې.

الف: پر سړي انتظار

په لاندې صورتونو کې پر سړي انتظار واجب دی.

۱. کله چې څوک یوه ښځه بېله کړي اوبیا دهغې له خور یا ترور، خاله یا ورېرې یا خورزې سره واده کول غواړي نو ترڅوچې دهغې عدت پوره نشي له دی سره واده نشي کولای.

۲. که کوم ځاوند ښځه بېله کړي اودرې نورې ولري نو ترڅوچې د جدا شوې ښځې عدت پوره شوی نه وي له بلې سره نکاح روا نده. که چېرې

طلاقه شوې ښځه په رجعي طلاق سره بېله شوې وي نو د ټولو فقهاوو په اتفاق سر ورته څلورمه ښځه روانده او که په بائن طلاق يې بېله کړې وي نو د ځينو صحابه و، احنافو او امام احمد (رح) په نزد څلورمه ورته روا ده.

او کله چې اصيله ښځه بېله کړي او بيا له وينځې سره واده کول غواړي نو دا حنافو په نزد تر څو چې د اصيلې ښځې عدت پوره شوی نه وي نو له وينځې سره واده ورته روا نه دی.^۱

ب: عدت (انتظار) پر ښځو

عدت پر څلور ښځو فرض دی

۱. چې له صبح تړون څخه وروسته يې خاوند مړ شي که څه هم کوروالی ورسره نه وي شوي (الله ج) فرمايي: (وَالَّذِينَ يُتَوَقَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا) البقرة ۲۳۴.

يعنې: او کوم کسان چې مړه شي لتاسې ځنې او پرېرېدي خپلې ښځې نو پکار ده چې هغه ښځې په انتظار کې وساتي خپل ځانونه څلور مياشتې اولس ورځې.

دې انتظار ته په فقهي اصطلاح عدت وفی هم ويلی شي.^۲

۲. کومه ښځه چې مېړه يې مړ شي اود دوی د نکاح تړون غېر صحيح وي لکه فاسده نکاح مگر کوروالی يې ورسره شوی وي نو له حمل څخه د پاکۍ په غرض به عدت تېروي او پر داسې ښځو وفی عدت نشته دی.

^۱ درالمختار او حاشیه ابن عابدين.

^۲ بدائع الصنائع.

۳. هره ښځه چې مېړه يې بېله کړي او حقيقي دخول ورسره شوی وي که څه هم د نکاح تړون صحيح نه وي.

۴. هره ښځه چې مېړه يې طلاقه کړي او يا نکاح فسخه کړي مگر چې حقيقي يا حکمي کوروالی (لکه صحيح خلوت) شوی وي.

ج: عدت په درې وښخو نشته دی

۱. کومه ښځه چې مېړه يې مړ شي او د نکاح تړون يې هم صحيح نه وي او وطی هم ورسره نه وي شوي.

۲. هره ښځه چې مېړه يې له مرګ څخه پرته په بل سبب بېله کړي او د نکاح تړون صحيح وي خو حقيقي يا حکمي کوروالی نه وي شوي الله (ج) فرمايي:
(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُونَهَا) الاحزاب ۴۹

يعنې: اى هغه کسانو چې ايمان يې راوړی دی هر کله چې په نکاح واخلي مومني ښځې بيا طلاقې کړلې تاسودوی مخکې له دې چې مسه کړي دوی پس نشته تاسولره په دوی باندی شمار د ورځو چې پوره کوي تاسوهغه.

۳. هره ښځه چې مېړه يې له حقيقي کوروالی څخه دمخه بېله کړي کله چې د نکاح تړون صحيح نه وي که څه هم صحيح خلوت شوی وي.^۱

د عدت ډولونه

^۱ بداية المجتهد اوالمغني

د ښځې او خاوند بېلتون به یاد داوند دمېرني له لامله وي او یا به له کوم لامله یا به ښځه د بېلتون په وخت کې حامله وي ، او یا به نه وي یا به پرې حیض راځي او یا به نه راځي نو د دې ټکوپه نظر کې نیولو سره عدت په درې ډوله وېشو.

۱: عدت په حیض

په هره ښځه کې چې دا څلور صفتونه پیدا شي نو دهغې عدت په حیض حسابېږي.

الف: چې فی الحال پرې حیض راځي یعنې چې کوچنۍ نه وي او یا یې عمر د حیض له مودې (پنځه پنځوس کلو) څخه اوښتی نه وي او داسې هم نه چې ځوانه وي خو حیض پرې نه راځي.

ب: چې د بېلتون په وخت کې حامله نه وي.

ج: چې د بېلتون سبب داوند مرګ نه وي.

د: چې بېلتون له حقیقي یا حکمي دخول څخه وروسته په صحیح تړون کې واقع شوی وي. او که ښځه یې په حیض کې جدا کړله نو دا حیض (روان حیض) یې نه حسابېږي نو کله چې له دې حیض څخه پاکه شي او بیا پرې حیض راشي نو د اېې لومړی حیض حسابېږي او دوه به نور تېروي چې درې پوره شي او کله چې له دریم حیض څخه پاکه شي او د حیض وروستۍ موده پوره نه وي (له لسو ورځو څخه وړاندې پاکه شي) نو بیا به یا غسل کوي چې له حیض څخه پاکه شي او عدت یې پوره شي او یا به دیولمانځه پوره وخت پرې پاک تېر شي ، نو کله چې ښه جوتنه شوه چې له حیض څخه پاکه شوه نو بیا ورته له بل چا سره نکاح روا ده ، الله (ج) فرمایي: (وَالْمُطَلَّاتُ يَتَرَبَّصْنَ

بِأَنفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي
أَرْحَامِهِنَّ (البقرة ۲۲۸)

يعني: او طلاقې شوې ښځې دې انتظار کوي په ځانونو خپلو سره تردې
حيضو پورې او رواندي دې ښځو لره چې پټوي دوی هغه څه چې پيدا کړي
دي خداي (ج) په رحمونو ددوی کې.

يعني ښځوته حرام دي چې دهغه څخه خلاف دعوه وکړي چې اوس پکې ده
لکه چې ووايي. زه حايضه يم او حايضه نه وي يا ددی سرچپه اويا حمل پټ
کړي.

۲. عدت په مياشتو

ددوه ښځو عدت په مياشتو شمېرل کېږي.

الف: هره ښځه چې دادرې صفته ولري :

۱. چې في الحال پرې حيض نه راځي .

۲. چې د بېلتون سبب د خاوند مړينه نه وي.

۳. چې د بېلتون په وخت کې حامله نه وي.

نوددې ښځو عدت درې مياشتې دی الله (ج) فرمايي : (وَاللَّائِي يَئْسَنَ مِنَ
الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَاللَّائِي لَمْ
يَحِضْنَ) (الطلاق ۴)

يعنې: او هغه ښځې چې نا هيلې (نااميدې) شي له حيض څخه له ستاسو څخه که په شک کې يې تاسې پس عدت دهغوی درې مياشتې دی او همداراز هغه ښځې چې نه حائضه کېږي.

ب: هره ښځه چې داده صفته ولري

۱. چې د بېلتون په وخت کې حامله نه وي برابره خبره ده چې که حيض پرې راځي او که نه.

۲. چې له خاوند سره يې د بېلتون لامل د خاوند مرگ وي خو چې دنکاح تړون يې صحيح وي اود داسې ښځو عدت د مياشتو شمېر څلور مياشتې او لس ورځې دی الله (ج) فرمايي: (وَالَّذِينَ يَتَوَقَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا) البقرة ۲۳۴

يعنې: او کوم کسان چې مړه شي ، له تاسو څخې او پرېږدي خپلې ښځې نوپه کارده چې هغه ښځې په انتظار وساتي خپل ځانونه ، څلور مياشتې اولس ورځې .

۳. عدت د حمل په زېږېدلو

هره ښځه چې د بېلتون په وخت کې حامله وي ، نودهغې عدت د حمل زېږول دي ، که څه هم حمل په کمه موده کې (لکه خوشېې) او يا پر موده کې (لکه څومياشتې) وزېږوي ، نوکله يې چې حمل وزېږاوه ، نودهغې عدت بشپړ شو ، که بېلتون د خاوند د مرگ له لامله وي ، که د طلاق ، که د فسخې او که دنکاح تړون صحيح وي او که نه الله (ج) فرمايي: (وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ) الطلاق : ۴.

يعنې: او حاملې ښځې نېټه دهغوی داده چې وزېږوي خپل حمل.

او که لږه ټوټه یا لږه غوښه ترې ولوېده او شکل یې نه معلومېده نو په دې عدت نه بشپړېږي، ترڅو چې ښه جوته شي حمل یې زېږولی دی

۴. اوښتون د عدت له یو ډول څخه بل ډول ته

۱. که چېرې له چا څخه ښځه بېله شوله او د اښځه دهغو ښځوله ډلې څخه وه چې درې میاشتې عدت به یې تېراوه او بیا دهغو ښځوله جملې څخه وگرځېدل چې درې حیضه عدت به تېروي، یعنې د عدت په منځ کې پرې حیض راغی، نو د عدت دا څه موده چې پرې تېره شوې ده، هغه به لغوه شي او په عدت کې نه شمېرل کېږي، او د دې عدت به په حیض پیل شي، او پوره درې حیضه به تېروي ځکه اصل د دې په عدت کې حیض دی او میاشتې دهغه په نشتوالي کې وي.

۲. که د کومې ښځې عدت په حیض شمېرل کېږي او حیض هم پرې راځي او بیا وینه پرې بنده شوله نو د احنافو په تړدنه دادرې حیضه تېروي یعنې تر هغې به په عدت کې وي، چې درې حیضه یې پوره راشي او عدت یې میاشتو ته نه اوړي، خو کله چې پنځه پنځوس کلنه شي، چې داله حیضه څخه دنهیلې (ناامیدی) نېټه ده.

یعنې که فرض کړو که، چې یوه ښځه یې خاوند په شل کلنۍ کې طلاقه کړي او په هغې د حیض وینه راتله، خوییا دا وینه بنده شوله، نو دابه پنځه دېرش کاله په عدت کې وي، تر هغه چې له حیض څخه ناهیلې شي او پنځه پنځوس کالو ته ورسېږي، بیا به یې عدت له درې میاشتو څخه شمېرل کېږي.

۳. که د کومې ښځې عدت په درې حیضو یا په درې میاشتو، او بیا یې مېړه مړ شو او د لاه په عدت کې وه، نو که چېرې طلاق رجعي ونو د عدت تېرو

ورځو ته اعتبارنشته دی ، او عدت به یې دمېړه د وفات له لومړۍ ورځې څخه پیل کېږي او څلور میاشتې اولس ورځې به تېروي ځکه چې د رجعي طلاق په اثر د زوجیت لړۍ نه غوڅېږي.

که چېرې طلاق بائن و او مېړه یې د طلاق په وخت کې په مرگنۍ ناروغۍ (مرض الموت) اخته و ، نو عدت یې له هماغې ورځې څخه صحیح او پیل کېږي ، کله یې چې مېړه طلاقه کړې ده (د طلاق عدت به تېروي او د وفات عدت پرې نشته دی) او که چېرې یې مېړه د مرگ په رنځ اخته او او دا یې طلاقه کړله په دې ډول چې میراث یې حق کېده. نو دې طلاق ته فارلېه میراث څخه د تېښتې طلاق وایي. نو امام ابو یوسف (رح) وایي چې د ابه د طلاق عدت تېروي او د امام ابو حنیفه (رح) په مذهب کې فتوی به دې قول ده ، چې د ابه هغه عدت تېروي چې موده یې لري وي ، یعنې که طلاق د عدت موده لږه وي نو د وفات عدت به تېروي.

۵. له رجوع څخه وروسته بیا طلاق ورکول: که چېرې چا درجعي طلاق په عدت کې ښځې ته رجوع وکړله او بیا یې دویم ځل طلاقه کړله ، نو د ابه له دویم طلاق څخه وروسته بیا عدت تکراروي ، که څه هم کوروالې ورسره نه وي شوی او که چېرې یې د بائن طلاق په عدت کې ورته (په مهر او نوي تړون) رجوع وکړله ، او بیا یې په دوهم ځل طلاقه کړله ، نو که کوروالې یې ورسره کړي وي نو عدت به له سره تکراروي او ټول هغه مهر یې حق دی ، چې په دویمه نکاح کې ورته ټاکل شوی دی ، او که چېرې یې له کوروالې څخه د مخه په دویم ځل طلاقه کړله ، نو د امام ابو یوسف او امام ابو حنیفه (رح) په نزد به دا عدت تکراروي او پوره مهريې هم حق دی او امام محمد (رح) وایي چې خپل پخواني عدت به بشپړوي او د امام زفر (رح) په نزد په دې هېڅ عدت نشته دی (نه پخوانی او نه نوی). ځکه چې د دویمې نکاح څخه وروسته طلاق

له کوروالۍ څخه مخکې طلاق دی اودا عدت تلري ، اولومړۍ عدت خويې
له دويمې نکاح سره له منځه ولاړ او نيم مهريې حق دی .

www.melitahrik.com
0777 400 116

د عدت په اړوند څومسئلي

هغه وخت چې عدت ترې پیل کېږي:

الف: که د بېلتون لامل دمېره مرگ وي نو له مړینې څخه وروسته سمدستي عدت پیل کېږي که نکاح صحېحه وي او که فاسده.

ب: که د بېلتون لامل مرگ نه وي نو نکاح که چېرې صحېحه وي نو د عدت وخت دمېره او بنځې له جدایۍ څخه سمدستي وروسته پیل کېږي او که نکاح فاسده وي او یاد بېلتون لامل د نکاح فسخه وي نو د عدت نېټه له هغه وخت څخه پیل کېږي چې خپله یې د نکاح په پرېښودلو اتفاق کړي وي یا کله چې دوی قاضي بېل کړي.

ج: د عدت پیل د بنځې په خبریدلو پورې هېڅ اړه نلري، مثلاً: که کومه بنځه له مېره څخه بېله شي او هغه خبره نه وي او د عدت موده یې تېره شوله، نو له خبرېدلو څخه وروسته پرې د عدت تکرار نشته دی، هود هغې بنځې چې مېره یې په رجعي طلاق طلاقه کړې وي خبرول ځکه بڼه دي چې د عدت د مودې په اوږدو کې له داسې حکمت څخه کار واخلي چې د خاوند مینه او پام ځان ته را واړوي او په زړه رابښکون کې یې مرسته وکړي.

۲. کومه بنځه چې په عدت کې وي

کومه بنځه چې په عدت کې وي نو عدت به د خاوند په کور کې تېروي
اللّٰهُج، فرمایي: (لَا تَخْرُجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ
بِفَاحِشَةٍ مُّبَيَّنَةٍ) الطلاق: ۱

يعنې: مه باسۍ هغوى له کورونو د هغوى څخه اونه دى په خپله وځي مگرچې وکړي يو ناوړه کار ښکاره.

هر چېرته يې چې خاوند اوسېږي هملته به ورسره اوسېږي که مېړه يې بل کلي ته لاړ شي نو دابه هم ورسره ځي، مگر دڅه عذر له کبله لکه د کور وړانېدل يا چې د لوبې لوبځپړه يې وي يا له همسايه گانو څخه لرې وي يا چې هلته امن نه وي او که بې له عذر له مېړه سره نه اوسېدل نو دابد گذرانه ده که نفقه يې حق وي ساقطېږي.^۱

او که خاوند يې وفات شي او يا دبائن طلاق په عدت کې وي نو زينت به نه کوي، خوشبويې به نه لگوي، گانه به نه اچوي. دورېنمو جامې به نه استعمالوي سترگې به نه تورو وي مگر دڅه عذر له کبله اونه به ويښته غوروي، اودمېړه په مرگ به دخفگان اظهار کوي او که چېرې د رجعي طلاق په عدت کې وي نو د مېړه د زړه رابنکون لپاره به هر کوښښ کوي.

۲. په عدت کې نفقه

الف: هغه ښځې چې نفقه يې حق نده

۱. هره ښځه چې مېړه يې مړ شي نو دمېړه په وارث يې نفقه نشته ده ځکه چې دا حق د ښځې پخپل مېړه دى.

۲. چې له خاوند څخه د بېلتون لامل ښځه وي لکه دخاوند له پلاريازوى سره داسې کړنه چې حرمت مصاحرت ثابتوي.

^۱ درالمختار او حاشيه ابن عابدين.

۳. هره بنځه چې له مېړه څخه بېله شي خوددې د نکاح تړون صحیح ن وي لکه فاسده نکاح یا هغه چې په شېبه کې ورسره وډلې شوې وي.^۱

ب: هغه بنځې چې نفقه یې حق ده

۱. ټولې بنځې چې له خاوند څخه بېلې شي خودبېلتون لامل د خاوند مرګ نه وي او د نکاح تړون صحیح وي که د بېلتون لامل فسخه وي او که طلاق او برابره خبره ده چې د فسخې سبب روا وي لکه له بلوغ څخه وروسته د ځان جدا کول او که ناروا وي لکه مرتد والی یا د بنځې له موریالورسره داسې څه کول چې حرمت مصاهرت ثابتوي.

۲. هره بنځه چې له مېړه څخه یې د بېلتون لامل همدا وي مګر د لامل شرعا منع نه وي، لکه د نکاح فسخه له دې لامله چې مېرېې له امثالو څخه کم وي.^۲

۳. هره بنځه چې قاضي یې د همدې بنځې په غوښتنه په مېړه طلاقه کړي؛ خو کله چې له دې پنځو عیبونو څخه یو پیدا شي:

۱. چې تناسلي غړی یې غوڅ وي.

۲. چې خصي وي.

۳. خنثی مشکل (ایزک یا هجرا) وي.

۴. چې ساحرانو او جادوگرانو له بنځې سره له کوروالی څخه منع کړی وي.

۵. هر سبب چې وي خو خاوند له بنځې سره کوروالی ونشي کولی.

^۱ درلمختار او حاشیه ابن عابدین.

^۲ حاشیه ابن عابدین

خود امام ابوحنيفه (رح) او د هغه د ملگرو په نږدې پې په دې صورت کې
ننقه نه شته ده ځکه چې دې خپل ځان په خپله جدا کړی دی.

www.melitahrik.com
0777 400 116

۳. د عدت درواوالي حکمت

الف : هغه عدت چې له مېر خانوسره د وفا لپاره وي ، دهغه په مرگ باندې دغم ، اندېښنې او خفگان ښکارول دي ځکه چې داله داسې چاڅه يوازې پاتې شوله چې دژوند خوشې او ورځې يې سره خوږې او په مينه تېرې کړې وې ، دژوند خواږه او ترخه يې ځکلي و و ځکه خويې په هره ښځه چې کوروالی ورسره شوي وي او که نه واجب کړ. ځکه که کوروالی ورسره شوی هم نه وي نو خپل همېشني ملگری خويې له لاسه ورکړ ، او پر غير شرعي تړون درا يوځای شويو ښځې او خانودېر مرگ دعدت نه واجبولوڅخه ښکاري چې شريعت اصلا دې ډول تړونونو ته کوم اعتبار نه ورکوي .

ب: دعدت له وجوب څخه بل حکمت د رحم پاکوالی دی ، د دې لپاره چې له چاڅه ښځه بېله شوېده اولاد يې بل چاته منسوب نشي ، اوبل دا چې کوم کسان له دې ښځوسره واده کول غواړي د دوی اولاد بل چاته منسوب نشي ، نوالله (ج) ددې قضیې دحل لپاره ښځوته څه ټاکلی موده وخت ورکړ ، او شريعت دلته دصحيح تړون او غير شرعي تړون توپير ځکه ونکړ چې که څه هم غير صحيح تړون او تړون کوونکو ته څه احترام نشته دی اوله دوی څخه سترگې پټې کړونوله هغه چاڅه خويې نشوپتولای چې لدې وروسته ورسره واده کول غواړي .

ج : دعدت له رواوالي څخه بل حکمت دادی چې خاوند ته دافرصت (چانس) وي چې که ښځې ته رجوع کول غواړي نور رجوع کولی شي کېدای شي چې د داسې يو علت له کبله يې بېله کړې وي چې ده يې په هغه وخت کې تحمل نشو کولی يا څه غلط گومان ورته پيداشوی وي او بيا يې دا گومان هم رفع شي او پښېمان شي او يا خپل نفس او يا شيطان ته ماته ورکړي

اوبښخې ته رجوع وکړي اوددې لپاره چې داتولي لارې بندې نه شي نو شريعت په ښخې عدت فرض کړچې که خاوند ښخې ته رجوع کول غواړي نو وخت شته دى الله(ج) فرمايي: (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلَّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا) الطلاق

اى پيغمبره هغه وخت کې چې طلاقوى تاسې ښخې نو طلاقوى يې په پاکی کې او شمېرئ دعدت ورځې، او ووبرېئ له خپل رب څخه، مه وباسئ هغوى له کوره دهغوى څخه اونه دي په خپله وځي مگرکله چې ووتلې له حدودو دالله ج څخه او دادالله ج حدود دي اوهرچاچې دالله ج له حدودو تېرى وکړپس په تحقيق سره ظلم يې وکړ. په خپل ځان، نه پوهېږي ته چې ښايي خداى ج له دې وروسته کومه چاره پيداکړي.

اوبيا دالله(ج) دې قول ته ځيرشي (وَبَعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا).

يعنې: اود هغوى خاوندان حق لري دهغوى د راگرځولوپه دې موده کې که چېرې وغواړي په ښه ډول استوگنه .

نومطلب اوغرض دواړه په ډاگ شول.

نهم خپرکی

د نسب ثبوت

د اولاد نسب پلارته له دې درې اسبابو څخه په یو سبب ثابتېږي

۱. بستر

۲. اقرار

۳. بینات یا نښې نښانې

بستر

الف: له بستري څخه مراد

له بستري څخه مراد چې د نسب نسبت پلارته ثابتوي د حمل په پیل کې د ښځې اوسپني ترمنځ د نکاح وجود دی یعنې هره ښځه چې د چا په نکاح کې وه اود هغه د نکاح په موده کې حامله شوله په دې شرط چې له هغه څخه حمل اخستل کېده نو دهغه چا نسب چې د اښځه یې زېږوي دې مېړه ته کېږي اودې ته اړتیا نه شته چې ښځه په دې گواهان راولي اونه د خاوند اقرار او بیناتو ته اړتیا شته ده.

اسلام ددې حمل نسبت خاوند ته کوي سره لدې چې عقل په پوره اوبشپړيقي سره داپرېکړه نه شي کولی چې داطفل به حتمي له همدې خاوند څخه وي ځکه چې اسلام کوم تړون جابيزکړی دی دهغه غوښتنه داده چې ښځه بايد يوازې په خپل خاوند اکتفا (بسوالی) وکړي اوله بل څخه دې د خوند اومزو اخستلو ناوړه هيله ونه ساتي اونه بل چاته روا دي چې دې ښځه ته په دې غرض ور وړاندې شي اواصل دادی چې وگړي داسلام پر احکامو اود شريعت پر حدودو ولاړ دي نوځکه ،گومان ،وهم اواحتمالاوتو ته اهميت ور نه کړل شو .

ب: پر بستر د نسب د ثبوت اساس

پر بستره د حمل د ثبوت لپاره علماو و درې اصله په نظر کې نيولي دي :

۱. دا چې له خاوند څخه د حمل امکان وي.

۲. د حمل کمه موده د شريعت په نظر کې.

۳. د حمل وروستی موده د شريعت په نظر کې.

۱. که چېرې مېړه کوچنی و او حمل ورڅخه نه اخستل کېده نو د علماو په اتفاق سره لده څخه حمل نه ثابتېږي او که چېرې خاوند بالغ او د حمل امکان ورڅخه و مگر ظاهراً دوی له یو بل سره هېڅ نه ويوځای شوي او د خاوند اوبښځې د اوسېدلو ترمنځ ډېر واټن و لکه چې خاوند په لوبديځ اوبښځه يې په ختيځ کې اوسېږي او ځانته وکیل وټاکي چې ماته فلانی ، د فلاني لور په نکاح کړه او هغه داکارو کې اوظاهرا ددوی ملاقات اويوځای والې هېڅ نه و شوی اوبيا ښځه له دې نکاح څخه وروسته په ممکنه موده

کې حمل وزېږوي نو ایا دا کوچنی هغه خاوند ته منسوبېږي چې په لوېدیځ کې اوسېږي؟

امام ابو حنیفه (رح) وایي چې داماشوم دې خاوند ته منسوبېږي ځکه چې رسول الله (ص) د حجة الوداع په موقع وفرمایل: (الولد للفراش)

یعنې: د کوچني نسبت بستري ته دی.^۱

امام شافعي او امام مالک (رح) وایي که دومره نژدې و چې مباشرت یې ممکن ونوددې کوچني نسبت ورته صحیح دی او که لرې و نونه ثابتېږي.^۲

مګر په موجوده عصر کې چې د ساینس او تکنالوجۍ د پرمختګ پیردی او له شرق څخه غرب یا له غرب څخه شرق ته تلل د میاشتو پر ځای پر ساعتونو بدل شوي دي او د نسب ثبوت لپاره ډول ډول تخنیکي وسایط هم جوړ شوي د نسب ثبوت کومه سخته چاره نه ده.

د حمل کمه موده د شریعت په نظر کې

د حمل کمه موده د علماوو په اتفاق سره شپږ میاشتې ده، دلیل یې (وَحْمَلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا) الاحقاف: ۱۵

یعنې: او حمل د ده او بېلتون د ده (له ټي څخه) دېرش میاشتې دی.

(وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ) لقمان: ۱۴

یعنې: او بېلول د دې (له ټي څخه په پوره کېدلو) د دوه کلونو کې دي.

^۱ ابن ماجه، در المختار او حاشیه ابن عابدين،

^۲ المهذب

(وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ) البقرة: ۲۳۳

یعنی : اومیندې دې تی ورکوي خپلو کوچنیانو ته دوه کاله پوره.

په لومړي ایت کې الله (ج) د حمل اوله تی څخه د بېلتون دواړه موده دېرش میاشتې وټاکله او په دی بل ایت کې الله (ج) له تی څخه د بېلو موده یوازې دوه کاله وټاکله اودا څلېرویشته (۲۴) میاشتې وې نو دا ټول دلالت کوي چې د حمل کمه موده شپږ میاشتې ده .

اوس خوب ثابتې کړېده. چې حمل په شپږو میاشتو کې بشپړ انسان جوړېږي او که لدی څخه کمه موده کې یې په غړو بشپړ او برابر انسان وزېږاوه او خاوندتری انکار وکړنو نسبت یې دی خاوند ته نه کېږي ، څو کله که مېړه داومني چې زما ورسره پخوانۍ اړیکه وه او یامې ورسره په شېبې کوروالی کړی دی نو نسبت یې ورته کېږي.

د حمل وروستی موده د شریعت په نظر کې

د حمل په وروستی موده کې علماء دنظر اختلاف لری :

د امام ابوحنیفه (رح) په نزد د حمل وروستی موده دوه کاله ده دلیل یې دا حدیث دی چې عایشه (رض) روایت کوي ، (. بنسخه په گېډه کې حمل له دوو کالو څخه دخرخې دستنې دسیوري دگرځېدلو په اندازه هم نه ځنډوي) دارقطنی.

(پخوا به بنځوله مالو چو، وړپواوسونډو څخه تارونه ، سنی اومزي اوبدل یولرگی به یې چې له یوفت څخه به اوږدنه ووپه څرخه کې ورکاوه دلته مراد همدانلرگی اودهغه سیوري دی) یعنې حمل په گېډه کې له دوه کالو څخه ډېروخت بالکل نه تېروي.

او د جمهور فقهاوو (امام شافعي، امام مالک، امام احمد (رح) په نزد د حمل وروستۍ موده څلور کاله ده دلیل يې د مالک بن انس (رح) روايت دی چې: زمونږ د ګاونډي محمد بن عجلان ښځه يوه پاکه دابرو خاونده ښځه وه او خاوند يې هم يورښتونی سړی و او دادري څپتې په دولسو کالو کې حامله شوله هره څپته په څلور کالو کې.^۱

دوی وايي چې داسې شوي دي او خلکو عملاً پخپلو سترګو ليدلي هم دي نو همدا بايد د حمل د زېږېدلو وروستۍ نېټه وټاکل شي؛ نو که د حمل له کمې مودې څخه دمخه او يا له وروستۍ مودې څخه وروسته ښځې کوچنې وزېږاوه نو د حمل نسبت خاوند ته نه کېږي مګر کله چې خاوند ښکاره ياد لټا (لکه چې خلک د طفل مبارکي ورکړي او دا يې قبوله کړي يا د زېږېست په وخت کې په نسب اعتراف وکړي يا هغه څه تيار کړي چې د نفاسې ښځې اړتيا ورته وي)، داومني او که لدې وروسته يې له نسب څخه انکار وکړ نو دا انکار صحيح ندی.

اوبل دا چې لعان وکړي نو نسب نه ثابتېږي.

کوروالی په شېبې سره

په شېبې سره دخول درې ډوله صورت نيسي.

۱. شېبه په ملک کې

^۱ دارالقطنی.

هغه داسې چې شرعي دليل څوک په شېبه کې ورغورځوي لکه چې فکروکړي، چې لدې سره نکاح ماته روا ده او هغه ورته روانه وي لکه دزوی له وينځې سره کوروالی پدې گومان وکړي چې دا ورته رواده ځکه چې رسول الله (ص) فرمايي: (انت ومالك لا يیک).

يعنې: ته اوستا مال دواړه ستادپلاريې.

اوياله بنځې سره په بائن طلاق کې پدې گومان کوروالی وکړي چې دا ماته رواده اودادې بنځې ته صحيح رجوع ده.

شبهه په تړون کې

لکه چې څوک له چا سره پدې فکر کوروالی او نکاح وکړي چې دا ورته حلاله ده او هغه ورته حلاله نه، بلکې حرامه وي لکه رضاعي خور.

شبهه په فعل کې

لکه چې له چا سره پدې گومان کوروالی وشي چې دايې بنځه ده او هغه يې بنځه نه وي ، نو پدې ټولو صورتونو کې نسب نه ثابتېږي مگر کله چې سړی پدې دخول اعتراف وکړي .

دنسب ثبوت په اقرار او نېسو سره

دنسب ثبوت په اقرار سره

هغه اقرار چې دنسب (مثلاً زوی توب ، پلار توب ، مورتوب ، لورتوب) غوښتنه کوي نو دادرې شرطونه پکې لازم او ضرور دي :

۱. ددې ماشوم نسب (پلار) به معلوم نه وي او که پلار يې معلوم ونودا اقرار نه صحيح کېږي .

۲. دا چې عادتاً لدې مدعي څخه د عمر له پلوه د دومره اولاد امکان وي نو که شل (۲۰) کلن زلمی په يوه پنځلس (۱۵) کلن هلک دعوه وکړي چې دازما زوی دی نو دا دعوه صحيح نده.

۳. دا چې پر چا دعوه کېږي چې دازما اولاد دی نو که هغه د تصديق اهل وي نو چې مدعي رېښتونی وگڼي که چېرې ممېزو (د تمېز اهليت ولري) چې ووايي دا زما پلار دی او که هغه ممېز يا بالغ واو مدعي يې دروغ ژن کړ نو د نسب نه ثابتېږي .

اوکه هغه د تصدیق اهل نه وي لکه غیر ممیز کوچنی نودهغه اقرار ضرور ندی ، اوکه چېرې کومې ښځې دکوم کوچني په مورتوب اعتراف کاوه او هغې خاوند درلود اود طلاق په عدت کې وه نوکه چېرې یې مېړه د ښځه رښتوني وگڼله نو ده د تصدیق اعتراف په پلار توب د دې کوچنی دی او که چېرې یې د ښځه دروغجنه کړله خودایې منله چې زما ښځې کوچنی زېږولی دی نو داده و صورتونه لري.

۱. دا چې ښځې څوک زېږولی دی دایې له پلار توب څخه بالکل منکر شي لکه چې ووايي زما ښځې چې څوک زېږولی دی نو زما څخه ندی نو دا انکار له اولاد دبستري څخه دی نو دا حکم وړاندې تېر شو او چاره یې داده چې لعان وکړي .

۲. چې ووايي زما ښځې هلک زېږولی دی او دا انجلۍ ده یا د دې سرچپه یاد ښځې د حمل له زېږولو څخه بالکل منکرو ، نودلته دیوی ښځې گواهي هم چې د زیربښت په وخت کې یې له ښځې سره مرسته کړې وي کفایت کوي چې داسې گواهي ورکړي چې همدا کوچنی دې ښځې زېږولی دی نو نسب ثابتېږي .

د نسب ثبوت پر گواهانو ، دلایلو او نورو نښو سره

که چېرې دعوه په پلار توب اوزوی توب وه اود ښځې او خاوند پرې موافقه وه نو که مدعي علیه ژوندی وي نو دا دعوه اورېدلی شي مثلاً : یو هلک دعوه وکړله چې فلانی زما پلار دی یا چا دعوه وکړله چې فلانی زما زوی دی او په لومړي صورت کې پلار اودوهم صورت کې زوی ژوندی وي اود ښځې او مېړه هم پرې موافقه وه نو دا دعوه صحیح ده او نسب ثابتېږي

خود هغوی درې شرطونه تر نظر لاندې نیول ضروري دي کوم چې لږ وړاندې تېر شول.

او که چېرې مدعي علیه مړ وي لکه چې څوک وایي، دا فلاڼی چې مړ شوی زما پلار و نو دا دعوه یوازې نشي اورېدلی مګر کله چې ورسره د حق غوښتنه ملګرې وي لکه میراث ځکه چې د مدعي اصل مقصد د حق غوښتنل دي او د نسب دعوه ورسره ضمني ده.

او که چېرې د بنځې او خاوند اختلاف و نو دا اختلاف به یاد نکاح د شتوالي په صورت کې وي او یا به له بېلتون څخه وروسته وي نو که چېرې دنکاح د وجود په صورت کې وي او خاوند دامنله چې بنځې یې حمل زېږولی دی مګر ځانته یې د نسب له نسبت څخه انکار کاوه نو دلته هم له لعان څخه پرته بله چاره نشته ده او که چېرې یې دانه منله چې بنځې یې حمل زېږولی دی او یا یې دامنله خو ویل یې چې هغه دا ندی هغه هلک و او دا نجلی ده او یا ددې سرچپه او یا هغه ژوندی و او دې مړ دی نو بنځه دا ثابتولی شي او دلته دیوې مسلمانې په عدالت مشهورې بنځې گواهي یوازې هم منل کېږي.

او که چېرې دا جګړه له بېلتون څخه وروسته وه نو که چېرې یې حمل د دوه و کالو څخه کمه موده کې وزېږېد یعنې د بېلتون دوه کاله تېر نه و چې حمل وزېږېد نو که دا حمل ښکاره و او که ښکاره نه و خو خاوند دا منل چې دا زما څخه دی نو د امام ابو حنیفه (رح) په نزد دا نسب ثابتیږي او گواهانوته اړتیا نشته ده او امام ابو یوسف او امام احمد (رح) وایي چې دلته دیوې بنځې گواهي هم بسوالی کوي

څوک په زوی توب نیول

د چا چې نسب معلوم وي او څوک دهغه نسبت ځانته وکړي يعنې په زوی
توب (تبنيّت) يې ونيسي.

په جاهليت کې داسې و چې څوک به چا په زوی توب ونيوه نو هغه به دده
دسکه زوی په څېر و، هغه ته به ټول هغه حقوق ورپه برخه و کوم چې خپل
سکه زوی ته په برخه وي دهغه ښځه سکه نگور گڼل کېدله، نکاح به يې
ورسره حرامه گڼله رسول الله (ص) هم زید بن حارث رضي الله عنه ته زوی ويلې و او کله
چې زید خپله ښځه زينب بي بي (رض) طلاقه کړله، نور رسول الله (ص) وغوښتل
چې دغه جاهلانه عنعنې او دودله منځه يوسي او دغه دود د کلونو راهيسې
د خلکو په عقیده او ذهن کې ځای نيولی و هر چا به ورته په درنه سترگه کتل دا
ورته ډېره غټه خبره ښکارېدله. نو ددې لوی جهل دله منځه وړلو لپاره لوی
اقدام اولوی جرئت ته اړتيا وه هماغه و چې رسول الله (ص) د اسماني حکم په
اساس له زينب (رض) سره نکاح وکړله، او کله چې رسول الله (ص) دا کار وکړ
نو منافقينه موقع په لاس ورغلله اوله وخت څخه په استفادې يې په
حضور (ص) باندې د تهمتونو، سيل او باران جوړ کړ. ټولو کفارو به ويل چې
دا څنگه رسول الله (ص) دی چې دخپل زوی ښځه يې په نکاح کړله —
نو د رسول الله (ص) ددې نیک او پرځای اقدام د ستاينې په غرض الله (ج)
و فرمايل: (وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ ذَلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ وَاللَّهُ
يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ {٤} ادْعُوهُمْ لِأَبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ
اللَّهِ) الاحزاب: ٤-٣.

يعنې: ندي گرځولي (الله ج) په زامنو بللي ستاسې زامن ستاسې دا ويل
ستاسې دي په خولو ستاسې او الله (ج) وايي حق او دی ښيي سمه لاره، و بولئ
تاسو دوی پلرونو خپلوته چې دا کار ښه غوره دی په نزد د الله (ج).

: (فَلَمَّا قَضَىٰ زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا) الاحزاب: ۳۷.

يعنې: نو هر کله چې پوره کړ زید له هغې څخه حاجت خپل نوپه نکاح درکړله، موږ هغه تالره.

(مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ) الاحزاب: ۴۰.

يعنې ندى محمد (ص) پلار د هېڅ يوتن له سړيو ستاسې مگر رسول دالله (ج) او مېر د انبياو ودی.

همدا سې يو جاهليت زموږ په ټولنه کې هم وجود لري، هغه دا چې کومه نجلی څوک د نکاح په وخت کې دخپلې نکاح د تړون لپاره وکیل وټاکي نو بيا دې وکیل ته (نکاح پلار) ویلی شي چې بيا دخپل سکه پلار حیثیت لري، خپل وي او که پردی له هغه څخه پرده نه کوي ازادې خبرې، ازادناسته پاڅه یې ورسره وي او هېڅ دگناه فکر هم ورسره نه وي ان چې ځینې خونکاح هم ورسره حرامه گڼي، همدا راز وکیل (نکاح پلار) هم هغې ته دخپلې لورپه سترگه گوري او دې پرو هغه حقوقو څخه یې برخمنه گڼي چې خپله سکه لور یې پرې لري.

دا کار په اسلام کې کوم ځای نلري او په وکالت څوک د چاپلار کېدلای نشي او ترڅو یې چې شرعي محرم نه وي په وکالت یې محرم کېدلای نشي او د اناسته پاڅه ازادې خبرې او... هر څه ناروا دي او دوی یو بل ته له لومړي مېړه څخه د بېلتون په صورت کې حلال دي.

د نسل مخه نیول

په تېرو بحثونو کې مو ولوستل چې له نکاح څخه مهم او عمده غرض د نسل بقا یا پايښت دی او د نسل په ډېرښت مو درسول الله (ص) حرص وليده.

په جاهليت کې به وگړي و د فقر، نېستۍ، اولوبې له وېرې خپل اولاد وژل، الله (ج) نه تنها دا چې له دې څخه منع وکړ له بلکې دا يې حرام سخته اولويه گناه وگڼله. ويې فرمايل: (وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا) الاسراء: ۳۱.

يعنې: او تاسو خپل اولاد دخواري له وېرې مه وژئ، موږ هغوی اوتاسوته روزي ورکوو بېشکه ددوی وژنه لويه گناه ده.

(وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ) الاسراء: ۳۳.

يعنې: اومه وژئ تاسو هغه نفس چې حرام کړی دی خداي (جل جلاله) مگر په حق سره.

(قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ) الانعام: ۱۴۰.

يعنې: په تحقيق سره زيانمن شوي دي هغه کسان چې وژلي يې دي خپل اولاد له جهته دناپوهۍ (حماقت نه).

(وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتَلَ أَوْلَادَهُمْ) الانعام: ۱۳۷.

يعنې: او همداسې - چې دوی ته دی - بنایسته کړل شوي دي ډېرو مشرکانو ته وژل دا اولاد دوی.

(يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ) سورة الممتحنة ١٢.

يعني: ای پیغمبره په هغه وخت کې چې راشي تاسو لره مؤمنې بنسټې چې ژمنه کوي له تاسو سره پدې خبر چې شریک به نه پيدا کوي له الله (ج) سره هېڅ شی او نه به غلاکوي او نه به زنا کوي، او نه به خپل اولاد وژني.

(وَإِذَا الْمَوْؤُودَةُ سُئِلَتْ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ) التکویر: ۸-۹

يعني: او په هغه وخت کې چې له ژوندۍ بنسټې وپوښتل شي چې په کومه گناه وژل شویده.

(وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ) البقرة: ۲۲۸.

يعني: او رواندي بنسټولره دا چې پټوي به دوی هغه څه چې پيدا کړيدي خداي (ج) په رحمونود دوی کې.

نو پدې ټولو ايتونو کې الله (ج) دانسان له منځه وړل حرام گرځولي دي که هغه دنفقې له وېرې وي او که دکوم بل جاهلي خوی له کبله.

علامه اقبال وايي چې پر مريمې، فاطمه له دې کبله غوره ده چې د مريم دژوند سيرت موږ ته روښانه نه دی اود فاطمې د ژوند سيرت ټول روښانه دی، مريمې يوزوی زېږولی اود فاطمې اولاد دېروو، فاطمه ديولورپه صفت پېژنو، ديوي خورپه صفت يې پېژنو، ديومورپه صفت يې پېژنو، ديومېرمنې په صفت يې پېژنو.^۱

^۱ خواتين مجله

اودا اوس چې بنسټلارکي ځواکونو دنسل بندۍ کومې چېغې جوړې کړې دي، دا د نفقې يا خوراکي موادو د کمښت له کبله نه (که څه هم په دې خاطر هم حرام دي) بلکې دخپلو بنسټلارکو اهدافو د تحقيق لپاره دې غواړي چې اسلامي هېوادونه د نفوس له لحاظه کمزوري وي)

که دخوراکي موادو د کمښت له وېرې دا کار وای نو- دا احصايې کم ترکمه ۲۳ کاله پخوانۍ دي -- نو په مصر کې چې (۳۷) ميليونه نفوس لري خلک د نسل بندۍ لپاره تشويقوي ، ولي يې په شوروي او برتانيه کې نه تشويقوي په مصر کې په هر کيلومتر کې (۱۱) کسه ژوند کوي او په شوروي کې په هر کيلومتر مربع کې (۳۵) کسه ژوند کوي، د امريکا په متحده ايالاتو کې په هر کيلومتر کې (۲۵) کسه ژوند کوي.

په هسپانيه کې جنرال فرانکو يو دهقان ته چې (۱۰۷) کاله عمر او ۲۱ بچيان لري د اولاد د ډېروالي له کبله انعام ورکوي .

په يونان کې حکومت مو راوپلارته د دريم کوچني د زيږولو په سرهمياشت انعام ورکوي.

د فرانسې حکومت (۵۲) ميليونه وگړي نابسياگني؟

اسرائيل له هر څه ډېر دخپلو وگړيو د ډېروالي لپاره لاس او پښې وهي او په اسلامي ټاټوبي کې د نسل بندۍ لپاره چېغې وهي !!

دا کار په اسلام کې حرام اود څلورو اړو مذهبونو په اتفاق سره اسقاط حمل (د حمل غورزول) له ضرورته پرته حرام دي. نه يوازې په اسلام کې بلکې په مسيحيت کې هم حرام دي او په يهوديت کې شندوالي لعنت گڼل شوی دي. په ۱۹۷۷-۱۰-۱۷م په قاهره کې په اتم کنفرانس کې چې د ټولې نړۍ علماو په کې گډون کړی و او د زېږدېدلو دمخنيوي يا کوچنۍ کورنۍ په اړه

يې خبرې کولې، ټولو په يوه اتفاق دا عمل حرام او دايې د بنسټېلاک چال،
 فريب دسيسه او د مسلمانانو د له منځه وړلو يوه پلمه وگڼله. په دې کنفرانس
 کې دکتوريوسف قرضاوي (مصري) له قطر څخه، امام موسی صدر د شيعه
 گانو مشر له لبنان او سوريې څخه، دکتور عمر عبدالله السلام له لبنان څخه
 مولنا شيخ حاجي حسنين مخلوف او دکتور عبدالودود شلبي له مصر څخه
 ،مولنا مفتي محمود له پاکستان څخه، مولنا محمد هاشم مجددي له
 افغانستان څخه، شيخ محمود صبحی له ليبيا څخه گډون کړی وو.^۱

خو کله که څه شرعي عذروي لکه دمور ناروغتيا... خود فقر خواری وېره نه
 وي، نو بيا د حمل مخنيوی روا دی. الله (ج) عيال داره شخص خوبوي، رسول
 الله (ص) فرمايي: [ان الله يحب الفقير العفيف اب العيال].^۲

يقيناً الله (ج) خوبوي فقير (نيستمن) پاک او دېر عيال (اولاد) پلار.

نوهيله ده چې نړيوال به ددوی په دسيسو او پلمو و نه غولېږي او ددې
 دسيسو په شنډولو کې گام پورته کړي.

دا مبحث په دې ځای کې نيمگړې دی، دنسل دمخنيوي د موضوع شرعي
 حيثيت مابنه په تفصيل سره څېړلې، چې په شريعت او ونېزه کې په پرله پسې ډول
 خپور شوی دی او انشاء الله چې زما بل کې کتاب کورنۍ فقه کې به هم خپور شي.

^۱ قضيه تحديد النسل ام كلثوم يحيى مصطفى خطيب.

^۲ ابن ماجه او امام غزالي په احياء علوم الدين کې نقل کړی دی.

ښځينه ناروغتياوې

الف: حيض

تعريف

په هدايه کې وايي چې حيض په لغت کې وتلی وينې ته وايي او په بريکه کې ليکي چې حيض په لغت کې بهېدلوته وايي ځکه چې په دې وخت کې وينه بهېږي او پياوړې همدا نظر دی.

په هدايه کې د حيض پېژندنه داسې کوي:

حيض هغه وينه ده چې د يوې روغې او سالمې ښځې رحم يې شيندي.

د حيض کمه موده درې شپې درې ورځې او درې شپې يعنې پوره دوه اويا ساعته ده که لدې څخه لږ هم څه کم وي حيض ندی.

په رسائل ابن عابدين کې ليکي چې مثلاً: که چېرې د يکشنبې په ورځ سحر د لمر ختلو په وخت کې په ښځه وينه راغلله او د چهارشنبې په ورځ د صبح صادق په وخت کې وينه بنده شوله نو دا حيض ندی.

د حيض په موده کې د ښځو ستونزو ته مو په تېرو مخونو کې گوته ونيوله. د اسلام څخه وړاندې به عربوله حايضي ښځې څخه نفرت کاوه، او دهغې دبستري او کاسې برسېره به يې هغوی هم له ځانه جدا کولې او په بده سترگه يې ورته کتلې. په فارس کې به په حيض کې ښځه گندگي او ناولې گڼلې شوه لېرې دښتې ته به يې وشړله هلته به يوازې او سپېدله هېچا ته اجازه نه وه چې

له هه سره کښېني يا خبرې ورسره وکړي مرثيانو به ډوډۍ وروپله حتی دوی (مرثيانو) به هم پوزې لاسونو او غوږو ته ټوټه نيوله له دې وېرې چې هسې نه په ناڅاپي او ناپامۍ کې د حايضې له خيمې سره ولگېږي.

د مرګ او ژوند مطلق واک يې د خاوند په لاس کې وو.^۱

مګر اسلام د ناوړه دودونه يو مخيزه له منځه و يوړل او دهغې بايللې حيثيت يې بېرته راژوندی اوله هغې سره يې له کوروالې څخه پرته هره لوبه يوځای کېدل، خوراک، څښاک، کښېناستل او پا څېدل روا کړل. پخپله رسول الله (ص) به دخپلو بيبيانو سره په حيض کې ويده کېده، د پرتوګ له پاسه به يې هره لوبه ورسره کوله او علان يې وکړ چې: «اصنعوا کل شيء الا النکاح». ^۲

يعنې: هرڅه کوئ مګر کوروالۍ.

اوپه حيض کې کوروالۍ چې دواړو خواوو ته کوم زيان رسوي هغه خواوس طب په ډاګه کړېده. د حيض کمه موده لکه چې ومو ويل درې شپې اودرې ورځې ده رسول الله فرمايي: «اقل الحيض للجارية البكر والثيب ثلاثة ايام ولياليها». ^۳

يعنې: د حيض کمه موده پېغلې او کونډې ته درې شپې اودرې ورځې ده.

او وروستۍ موده يې لس ورځې اولس شپې ده.

^۱ المرأة في الاسلام استاد محمود العقاد، الاسلام بلامذاهب \ دكتور مصطفى الشكعة نقل له: (the spirit of islam)

^۲ صحاح سته مګر بخاری، نيل الاوطار او مشکوة

^۳ دار القطني.

د حیض په موده کې چې ښځه هرڅه سوروالی، زېړوالی یا خړوالی ویني هغه ټول حیض دی. حیض په وړې نابالغې انجلۍ او شندې ځوانې او په زړې ښځې چې دا ولاد د له زېږېدلو څخه ناامیده وي چې تقریباً د (۵۵) پنځه پنځوس کالو په شاوخوا کې وي، نه راځي.

حایضه ښځه به لمونځ نه کوي، روژه به نه نیسي دلمانځه گرځونه یې پرې نشته خو د روژې قضا به راوړي او روژه نیول ورته رواندي د مسافرو په څېرم نده چې نیول یې عظمت او خوږل یې رخصت وگڼل شي. نه به جومات ته ننوزي، نه به دبیت الله طواف کوي، نه به دقران کریم تلاوت کوي او نه به مصحف پورته یا مسحه کوي، مگر له پوخ سره. کومه ښځه چې ټاکلی عادت ونلري کله که له لس ورځو څخه وړاندې له وینې ځنې پاکه شوله نو ترڅو چې غسل ونکړي کوروالی ورسره رواندی. او که په یوولسمه ورځ هم غسل ونکړي بیا ورته به له غسله هم کوروالی روا دی، خو ښه نه ده.

او کله چې وینه له لسو ورځو څخه زیاته شوه نو غسل دې وکړي اولمونځ به کوي. خو د هرلمانځه لپاره به بېل اودس کوي، ځکه داناروغتیا ده، روژه به هم نیسي د قران تلاوت هم کولای شي او کوروالی هم ورته روا دی.^۱

ب: نفاس

تعریف نفاس له تنفس یا دنفس له وتلو څخه اخیستل شوی دی. او دا هغه وینه ده چې د ولادت (زېږولو) څخه وروسته یې د ښځې رحم شیندي.^۲

^۱ درالمختار او حاشیه ابن عابدین

^۲ الهدایه.

د نفاس کمه موده شریعت ټاکلې نده او وروستی موده یې څلوېښت (۴۰) شپې او ورځې ده، او که له دینه ډېره شوه نو بیا ناروغتیا ده بیا ورته لمونځ، روژه، کوروالي هرڅه روادې.^۱ نفاسه ښځه په ټولو احکامو کې د حیضې په څېر ده.

www.melitahrik.com
0777 400 116

لسم خپرکی

د دین په زده کړه کې شرم پکار نه دی

ددین د احکامو زده کړه په هر مسلمان نارینه وی او که ښځینه یو شان فرض ده. الله (ج) دواړه ډلې مکلفې کړې دي چې د دین هغه ضروري احکام چې په ورځني ژوند کې ورته اړتیا پېښېږي یاد اوزده کړي کوم ایتونه او احادیث چې د علم په فرضیت دلالت کوي ټول ددې خبرې دلیل اوددې دعوي ثبوت دی او هر څوک چې په کوم دیني حکم نه پوهېږي او بیا هم پرې ځان نه پوهوي یا په دې هکله ځانته شرم اوننگ دروي دا گناهگار دی. الله (ج) خپلو بندگانو ته امر کوي چې فاسئلواهل الذکر ان کنتم لاتعلمون.

یعنې: د پوهې له خاوندانو نه وپوښتنئ که چېرې تاسې نه پوهېږئ.

نو د الله (ج) ددې حکم اودا ډول نورو اوامرو په اساس د دیني مسایلو زده کړه پر هر نارینه او ښځینه فرض ده او په هر مسلمان لازم دي چې په دې هکله هېڅ شرم اوننگ ونه کړي یعنې ددیني مسئلو په زده کړه کې شرم او عار هېڅ

نشته دی او که هر څوک په اسلام کې لږ مطالعه هم ولري او په ځانگړي ډول که چا احادیث او فقه لوستي وي نو هغه په دې پوهېږي چې د دین په زده کړه کې شرم نه شته د فقهې او حدیثو معتبرو کتابونه له داسې مسایلو ډک دي او داسې مسایل په کې په خورا مفصل ډول تشرېح شوي دي چې ښايي ځينې به يې ځانته شرم بولي که د داسې مسایلو یادول شرم وي او یاد داسې مسایلو لیکل یارو ښانول له اخلاقو سره سمون ونه لري نو زموږ د دین ائمه وو به هېڅکله هم نه لیکل اونه به يې لوستل که د داسې مسایلو یادول یار انقلول د شرم او ننگ خبره وي نو نارینه وو صحابه وو او ښځينه صحابه وو او په ځانگړي ډول امهات المؤمنین (رض) او په خپله رسول اکرم (ص) به نه بیانول اونه به يې په مفصل ډول د دې مسایلو روایت کاوه. په خپله د رسول الله (ص) او د هغه (ص) د مبارکو صحابه و د حیات پېلگې له راوړلو نه انساني تاریخ بالکل عاجز دی نو آيا د دې مسایلو په یادولو او بیانولو نعوذ بالله من ذالک القول بې حیاوو؟

ایا زموږ د حیا قوه له هغوی نه ډېره ده؟ نه هېڅکله هم نه نو بیا دې زموږ مسلمان وروڼه او خویندې میندې د رسول الله (ص)، امهات المؤمنین، نورو جلیل القدره صحابه وو او تابعینو په پل، پل کېږدي او د دیني مسایلو په زده کړه کې دې هېڅ شرم نه محسوسوي، اسلام پوښتنه کول عیب نه بولي خو ناپوهي عیب بولي او د اسلامي شریعت په تطبیق کې هم په اسلامي ټولنه کې د ناپوهۍ عذر ته اعتبار نه ورکول کېږي. زموږ ډېرې دینداره خویندې، میندې او وروڼه همدي غلط احساس له دین نه پردي کړيدي او د جهالت او ناپوهۍ په زونو کې يې گیرې کړې دي. له بده مرغه چې د بې سوادۍ او ناپوهۍ د بلا وزرې خوزموږ په ټولنه تر بلې هرې ټولنې زیاتې خپرې دي او په ځانگړي ډول په اوسني وخت کې خوزموږ د ټولنې باسواده

اولو ستواليې بنځې په فیصدۍ کې هم نه راځي او بیا که د شرم او خجالت احساس له دې بدمرغۍ سره یوځای شي نو خبره بالکل خرابه اوله بدهم بدتره شي.

الله (ج) چې یو انسان د یو عمل په ترسره کولو مکلف کړی دی یا یې دکوم کار دکولو نه منع کړی دی نو ددې مسئلې د شرعي حیثیت زده کول یې هم پرې فرض کړي دي او ددې مسئلې بیانول او یادول بیا نه تنها دا چې شرم او حیا نه ده بلکهې فرض اولازم دي ځکه چې موږه مسلمانان یو د ژوند دهرې برخې اوهر کار لپاره موحودود اوچوکاټ اسلام تعینوي. اوهمدارنگه دهغو مسایلو حدود اوچوکاټ هم اسلام ږدي چې بیانول یې لازم نه دي یا په بل عبارت دابه هم راته اسلام وایي چې په فلانۍ مسئله کې لدې زیات تفصیل اوبیان پکارندی که څوک په کې بیا هم تفصیل کول یا اوردودل غواړي نو هغه سړی بې شرمه اوگناهگار دی.

اسلام په خپله د شرم او حیا دین دی، حیا دایمان نیمه برخه اوبې حیا انسان له نیم ایمان نه بې برخې اومحروم بولي.

رسول الله (ص) فرمایي: کله چې حیا نه لرې نو څه دې چې زړه غواړي کوه یې پخپله رسول الله (ص) ډېر حیاناک شخصیت وه خو لکه چې دمخه مو وویل د دین زده کړه یا بل چاته یې وربښودل (هغه چې اسلام یې دزده کړې اوبل ته دښودلو اجازه کړې وي) لکه جنسي مسایل، حیض، نفاس، ... دا که هر څومره چاته د شرم خبره ښکاري خو یادول یې بې حیايې نده بلکهې په خپل ذات کې عبادت دی.

ددې لپاره چې د اطمینان او تسکین ډیوه مولاروښانه شوي وي نوښه به داوي چې دهغو مسایلو او روایاتو څونمونې دلته رايادې کړو چې په اصطلاح کې د شرم او حیا مسایل گڼل کېږي.

پخپله رسول الله (ص) چې کوم احکام خپل امت ته بیانوي نو هدف یې دادی چې امت یې دا مسایل زده کړي او عمل پرې وکړي.

صحابه وواو حتی امهات المؤمنین (رض) چې په محمدي سپېڅلې مدرسه کې څه زده کړې دي نو پرته له دې چې له ځان نه په کې څه کمښت او ډېرښت راوړي په ډېره امانتداری سره یې امت ته بیان کړي چې نه یې په کې د شرم احساس کړیدی او نه یې په کې ننگ کړیدی او ددې مسایلو له بیان څخه د دوی اساسي هدف دادی چې هغه فرضیت یا وجوب چې نورو ته ددې مسایلو ښودلو په هکله د دوی پر غاړه پروت دی ساقط شي او هم نور مسلمانان دا دیني مسایل چې دوی په خپله د اسلام له یواځیني شارح (ص) څخه زده کړيدي نورو ته ونښي او که خدای مه کړه دوی ددې احکامو په روایت کې شرم محسوس کړی وای نو نن به موږ ددې مسایلو له احکامو څخه څه خبرېدلو؟

که حضرت عایشې (رض) یا د رسول الله (ص) د مبارک حریم نورو بیبيانو د رسول الله (ص) د غسل طریقه موږ ته نه وای بیان کړې او ځان ته یې شرم گڼلی وای نو نن به موږ د شرعي غسل طریقه له چا څخه یاده کړې وه؟

ام سلمه (رض) روایت کوي چې سلیمه (رض) د رسول الله (ص) حضور ته راغلله او عرض یې وکړه چې: «یا رسول الله ان الله لا یستحي من الحق ...»

ی.عني: ای د خدای رسول! الله د ج حق په ویلو کې شرم نه کوي نوایا په ښځه کله چې احتلام ورته پېښ شي (شیطان یې وغولوي) غسل شته؟ رسول الله (ص) ورته وفرمایل چې هوکله چې اوبه (مني) وويني.^۱

په پورتنیو الفاظو کې په محمدي مدرسه کې روزل شوي صحابه په زغرده رسول الله (ص) ته وایي چې د دین په یادولو او په حق وینا کې شرم نشته او رسول الله (ص) هم ددې موضوع په پوښتنې سره ونه رتله اونه یې پرې د بې حیا نوم کېښود.

حضرت عایشه (رض) روایت کوي چې ما او رسول الله (ص) به په یو تشناب کې یوځای غسل کاوه اوله یوه لوبښي مواوبه کارولې تردې چې رسول الله (ص) به داوبو په لگولو کې په ماچالاکي کوله نومابه ورته وویل چې: (دع لی...) ماته اوبه پرېږده ماته اوبه پرېږده.

ددې مسئلې د بیان په وخت کې چې په روژه کې په ښکلولو او په غېږ کې نیولو روژه ماتېږي او که نه؟ ام سلمه روایت کوي چې زه به رسول الله (ص) ښکولم او هغه به روژه و.^۲

حضرت عایشه (رض) روایت کوي چې درفاعه ښځه راغلله او رسول الله (ص) ته یې عرض وکړ چې زه رفاعه طلاقه کړم اوله هغه نه وروسته مې له عبدالرحمن ابن زبیر قرصی سره واده وکړ اوله هغه سره د ټوټې د څنډې په څېرشی دی (تناسلي اله یې د ټوټې په څېر نرمه او مړاوې ده) رسول الله (ص) ورته وفرمایل: چې شاید بېرته رفاعه غواړي؟ نه تردې چې: (یذوقی عسیلتک وتذوقی عسیلته).

^۱ بخاري کتاب الادب، فتح الباري، او کشف الحقایق

^۲ متفق علیه.

يعنې: (هغه ستا غسل وڅکي او ته دهغې غسل وڅکې) يعنې تر دې چې عبدالرحمن ستا له خوږونه خوند وانخلي او ته دهغه له خوږونه خوند وانخلي نو ته بېرته رفاعه ته تللی نشې.

په موطا کې وايي چې د دې نسخې نوم تميمه وواو دو هب لور وه.^۱

حضرت ميمونه (رض) د رسول الله (ص) د غسل جريان حكايت كوي او دا حديث امام زيلعي او ټولو صحابه وو روايت كړيدى.

حضرت انس بن مالک ﷺ روايت کوي چې: (ان النبى (ص) کان يطوف على نسائه).

يعنې: رسول الله (ص) به په يوه شپه کې پر ټولو بېبیا نو گرځېده (له ټولو سره به يې جماع کوله) او ده په دې وخت کې نهه نسخې درلودلې.^۲ او بخاري کې وايي چې بيا به يې له دې ټولونه يو غسل کاوه.

حضرت عايشه (رض) روايت کوي چې کله رسول الله (ص) وفات کېده نو سړيې زما د سينې او غاړې تر منځ ايښى و تر دې چې دخولې لارې (توکانه) به يې زما دخولې له لارو سره يوځای شوې.^۳

رسول الله (ص) په زغرده اعلان کوي چې: (ان الله لا يستحي من الحق....).

يعنې: الله (ج) له حق ويلو څخه شرم نه کوي تا سوله بنځو سره د شاه له لارې (په دېر کې) جماع مه کوئ.^۴

^۱ بخاري کتاب الطلاق، سبل السلام ج ۳ موطا امام مالک.

^۲ بخاری.

^۳ بخاري کتاب النکاح.

^۴ نسایی.

امام قاضي شهاب الدين احمد ابن حجر عسقلاني په فتح الباري کې تر دې عنوان لاندې چې د دين په زده کړه کې شرم او حيا په کارنده د (باب ملايستحي من الحق لتفقه في الدين) تر عنوان لاندې مستقل باب رانقل کړيدى او په دې باب کې يې ډېر داسې روايتونه د نمونې په ډول رانقل کړي دي. کوم چې اوس ځنې خلک د حيا او شرم خبره گڼي او صحابه وو روايت کړيدى.

د يوه حديث مفهوم دى چې له رسول الله (ص) څخه يې دهغه يوه مېرمن روايت کوي چې په التقا دختانينو (د نارينه او دښځې د عورت په يوځاى کېدلو او د حشفي په ډوبېدلو غسل واجب کېږي دا بي بي وايي چې (فعلته انا و رسول الله (ص) فاغتسلنا) يعنې ما او رسول الله (ص) همدا کار وکړ. او بيا مو غسل وکړ.

پدې حديث کې دې مبارکې بي بي يوه لويه فقهې مسئله روښانه کړې او که خداى مکره د خپلې بسترې خبره يې پته ساتلې وای او سترگې يې پرې پټې کړې يا يې ځان ته دا شرم بللې وای چې څرنگه زه دخپلې بسترې خبرې بهر ته وباسم او هغه هم بيا داسې چې د قيامت تر ورځې به زما او رسول الله (ص) د بستر کېسې د خلکو په خولو کې اوږي او رااوږي او هغه هم په خپله زما دخولې حکايت نو نن به دا مسئله هم د امت لپاره دومره روښانه نه وه.

ډېر مفسرين، محدثين او د دين ائمه په دې نظر دي چې در رسول الله (ص) لخوا ځانته د ښځوپه ډېروالي (تعدد دازواجو) کې د هغوى ستر هدف او حکمت دا و چې د دين په رسولو کې ورسره مرسته وکړي. در رسول الله (ص) د سيرت هغه برخه خوبه چې نورو صحابه ووليدله يا اورېدله او دهغوى هغه اعمال او کړنې چې هغوى پرې خبرېدل نو دا خوبه صحابه وو ﷺ روايت

کړې وومگر هغه مسایل به څنگه شوي وو چې د دوی له نظرنه پناه وواو در رسول الله (ص) له خپلې سکه بي بي پرته دبل چاپوهېدل يا خبرول پرې ممکن نه و او اکثره په کورنيو احکامو يا په بله اصطلاح کورنۍ فقهي پورې اړه نيسي نور رسول الله (ص) د همدې مسایلو دخورا ښه تشرېح کولو لپاره ډېر ودونه وکړل او ډېرې مېرمنې يې په دې اړه د ځان ملگرې کړلې. په بخاري او مسلم کې له حضرت عايشې (رض) نه روايت دی چې رسول الله (ص) فرمايي: ((عشر من الفطرة...))

يعني لس فطري سنت دي چې حضرت عايشه (رض) په کې دنارینه لپاره حلق العانه (دنامه لاندې د مخصوص غړی خړیېل) هم يادوي.^۱

^۱ بخاری مسلم او فتح الباری ص ۲۲۰.

د کوروالي اسلامي طريقه

الف: د مطلب لنډيز

اسلام بشپړ نظام، شامل او کامل دين دی. هېڅ يې پټ نه دي پرېښي. د ژوند په هر اړخ تطبيقېږي اولازمه ده چې موږ هم د ژوند په هره برخه کې اسلامي قانون عملي کړو، هر مسلمان بايد د ښوونې په ډگر کې ښوونکې، د زده کړې په ډگر کې زده کوونکې، دکار او خواری په ډگر کې تر هر چا ډېر زیارکښ، د جهاد سنگر کې باتورا ومجاهد، د تواضع او عاجزې په ډگر کې تر هر چا متواضع، د سرشارۍ په ډگر کې (د دښمن په مقابل کې) تر هر چا سرشاره اود سیاست په ډگر کې تر هر چالوی او پوه سیاستمدار وي.

فطرت د نورو ژويو په خبر انسان هم له جنسي غريزو برخمن کړی دی اوانسان هغه په هره طريقه چې وي، پوره کوي، خوددې لپاره چې ددې حاجت په پوره کولو کې دانسان توپیر له نورو ژويو سره وشي. نو اسلام ددې لپاره هم ښکلي اوسپېڅلې لاره وټاکله ترخوددې عمليې د اجرا په وخت کې په همدې لاره تلل وشي او خوراښه نتيجه ورکړي.

اسلام دا حکم په خورا ښه توگه تشرېح کړی دی اوله مطالعې څخه يې جوتېږي، چې دا احکام مطالعه کول يا زده کول څه د ننگ او شرم خبره نه ده، د خجالت ځای خودادی چې انسان له خپل دين او مذهب څخه بې خبره واوسي، او خپلې غوښتنې په غير شرعي ډول پوره کوي په دې اړوند خودېر څه کښل شوي هم دي او ډېرو مشورې هم ورکړې دي، چې په بازارونو کې مختلفې لکچرې (بیانونه) د رسالو او کتابونو په شکل موندل او پلورل

کېږي مگر دا په اسلامي طريقه نه دي ليکل شوي په دوی کې د غیر اسلامي تدابیرو او حرامو شيانو د پکار اچولو مشورې ورکړل شوې دي.

که ددې غوښتنو په پوره کولو کې د اسلام ټاکل شوي حدود مراعات نکړل شي نو انسان په مختلفو ناروغيو اخته کېږي د ښځینه ناروغيو او پوستکي مشهورې اکثراًفتاب احمد شاه وایي: کله چې ماته ناروغان راشي نو زه له هغوی څخه مختلفې پوښتنې کوم نو داراته جوته شي چې په دوی کې له ځینو سره د حیض په حالت کې کوروالی شوی وي چې دهغوی تناسلي غړي ته یې پوره زیان رسولی وي او دهغه له امله یې ټول بدن ته د پوستکي ناروغي پیدا شوې وي او ځینو بیا له ښځو سره په غلطه لاره (د شاه لارې) خپل شهوت رفع کړی وي نو هرکله چې ما له دوی څخه وپوښتل چې تاسې نه پوهېږئ چې په اسلام کې په حیض، نفاس کې اوشاله پلوه جماع حرامه ده؟ نو هغوی به د ناپوهۍ څرگندونې کولې.^۱

همدا اوس چې دا یدېز نوم بدې او وژونکې ناروغۍ په کروړونو وگړي له ژوندون څخه لاس په سرکړل دا ټول په اسلامي تعلیماتو د نه عمل نتیجه ده. نو په همدې خاطر د کوروالي (جماع) په هکله اسلامي تعلیماتو ته یو لنډه شان کتنه کوو ترڅو د دنیا او آخرت ګټه ترې واخلو.

ب: د واده اوله شپه

حضرت اسماء (رض) روایت کوي چې ماد عایشې (رض) ناوې جوړه کړله (ښایست او ښکلا یې ما ورته برابره کړله، بیا رسول الله (ص) ته راغللم او د

^۱ اذاب مبشرت، یعنی میان بیوی کې درمیان جنسي تعلقات کا صحیح طریقہ ډاکټر افتاب احمد شاه هومیوپټي ته ما هرامراض جلد و امراض نسوان انډیا.

هغې د کتنې اوله هغې سره د ملاقات له پاره مې راوغوښت هغوی (ص) يې خواته راغلل او يو جام شيدې يې راوړلې هغوی (ص) پخپله هم ورڅخه وڅښلې بيا يې عايشې (ص) ته وړاندې کړلې، عايشې (ص) د حيا له کبله مخ وگرځاوه ما (اسماء وايي) عايشه (رض) ورته او ورته ومې ويل چې د رسول الله (ص) له لاس څخه يې واخله عايشې (رض) شيدې واخستلې اولرې يې ورڅخه وڅښلې بيا رسول الله (ص) ورته وفرمايل: چې ملگرې ته دې يې ورکړه.

په دې حديث کې ځوانانو ته درس دی چې دواړه په لومړۍ شپه د بې صبرۍ، بې ځايه تصرف او بد اخلاقي څخه ځان وژغوري. په لومړۍ شپه ځينې ناوې يو څه شرمېږي نو په کار دی چې له هغې سره نرمه وضعه، ښه اخلاق، له مينې او محبت څخه ډکې خبرې وشي ترڅو د هغې خجالت لېرې کړل شي اوله يوداسې مقدماتي حکمت څخه کار واخستل شي چې ناوې هم څه جرئت پيدا کړي.

د واده لومړۍ شپه د ښځې او خاوند ترمنځ د مينې او محبت يا بغض، حسد، کښې او نفرت د پيدا کېدلو سريزه ده ځکه چې دا د نوي ژوند پيلامه (د پيل لومړۍ شپه) ده نو پکار ده چې خاوند له ښځې سره ښې اړيکې ټينګې کړي، ځان ورته په قهر او غصه کې ونه نيسي لکه نن سبا چې زموږ د ټولنې د وګړو خوی او عادت دی، او ښځه هم بايد پدې شپه دمېرې د زړه د رابښکون او توجه د راجلبولو لپاره خپل ټول کوښښونه ترسره کړي، خپله ټوله ښکلا، زينت او سينگار برابر کړي. خاوند دې له ځان څخه نه ايساروي، نازنځرې د خاوند په مينه او محبت کې ډېر ښت راوړي خاوند نور هم حريصوي، خودا نازونه او اداګانې بايد له اندازې څخه ډېرې نه شي چې د

مېړه طبیعت پرېشان کړي باید په یاد مو وي چې د واده دا اعلان په خاطر دهل اوداریا وهل روا دي.^۱

همدا راز د ناوې په واسطه د مېړه اودمېړه په واسطه د ناوې په ګوتو کې د ګوتې ورکول، د نصار او وېبېنې دي، هغوی هم په ودونو کې داسې کول، دا د هغوی مذهبي دستور دی او نصار او په دستور عمل شرعاً ښه نه او مخالفت یې لازم دی.^۲

او کله چې ناوې کور ته راوستل شي نو د ناوې لاس او یا د تندي وېښته به نیسي او دا دعا به ووايي: (الهم اني اسئلك من خیرها و خیر ما جبلتها علیها و اعوذ بک من شرها و شر ما جبلتها علیه).^۳

یعنې: ای خدایه زه له تاڅخه ددې اوددې خویونود خیر سوال کوم او پناه دروړم تاته له شرددې څخه او شردناوړه خویونوددې څخه.

او کله چې ښځې سره کوروالی کول غواړي، نو ځان دې نه لوڅوي اونه دې په ناڅاپه ډول په ښځه حمله کوي، ځکه ښځه لا له دې کار سره اموخته نه وي.

ج: له خپلې مېرمن سره د کوروالی حکم

فقها په دې هکله بېل بېل نظریات لري، یوشمېر علماء وايي چې له خپلې ښځې سره یوځل جماع (کوروالی) واجب ده.

^۱ بخاري، مسند احمد، اوسنن الکبری للامام البیهقي.

^۲ اذاب الزفاف في السنة المطهرة شيخ محمد ناصر الدين الباني.

^۳ بخاري، ابوداود او ابن ماجه.

اوځینې نور بیا وایي چې: کوروالی هم د نفقې اوجامې په څېر پرخاوند د خپل توان او قدرت په اندازه واجب دی. ځکه چې دا دنکاح اصلي مقصد ته د رسېدلو یو اځینی ذریعه ده.^۱

امام ابن تیمیه (رح) وایي پر مېړه د بنځې له نفقې څخه هم لوی حق دا دی چې په خورا ښه توګه ورسره یوځای شي.

په الفقه الاسلامي وادلته کې لیکي چې که چېرې سړی کوم صحي یافني عذر ونه لري لکه ناروغي یا مسافري نوله خپلې مېرمنې سره کوروالی پرې واجب دي.

باید وویل شي چې له احنافو څخه پرته نور مذهبونه د فرض او واجب ترمنځ توپیر نه کوي او فرضونه هم واجب وایي او دا چې په کومه اندازه واجب ده نولیکي له خپلې مېرمن سره کم تر کم په دومره اندازه کوروالی واجب دی چې له حرامو څخه پرې وژغورل شي. امام طحاوي وایي چې په هروځلورو شپو کې یوځل کوروالی د بنځې رسمي حق او پر مېړه لازم دی اوله دې څخه پرته بیا دا دیانتاً پر مېړه د بنځې شرعي حق دی چې په کوروالي یې سېر اېه او مړه کړي او په حرامو کې له لوېدلو څخه یې وژغوري.

امام جعفر صادق وایي چې څوک له یوې څخه ډېرې بنځې ولري او په کوروالي یې مړ ولاړ ونه شي او هغوی حرام کار ته لاس ورواچوي نو ګناه یې د همدې (بې وسه) مېړه پر غاړه ده.

^۱ تحفة العروس نقل له روضة المحبین څخه.

^۲ فتاوی ابن تیمیه

محمد علي صفري هم وايي چې: هره ښځه په څلوروشپو کې يوځل د کوروالۍ حق لري.^۱

ځينې نور علماء بيا وايي چې کوروالۍ د ښځې او مېړه حال ته په کتلواو د دواړو د جنسي توان په نظر کې نيولوسره واجب ده. دکتور وهبه زحيلي همدا اند معقول او غوره بللی دی.

ځينې خلک داسې انگيري چې گويا اسلام د شهوت او مينې مخالف دی ددوی دا دعوه نه يوازې دا چې په اسلام پسې يوه افترا ده، بلکې معقوله هم نده او اسلام يې په کلکه ردوي. شهوت په انسان کې يوه الهي وديعه ده چې اسلام يې په رفع کولو او پوره کولو سخت تاکيد کوي د شهوت موضوع ته اسلام په ډېره جدي سترگه گوري حتی د هغو مقدماتو، دواعيو او تحريکونکيو عواملو په ترسره کولو هم تاکيد کوي چې شهوت راپاروي، زينت، نظافت، ښکلا او ارايش د شهوت د راپارولو عوامل دي او دا ټول په اسلام کې جدي مطلوب دي حضرت علي عليه السلام فرمايي: زه هغه ښځه نه خوښوم چې دمېړه لپاره رانجه او نکريزې ونه کړي. په قران کریم کې هم کله چې الله (ج) د شهوت د رفع کولو موضوع بيانوي نو خطاب د آمر په صېغه کوي لکه: (نَسَآؤْكُمْ حَرْتُ لَكُمْ فَاتُوا حَرْتُكُمْ اَنْتُمْ شِئْتُمْ) البقرة ۲۲۳.

يعنې: ښځې ستاسې ځای د کرلو ستاسې دی نو راځئ کروندو خپلو ته په هر ډول چې خوښ موي.

(فَالْآنَ بَاشِرُوهُنَّ) البقرة ۱۸۷.

يعنې پس اوس کوروالۍ کوئ له دوی سره.

^۱ زن وشوهر دوهم ټوک

(فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ) البقرة ۲۲۲.

يعني: نو هرکله چې پاکې شي دوی نور اخی دوی ته (کوروالی ورسره وکړي) له هغه پلوه چې خدای تاسې ته امر کړیدی.

د: کوروالی محل

اللَّهُ (ج) انسان ته روا کړيدي چې: له خپلې مېرمن سر په جايزه اوسپنېڅلې طريقه خپله شهواني غريزه اشباع اوپوره کړي. نارينه کولی شي چې له خپل ميل او خوښۍ سره سم له خپلې ښځې څخه استفاده وکړي. او هرڅو د اومزه ورڅخه واخلي، خو چې دنکاح کولو اصلي غرض پکې له پامه ونه غورځول شي، چې هغه د نسل پايښت او ډېرښت دی، او دامقصد ترلاسه کېدل هغه وخت ممکن کېدلای شي چې دجماع محل فرج وي، نو اسلامي شريعت له ښځې سره جماع کول په فرج کې حتمي وگرځول، نارينه کولای شي چې دا معامله په خپل محل (فرج) کې له هرپلوه (په ملاسته، ناسته، اړخ، له مخې، له وروسته، له پاسه، له لاندې، حتی په ولاړه هم اجراکړي، مفسرين ددې ايت: (نَسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ) البقرة ۲۲۳.

يعني: ستاسو ښځې ستاسود کروندې ځای دی، نور اخی خپل پتي ته څنگه مو چې خوښه شي.

وايي چې: قريشوبه په مکه کې له ښځو څخه په هر رنگ خوند اخست اوکله چې د مکې خلک مدينې ته مهاجر شول نو له دې کبله چې په مدينه کې يهوديان ډېر وو او يهوديانودا کار يواځې په اړخ باندې کاوه اود مدينې عام اوسېدونکي يې هم تر اغېز لاندې راغلي وونو يومهاجرله يوې انصاريې انجلۍ سره واده وکړ اوله هغې انجلۍ سره يې له خپل دستور سر

سم له هره پلوه کوروالی کول غوښتل، دې انجلۍ دا کار بد وگانه و یې ویل چې: موږ یې یوازې په اړخ باندې کوو ته یې هم کوه او یا له ما څخه لېرې اوسه. د دوی خبره غټه شوله تر دې چې دا پورتنی ایت نازل شو رسول الله (ص) د [انۍ شتم] په تفسیر کې وفرمایل: د مخې لخوا، د شاه له خوا، په اړخ باندې، خو چې په فرج کې وي.^۱

همدا راز روایت دی چې یوځل حضرت عمر رضی الله عنه له خپلې مېرمن سره د شاله له پلوه په فرج کې کوروالې وکړ او وروسته ورته د شرعي ممانعت احساس وشو نو رسول (ص) ته راغی او دا حال یې ورته بیان کړ هغه (ص) هېڅ ځواب ورنکړ تر دې چې دا پورتنی ایت نازل شو او کوروالی له هره پلوه روا شو، خو د کړوندې په پام کې نیول ضرور وگڼل شول.

ه: د کوروالی څو ادبونه

کله چې ښځه او خاوند یوله بل سره مباشرت کول غواړي نو مستحب دي چې:

۱. لمړۍ دوه رکعت له مونځ وکړي.
۲. له نهایت سکون او اطمینان څخه به کار اخلي، بې صبري به نه کوي.
۳. د شهواتو جذبه به په ځان نه پیاوړې کوي.

^۱ ابو داود، مسند احمد او المستدرک للحاکم

۴. درې ځله به سورت اخلاص او معوذتین وايي بیا به لکه څنگه چې ابن عباس رضي الله عنه روایت کوي دا دعا ووايي: [بسم الله الم جنبنا الشيطان وجنب الشیاطین ما رزقتنا].^۱

يعني: په نامه دخدای ای خدایه په امن مو وساته له شيطان څخه او په امن کې وساته له شيطان څخه هغه څه چې ته يې موږ ته روزي راکوې. او د انزال په وخت کې به په زړه کې دا دعا وایي: [اللهم لاتجعل للشیطن فیما رزقتنی نصيبا]

يعني: ای خدایه مه گرځوې شيطان لره په هغه څه کې چې ته يې ماته روزي راکوې څه برخه.

علماء وايي که دا دعا گانې ونه لوستل شي نو اولاد مفسد او تباه کوونکی راځي.^۲

۵. کله چې دخول وشي هلته لږ څه ځنډ پکار دی ترهغې چې دښځې انزال هم وشي د دواړو يوځای انزال په خوند کې ډېرښت راولي او که دا کار يې (انزال يې ژر) وکړنو په ښځه به يې سخته تمامه شي.^۳

۶. کله چې څوک مباشرت کول غواړي نو خپله مېرمن دې دمخه خبره کړي چې هغه خپل زينت او ارايش برابر کړي.

۷. که د مباشرت په وخت کې د حاجت سخته اړتیا نه وي نو حاجت ته تلل ښه نه دي ځکه چې دا د ذکر انتشار له منځه وړي.

^۱ بخاري.

^۲ رفاه المسلمین حضرت مولانا شاه اسحاق دهلوي.

^۳ احیاء العلوم امام غزالي.

۸. که ښځه له پيل څخه د مخه خپل فرج په پخو او بولونډ کړي نو شهوت به يې ژر راوپارېږي او په فرج کې يوڅه تنگوالی هم راځي چې په لذت کې ډېرښت راولي.

۹. که د نارينه انزال ژر کېده نو دی دې هم خپل ذکر په پخواو بولونډ کړي چې انزال وځنډېږي.

۱۰. د تبې او ناروغتيا په وخت کې کوروالی روغتيا ته لوی تاوان رسوي.

۱۱. له کوروالی څخه وروسته ښه خوراک ډېر گټور دی.

۱۲. په کوم ځای کې چې دچا دراتللو يا بله وېره وي نو مباشرت ښه ندی ځکه دلته خوند نه حاصلېږي.

۱۳. د مباشرت په وخت کې خوشبويي لگول د رسول الله(ص) سنت ده.

۱۴. له هررنګه بد بويي څخه به ځان ساتي، تمباکو، سگرت، نسوار او نورې هر راز نشې شهوت له منځه وړي او رغبت په نفرت بدلوي.

۱۵. د مباشرت په وخت کې به مخ قبلې ته نه کوي.

۱۶. ډاکټران وايي چې له کوروالي څخه سمدستي وروسته اوبه څښل ښه ندي ځکه دا د تنفس ناروغتياوې پيدا کوي.

۱۷. په ډېره مړه خېټه هم دا کار ښه ندی.

۱۸. په ولاړه باندې کوروالی بدن کمزوری اوناثوانه کوي.

۱۹. له فارغېدلو څخه وروسته به دواړه بېل بېل ځانونه وچ کړي.

حضرت مولنا شاه اسحق دهلوي (رح) وايي چې: په يوه کپړه د دواړو ځان وچول د بېلتون لامل ګرځي.^۱

۲۰. له کوروالۍ څخه وروسته به دواړه تش حاجت پوره کړي ځکه چې ډېر وخت د منيو څاڅکې په تناسلي غړي کې پاتې کېږي او د هغوی بهر وېستل پدې طريقه پکار دي د طب کتابونه ليکي چې دامني بياسوزيدل او تپ پيدا کوي.

حضرت علي ؑ فرمايي: که چا له مباشرت څخه وروسته تش حاجت پوره نکر نو په سخت رنځ به اخته شي.

۲۱. له مباشرت څخه وروسته د فرج وينځل ضرور دي فقيه ابوليث سمرقندي (رح) وايي چې: له مباشرت څخه وروسته به دواړه په معتدلو او بوخپل غړي ووينځي او په يخو او بووينځل د بخار خطر پيدا کوي او که په يخو او بويي وينځل غواړي نو لږ دې انتظار وکړي چې بدن خپل عادي حالت ته راشي او دا وينځل بدن تندرست کوي.

لکه وړاندې مو چې وويل دا ټول مستحبات او طبي مشورې دي شرعي واجبات نه دي او پرې بنسټ يې هم روا دي.

^۱ رفاه المسلمين حضرت مولانا شاه اسحاق دهلوي.

و: هم خرما هم ثواب

اسلام د موجوده مسيحيت په څېر منحرف دين ندى چې جنت د مال په بدل کې د پاپانو په واسطه وپلورل شي، شتمن جنت واخلي او نېستمن او بېوزله دې محروم او بې برخې گرځي، په اسلام کې جنت بې پيسو لاس ته راځي، د ژوند په هره برخه کې د اسلامي تعليماتو عملي کول د جنت د لاس ته راوړلو وسيله ده، حتى چې دخپلوشهو اتوپه رفع کولو کې (چې فطري غوښتنه ده او انسان يې پوره کولو ته بې حده لېواله دى) هم ورته اجر دى لکه رسول الله (ص) چې فرمايي: ستا په کوروالي کې هم تاته اجر او ثواب دى، يوسړي وپوښتل يا رسول الله (ص) يو سړى به له مورڅخه خپل شهوت پوره کوي او ورته به اجر هم پکې وي؟ هغه ځواب ورکړ چې (ايا که په حرامو کې يې استعمال کړي نو په هغه څه وبال نشته؟ هغه ځواب ورکړ، هو شته دى، هغه (ص) ورته و فرمايل (همدا سې که په حلالو لارو کې استعمال شي نوده ته په کې اجر دى).^۱

همدا راز رسول الله (ص) فرمايي: چا چې د جمعې په ورځ غسل وکړ او بل يې غسل ته اړکړ (د جمعې په ورځ يې له ښځې سره کوروالى وکړ) او د لمانځه لومړي وخت کې مسجد ته ولاړ او خطبه يې واورېدله، مسجد ته پلى لاړ شي، امام ته نژدې شي، خطبه واورې، لغوه بېهوده او بې فايده خبرې ونکړي اوله ناوړه کارو څخه ځان وساتي نو په هر قدم ورته د يو کال د لمانځه او روژې د عمل ثواب دى.

همدا راز فرمايي: هر څه چې د الله (ج) ذکر نه وي لهو لعب او بې گټې دى مگر... او له ښځو سره لوبې.

اوداسې نور ډېر روایتونه شته دي چې بنسټي له بنسټې سره کوروالی اومستي ډېر اجراو ثواب لري.

فقهاء وايي چې: له بنځوسره لوبې اوله دوی سره مشغولېدل له نفل لمانځه څخه ډېر ثواب لري.

د: جماع خو ناوړه ډولونه

۱. په حیض اونفاس کې له کوروالي څخه ممانعت

حیض اونفاس مو مخکې صفحوکې وپېژندل پدې دواړو ناروغیو کې له بنځوسره کوروالی حرام دی، او که څوک یې حلال گڼي کافر دی اوله کوروالي څخه پرته هر څه کول ورسره روا دي الله (ج) د حیض په ورځو کې له بنځو څخه په لېريوالي امر کړی دی فرمايي: (فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ) البقرة ۲۲۲.

يعني: په څنگ شئ له بنځو څخه په حال د حیض کې.

رسول الله (ص) فرمايي: (من اتى حائضاً وامراً فى دبرها او کاهناً فتصدقه بما يقول فقد كفر بما نزل على محمد).

يعني: چا چې له حايضې بنسټې اويا بنسټې سره د شاه له لارې کوروالی وکړ اويا کاهن ته ورغی اودهغه وينا يې رښتيا وگڼله نو کافر شو په هغه څه چې نازل شوي پر محمد (ص).

او په دې کې هېڅ شک نشته چې که دا کار يې روا وگڼه نو کافر دی

اوسني طب د الله (ج) ددې وينا په هکله: (وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى فَأَعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ) البقره ۲۲۲

۱. يعنې: اوپوښتنه کوي لتا څخه له حاله د حيض، ووايه چې (حيض) ضرر دی پس په څنگ شئ له ښځو څخه په حال د حيض کې.

ډېر انکشافات کړيدي اودا ضرر يې جوت او روښانه کړيدی وايي چې: د حيض په وخت کې په خارجېدونکې وينه کې يو ډول زهرناکه ماده ده چې که هغه جسم ته ننوتله نو د انسان روغتيا ته ډېر زیان رسوي، د ښځو په دماغو اغېزه کوي او انسان ته د پوستکي ناروغي (خارش، تشک، ايدز او...) پيدا کوي، اولاد د جذام په رنځ اخته کېږي، د ښځو تناسلي غړي ډېر سخت درد کوي او شايد پر سوب او شندوالی پيدا کړي.

په حيض کې له ښځې سره د کوروالي د دنيوي سزا په هکله امام ابوحنيفه، امام احمد او امام شافعي (رح) وايي چې: په ده کفار نهشته ده، او د امام مالک (رح) په نزد يودينار کفار به ورکوي او که يودينار نه وي نو نيم دينار به ورکوي ځکه چې رسول الله (ص) فرمايي: چا چې په حيض کې له ښځې سره کوروالی وکړ نو نيم دينار به صدقه ورکوي.^۱

۲. له ښځو سره په غير فطري ډول (په دبر کې) عمليه

د ټولو فقهانو په اتفاق سره د ښځې په دبر کې د تناسلي غړي ننوېستل حرام دي. بلکې کلک حرام.

^۱ ابوداود، ترمذي، نسايي، ابن ماجه، دارمي او مشکوة.

رسول الله (ج) لدې کارڅخه صراحتاً منع کړېده او هېچا له حرام څخه پرته
حتی مکروه هم ورته ندي ويلي. الله (ج) فرمايي: (نِسَاءُكُمْ حَرْتُ لَكُمْ) البقرة
۲۲۳.

يعنې: ستاسو ښځې ستاسو د کورنۍ ځای دی.

له ښځو سره د نکاح غرض او هدف دنسل پايښت دی او په دې ډول دنسل
بقا ممکنه نده رسول الله (ص) فرمايي: من اتى حائضا وامرأة فى دبرها فقد
کفر بما انزل على محمد.^۱

يعنې: : چا چې له حايضې ښځې او يا ښځې سره د شاه له لارې کوروالی
وکړ او يا کاهن ته ورغی او دهغه وينا يې رښتيا وگڼله نو په هغه څه چې پر
محمد نازل شوي کافر شو (ص).

همدا راز فرمايي: ان الله لا يستحي من الحق فلا تاتوا النساء فى ادبارهن
۲.

يعنې: الله (ج) د حق له بيانولو څخه حيا نه کوي ښځو ته د شاه له لورې مه
راځئ.

له حضرت خزيمه بن ثابت ؓ څخه يواوږد حديث روايت شويدي چې په
وروسته برخه کې يې وايي: له ښځو سره د شاه له پلوه کوروالی مکوی.

همدا راز فرمايي: لا ينظر الله الى رجل يأتى امراته فى دبرها.^۳

^۱ ابوداود، نساي، ترمذی، بيهقي اومشکوة.

^۲ نساي.

^۳ ترمذی اونساي.

يعنې: نه گوري خداى (ج) - د رحمت په سترگه - هغه سړي ته چې راتگ کوي خپلې ښځې ته د شاه له لوري.

«ملعون من يأتى امرأة فى دبرها».^۱

يعنې: لعنت شوى پر هغه چا، چې له ښځوسره د شاه له لارې کوروالى کوي.

همدا راز فرمايي: «ملعون من يأتى النساء فى محاشهن».^۲

يعنې: لعنت شوى پر هغه چا چې له ښځوسره د شاه له لارې کوروالى کوي.

امام غزالي (رح) وايي چې: ښځوته د شاه له لارې راتگ سخت حرام دى. دا ځکه چې پدې کې د ښځو لپاره همېشه تکليف دى.^۳

په دې کې له ښځې سره پر وټې کوونکي د زنا حد نه تطبیقېږي ځکه دلته شبهه ده او حد په شېبې سره ساقطېږي.^۴

مگر په اوسني يهودي منحرف شريعت کې يې له ښځوسره د شاه له لارې کوروالى روا کړيدى ځکه چې دهغوى په نږدېښه له قصاب څخه پېرل شوي غوښه ده او له خپل رغبت او غوښتنې سره سم يې هر ډول استعمالولى شى.

۳. د امیندواری اوتی ورکولو پرمهال د کوروالی حکم

^۱ ابوداود، نسائی، اومسند احمد

^۲ ابوداود اومسند احمد.

^۳ احیاء العلوم امام غزالی.

^۴ الجنایات فی الشریعة الاسلامیه.

په دې دواړه وختونو کې کوروالی د اسلام له نظره بې له کوم اکراهه روا دی مګر د ډاکټرانو په نظر د کوروالي نه کول غوره دي ځکه چې د حمل اوتې ورکولو په وخت کې ښځې ته تکلیف دی ځکه چې له کوروالي څخه نوی حمل پیداکېږي اوله حمل څخه وروسته د ښځې شیدې خرابېږي او ددې شیدو په څښلود کوچني روغتیا زیانمنه کېږي. رسول الله (ج) به هغه کار چې دامت گټه به یې پکې وه ډېر خوښاوه، فرمایي: خپل اولاد په پټه مه وژنئ لکه چې د تې رودونکي کوچني په شتوالي کې دهغه له مور سره جماع وکړئ او هغه ته زیان وکړي.

مګر دا کار یې حرام نه ګرځي ځکه چې دا خاوند ته هم زیان دی.

۴. له ډېر کوروالي څخه طبي ممانعت

فقيه ابوليث له حضرت علي ؑ څخه روايت کوي چې فرمايي: څوک چې غواړي ښه تندرست واوسي نو ډېر کوروالی دې نه کوي.

اسلام اعتدال (منځومانه) لاره په هره معامله کې خوښوي او پکار دي چې کوروالی هم په اندازه وشي. حکيمان وايي: هغه غوښتنه چې څه عارضي سبب ونلري (لکه ډنډکلوښځوليدل، فحش، خبرې، دلوڅوښځوليدل او...) بلکې په رښتيا سره د کوروالی غوښتنه او اشتهاوي او دوهم پلو هم خوښ وي نو دا کوروالی د سکون، نشاط او خوښۍ سبب دی.

د کوروالي اندازه هر چاته تربل توپير لري د غښتلي او کمزوري جسم خاوندان پدې هکله مساوي ندي. حضرت مولنا شاه اسحاق دهلوي (رح) وايي چې: دعادي خلکو (چې د جسم روغتيا يې حالت يې په اوسطه توگه برابر وي) لپاره په څلورو ورځو کې يوځل کوروالې مناسب دی او که ښځه خوښه وي ډېرښت هم پروانلري او د کمزورولپاره په يوه اونۍ يا دوه اونيو کې حتی په درې اونيو کې يوځل کوروالې مناسب دی او په کار ده چې له شپېته کلنۍ څخه وروسته داکار کم کړلی شي.

ډېر کوروالی بدن ته زيان رسوي. دماغ کمزوري کوي، د انسان ورځنۍ چارې ځنډوي. اوځوانانو او هغه چاته چې صحت يې ښه وي له خپلې مناسبې اندازې څخه کم کوروالی هم روغتيا ته زيان رسوي، شهوت ویده کوي او ټيټوي يې کورنی نظام يې خرابوي ځکه چې ښځه هم ميل لري

دا هر څه طبي مشورې دي شرعاً ددې څه ممانعت نشته دی چې کم يې کوئ که ډېر او هر وخت کې يې کولای شئ.

څو ضروري يادونې

له ښځو سره لوبې او مستي

له ښځو سره لوبې او مستي نارينه او ښځو دواړو ته ډېرې گټې لري. رسول الله (ص) به تل له خپلو بې بيانو سره لوبې کولې دهغوی ناز او نځرۍ به يې منلې او ويل به يې: هر څه چې د الله (ج) ذکر نه وي لهوه او لعب او بېهوده دي مگر... اوله ښځو سره لوبې او مستي.

حضرت عايشه (رض) فرمايي چې: (يوې ډلې ښځو ژمنه وکړله چې دخپلو مېړونو رازونه او حالات به يوه له بلې څخه نه پټوي، په دوی کې چې ډېروله څه شي شکايت کاوه هغه دا وه. دنفقي کموالی

، دمېړه ناوړه اخلاق، دکوروالي کموالی، اودا چې مېړه يې ورسره لوبې او مستي نه کوي) (۱)

(۱) تحفة العروس محمود مهدي اسانبولي

له ښځو سره لوبې او مستي له نفل لمانځه څخه ډېر اجر لري. رسول الله (ص) به حتی دحيض په ورځو کې له ښځو سره لوبې کولې، کله به يې چې له خپلې کومې حائضې بي بي سر لوبې کول غوښتل نو دهغې په تناسلي عضوه به يې ټوټه واچوله بيا به يې چې څه غوښتل هغه به يې کول. ۱

۱ ابوداود اوبيهقي.

حضرت عايشه (رض) فرمايي: زه حائضه وم او ما به له لوبښي څخه وڅکل بيا به همدالوبښی رسول الله (ص)، واخست او خپله مبارکه خوله به يې پر هغه ځای کېښودله چې ما به ايښې وه او څکل به يې.^۱

(دا وه له حائضې ښځې سره در رسول الله (ص)، تگلاره، رسول الله (ص) فرمايي: هېڅوک دې د کوروالي په وخت کې پر ښځه لکه څاروی حمله نه کوي، بلکې لدې وړاندې دې يې په غېږ کې نيولو او ښکلولو، او داسې نورو عمليو سره کوروالي ته آماده کړي

د ښځو د سينو (تيونو) رودل روا دي خو بايد کوشش وشي چې شيدې تېرې نشي او که تېرې هم شي شرعي ستونزه نه لري ځکه چې حرمت په کوچنيوالي کې وي او که بالغ د چا شيدې وروي نو هغه پرې حرامه نده لکه چې زموږ ټولنه هم په همدې غلطه انگېرله چې ده، د ښځو د سينو رودل، مښل يې، د ښځې ښکلول، ښځې ته ډېراو نارينه ته هم خوند ورکوي او دا د مينې او محبت يو لوی مظهر (ښکارندوی) هم دی ځکه چې د چا څوک خوښ شي نو هغې ته غاړې وځي او غېږ په غېږ شي او د نهايت نژدې والی دی او کله چې مينه تر دې هم زياته شي نو ښکلول رامنځ ته شي بيا د روح نژدېوالی راشي او خوله ښکلوي ژبه او شونډې روي او کله چې نفس لدې څخه نور هم ډېر نژدېکت غوښتنه وکړي نو بيا کوروالی رامنځته شي.

^۱ مسلم ابن ماجه او مشکوٰۃ.

۲. د کوروالۍ لپاره ښه او مناسب وخت

فقيه ابوليث وايي: د کوروالۍ له ټولو څخه غوره وخت د شپې وروستۍ برخه ده ځکه چې د شپې په لومړۍ برخه کې خپته له خوړو څخه ډکه وي او د شپې په وروستۍ برخه کې خواړه هضمېږي، خوب پوره وي، کراره کراري وي، اشتها ښه برابره وي نو چې جماع وکړي بيا اودس يا غسل وکړي او ويده شي نو خپله لگول شوې انرژي (قوه) بېرته پوره کوي. له حضرت عايشې (رض) څخه روايت دی چې: رسول الله (ص) به د شپې په اخره برخه کې وترکول او که له ښځو څخه به يې خپل حاجت پوره کاوه نو په همدې وخت کې به يې کاوه.

د امام غزالي په نزد د شپې په لومړۍ برخه کې کوروالۍ مکروه دی پدې گومان چې ټوله شپه به د ناپاکۍ په حالت کې سبا کوي. ډاکټران وايي چې: که څوک کوروالۍ کول غواړي او د شپې وروستۍ برخې پورې انتظار نشي کولې نو گېډه دې نه مروي. امام غزالي وايي چې دا درې شپې کوروالۍ مکروه دی د مياشتې لومړۍ، پنځلسمه، او وروستۍ شپه.^۱

حضرت مولنا شاه اسحاق هم دادرې شپې او داخرونو شپې او د چهار شنبې شپه او په هغه شپه چې سبا يې سفر کوي کوروالۍ منع کړی دی.^۲

^۱ احياء العلوم امام غزالي.

^۲ رفاه المسلمين.

۳. د کوروالي په وخت کې د جامو وېستل

که مېړه او مېرمن يې جامې وېستل غواړي نو بايد چې په تدريج سره يې وباسي يوځل اوناځپه د چا په مخ کې لوڅ او برېنډ ودرېدل ښايي يو ډبل تر تاثير لاندې راشي او که جامې وباسي نو بايد دواړه جامې وباسې ځکه دا ښه نده چې ښځه ټوله لوڅه واوسي او خاوند پټ لکه چې يو عصبي ډاکټر (ماري ستوب) هم دا خبره کړېده.^۱

که څه هم د ځينو رواياتو نسبت رسول الله (ص) ته شويدي چې د ښځو عورت ته کتل يې منع گڼلي دي لکه (اذا اتى احد من اهله فليستتر...)^۲.
يعني: کله چې راتگ کوي يو ستاسې خپلې ښځې ته نو ځان دې په پرده کې کړي

دې روايت ته نسائي او بيهقي منکرويلي دي، همداراز د يوبل روايت نسبت رسول الله (ص) ته شويدي چې: کله چې يو ستاسوله خپلې مېرمن سره کوروالی کوي نو د هغې فرج ته دې نه گوري ځکه دا ږوندوالی پيدا کوي.
دا روايت ابن قیّم جوزي په خپل کتاب موضوعات کې را اخستی دي چې موضوعي يې بللی دی او ددې مقابل کې داسې پياوړي روايتونه شته چې په ډاگه کوي چې دخپلې ښځې عورت او ټول بدن ته کتل روا دي. مثلاً له عايشې (رض) څخه روايت دی چې: ما اورسول الله (ص) به له يوه

^۱ تحفة العروس.^۲ ابن ماجه او بيهقي

لوبيښي څخه غسل کاوه هغه به بېړه کوله تردې چې ما به ورته ويل (ماته پرېږده ماته پرېږده) او دا دواړه به جُنُب وو.^۱

او د غسل په وخت او دکوروالي دوخت ترمنځ په کتلو کې هېڅ توپير نشته دی

بل دا چې کله الله (ج) له خپلو بنځوسره کوروالی روا کړیدی نو دا عقل نه مني چې کتل دې يې ورته روا کړي نه وي. البته د ادب تقاضا داده چې له ډېرو کتلو څخه ځان ساتنه وشي.

۴. د انزال سرعت

هغه چې نارینه دکوروالي اراده وکړي او د صحبت له پيل څخه يوه يا دوه دقيقې وروسته يې انزال وشي. دا حالت د بنځې ته زيان رسوي، اولاد نه پيدا کېږي، هر نارینه او بنځه په شهوت کې برابر ندي د ځينو شهوت پياوړی او د ځينو کمزوری وي، د علاقې اوبه، هوا اقليم د غذا استعمال پدی کې لويه ونډه لري د ځينو تودو سيمو - لکه عربستان - د اوسېدونکو شهوت ډېر زيات وي او په يخو علاقو کې نسبتاً کم وي مگر د بنځې شهوت په عمومي ډول له نارینه څخه کم وي او څومره چې دنارینه شهواني ځواک او طاقت ډېروي دواړو خواوو ته خوشحالي حاصله وي او که دا ځواک په نارینه کې کم او په بنځه کې ډېروي نو پدې وخت کې بنځه ډېر وخت نا ارامه وي. ډېر وخت چې د بنځې انزال ونشي نو خفه معلومېږي، عصبي

^۱ متفق عليه

ناروغي ورته پيدا کېږي ، له کوروالي څخه بې رغبتې اوله خاوند ځنې
نفرت ښکاروي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

۵. د دوه ځلې کوروالۍ ترمنځ طهارت او پاکوالی

که څوک محتلم وي يا يو ځل يې کوروالی کړی وي او بيا دا کار کول غواړي نو غسل ورته مستحب دی او که غسل نه کوي نو اودس دې ضرور وکړي ، رسول الله (ص) به صحابه و ته درس ورکاوه چې که يو ځل مو کوروالی وکړ او بيا مو دا کار کاوه نو ترمنځ يې اودس کوئ.^۱

امام غزالي (رح) فرمايي: که څوک دوهم ځل کوروالی کول غواړي نو تش حاجت دې پوره کړي او خپل مخصوص غړی دې ووينځي او ددې دواړو کارونو له کولو څخه د مخه دې کوروالی نه کوي.^۲

ابي رافع رضي الله عنه وايي: چې نبي (ص) يوه ورځ په خپلو ټولو بيبيانو وگرځېد او له هرې يوې څخه به يې غسل کاوه ما ورته وويل چې ټول غسلونه ولې يوځای نه کوي؟ هغه (ص) وفرمايل چې دا پاکه ښه او غوره طريقه ده.^۳

عائشه (رض) فرمايي کله چې به رسول الله (ص) غوښتل چې خوراک وکړي او يا ويده شي او هغه به جنب و نو خپل عورت به يې ووينځه او د لمانځه داودس په خبر او دس به يې کاوه.^۴

او اوبه چې څومره نشاط پيدا کوي او وصحت او روغتيا ته گټه رسوي اوس طب روښانه کړېده.

^۱ مسلم او ابوداود.

^۲ احياء العلوم

^۳ ابوداود اونسائي

^۴ متفق عليه

يوولسم څپرکی

زنا

پېژندنه او غندنه

الف: ثبوت او پېژندنه

فقهاوو د زنا بېل بېل تعريفونه کړيدي مگر جامع او غوره تعريف يې د ابن رشد اود محمد علي صابوني عبدالله بن محمود بن مودود او محمد امين مشهور په ابن عابدين ګډ تعريف دی.

د ابن رشد تعريف: هره وطې چې د سبي نکاح ياد نکاح د شېبې په اثريا چې له خپلې وينځې سره نه وي زنا ده.^۱

د محمد علي صابوني او نورو ګډ تعريف: له ښځې سره په فرج کې وطې ده چې له هغې سره د نکاح څه شېبه ونلري.^۲

^۱ بداية المجتهد.

^۲ الاختيار، حاشیه ابن عابدين، الفقه الاسلامی وادلته اوروائت البيان

د امام قرطبي تعريف: د ذكر د اخلول دي په فرج كې چې طبعاً ورته اشتها راځي او شرعاً حرام وي.^۱

نو د دې تعريف پر اساس وطي په دبر كې او ياله نورو حيواناتو سره په زنا كې نه حسابېږي ځكه چې د سليم طبيعت اشتها ورته نه راځي.

د حنا بله و تعريف: حنابله وايي چې زنا په قبل يادېږي بد كاري ده.^۲

ب: قباح او بدوالی

اسلام كه دسترپه هكله كوم احكام نازل كړي دي او كه پردۍ ښځې يا نارينه ووتې يې له لاس اوږدولو څخه منع كړې ده او كه بې ځايه گرځېدل يې ناخوښ گڼلي دي دا ټول په خپل ذات كې عمده مقصود نه ، بلكې امنيتي تدابير او مخنيوى دى چې اصلي ناروغتيا زنده ددې لپاره چې څوك پدې لويه او بې شرمه گناه كې چې هېڅوك يې له ضرر څخه خلاصېدلى نشي ، ونه لوبېږي نو ټولې هغه لارې يې بندې كړې چې دې خواته دلالت او اشاره كوي الله (ج) فرمايي: (وَلَا تَقْرَبُوا الزَّيْنٰى اِنَّهٗ كَانَ فَاْحِشَةً وَّسَاءَ سَبِيْلًا) الاسرا: ۳۲

يعنې: زنا ته مه نژدې كېږئ يقينا چې د ابې حيايي او بده لاره ده.

دلته الله (ج) فرمايي چې زنا خو بېخي مكوى حتى د زنا په خوا اشاره كونكى و وسايلو ته هم مه نژدې كېږئ. كېداى شي چې تاسې په دې ډېرېد جرم كښې ولوېږئ.

^۱ احكام القرآن محمد بن احمد قرطبي.

^۲ الجنایات فی الشریعة الاسلامیه دكتور محمد رشدي محمد اسماعيل.

زنا د کبيره لويو گناهونو له جملې څخه ده له شرک او قتل څخه وروسته په دويمه پورې کې راځي: (وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا {٢٨} يُضَاعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدُ فِيهِ مُهَانًا) الفرقان ٢٨ -- ٩٦

یعنې: او هغه خلک چه الله سره بل معبود نه بولي او هغه نفس نه قتلوي چې الله(ج) یې قتل منع کړیدی مگر په حقه سره او زنا نه کوي او څوک چه ډاکار وکړي هغه په گناه کې پرېوت، دوه چنده عذاب به د قیامت په ورځ ورکړل شي او پروت به په کې وي سپک شوی.

حضرت عبد الله ابن مسعود ؓ روایت کوي چه ما له رسول الله(ص) څخه وپوښتل چه کومه گناه ډېره لویه ده؟ هغوی په ځواب کښې وفرمایل: (ان تجعل لله ندا وهو خلقک قلت ثم ای؟ قال: ان تقتل ولدک من اجل ان يطعم معک قلت ثم ای؟ قال: ان تزنی بحلیلة جارک).^۱

یعنې: چه الله(ج) ته شریک وبولې حال دا چې همده پیدا کړي یې، ما وویل بیا کومه ده؟ هغه وویل چه اولاد دې ووژنې له دې وېرې چې له تا سره به طعام وڅوري. ما وویل بیا! هغه وویل چې دهمسایه له ښځې سره زنا وکړې.

زنا د ځمکې پر مخ د هلاکت سبب ده، رسول الله(ص) فرمایي: په هېڅ قوم کښې زنا نده ښکاره شوې مگر الله(ج) پکښې مرگ ښکاره کړی دی.

^۱ نیل الاوطار

حضرت ابوبکر صدیق رضي الله عنه دخپل خلافت په لومړنۍ خطبه کې وفرمايل چې په هېڅ قوم کې فحاشي نه ده خپره شوې مگر الله (ج) ورته سزا عام طوفان رالېږلی دی.

حضرت عبدالله ابن مسعود رضي الله عنه وايي چې: کله زنا په يوه سيمه کې ښکاره شي نو الله (ج) يې په هلاکولو امر وکړي.^۱

زنا ډېره لويه گناه ده يوسف (ع) د زندان تورو تمبوته په زنا باندې ترجېح ورکوي زندان مني خودغه ناوړه کار ته زړه نه ښه کوي: (قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ) يوسف: ۳۳

يعني: (ويې ويل ای زما ربه زندان ماته غوره دی له هغې څخه چې دوی مې دهغې طرف ته بلي).

ځکه هغه نبي او پوهېده چې زنا څومره ناوړه عمل دی اوزنا کار ته به د قيامت په ورځ څومره سزا ورکول کېږي.

رسول الله (ص) فرمايي: د قيامت په ورځ چې د الله (ج) د عرش له سيوري څخه پرته بل سيوری نشته الله (ج) به اوه کسانود دې سيوري تر لاندې ځای ورکړي چې يوبه له دې اوه کسانو څخه هغه وي چې کومه ښکلې او ښايسته ښځه يې ځانته - د زنا لپاره - راوبولي خودی يې په مقابل کې ووايي: زه له الله (ج) څخه وېرېږم.^۲

يعنې: يوازې د الله (ج) د وېرې له کبله له هغې سره زنا ونه کړي نو داسې شخص به د الله (ج) د رحمت تر سيوري لاندې وي.

^۱ الطرق الحكمية في السياسة الشرعية محمد ابن قيم جوزي.

^۲ بخاري.

ج : زنا او ټولنیز ظلمونه

زنا په لوېدیځ ، ختیځ او اروپا کې په عام ډول د عیب خبره ، د اعتراض جوگه اوڅه جرم نه گڼل کېږي او څوک چې پردې کار تندی تروشي هغوی یې د فطرت د بنسټان بولي خودې یې قیده (ولکې) ازادی دې ټولنوته ډېرې ناکاره ډالۍ راوړلې.

مارکس کورنۍ نظام د بدبختۍ نښه گڼي د کمونېست گوند په اساسنامه کې لیکي چې موږ د کورني ژوند نظام پای ته رسول غواړو ، لینن په خپلې یوې وېنا کې ویلي دي : موږ د حلالې او حرامې بچي ترمنځ توپیر له منځه وړل غواړو .

فرویدله ده څخه هم وړاندې تللې دس ، گډې ښځې د کمونېزم اصول دي . دایدز وژونکې او هلاکوونکې ناروغي چې په میلیونونو وگړي یې له ژوند څخه لاس په سر کړل اوس جوتنه شویده چې دا د مارکس ، لینن ، فروید او ... ډالۍ او خدمت (د زنا د ازادۍ) نتیجه ده او د پوستکي ډېری ناروغتیاوې هم له همدې ناوړه کړنې څخه راپیدا کېږي .

زنا د ښځې او خاوند ترمنځ محبت له منځه وړي ځکه چې هر پلوه یارانې کوي لونه ان به نیسي ، نسب گډوډوي ، د پلار له لطف او شفقت څخه اولاد محرومي ، انسان په اخلاقي کمزورۍ اخته کوي ، لکه بې حیايې چل ، دروغ ویل ، بدنیتي ، خود غرضي ، دخپل غوښتنو غلامي ، دخیالاتو پرېشاني ، په طبیعت کې دنارواخوندونو دا خستلو عادت ، بې وفايي او داسې نور .

د زنا په اړه د نکاح قانون له منځه ځي او په نتيجه کې چې کوم حرامي بچي ټولنې ته ډالۍ وړاندې کېږي هغه به د مور او پلار د طبيعت وارث وي، اودا به د يو مصيبت او يودروند پنډ په څېر پر ټولنه باوري چې نه يې منلو ته څوک تيار دي او نه يې ساتلو ته.

دهغه نفقه، لويول، ساتنه... د هر څه په ټولنې او په کوچني باندې د زاني له ټولونه لوی ستم او ظلم دی چې دهغه د ژوندون هره لحظه يې له ستونزو او خطر سره مخ کړي.

www.melitahrik.com
0777 400 116

د: د زنا ارکان

۱. وطې: د نارینه د ذکر داخلول دي د ښځې په فرج کې.
۲. وطې په صحیحه نکاح اوله خپلې وینځې سره شرعاً روا ده، وطې په فاسده نکاح کې او یا په شهبې سره حرامه ده مگر زنا نده او نه عقوبت لري یواځې مهر واجبوي.^۱
- وطې به په اسلام کې له دې دوه حالاتو څخه خالي نه وي هغه له عقر (مهر) څخه او یا عقر (عذاب) څخه...^۲
- لکه چې و موویل د حنابلې په نزد په قبل او د برکې بدکاری ته زنا ویل کېږي او د زنا احکام پرې تطبیقوي.
- اولمس (مسه) کول، ښکلول، په یو بستر کې ویده کېدل، یو بل ته غاړه ورکول او حتی په یو بستر کې لوڅ لیدل زنا نده.
۱. د حرام کار د کولو هوډ او راتگ له اختیار او ارادې سره نوکه چا د زنا هوډ او اراده وکړله او په خپل اختیار او ادارې یې دا کار وکړ نو دا زنا ده مرتکب ته یې دنیا کې عقوبت دی او په اخرت کې هم ورته د سخت عقوبت گواښ شوی او که چا زنا په ناپوهۍ سره وکړله لکه ذمی، یا په داسې ځای کې څوک او سپېده چې هلته د اسلام دعوت خپور شوی نه و، یا نوی مسلمان شوی او د زنا له حرمت څخه خبر نه و نو د ورباندې نشته یا داسې وشو چې په تخت کې یې ښځه پرته وه او ده فکر وکړ چې زما مېرمن ده او عادتاً دده پر تخت دده له خپلې مېرمنې څخه پرته

^۱ نهاية المحتاج، المغنی لابن قدامه او المذهب للشیرازی.

^۲ فتح القدیر، البدائع الصنائع بدایه المجتهد بحر الرائق، المذهب، المغنی، الجنایات فی الشریعه الاسلامیه او الفقه الاسلامی وادلته.

بل څوک نه ویده کېدله او وطنی یې کړله او همداسې دېنځې په هکله هم نو حد نشته دی.^۱

۲. د زنا ثبوت

په هرې معاملې کې د ثبوت لپاره معمولاً لاندینۍ درې لارې په کار اچول کېږي.

۳. اقرار

کله چې زاني (زناکار) په خپله دا ومني چې ما زنا کړې ده ددې دا اعتراف ترڅنګ د شاهدانو او قرائنو شته والي ته هېڅ ضرورت نشته پدې شرط چې اقرار کوونکي کې د اهلیت شرطونه پوره وي لکه چې یو صحابیې در رسول الله (ص) په وړاندې په خپلې زنا باندې اعتراف وکړ چې بیا رسول الله (ص) په حد کړله.

۴. شاهدان

د زنا په مقدمه کې به دنورو مسائلو پر خلاف شاهدان څلور وي ځکه دا مقدمه د نورو مقدمو په پرتله ډېر سخته ده شاهدان به د شهادت اهلیت ولري اودا چې قاضي یې شهادت ومني اوداسې شهادت ورکړي چې دا هرڅه یې په خپلو سترګو داسې لیدلي دي لکه سلايې چې درنجو په کڅوړه کې وي او یا لکه چې سطل (ډولچه) په کوهي کې وي.

شهادت ځان ته څو نور شرطونه لري چې زموږ بحث اوږدوي د فقهي په کتابونو کې دې وکتل شي.

^۱ کتاب الفقه علی المذاهب الاربعة.

۵. قرائن او نښې

لکه د ناواده ښځې حمل چې خاوند ورسره کوروالی نه وي کړي يا د داسې ښځې حمل چې خاوند يې کوچنی وي او عادتاً ورڅخه حمل نه اخستل کېږي يا د داسې سړې د ښځې حمل چې محبوب وي (ذکر يې غوڅ وي) يا د هاغه بالغې ښځې چې د پوره اندامونه والا کوچنې وزېږوي او د واده يې لاشپړمياشتې تيرې نه وي نو دا ټولې د زنا نښې او نښانې دي.^۱

سزاګانې

په دنيا کې د زنا کار سزا:

ددې لپاره چې زنا بې شرمه او درنه ګناه ده نو عقوبت يې هم سخت دی او دا عقوبت دمجرد (بې واده) او متاهل (واده والا) ترمنځ توپېر لري، ځکه چې متاهل نسبت مجرد ته پدې ښه پوهيږي چې په پردي ناموس تجاوز او تېری څومره زور لري، او مجرد ته لا تراوسه دا غیرت معلوم شوی نه وي نو شارع ددې خبرې خیال وساته او د دواړو په عقوبت کې يې توپیر راوست.

الف: محصن يا واده والا

پېژندنه

فقهاوو دمحصن لپاره لاندې شرطونه په اتفاق سره ټاکلي دي.

^۱ کتاب الفقه علی المذاهب الاربعه.

۱. حریت یا اسیلوالی: نو غلام (مړی) یا وینځه که هم واده ولري محصن نه دي.

۲. بلوغ: همدارنگه کوچنی که څه هم واده والا وي او کوروالی یې کړی وي محصن نه دی.

۳. عقل: لیونی که څه هم بالغ، ازاد اسیل او واده والا وي بیا هم محصن نه دی.

۴. له محصنې سره نکاح ولري: یعنې چې له محصنې سره یې په صحیح عقد نکاح هم کړي وي او جماع هم صورت نیولی وي پداسې حال کې چې وطی یې روا وي نو په لیونی کوچنې هغه مجرد چې صحبچه نکاح ونلري یا یې بنځه د شاه له لورې وطی کړي یا یې له وینځې سره کوروالی کړي وي حد نشته اونه ورته محصن ویل کېږي.

دا حنافو او مالکبه ووپه نزد دا چې مسلمان هم وي او که داتول شرطونه پکې پوره وي خو چې مسلمان نه وي محصن نه دی او د محصن حد پرې نه تطبیقېږي. خوشوافع او حنابلې وايي چې: اسلام په احسان کې شرط نه دی نو که په چا کې دا ټول شرطونه بشپړ شول اوزنا یې وکړله نو د محصن حد پرې تطبیقېږي که څه هم مسلمان نه وي ځکه چې ابن عمر رضی الله عنه روایت کوي چې رسول الله (ص) یهودی سړی او یهودی بنځه هم په حد کړيدي.^۱

او دټولو فقهاوو په اتفاق سره هم دا شرطونه په بنځه کې ضرور

دي او که له بنځې او خاوند څخه په یوه کې د احسان شرطونه بشپړ او بل کې نیمگړي وي نو دلته د فقهاوو ترمنځ اختلاف د نظردی حنفي او حنابلې

^۱ کتاب الفقه علی الذاهبالربعة، بخاري، مسلم، ابوداود او ابن ماجه.

فقهاء (رح) وايي چې: يوه محصن نه دی او نه پرې دمحصن احکام تطبیقېږي يعنې دا رجم کېږي نه، بلکې په درو به وهل کېږي.

شافعيان او مالکيان (رح) وايي: په چا کې چې د احصان شرطونه پوره وي هغه محصن دی نارینه وي او که ښځه، مېړه وي او که مېرمن يې او چاته چې احصان ثابت نه وي هغه محصن نه دی دليل يې دا حديث دی چې ابوهريره او زيد بن خالد رضي الله عنه روايت کړې دي چې يو باندې چې رسول الله (ص) ته راغې او ورته يې ويل زه تاته الله (ج) دريادوم چې زموږ په منع کې د الله په کتاب فيصله وکړه هغه څوک چې دده ورسره دعوه وه اوله ده پوه وه راوپراندې شو او ويې ويل هو فيصله وکړه د الله په کتاب مگر د خبرو اجازه لومړی ماته راکړه رسول الله (ص) ورته وفرمايل: چې ووايه هغه وويل چې زما زوی له ده سره مزدور و او دده له ښځې سره يې زنا وکړله او زه خبرشوم چې زما په زوی د رجم عقوبت دی نو ماده ته سل گډې او يوه وينځه ورکړله بيا له پوهانو څخه مې وپوښتل هغوی راته وويل: چې ستا په زوی سل درې او د يو کال تبعيد (د ملک نه شړل) دي او دده په ښځې رجم دی رسول الله (ص) ورته وفرمايل: قسم په هغه خدای دی چې زما نفس دهغه په واک کې دی چې د الله (ج) پر کتاب به ستاسو په مقدمه کې فيصله وکړم.

ستا وينځه او گډې ستاشولې او په زوې دي يو کال تبعيد دی او سحر ورشه ای انيسه (تصغير دانس) دده ښځې ته که اعتراف يې وکړ نو رجم يې کړه نو انس رضي الله عنه سحر وختي ورغی هغې اعتراف وکړ او رجم يې کړله.^۱

نو لدې حديث څخه په ډاگه څرگندېږي چې هر چاته خپله سزا ده محصن ته دمحصن، غير محصن ته دغير محصن سزا ورکول پکار دي او همدا رايه

^۱ صحاح الستة

پیاوړې هم ده ټول فقهاء پدې اتفاق سره لري چې که چېرې محسن له داسې
چا سره زنا وکړله چې په هغې کې هم دا حصان شرطونه پوره وونو دواړو ته
درجم سزا پکار ده.

www.melitahrik.com
0777 400 116

ب: د غیر محصن (جره) عقوبت

که چېرې کوم اصیل عاقل بالغ زنا وکړله خو دا حصان شرطونه پکې پوره نه وونو د ټولو فقهواوو په اتفاق سره دهغې عقوبت سل درې ټاکل شويدي. الله (ج) فرمایي: (الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِئَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَيَشْهَدُ عَذَابُهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ) النور ۲.

يعني: زنا کوونکي نارینه اوزنا کوونکې ښځې، ووهی هریوله دې دواړه څخه سل درې اونه دې راځي تاسولر په دوي باندې وېره (نرمي) د الله (ج) په حکم چلولو کې که تاسو یقین لرئ په الله (ج) او پر ورځ د آخرت ب او حاضر دې شي وهلو د دوی ته څه خلک له مسلمانانو څخه.

حضرت عبادۀ بن صامت ؓ فرمایي: (البکر بالبکر جلد مائة وتغريب عام).^۱

يعني: نا واده په نا واده سل درې اويو کال تبعید دی.

بل د ابوهريره ؓ اوزید بن خالد جهني ؓ هغه روایت چې موږ وړاندې بیان کړ او همدا سزا عبد الله ابن عباس ؓ ټاکلې وه او ويې فرمايل: الرجم للثيب والجلد للبکر.^۲

يعني په تیگو ویشتل واده والا ته او درې جره ته دي.

او همدا سل درې پوره او کافي حد دی مالکیان (رح) وایي چې: غیر محصن زنا کار دې له درو څخه وروسته له وطن څخه لرې وشړل شي په دومره

^۱ صحاح ستۀ مگر بخاري، نیل اوطار او مسند احمد.

^۲ معارف القرآن نقل له بخاري څخه.

مصافه کې چې هلته په لمانځه کې قصر وشي ځکه چې دلته به هرڅوک ورته په بده سترګه ګوري او بڼځه به دفساد له وېرې نه تبعیدوي خو په کور کې به یې دننه بنده ساتي او بهر وتلو ته به یې نه پرېږدي شوافع او حنابلہ وایي چې: غیر محصن زناکاران دې له دروڅخه وروسته تبعید شي او د تبعید مصافه دې د سفر له مصافې څخه کمه نه وي د دوی دلایل د ابوهریره ؓ او زید بن خالد جهني ؓ روایت او بل د عبادہ بن صامت ؓ روایت دی چې رسول الله ﷺ فرمائي: (خذا عنی خذوا عنی قد جعل الله لهن سبيلاً، البکری البکر جلد ۱۰۰ و تغریب عام والثیب بالثیب جلد ۱۰۰ و الرجم).^۱

یعنې: له ما څخه علم واخلي له ما څخه علم واخلي الله (ج) زنا کار سړي او بڼځې ته لاره وګرځوله د ناواده سړي او بڼځې لپاره سل درې اویو کال تبعید دی او واده والا بڼځې او سړې لپاره سل درې اوپه تیر ویشتل دي.

۱. احناف (رح) وایي چې د درو او تبعید یوځای والی نشته دی او دا په قاضي پورې اړه لري چې که تبعید مناسب ویني نو تبعید دې یې کړي او که ضروري نه وي نو تبعید نشته ځکه چې تبعید په سوره نور کې نشته او د حد برخه هم نده او د تعزیر له بابه دی او بل دا چې په تبعید کې فتنه ده او دا چې ځینې صحابه و دا کار کړیدی دا دهغوی خپل اجتهاد دی.

بل دا چې تبعید په خبر واحد ثابت دی چې دقران په مقابل کې پرې عمل نه کېږي او ابن عباس ؓ هم په حد کې تبعید یاد نکړ.

^۱ صحاح الستة مکر بخاري مسند احمد او موطا امام مالک.

ج: د محصن (واده والا) سزا

د محصن زنا کار عقوبت په اسلام کې په تیځو ویشتل او مړ کول دي دا سزا ورته په متواترو روایاتو ثابته ده او پرته له ځینو خوارجو نور ټول فقهاء پرې متفق دي.

رسول الله (ص) فرمایي: خذوا عني..... والثيب بالثيب جلد مائة والرجم.^۱
يعني: له ما څخه علم واخلي... واده والا سپری او واده والا بنځه سل درې او په تیځو ویشتل دي.
رسول الله (ص) غامديه او ما عز رجم کړل او دا واقعه د حدیثو ټولو کتابونو رانقل کړیده.^۲

رسول الله (ص) يهودي زنا کاران هم په تیځو وویشتل.^۳
د ابو هريره (رض) او زيد بن خالد جهني (رض) په روایت کې وویل شول چې رسول الله (ص) انس (رض) ته وویل چې ورشه که هغې اعتراف وکړ نو رجم یې کړه. همدا راز رسول الله (ص) فرمایي: الشيخ والشيخة اذا زنيا فارجموهما البتة نکالا من الله.^۴

يعني: واده والا سپری او واده والا بنځه رجم کړئ خامخا لپاره د عبرت د الله (ج) له خوا څخه.

^۱ ټول صحاحه مگر بخاري، مسند احمد، او نیل الاوطار.

^۲ مسلم ابوداود، ترمذی، او نسایي.

^۳ متفق علیه

^۴ متفق علیه

رسول الله (ص) فرمایي: لا یحل دم امرء مسلم الا باحدى الثلاث الشیب زانی.^۱

یعنې: نده روا وینه تویول دهېڅ مسلمان سړي مگر په یود درېیو سببو – واده والا زنا کار...

همدا راز فرمایي: ان الرجم حق فی کتاب الله علی من زنی اذا احصن من الرجال والنساء اذا قامت البینه او کان الحمل او الاعتراف.^۲

یعنې: یقیناً رجم د الله تعالی په کتاب کې حق دی په هغه چا چې زنا وکړي کله چې واده والا وي له نارینه یا له ښځو څخه کله چې ښې پیداشي او یا حمل ښکاره شي او یا اعتراف وکړي.

درجم سزا د واده والا لپاره بشپړه سزا ده اوله رجم سره نوره سزا نشته مگر تنها حنابله وایي چې: په لومړۍ ورځ به په درو ووهل شي او په دوهمه ورځ دې په تیگو وویشتل شي او جمهور فقهاء وایي چې: رجم او درې دواړه نشته او د جمهورو فقهاء وینا پیاوړې هم ده.^۳

د: کیفیت او تطبیق

کله چې څوک په درو وهي نو دره به نه، نوې وي اونه زړه چې یا ډېر درد وکړي یا بېخي درد ونکړي د پوستکي برابره دره به وي په دره وهلو کې به مبالغه نه کوي ټولې جامې به ترې نه باسي چې عورت یې ښکاره شي او درې

^۱ متفق علیه.

^۲ متفق علیه.

^۳ کتاب الفقه علی المذاهب الاربعة.

به په ټول بدن وېشي ددې لپاره چې د بدن غړي يې له منځه لاړنشي او په مخ او عورت به يې په دُره نه وهي بڼځه به په ناسته په دُره وهي او که څوک رجم کوي نو په برابر و تېگو به يې ولي چې نه ډېرې غټې وي او نه ډېرې وړې وي چې نه پرې تکليف ډېر شي او نه داسې چې سمدستي مړ شي او خلکو ته عبرت جوړنشي ځکه چې الله (ج) چې ديو ډله خلکو په حضور کې د عذاب وړ کولو حکم وکړ هغه هم د عبرت لپاره.

نه به يې په تورې يا ټوپک يا تمانچې وژني او نه په چاقو يا برچې په تېرو وويشتلو کې بڼايي حکمت همدا وي چې که تورن په ټوپک او تمانچې يا... سمدستي ووژل شي نو هغه چانس يې له لاسه وځي چې شريعت دهغه چا لپاره ورکړې دى چې زنا يې په اعتراف ثابته شوې وي يعنې: که کوم محصن په خپلې زنا اعتراف وکړ او قاضي پرې حکم وکړ چې ودې وژل شي او خلکو څو تيگي وويشت او بيا هغه له خپل اعتراف څخه واوښت نور جم يې ساقطېږي او څوک يې دوژلو حق نلري نو که داسې څوک په ټوپک يا... سمدستي ووژل شي نو هغه چانس به له لاسه ورکړي چې له مرگ څخه پرې خلاصېږي.

او په تيگو به يې پر مخ نه ولي سړي ته به کنده نه وباسي او نه به يې تړي او بڼځو ته به تر نامه کنده وباسي او جامې به ورپورې کلکې وټړي چې عورت يې بڼکاره نشي. او که چېرې حامله وه نو هم په درو کې او هم په رجم کې به انتظار ورته کوي چې حمل وزېږوي او که نفاسه وي چې له نفاس څخه پاکه شي.

که زنا کار په حد کې مېشي نو غسل به ورکوي کفن به ورکوي لمونځ به پرې کوي اود مسلمانانو په هديره (حضيره) کې به يې ښخ کړي.^۱

www.melitahrik.com
0777 400 116

بېل بېل معلومات

الف: څوک په زنا مجبورل

د زوراندا د دادۍ چې څوک يې په وژلو، په وهلو يا د کوم غړي په پرې کولو تهديد کړي، او که څوک چاپه وهلو وپرولی ونودا اکراه نده او که پدې مجبوريته کې څوک څه وکړي نو مسؤل دی.

کله چې چاته د وژلو يا د کوم غړي د بېکاره کولو گواښ وکړل شو چې هرومرو به زنا کوي کنه نو... درسره کوو او داپوهېده که زه دده شرطونه پوره نه کړم نو دا خپل هوډ پوره کوي نو که په داسې حالت کې چا زنا وکړله نو د امام ابوحنيفه (رح) په نزد په حد کېږي. ځکه چې زنا د ذکر انتشار ته اړه لري او انتشار امن، سکون هوساينې ته اړه لري او رضا او خوښه غواړي او کله که دده انتشار کېږي نو معنی دا چې دده خوښه ده امن او سکون ورسره دی مگر که پاچا (بادشاه) يې مجبور کړي نو بيا حد نشته او امام زفر (رح) وايي چې: که پاچايې هم مجبور کړي نو بيا هم حد پرې شته دی.

جمهور فقهاء مالکيان، شوافع، حنابلہ، او صاحبان (رح) وايي چې که څوک له هر پلوه په زنا مجبور شي نو حد پرې نشته دی.^۱
او په يو روايت کې له حنابلہ ووخڅه په اکراه کې حد غوره دی او په يوبل روايت کې امام مالک هم پکې تفصيل کړی دی.^۲

دلته قوي مذهب د جمهورو فقهاوو دې ځکه چې د اسلام له نظره حتی که چا څوک په کفر مجبور کړاوه وېرې يې د کفر کلمه هم ظاهراً وويله نو هغه مسلمان دی ځکه

^۱ کتاب الفقه على المذاهب الاربعة

^۲ الفقه الاسلامی وادلتہ.

چې زړه خويې کفر نه دی منلی اونه يې قبول کړی دی، خو کله چې په کفر کې اکره ته اعتبار ده او کله چې په ایمان او عقیده کې ناچاري، مجبورتیا او زور تر نظر لاندې نیول شوی نو په زنا کې خو په طریقه اولی تر نظر لاندې نیول کېږي.

رسول الله (ص) فرمایي: پورته شوی دی زما له امت څخه وېال د خطا، هېرې او هغه چې پرې په زور کېږي.^۱

دا چې امام ابو حنیفه (رح) ته منسوب قول وایي چې انتشار په زور نه راځي، خو که فرض کړو چې داسې حالت وي چې یوه ښکلي پېغله چې هر ډول ښایست، زینت او ښکلا یې برابره وي اولو څه دیو زلمي په مخ کې ودرول شي نو دلته که هر څو زور وي نوایا دهغه انتشار به ورته ونشي؟ فطري خبره ده چې انتشار به یې کېږي او که ښځه په زنا مجبوره شوه نو د ټولو فقهاوو په اتفاق سره حد پرې نشته دی.^۲

له خپلې مېرمنې سره څوک په زنا نیول

ځینې فقها وایي چې: یوهم نه وژل کېږي دلیل یې د سعد بن عباد هغه حدیث دی چې بخاري روایت کړیدی (د لعان په عنوان کې دې وکتل شي) بله دا چې د چا به له خپلې ښځې سره په څه خبره خفگان او تاوتریخوالی پیدا شوی وي، ورته به په غصه وي و به یې وژني بیا به وایي چې زنا یې کوله، یا به یې له بل چا سره ورانه وي او په څه پلمه به یې کورته ښایي و به یې وژني او وایي به چې زما له ښځې سره یې زنا کوله.

ځینې صحابه وایي: که هغه یې وواژه نو دانه وژل کېږي کله چې دده رښتینولي ثابته شي لکه درېستوني ډاکټر نظر، یا پر زنا دمقتول بد شهرت یا د ښځې بد اخلاقي.

^۱ ابوداود.

^۲ فقه السنة.

مالکيان او حنابلہ (رح) وايي: که گواهان يې راوستل چې په زنا يې وژلی دی
او مقتول محسن (واده والا) ونوهېڅ پرې نشته دی.

www.melitahrik.com
0777 400 116

ماخذ او مراجع

۱. معارف القرآن: د پاکستان لومړی مفتي مولانا محمد شفيع.
۲. جامع البيان عن تأويل اى القرآن: محمد ابن جرير طبري (رح).
۳. الكشف عن حقائق التنزيل و عيون الاقاويل: ابي القاسم محمد بن عمر زمحشري.
۴. الجامع الاحكام القرآن: ابي عبد الله محمد بن احمد الانصار القرطبي.
۵. تفسير القرآن العظيم (ابن كثير) حافظ عماد احمد بن ابي الفداء اسماعيل بن كثير.
۶. روائع البيان فى تفسير ايات الاحكام: محمد علي صابوني.
۷. صحيح بخاري: ابي عبد الله محمد بن اسماعيل ابن ابراهيم البخاري.
۸. صحيح مسلم: ابو لحسن مسلم بن الحجاج نشاپوري.
۹. سنن ابن ماجه: ابو داود سليمان ابن الاشعث سجستاني.
۱۰. جامع ترمذي: ابي عيسى محمد ابن عيسى.
۱۱. سنن ابن ماجه: ابي عبد الله محمد ابن يزيد القزويني.
۱۲. سنن نسائي: ابو عبد الرحمن محمد ابن شعيب بن علي بن بحر النسائي.
۱۳. سنن دارلقطني: عبد الله ابن محمد دارقطني.
۱۴. المستدرک: حافظ ابي عبد الله محمد عبد الله حاکم النشاپوري.
۱۵. المسند: امام احمد بن حنبل.

١٦. موطا: امام مالک.
١٧. فتح الباري: احمد ابن علي ابن محمد ابن حجر العسقلاني.
١٨. شرح مسلم: ذکریا محی الدین بن شرف النووي.
١٩. رياض الصالحين: ابو زکریا محی بن شرف نووی
٢٠. معالم السنن: امام ابی سلیمان الخطابي.
٢١. نصب الراية: علامه جلال الدين ابی محمد الزيلعي.
٢٢. السنن الكبرى: ابی بکر احمد ابن حسين ابن علي البيهقي.
٢٣. سنن الدارمي: ابی محمد عبدالله ابن بهرام الدارمي.
٢٤. نیل الاوطار: محمد ابن علي ابن محمد الشوكاني.
٢٥. جامع الصغير: امام عبدالرحمن ابن کمال الدين السيوطي.
٢٦. مشکوة المصابيح. محمد بن عبدالله
٢٧. بحر الرائق: زين الدين نجيم مصري.
٢٨. بدائع الصنائع فی ترتيب الشرائع: علاو الدين ابوبکر کاساني.
٢٩. فتح القدير: امام کمال الدين محمد ابن احمد عبدالواحد ابن الهمام.
٣٠. المبسوط: ابی بکر محمد ابن احمد شمس الائمہ السرخسي.
٣١. مجمع الانهر شرح ملتقي الابحر: عبدالله محمد ابن سليمان.
٣٢. رد المحتار على الدر المختار. سيد محمد امين المعروف بابن عابدين.

٣٣. الاختيار لتعليل المختار المسمى بالاختيار لشرح المختار: عبد الله ابن محمود ابن مودود النسفي.
٣٤. حاشيه ابن عابدين: سيد محمد امين المعروف بابن عابدين.
٣٥. الهدايه: شيخ الاسلام برهان الدين ابوالحسن ابن ابي بكر مرغيناني فرغاني.
٣٦. شرح الوقايه: مولنا عبد الحى لكهنوي.
٣٧. البريقه شرح الطريقه: ابي سعيد خادمي قنوي.
٣٨. الاشباه والنظائر: شيخ زين العابدين محمد ابن ابراهيم ابي نجيم.
٣٩. تحفة المحتاج: شهاب الدين ابن حجر الهيتمي.
٤٠. نهاية المحتاج الى شرح المنهاج: شمس الدين محمد ابن ابي العباس الرملي.
٤١. المذهب: ابواسحاق ابراهيم ابن علي يوسف.
٤٢. الوجيز: امام ابي حامد الغزالي.
٤٣. المجموع شرح المذهب: ابي ذكريا محي الدين ابن شرف النووي.
٤٤. مغني المحتاج الى معرفة الفاظ المنهاج: محمد شربيني الخطيب.
٤٥. حاشية الباجوري: شيخ ابراهيم الباجوري.
٤٦. الميزان: امام شعراني.
٤٧. رحمة الامة: محمد عبد الرحمن الدمشقي.
٤٨. الخرشي على مختصر خليل: امام ابي عبد الله محمد الخرشي.

۴۹. بدايه المجتهد ونهاية المقتصد: محمد ابن احمد ابن محمد ابن رشد.
۵۰. شرح الكبير على متن المقنع: شمس الدين ابو الفرج عبد الرحمن.
۵۱. المغني: ابن محمد عبد الله ابن احمد ابن قدامه.
۵۲. كشف القناع علي متن لاقتناع: شيخ منصور ابن يونس ابن ادريس.
۵۳. غاية المنتهى: شيخ مرعي بن الكرمي الحنبلي.
۵۴. زاد المعاد في هدى خير العباد: محمد ابن ابي بكر ابن قيم الجوزي.
۵۵. فتاوى ابن تيميه: امام ابن تيميه.
۵۶. احياء علوم الدين: امام ابي حامد الغزالي.
۵۷. كتاب الفقه على المذاهب الاربعه: عبد الرحمن جزيري.
۵۸. الفقه الاسلامي وادلتاه: دكتور وهبة الزحيلي.
۵۹. فقه السنه: سيد السابق.
۶۰. زاد المستنقع: شرف الدين موسى بن احمد المقدسي.
۶۱. حجة الله البالغة: احمد ابن عبد الرحمن الدهلوي معروف په شاه ولي الله دهلوي.
۶۲. اللباس والزينة في الشريعة الاسلامية: محمد عبد العزيز عمرو.
۶۳. الانكحة الفاسده: عبد الرحمن بن عبد الرحمن شميلة لامدل.
۶۴. النكاح والقضايا المتعلقة به: دكتور احمد الحصري.

٢٥. الاحوال الشخصية فى الشريعة الاسلامية: محمد محى الدين عبد الحميد.
٢٦. الجنايات فى الشريعة الاسلامية: دكتور محمد رشدي محمد اسماعيل.
٢٧. كشف الاسرار: ايت الله خميني:
٢٨. كاشف الغطاء: محمد حسين الكاشف الغطاء.
٢٩. مختصر النافع: ابي القاسم نجم الدين جعفر ابن الحسين المحلي.
٧٠. الاعتبار في النسخ والمنسوخ من الآثار: محمد ابن موسى الهمداني.
٧١. اين است ائين ما: ايت الله محمد حسين ژباړه ايت الله ناصر مكارم شيرازي.
٧٢. المحلي: امام ابي محمد علي ابن احمد ابن سعيد ابن حزم ظاهري الاندلسي.
٧٣. طرق الحكمية فى السياسة الشرعية: محمد ابن ابي بكر ابن القيم الجوزي.
٧٤. فرد اودولت: دكتور عبد اكريم زندان.
٧٥. تلبیس ابلیس: محمد ابن ابي بكر ابن القيم الجوزي.
٧٦. الاغانى: امام ابو الفرج الاصفهاني.
٧٧. اداب مباشرت: د اكرافتاب احمد شاه.
٧٨. تحفة العروس: محمود مهدي استانبولي.

٧٩. رفاه المسلمین: حضرت مولنا شاه اسحاق دهلوي.
٨٠. پرده سيد ابولا علی مودودي.
٨١. المقدمة: عبدالرحمن ابن محمد ابن خلدون.
٨٢. الحياة الاجتماعية عند العرب: استاد ظافر القاسمي.
٨٣. اداب الزفاف في السنة المطهرة: شيخ محمد ناصر الدين الباني.
٨٤. الاسلام بلامذاهب: دكتور مصطفى الشكعة.
٨٥. حقوق المرأة في الاسلام: عبدالقادر شبية الحمد.
٨٦. المرأة في القرآن: استاد محمود العقاد.
٨٧. المرأة بين البيت والعمل: دكتور محمد سلاله ادم.
٨٨. قضيه تحديد النسل في الشريعة الاسلاميه: ام كلثوم يحيى مصطفى الخطيب.
٨٩. تنظيم النسل وموقف الشريعة الاسلاميه: دكتور عبد الله ابن عبد الحسن الطريقي.
٩٠. كشف الحقائق: عبدالعزيز محمد نسفي.
٩١. سبل السلام شرح بلوغ المرام: محمد بن اسماعيل الصنعاني.
٩٢. نظام حقوق زن در اسلام: مرتضى مطهري.
٩٣. زن وشوهر: محمد علي صغري.

پای

www.melitahrik.com
0777 400 116

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library